

SŁAWOMIR PRESNAROWICZ

**KSIĘGA RAPORTÓW
Z WIZYT
KWERENDALNYCH.
WYWIADY I MATERIAŁY**

**RAPORTY
2010-2012**

Białystok 2012

Egzemplarz nr

Praca naukowa finansowana ze środków na naukę
w latach 2010-2012, jako projekt badawczy.

© Copyright by Sławomir Presnarowicz

SPIS TREŚCI

1. Raport z wizyty kwerendalnej w Centrum Podatkowym 9. dzielnicy Paryża. Wywiady i materiały.....	7
2. Raport z wizyty kwerendalnej w Dyrekcji Generalnej Podatków w Paryżu. Wywiady i materiały	13
3. Raport z wizyty kwerendalnej w Trybunale Administracyjnym w Paryżu. Wywiady i materiały.....	23
4. Raport z wizyty kwerendalnej w Radzie Stanu w Paryżu. Wywiady i materiały	35
5. Raport z wizyty kwerendalnej w FONDAFIP w Paryżu. Wywiady i materiały	45
6. Raport z wizyty kwerendalnej. Wywiad z Olivierem Fouquetem z Rady Stanu w Paryżu.....	51
7. Raport z wizyty kwerendalnej w Trybunale Podatkowym w Londynie. Wywiady i materiały	61
8. Raport z wizyty kwerendalnej w Organie Podatkowym w Londynie. Wywiady i materiały	69
9. Raport z wizyty kwerendalnej w Wyższej Inspekcji Podatkowej Okręgu Lwowskiego we Lwowie. Wywiady i materiały	101
10. Raport z wizyty kwerendalnej w Apelacyjnym Administracyjnym Sądzie we Lwowie. Wywiady i materiały	109

11. Raport z wizyty kwerendalnej w Komisji Sporów Podatkowych w Wilnie. Wywiady i materiały	115
12. Raport z wizyty kwerendalnej w Urzędzie Finansowym we Freiburgu (Niemcy). Wywiady i materiały	159
13. Raport z wizyty kwerendalnej w Komisji Finansowej w Bazylei (Szwajcaria). Wywiady i materiały	179
14. Raport z wizyty kwerendalnej w Sądzie Apelacyjnym w Bazylei (Szwajcaria). Wywiady i materiały	195
15. Raport z wizyty kwerendalnej w Organie Podatkowym w Wiedniu. Wywiady i materiały	203
16. Raport z wizyty kwerendalnej w Najwyższym Trybunale Administracyjnym w Wiedniu. Wywiady i materiały.....	219
17. Raport z wizyty kwerendalnej w Organie Podatkowym w Grodnie (Białoruś). Wywiady i materiały	231
18. Raport z wizyty kwerendalnej w Wyższej Inspekcji Podatkowej Okręgu Lwowskiego. Wywiady i materiały	243
19. Raport z wizyty kwerendalnej w Okręgowym Sądzie Administracyjnym we Lwowie. Wywiady i materiały	255
20. Raport z wizyty kwerendalnej w Wyższej Inspekcji Podatkowej Miasta Kijowa. Wywiady i materiały.....	263
21. Raport z wizyty kwerendalnej w Apelacyjnym Administracyjnym Sądzie w Kijowie. Wywiady i materiały	271
22. Raport z wizyty kwerendalnej w Sądzie Najwyższym w Kijowie. Wywiady i materiały	275
23. Raport z wizyty kwerendalnej w Okręgowej Inspekcji Podatkowej w Charkowie. Wywiady i materiały	285

24. Raport z wizyty kwerendalnej w Apelacyjnym Administracyjnym Sądzie w Charkowie. Wywiady i materiały	279
25. Raport z wizyty kwerendalnej. Wywiad z prof. Nikołajem Pietrowiczem Kuczeriawienko.....	315
26. Raport z wizyty kwerendalnej w Obwodowej Inspekcji Podatkowej w Woroneżu (Rosja). Wywiady i materiały	325
27. Raport z wizyty kwerendalnej w Sądzie Arbitrażowym Pierwszej Instancji w Woroneżu (Rosja). Wywiady i materiały	339
28. Raport z wizyty kwerendalnej w Sądzie Rejonowym w Woroneżu (Rosja). Wywiady i materiały	347
29. Raport z wizyty kwerendalnej w Inspekcji Podatkowej nr 8 Centralnego Okręgu Moskwy. Wywiady i materiały	363
30. Raport z wizyty kwerendalnej w Apelacyjnym Sądzie Arbitrażowym nr 10 w Moskwie. Wywiady i materiały	373
31. Raport z wizyty kwerendalnej w Sądzie Arbitrażowym Obwodu Moskiewskiego. Wywiady i materiały	377
32. Raport z wizyty kwerendalnej w Izbie Skarbowej w Brnie. Wywiady i materiały	383
33. Raport z wizyty kwerendalnej w Urzędzie Podatkowym w Bristolu (Wielka Brytania). Wywiady i materiały	401

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W CENTRUM PODATKOWYM W 9. DZIELNICY PARYŻA. WYWIADY I MATERIAŁY

Paryż, 17 maja 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Centrum Podatkowym 9. dzielnicy Paryża z 17 maja 2010 r.**

Rozmówczyni:

**Annie Favre – naczelnik, inspektor podatkowy w Centrum
Podatkowym 9. dzielnicy Paryża**

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Annie Favre:

Jestem przełożoną (naczelnikiem) w Centrum Podatkowym w 9. dzielnicy. Jestem inspektorem. Zajmujemy się podatkiem VAT, podatkami dochodowymi i podatkami lokalnymi. Nasze stanowisko przesyłamy do Dyrekcji, które następnie w ramach pisma procesowego trafia do Trybunału Administracyjnego. Nie mamy bezpośredniej relacji z Trybunałem Administracyjnym.

**Annie Favre – naczelnik w Centrum Podatkowym
w 9. dzielnicy Paryża**

Jest tylko to nasze centrum podatkowe na całą dzielnicę 9. Co do zasady jest jedno centrum na dzielnicę. Są wyjątki. Od 21 czerwca będzie zmiana. Nastąpi fuzja centrum podatkowego z centrum zajmującym się poborem. W zakresie osób fizycznych do tej pory były dwa różne serwisy. Osoba fizyczna miała więc dwóch interlokutorów. Obecnie trwają prace adaptacyjne u nas.

Pod nami jest ok. 40 000 mieszkańców. Dzielnica 9 (*Arrondissement*) podzielona jest na 4 poddzielnice (*quartier*) i tyle mamy podsekcji (sektorów) w Centrum Podatkowym. Mamy jednego kontrolera i 4 urzędników na dzielnicę. Jestem szefem tych ekip. Są 4 ekipy. W innych centrach może to być inaczej. Nie ma tutaj reguły. Mamy też komórkę kontroli „na miejscu”. Nie chodzą po podatnikach. Kontrolują deklaracje, które zostały złożone.

Zajmuję się podatkiem od dochodu, podatkami lokalnymi – od zamieszkania, od nieruchomości. Podatek trafia w części do regionu, w większej części do miasta Paryża.

Pierwszy podatek płaci się do 15 września (15 luty, 15 maja, 15 września). Podatnik wybiera, czy płaci w 3 częściach. Może płacić miesięcznie. Płaci w stosunku do podatku zapłaconego w roku poprzednim.

Podatnicy coraz częściej wybierają wariant miesięczny.

Podatek dochodowy może być od pensji, od emerytury, od nieruchomości (odsetki, najem), udziałów w spółce, od wolnych zawodów, od działalności gospodarczej.

Przedsiębiorcy indywidualni prowadzący działalność gospodarczą płacą podatek VAT oraz podatek od wykonywanej działalności (*taxe professionnelle*) w centrum zajmującym się przedsiębiorcami, natomiast w pozostałym zakresie u nas w Centrum Podatkowym dla osób fizycznych.

Co się dotyczy fuzji, to dla osób fizycznych fuzji podlegają kwestie ustalania podatku i jego poboru. Dotychczas odbywało się to niezależnie, przez różne podmioty. Obok jest serwis dla przedsiębiorców.

Są dwa serwisy. Jeden, który zajmuje się osobami fizycznymi. Obok jest inny zajmujący się przedsiębiorcami. W kwestii fuzji centrum dla przedsiębiorców to dokonała się ona już wiele lat temu. Komórki, które zajmują się ustalaniem oraz poborem podatków, są więc w ramach tego serwisu. Obecna fuzja dotyczy tych spraw wyłącznie w ramach serwisu dla osób fizycznych.

Właściciel apartamentu zapłaci podatek od nieruchomości tutaj u nas. Zapłaci także podatek od zamieszkiwania, jeśli w nim mieszka. Podatek od dochodu także. Zapłaci VAT. Zapłaci podatek od wykonywanej działalności.

Pracownik powinien obecnie złożyć papierową deklarację podatkową za 2009, do 31 maja.

Nasz sektor sprawdza. Kalkuluje podatek. Wzywa do zapłaty do 15 września.

Podatnik otrzymuje wezwanie do zapłaty podatku (pismo, w którym administracja ustala podatek) z dokładną kwotą. Kalkulowane jest na podstawie dochodów, sytuacji rodzinnej, dodatków socjalnych. Jest specjalny wskaźnik do kalkulacji.

Jeżeli podatnik nie zgadza się z kwotą, wszczyna reklamację. Ma na to czas do 31 grudnia drugiego roku od roku ustalenia podatku. Np. podatek ustalono 15.07.2010 r. Podatnik otrzymuje pismo w sierpniu 2010 r. Może zatem reklamować do 31.12.2012 r.

Takie pismo z podatkiem przychodzi zwykłą pocztą, bez potwierdzenia odbioru. Jeżeli go nie otrzyma, podatnik do nas dzwoni. Jeśli nie, administracja wysyła ponaglenia.

Ww. termin wynika z przepisów prawa. Jest w procedurze.

Reklamacja wygląda tak, że podatnik albo pisze pismo, albo przychodzi i ustnie ją zgłasza. Sporządza się protokół ze spotkania z podatnikiem. Zbiera się tam jego argumenty, ewentualnie dokumenty, które potwierdzają jego twierdzenia.

Następnie przekazuje się to do rozpatrzenia.

Podatnik może także reklamować pisemnie, a nawet telefonicznie – to ostatnie jest rzadkie, ale przy ewidentnych sprawach możliwe.

Administracja powinna odpowiedzieć w terminie 30 dni od dnia otrzymania. To nie wynika wprost z przepisów, ale z rekomendacji, która jest raczej przestrzegana. Rekomendacja to akt wewnętrzny, instrukcja.

Jeżeli nie podejmie się rozstrzygnięcia w terminie 6 miesięcy, podatnik ma prawo wystąpić do sądu. Ta sytuacja oznacza „milczącą” odmowę ze strony administracji. To wynika z przepisów prawa. Wystarczy, że w tym czasie nie otrzyma odpowiedzi.

Podatnik ma 2 miesiące, aby zwrócić się do trybunału zarówno wtedy, jak otrzymał odmowę, jak i wtedy, gdy otrzymał częściową odmowę. Rozstrzygnięcie dotyczące postępowania reklamacyjnego jest wysyłane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Jeżeli podatnika nie ma w domu, listonosz zostawia awizo w skrzynce z informacją, że jest przesyłka i że nie mógł jej doręczyć. Wskazuje przyczynę. Na przykład drzwi zamknięte. Wskazuje termin i miejsce zgłoszenia się po odbiór. Na odbiór ma się 15 dni (2 tygodnie).

Jeżeli podatnik przez ten czas nie odbierze przesyłki, poczta nam ją odsyła z informacją na kopercie o awizo i nieodebraniu.

W takim wypadku albo podatnik idzie bezpośrednio do sądu, twierdząc, że nie otrzymał odpowiedzi na reklamację, albo do nas dzwoni z zapytaniem o losy reklamacji. Upewniamy się o przyczynie niedoręczenia i wysyłamy takiej osobie KOPIĘ naszego rozstrzygnięcia na żądanie podatnika. Poprzednie pismo uważa się za doręczone.

Nie ma u nas czegoś takiego jak podpis elektroniczny. Zwykłym e-mailem można reklamować. Decyzje są wysyłane w wersji papierowej i są adresowane pocztą za potwierdzeniem odbioru.

Co się tyczy odwołań od spraw spornych, to generalnie po przeprowadzeniu reklamacji służy podatnikowi odwołanie jedynie do sądu.

Co się tyczy natomiast spraw, w którym podatnicy proszą o rozbicie na raty, anulowanie odsetek etc., istnieje możliwość udania się do dyrektora.

Jest też instytucja konsyliatora. Podatnik może się do niego zwrócić w przypadku, kiedy nie zgadza się z podatkiem. Konsyliator prosi administrację o wyjaśnienie swojego stanowiska. Następnie konsyliator ocenia sprawę i proponuje rozstrzygnięcie.

Podatnicy często zwracają się do konsyliatora w sprawach tzw. prawa łaski (rozbicie na raty, anulowanie odsetek etc.), z powodu trudnej sytuacji. Mogą się też do niego zwracać w sprawach spornych. W tych sprawach decyzje ostatecznie podejmuje:

- gdy do 10 000 euro, to decydujemy my tutaj na miejscu; jest to kontroler
- gdy do 50 000 euro, to ja personalnie.

Powyżej tej kwoty to decyduje dyrekcja.

To wynika z instrukcji wewnętrznej działalności administracji.

W sprawach prawa łaski nie ma kontroli trybunału. Podatnik może złożyć ponowną reklamację bezpośrednio do dyrekcji. Wniesienie odwołania z założenia nie zwalnia od płacenia.

Podatnik z reguły wnosi o zawieszenie płatności.

Administracja może wniesić o złożenie gwarancji. Zasadniczo, jeżeli taka gwarancja jest, to podatnik otrzymuje takie zawieszenie. W przeciwnym wypadku jest to uznaniowe. Do pewnych kwot administracja zawiesza bez gwarancji.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W DYREKCJI GENERALNEJ PODATKÓW W PARYŻU. WYWIADY I MATERIAŁY

Paryż, 17 maja 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Serwisie ds. Spornych Odwoławczych Administracyjnych obejmujący region Ile de France (*Chef de Service du contentieux d'appel administratif. Région Ile de France*) z 17 maja 2010 r.

Rozmówcy:

Claude Pradel – directeur des Services Fiscaux, oraz Maria Chiron – Dyrektor Serwisu ds. Spornych Odwoławczych Administracyjnych obejmujący region Ile de France

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Claude Pradel – directeur des Services Fiscaux:

Są dwie administracje fiskalne: dyrekcja generalna podatkowa, która ustanawia podatek, zajmuje się kontrolą podatkową oraz ściąganiem części podatków, przede wszystkim podatku VAT.

Od lewej: Claude Pradel – directeur des Services Fiscaux, Mateusz Duszyński – tłumacz, oraz dr Sławomir Presnarowicz

Obok jest dyrekcja generalna księgowości publicznej (*comptabilité publique*) – zajmuje się ściąganiem podatków bezpośrednich. W szczególności w zakresie osób fizycznych. Podatków bezpośrednich i lokalnych. Ponadto ta dyrekcja w ramach swych kompetencji ma certyfikowanie jakości kont publicznych (wykonanie budżetu państwa), a także samorządów lokalnych. Chodzi o kontrolę budżetu.

Są to dwie dyrekcje, które się uzupełniają. Podział ten nie jest zrozumiały dla podatników. W związku z powyższym prezydent obecnie zdecydował zrewidować politykę w tym zakresie. Dotyczy to nie tylko finansów. W ramach finansów zdecydowano się na fuzję tych dyrekcji.

Obecnie, od dwóch lat, jest jedna dyrekcja i nazywa się ona Generalną Dyrekcją Finansów Publicznych.

Obecnie trwają fuzje na niższych poziomach lokalnych. Dyrekcje lokalne. Jest ich ponad 100. Obecnie poddano fuzji 1/3 z nich. W Paryżu fuzja ma się zakończyć do 1 września 2010 r.

Zamierza się także na najniższym szczeblu stworzyć serwisy podatkowe dla osób fizycznych, które powstaną wskutek fuzji serwisów podatkowych (*centre des impots*) wraz z jednostkami zajmującymi się poborem podatków (*tresoirie*).

Obecnie po fuzji:

Jest jedna dyrekcja generalna. Następnie są dyrekcje terytorialne (1 na departament). W Paryżu jest szczególne rozwiązanie. Jest ich 5. Paris Centre grupuje tylko 6 dzielnic Paryża (1,2,3,4 9,10 dzielnica).

Jest także Paris Sud, Paris Ouest, Paris Est, Paris Nord. Zamierza się je połączyć. A więc te 5 powyżej połączy się z dyrekcją departamentalną zajmującą się poborem i powstanie jedna dyrekcja departamentalna finansów publicznych dla Paryża.

My zaraz przejdziemy do Centre des Impots w dzielnicy 9.

W każdej dzielnicy jest co najmniej 1 Centre des Impots. Ale może być ich więcej. Zależy od populacji (u mnie w Paris Centre jest 1 serwis w 1, 2, 3, 4, 9 i 2 serwisy w 10 dzielnicy). Jak się nie mylę, w 20 dzielnicy są 3. Są bardzo małe i bardzo duże centra podatkowe.

Dyrekcja będzie dysponować kilkoma budynkami na terenie Paryża. Dyrektor będzie miał 6 zastępców.

Co do przedsiębiorstw, nie ma potrzeb przeprowadzania fuzji, bo ona jest już zrobiona. Od wielu lat przedsiębiorcy mają jedynego interlokutora.

U nas obowiązuje taka zasada „bliskości”. Każdy podatnik powinien do swojego urzędu mieć mniej niż 10 km.

Maria Chiron – Dyrektor Serwisu ds. Spornych Odwoławczych Administracyjnych obejmujący region Ile de France:

Tutaj jest złożone pismo (odwołanie) przez adwokata do sądu odwoławczego administracyjnego. Jego zastępstwo jest obowiązkowe tak jak i przed Radą Stanu. Przed organem podatkowym oraz Trybunałem zastępstwo adwokata nie jest obowiązkowe. Ja przeglądam wstępnie pismo i przekazuję je do tzw. redaktora, który pracuje w ramach mojego serwisu. Następnie pismo trafia do dyrekcji serwisu fiskalnego, którego sprawa dotyczy. Może to być dyrekcja w Paryżu albo w regionie paryskim (*Ile de France*). Mój serwis zajmuje się sprawami spornymi administracyjnymi odwoławczymi w ramach całego *Ile de France*.

**Od lewej: Maria Chiron – Dyrektor Serwisu ds. Spornych
Odwoławczych Administracyjnych obejmujący region Ile de France,
obok pracownica Serwisu**

Jesteśmy właściwi dla wszystkich podatków, w tym pośrednich i bezpośrednich. *Droits d'enregistrements* (ekwiwalent PCC) do nas nie należy. Na przykład przy zakupie nieruchomości. Tymi sprawami zajmują się sądy powszechne. W moim serwisie pracuje 8 osób. To optymalna liczba pracowników, ale jest coraz więcej pracy. Mamy duży wzrost spraw. W 2009 mieliśmy 950 spraw. Około 100 miesięcznie, bez wakacji. To są zarówno sprawy złożone przez adwokatów, tj. wtedy, kiedy podatnicy przegrali, i te sprawy, w których administracja przegrała i my składamy odwołanie do sądu odwoławczego administracyjnego.

W centrum podatkowym powiedziano Państwu o reklamacji, którą można zrobić od chwili otrzymania przez podatnika pisma ustalającego podatek (*mise en recouvrement*). Wcześniejsza reklamacja jest bezskuteczna. Musi być zrobiona po dacie otrzymania takiej decyzji. Jeśli reklamacja jest zaakceptowana, wtedy sprawa jest skończona. Albo częściowo uznaje się reklamację, albo reklamacji się nie uwzględnia (odmowa). W dwóch ostatnich przypadkach można zwrócić się do sądu administracyjnego,

jeżeli podatnik nie jest zadowolony z rozstrzygnięcia. Ta sytuacja obowiązuje przy każdego rodzaju podatku. Nie ma obowiązku zastępstwa adwokata. Termin to 2 miesiące. Na poziomie reklamacji podatnik wnosi wniosek o wstrzymanie płatności.

Rzadko jest odmowa przez administrację. Zwykle podatnik daje gwarancję: hipoteka, kaucja, gwarancja bankowa, akcje, prawo zastawu na przedsiębiorstwie. Wszystkie gwarancje, które mogą być zaakceptowane. Najczęściej jest to hipoteka, ewentualnie gwarancja bankowa. W sprawach o małej wartości sporu nie potrzebna jest gwarancja. Tutaj są takie wnioski o zawieszenie – mogą Państwu udostępnić.

Automatyczne zwolnienie to na pewno do 3000 euro (teraz 4500 euro) – wynika z Dekretu. Art. R-277 Księgi procedury podatkowej. Powyżej tej kwoty podatnik generalnie musi dać gwarancję.

Trybunał wydaje decyzję, która jest albo decyzją odmowną dla podatnika, albo decyzją częściowo korzystną, albo podatnik wygrywa w całości. Jeżeli podatnik nie jest zadowolony, może zwrócić się do sądu administracyjnego odwoławczego, który zajmuje się tylko sprawami administracyjnymi. Inne sprawy należą do porządku sądownictwa powszechnego. Także dotyczy to spraw podatkowych. Większość podatków jest w ramach porządku administracyjnego. Ale sprawy dotyczące *droits d'enregistrements* (od majątku od czynności cywilnoprawnych, spadków) należą do porządku sądownictwa powszechnego.

Jeżeli administracja przegrała, to może sama wystąpić do sądu apelacyjnego z odwołaniem w terminie normalnie 2 miesiące, ale w praktyce są to 4 miesiące.

Dlaczego? W zasadzie są 2 miesiące. Administracja podatkowa to jedyna, która korzysta z takiego specyficznego rozwiązania. Termin 2 miesiące nie jest liczony od daty otrzymania przez nas akt, które otrzymujemy od administracji nakładającej podatek. Ta administracja otrzymuje od sądu

decyzję. Mają oni 2 miesiącem, aby przesłać nam projekt odwołania. A my mamy 2 miesiące od daty otrzymania projektu, aby wystąpić do sądu apelacyjnego.

My zajmujemy się tylko sprawami przed sądem odwoławczym. Każda dyrekcja ma swoją dyrekcję sporów (dział prawny), która zajmuje się sporami na poziomie trybunałów administracyjnych i innymi sprawami prawnymi.

Nasz serwis nazywa się *SCAD – service du contentieux d'appel déconcentré*. Wcześniej nasz serwis funkcjonował w ramach Dyrekcji Generalnej w Ministerstwie. Teraz jest w ramach regionu z uwagi na znaczny wolumen spraw. Ministerstwo nie dawało już rady. Nasz serwis jest jedyny na cały region Ile de France. My jesteśmy właściwi dla dwóch sądów: w Paryżu i Wersalu. Ogólnie jest 8 sądów apelacyjnych odwoławczych.

Jeżeli decyzja sądu odwoławczego jest niekorzystna, podatnik może zwrócić się do Rady Stanu. To samo dotyczy administracji. Jeśli chodzi o podatki lokalne, oprócz podatków od zawodu (*taxe professionnelle*), od razu jest odwołanie od decyzji od Trybunału do Rady Stanu.

Jeśli chodzi o administrację, to pismo przygotowuje administracja (bez pośrednictwa adwokata), podpisuje je dyrektor.

Zwykle administracja nie jest obecna na posiedzeniach Trybunału, oprócz przypadków bardzo szczególnych. Procedura jest pisemna, więc nie jest to konieczne.

Przed sądem odwoławczym zwykle też się nie pojawiajemy, bo mamy za dużo spraw. Zazwyczaj adwokaci podatników są obecni. W bardzo istotnych dla nas sprawach pojawia się przedstawiciel administracji. Ja byłam raz w sprawie podatku zawodowego. Przedstawiciel administracji to urzędnik, nie jest to adwokat. Jest to osoba, która orientuje się w sprawie. Zwykle redaktor, który pracował nad sprawą. Nie ma

obowiązku, żeby był to prawnik. Wystarczy, że u nas pracuje i się orientuje. Okazuje się legitymację potwierdzającą status i tożsamość.

Raporter publiczny decyduje, czy udostępni swoje konkluzje i czy będą dostępne. Mogą być ono nawet wydrukowane w pismach branżowych.

Mamy dostęp do serwisu informatycznego, który daje nam wgląd do sprawy. Wiemy, jaka jest ostateczna konkluzja, ale tylko ogólne informacje są dostępne. Nie ma tekstu jego wystąpienia, ale jego końcowe stanowisko.

We Francji jest 500-600 centrów podatkowych. Właściwe dla wszystkich podatków. We Francji jest dużo podatków. To jest ta lista. Zrobimy Panom kopię. Jest więcej podatków niż 40. Są teksty prawne, które przewidują różne kredyty podatkowe, zwolnienia, odroczenia.

Co się tyczy podatków od dochodu, to każdego roku podatnik otrzymuje deklarację podatkową do złożenia. Wpisane są już tam dane o dochodach, które uzyskał ze stosunku pracy i od kapitału. Jeśli chodzi o nieruchomości, np. sprzedaż mieszkania, to notariusz kalkuluje i on płaci do administracji. Co się tyczy podatku od spółek, to przy otwarciu działalności przedsiębiorca otrzymuje książeczkę zawierającą informację o wszelkich podatkach, które będzie musiał płacić. Zwykle spółka ma swojego pracownika zajmującego się rachunkowością. Centra mają swoją informację podatkową. Co do podatków lokalnych, administracja wysyła zawiadomienie o podatku. Podatek jest kalkulowany na 1 stycznia, wezwanie jest wysyłane w październiku, listopadzie. Nie ma innych przypadków, w których decyzję się otrzymuje.

TF (*taxe fonciere*) płaci właściciel, TH (*taxe d'habitation*) płaci osoba, która faktycznie zamieszkuje.

Koncyliacja jest chyba od 6 lat. Podatnik, jeżeli ma decyzje negatywną, zarówno w zakresie postępowania spornego, jak i postępowania o łaskę, ma możliwość zwrócenia się do konsyliatora fiskalnego

w poszczególnych departamentach. Konsyliator przegląda sprawę i podejmuje rozstrzygnięcie. Konsyliator nie jest osobą/instytucją niezależną od administracji. Jest to dyrektor serwisu podatkowego, nasz dyrektor, jeżeli sprawa jest w naszej kompetencji. Ma to też na celu uniknięcie sporu już na poziomie sądowym. Nie chodzi tu o dyrektora najniższego stopnia, czyli centrum podatkowego. Konsyliacja wynika z faktu sprawowania stanowiska. Nie ma tego w tekście prawa. To jest taka szczególność w systemie francuskim. To taki środek jakości serwisu, który został przyjęty kilka lat temu, aby unikać sporów sądowych z podatnikami. Sygnalizuje się taką możliwość w pismach do podatników, że można się zwrócić do konsyliatora. Reklamacja w prawie fiskalnym jest obowiązkowa. Podatnik otrzymuje informację o ustaleniu podatku. Podatnik się nie zgadza. Ma obowiązek złożyć reklamację do administracji przed wystąpieniem do trybunału. Inaczej trybunał odrzuci skargę. Konsyliator szuka swojego miejsca w tej procedurze. Jeżeli podatnik jest niezadowolony z decyzji, może zwrócić się do konsyliatora. Ale, uwaga, nie zawiesza to terminu do złożenia skargi do trybunału.

Można zrobić tyle reklamacji, ile się chce, pod warunkiem że wszystkie zostaną przedstawione w czasie przewidzianym dla złożenia reklamacji. To samo się tyczy zwrócenia się do konsyliatora. W przeciwieństwie do mediatora, który jest osobą niezależną i jego funkcja wynika z przepisów prawa. To instytucja niezależna.

Jeżeli decyzja jest 2010 r., termin płynie od daty otrzymania. Reklamacja jest do 31 grudnia 2012. W przypadku podatków lokalnych termin ten jest krótszy, chyba jeden rok. Wychodziłoby zatem, że w przypadku powyżej, termin to 31 grudnia 2011 r.

Może też kwestionować, jak już zapłaci. Termin wtedy płynie od dnia faktycznej zapłaty. Może także wtedy kwestionować w postępowaniu reklamacyjnym.

Inna szczególna sytuacja. Podatnik ma wiedzę o decyzji Rady Stanu, która nie dotyczy jego sprawy, ale ma wpływ na opodatkowanie w jego sytuacji. Termin reklamacji płynie od dnia wydania decyzji Rady Stanu.

Jest to przepis prawa. Oczywiście nie może być dość długi termin między wydaniem decyzji indywidualnej a decyzją Rady Stanu. Na pewno może to być już po terminie reklamacji. Decyzja Rady Stanu otwiera na nowo ten termin. Jest jednak pewien limit, kiedy można z tej drogi prawnej skorzystać. Jest to artykuł R 196-1.

Złożenie skargi do Trybunału w terminie 2 miesięcy - R 199-1 i n.

Jeżeli w czasie reklamacji administracja nie odpowiedziała w ciągu 6 miesięcy, znaczy to, że nie zgadza się z podatnikiem i podatnik wówczas w każdym czasie może zwrócić się do Trybunału. Jeżeli decyzja jest powzięta, podatnik ma 2 miesiące od daty otrzymania decyzji. Jest wysłana za potwierdzeniem odbioru.

Nie wiemy, jaki jest koszt doręczenia. Jest umowa z pocztą francuską. Jest taryfa 50%. Myślimy, że może to być trochę ponad 1 euro od przesyłki.

Ile jest spraw u konsyliatora? To zależy od departamentu. Jeżeli społeczność jest biedna, tam częściej sprawa trafia do konsyliatora. W Paryżu centrum 350 spraw rocznie trafia do konsyliatora. Do Trybunału trafia od 2001 r. trochę mniej spraw na poziomie krajowym w sprawach fiskalnych. Znaczy to, że więcej spraw rozstrzyga się już na poziomie administracyjnym. Od 2001 r. do 2009 r. od 28 000 spraw rocznie do 20 000 w 2009 r. Jest więc w skali kraju spadek. Co do spraw o łaskę i spornych, w 2008 r. było 4 600 000 wszystkich spraw, w tym 900 000 w skali kraju o łaskę. Te o łaskę zwykle oscylują w wysokości 20% wszystkich.

Konsyliatorzy nie prowadzą aż tak dużo spraw. Oczywiście zależy to od departamentu. W skali kraju prowadzą 82 000 spraw rocznie.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W TRYBUNALE ADMINISTRACYJNYM W PARYŻU. WYWIADY I MATERIAŁY

Paryż, 18 maja 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Trybunale Administracyjnym w Paryżu (*Tribunal administratif de Paris*).

Rozmówca:

Paul Giro – Prezydent sekcji podatkowej

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Paul Giro – Prezydent sekcji podatkowej:

Mamy kodeks procedury fiskalnej. Procedura jest szczególna. Mamy ogólną procedurę sądową sporną. Wszystkie są tutaj w kodeksie. Fiskalna głównie odpowiada tej ogólnej administracyjnej, ale ma oczywiście pewne szczególności. Dwa dni temu Rada Stanu wyjaśniła stosunek między z jednej strony przełożonym kontrolera (wizytatora) na poziomie administracyjnym, a z drugiej strony Komisją departamentalną podatkową (komisja przedsporna). W praktyce rozróżnienie tych instytucji stanowiło problemy. Oba te organy mają znaczenie konsyliacyjne.

Od lewej: Paul Giro – Prezydent sekcji podatkowej Trybunału Podatkowego w Paryżu, oraz dr Sławomir Presnarowicz

We Francji jest około 30 Trybunałów, 9 sądów odwoławczych i 1 Rada Stanu.

W Paryżu jest największy Trybunał – jest 80 sędziów. Jest co prawda pewna specjalizacja. Trybunał podzielony jest na sekcje. Są u nas dwie sekcje zajmujące się podatkami. Jest nas ponad 20 sędziów, którzy zajmują się podatkami. 25% wszystkich sędziów i 25% wszystkich spraw. Mamy 5 000 spraw podatkowych, które oczekują ciągle na rozpoznanie. 10 lat temu było 20 000 oczekujących spraw fiskalnych. Staramy się, aby te opóźnienia były mniejsze. Obecnie zajmujemy się sprawami z 2007 roku. Na końcu roku 2011 chcielibyśmy, aby były to sprawy z początku 2011. Jeśli chodzi o Trybunały na prowincji, okres oczekiwania jest w miesiącach.

Powód kontroli osoby fizycznej lub prawnej jest objęty tajemnicą. Jeśli coś nie jest w porządku, rozpoczyna się kontrola. Wystawiany jest dokument, w którym administracja sygnalizuje, że zamierza zwiększyć bazę do opodatkowania. Jest to decyzja, na którą nie służy odwołanie, gdyż jest ona wydawana przed wydaniem podatku. Decyzja ta nie jest bowiem związana z aktem wydania decyzji o ustaleniu podatku. Można ją atakować dopiero przy odwołaniu od właściwej decyzji, w późniejszym stadium przed trybunałem. Weryfikator ujawnia swoją intencję zwiększenia podatku. Trwa wymiana zdań – dialog: z weryfikatorem, z jego przełożonym hierarchicznym, z komisją departamentalną podatkową. Podatnik powinien złożyć wniosek do przełożonego albo do Komisji.

Komisja jest komisją mieszaną opiniodawczą. Składa się w połowie z urzędników i w połowie z osób specjalistów wskazywanych przez stowarzyszenia pracodawców, podatników i innych. Ja przewodniczę komisji w Paryżu. Jest w sumie 3+3+1 prezydent. Na placu *Saint Sulpice* w Paryżu jest biuro. Jeżeli przewodniczę takiej komisji, to potem nie mogę przy tej sprawie orzekać w sprawie w Trybunale. Można spróbować wariantu z przełożonym albo z komisją, albo obie drogi naraz.

Komisja wydaje opinię, która nie jest wiążąca. Najczęściej z taką opinią administracja się zgadza. Jest to 90% przypadków. Pomaga to uniknąć sporów przed sądem. Podatnik jest w silniejszej pozycji w rozmowie z przełożonym hierarchicznym.

Zwykle administracja zgadza się z opinią Komisji. Ma ona poważanie. Składa się przecież także ze specjalistów.

Komisja regulowana jest w art. L 59 procedury. Na końcu takiego dialogu administracja podejmuje rozstrzygnięcie.

Weryfikatorzy obecnie są bardzo ograniczeni. Wokół jest dużo orzecznictwa, prawa, w szczególności europejskiego. Boją się pomylić. Mają tendencję do unikania prowadzenia spraw do sądu. Procedura jest dla administracji dość trudna. Trybunały uchylają dość często. Administracja podatkowa respektuje nasze rozstrzygnięcia. Może dlatego, że jesteśmy po tych samych szkołach (ENA)?

Komisja Departamentalna zajmuje się coraz większą ilością spraw. Pozwala ona uniknąć sporów przed sądem. Dobrze to działa. Instytucja jest bardzo pożyteczna. Danych liczbowych nie znam. Jest to dość duży odsetek spraw. Komisja dochodzi do rozstrzygnięcia na zasadzie zgody. Opinię podpisuje Prezydent.

Nie mamy tradycji zdań odrębnych. To jest charakterystyczne dla francuskiego systemu. Jedna opinia, anonimowość i zasada dochodzenia do zgody. Głos Prezydenta jest decydujący. Rzadko się to zdarza. Zwykle jest większość.

Rola komisja jest ważna, ale nie można jej przeceniać. Wiele kwestii nie przechodzi przez komisję.

Komisja Konsyliacyjna to mniej więcej to samo, co Komisja Departamentalna (ekwiwalent), ale dla podatków z porządku sądownictwa powszechnego; podatek *droit d'enregistrement* (zbycie nieruchomości, od majątku). Zwykle jest spór dotyczący wartości majątku. Zaniża się go. Zostawia się te kwestie sądom powszechnym.

Daje się swoją opinię dotyczącą wartości, bazę majątku, który podlega opodatkowaniu (wygląda jak polski biegły). Decyzję ostateczną wydaje sędzia sądu powszechnego.

Nie jest to samo, co konsyliator na poziomie organu administracyjnego. Nazwa jest faktycznie myląca.

Podatki lokalne są u nas w pionie administracyjnym.

Trzeba wyjaśnić, że w prawie jest zasada przeprowadzenia reklamacji obowiązkowej.

Podatnik zawsze musi przejść tę drogę i zwraca się do administracji, która nałożyła podatek. W zależności od ważności tego podatku, decyduje się, na którym poziomie decyzja będzie wydawana i kto będzie się ostatecznie zajmował reklamacją.

O tych kwestiach decydują uregulowania wewnętrzne wydawane przez Ministerstwo Finansów. Dla nas sędziów nie jest to istotne. Nas interesuje to, że administracja rozpatrzyła reklamację i że podatnik się z tym nie zgodził.

Tu mamy poważną sprawę. Jeżeli dotyczyłaby małej piekarni, to decyzję podjęto by na poziomie centrum podatkowego, jeżeli dotyczy dużej spółki i dotyczy także prawa europejskiego, wówczas sprawą zajmują się wyżej. Tutaj przez Ministra Finansów. Zależy to od wartości i ważności sprawy. Jednak zaznaczam, że jestem w strukturze sądowej administracyjnej, a nie administracyjnej. Oni wiedzą to dokładniej.

Dla nas jest to decyzja odmowna, nieważne, od kogo pochodzi w strukturze administracyjnej. W niektórych sprawach kodeks stanowi, na jakim poziomie w pewnych sprawach podejmowane są decyzje. Są reguły wewnętrzne w administracji. Są okólniki, które organizują.

Skarga trafia do nas. My mamy 3 lata (żart), żeby zająć się sprawą. Potem sąd apelacyjny. Potem Rada Stanu. Potem trybunały europejskie.

Odwołanie musi zawierać kilka elementów. Jesteśmy liberalni. Powinny być wnioski i argumentacja minimalnie sformalizowana, podpis (strony lub reprezentanta), dowód, że wyczerpano drogę reklamacji. Pismo nie podlega opłacie. Wszystkie pisma są bezpłatne. Co do efektu zawieszenia. Od czasu wniesienia reklamacji i wystąpienia do trybunału, obowiązek zapłaty podatku jest w zawieszeniu do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Trybunał. Wniosek o zawieszenie płatności podatek wnosi w reklamacji na etapie postępowania administracyjnego. Bez wniosku podatnika organ z urzędu nie zawiesi. Potrzebna jest gwarancja, aby organ zawiesił obowiązek zapłaty. I od decyzji Trybunału znowu jest wymagalna kwota podatku. Często adwokaci próbują też z tego powodu odwlekać sprawę w Trybunale. Także opóźnienia to nie tylko nasza wina. Weryfikator może zbadać 3 lata do tyłu.

Podanie wpływa bezpośrednio do sądu. Wtedy zaczyna się procedura administracyjna sądowa. Jest ona sporna i pisemna. Nasz serwis wysyła pismo do administracji. Potem rok-dwa trwa wymiana pism między stronami, za pośrednictwem sądu. Procedura w sprawach podatkowych jest w zasadzie bezpłatna. W sądzie odwoławczym trzeba mieć adwokata, to kosztuje. W Radzie Stanu też nie ma opłat, ale przy Radzie Stanu też jest obowiązkowe zastępstwo przez adwokata, a oni są przypisani tylko do Rady Stanu i są też bardzo drodzy.

My możemy obciążyć stronę przegraną kwotą, która ma wynagrodzić koszty poniesione przez stronę wygraną. To jest decyzja sądu, na bazie rachunku. Sąd bada ilość pracy, dobrą wiarę administracji i strony etc. Sąd jest wolny w ocenie tych kosztów.

Administracja ma maksymalnie 6 miesięcy na odpowiedź na pismo. Najczęściej odpowiada. Jest to w jej interesie. Jeżeli nie ma odpowiedzi, co jest rzadkie, uznajemy, że stan faktyczny podany przez stronę jest w porządku.

Administracja może zawsze zaproponować nowe środki, propozycje, które mogą zakończyć sprawę. Pierwsza wymiana pism nie stoi na przeszkodzie w zawarciu ugody.

Jeżeli organ administracja zgadza się ze stanowiskiem podatnika, następuje umorzenie. Możliwe jest też wycofanie pisma przez podatnika. Nie ma wówczas kosztów.

Prezydent jednoosobowo podpisuje ordonans, w którym postanawia o umorzeniu. Robi to tylko prezydent. Jest środek odwoławczy od tego orzeczenia. Mogą być błędy. Np. organ uznał skargę, ale tylko częściowo, a Prezydent tego nie zauważył...

Mamy dwie sekcje fiskalne. Nie mamy w naszej kompetencji wyłącznie Paryża. Podział mamy w funkcji siedzib danego organu administracji, którego decyzja jest skarżona, np. Dyrekcja Paryż centrum, wschód, zachód, południe, północ. Wynika to z okólnika wewnętrznego Trybunału Administracyjnego. Jak szef butiku organizuje on pracę.

Potem to ja, Prezydent sekcji, przydzielam sprawy poszczególnym prezydentom izb (mam 2 wiceprezydentów). A oni poszczególnym sędziom. Mamy ich ponad 20. Staramy się, żeby w izbach była równowaga spraw.

Jeżeli jest młody sędzia, który dopiero ukończył szkołę, to raczej dostanie prostsze sprawy. Także doświadczenie odgrywa rolę. Starsi pomagają młodszemu radą. Raczej nie wprowadzamy specjalizacji. My subiektywnie uważamy, że na razie nie jest to konieczne. Uważamy, że system ma wewnętrzną koherencję – różnice nie zasługują, aby wprowadzać specjalizację. Staram się dawać młodym sędziom sprawy z każdej dziedziny podatków, oprócz tych najbardziej skomplikowanych np. z zakresu VAT. Taką mamy filozofię wewnętrzną. Młodzi nabywają doświadczenie.

Nie ma wieku progowego dla sędziów. Sędziami zostają od razu po szkole ENA, mając 25-27 lat. Doświadczenie zdobywają od starszych kolegów. Sędzia jest mianowany po szkole przez Prezydenta.

Sprawa oczekuje wg daty wpływu. Obecnie wyjątków nie robimy. Niegdyś bywało to różnie. Od 2004 mamy taki rygor wewnętrzny, aby

chronologicznie zajmować się sprawami. Nawet najważniejsze sprawy, które teraz wpływają, będą rozpatrywane w kolejności i będzie to pewnie w 2011 r. Jeżeli przyjdzie osobiście Minister Finansów, także nie uzyska możliwości wcześniejszego rozpoznania sprawy. Nie ma presji. To jest zasada. Nie ma czegoś takiego jak „przepychanie” spraw na czyjeś życzenie. Nie ma wyjątków. Z mojego rocznika jest wiceprezydent Rady Stanu i kilku ministrów. Nie ma czegoś takiego, że te kontakty wykorzystuje się do załatwiania spraw. Pion administracyjny we Francji jest bardzo niezależny, znacznie bardziej niż pion sądownictwa powszechnego. Tam jest hierarchia, tam zdarzają się nieprawidłowości.

Jesteśmy nieusuwalni, zgodnie z Konstytucją – niezawisli. Jest też paradoks. Wyżsi politycy i my jesteśmy formowani przez jedną szkołę. Wzmacnia to niezależność. Szkoła wpaja etos, deontologię.

Raporter otrzymuje 8 spraw na każde 15 dni (2 tygodnie). Raz na dwa tygodnie jest rozprawa. Dzień przez rozprawą jest wewnętrzne spotkanie instrukcyjne, aby wymienić opinie i omówić każdą sprawą.

I tak, kiedy nastąpi wymiana pism między stronami i dochodzimy do przekonania, że sprawa dojrzała do rozstrzygnięcia, przekazujemy sprawę do raportera. Raporter robi projekt rozstrzygnięcia plus notkę wyjaśniającą. Następnie przekazuje sprawę do raportera publicznego. On jedyny publicznie będzie wypowiadał się w sprawie w trakcie audjencji. Jest to także druga osoba, która kompletnie zapoznaje się ze sprawą. Następnie sprawa wraca do mnie i zapoznają się z grubsza ze sprawą. Następnie mamy spotkanie na dzień lub dwa przed rozprawą w składzie raportera, który przygotował projekt, raportera publicznego – ten który publicznie się wypowiada w tej sprawie – wypowiada czysto prawne stanowisko, mnie jako prezydenta oraz trzeciej osoby, która będzie w składzie orzecznicy. Wtedy ta trzecia osoba zapoznaje się po raz pierwszy ze sprawą i może wnieść także swoje uwagi. Raporter publiczny nie wchodzi w skład składu orzecznicy i nie może brać udziału w naradzie. Jest niezależny od administracji w swoim stanowisku. Kiedyś bywał na naradzie, ale teraz, mając na uwadze rozstrzygnięcie sądu praw

człowieka, ta praktyka jest zabroniona i przestrzegana. Sąd europejski stwierdził, że jeżeli się wypowiedział publicznie, to w trakcie narady jego stanowisko może mieć bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie. Podejmowana decyzja jest kolektywna i anonimowa.

Decyzja *de facto* jest już podjęta jeszcze przed rozprawą na posiedzeniu wewnętrznym, na dzień-dwa przed rozprawą, w której raporter publiczny jest obecny.

Rozprawa w sprawie podatkowej przed Trybunałem Administracyjnym w Paryżu, 19 maja 2010 r.

Jeśli chodzi o świadków, procedura jest pisemna. Administracja albo podatnik może wyjątkowo przedstawić swoje ustne stanowisko, co do zasady nie ma praktyki przesłuchiwania świadków. Może czasami biegli. Nie praktykuje się tego. Procedura jest pisemna. W trakcie procedury można prezentować nowe dokumenty. Jednak w trakcie 2-3 dni po dniu rozprawy, podatnik może zasygnalizować chęć zgłoszenia pisma – załącznik (*note en delibere*). Rzadko się to zdarza. Po interwencji Trybunału Europejskiego obecnie zmieniono trochę zasady i po

wypowiedzi raporterera publicznego w trakcie posiedzenia oddaje się głos stronie, która może zwrócić jeszcze uwagę na pewne kwestie. Wcześniej było inaczej, to wystąpienie raporterera publicznego kończyło posiedzenie w sprawie.

Generalnie prezydent może za pośrednictwem adwokata w trakcie rozprawy zażądać jakiś dodatkowych informacji i może wyrazić zgodę na termin – 2-3 dni na dostarczenie konkretnego dokumentu. Prezydent ma tutaj pewien luz. Wówczas adwokat stanowisko, które zaprezentował podczas posiedzenia, może załączyć w formie pisemnej wraz z dowodami.

W sprawach podatkowych orzekają 3 osoby. W większych sprawach jest jednak 7 lub 11. Nie więcej niż 11. Jest pewna swoboda w wyborze, w zależności od stopnia trudności. Decyduje o tym prezydent sekcji, który sprawę konsultuje. W pewnych sprawach może być jeden sędzia: w zasadzie przy sprawach podatków lokalnych (TH, TF), oprócz podatku zawodowego. Na pewno nie we wszystkich sprawach podatków lokalnych. 50% spraw z jednym sędziów dotyczy spraw o wydalenie obcokrajowców.

**Rozprawa w sprawie podatkowej przed Trybunałem
Administracyjnym w Paryżu, 19 maja 2010 r. Na pierwszym planie
dr Sławomir Presnarowicz**

Zwykle decyzja jest oficjalnie wydana 15 dni po dacie posiedzenia. Co do zasady jest tylko jedno posiedzenie na sprawę, oprócz szczególnych przypadków, np. coś ważnego pojawiło na posiedzeniu. Każda izba ma mniej więcej 20 posiedzeń rocznie.

Wszystkie decyzje są uzasadniane. Projekt jest zawsze przygotowany przez rapportera. To jest podstawowa zasada prawa francuskiego publicznego, że decyzje są uzasadniane. Zwłaszcza w przypadku oddalenia. Jest to zarzut apelacyjny. Wcześniej administracja nie musiała często uzasadniać. Obecnie prawie zawsze administracja musi uzasadnić swoje stanowisko na piśmie.

Uzasadnienie jest elementem nierozłącznym decyzji. Po 15 dniach zwykle zatem decyzja wraz z uzasadnieniem jest wydrukowana, podpisywana i wysyłana do stron. Strony generalnie otrzymują decyzję za pośrednictwem poczty w ciągu 1 miesiąca od posiedzenia. Termin do sądu odwoławczego płynie od daty odebrania przesyłki.

Zawsze skład deliberyuje na projekcie rapportera. Reporter następnie koryguje swój projekt, uwzględniając uwagi pozostałych członków składu. Dokument podpisuje jedynie Prezydent. Wcześniej dokument podpisuje reporter – twórca projektu.

Sędzia generalnie może mieć asystenta, ale to nie działa dobrze. Są to stażyści – adwokaci, młodzi prawnicy. Bardziej to my ich uczymy, niż oni nam służą pomocą. System nauczania nie jest dostosowany do realiów, w których my pracujemy.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W RADZIE STANU W PARYŻU. WYWIADY I MATERIAŁY

Paryż, 17-19 maja 2010 r.

Zapis przebiegu wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Radzie Stanu w Paryżu, 17-19 maja 2010 r.

W dniach 17-19 maja 2010 roku odbyły się spotkanie dra Sławomira Presnarowicza, sędziego Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, z przedstawicielami francuskich sądów i organów, orzekających między innymi w sprawach podatkowych, oraz przedstawicielami nauki francuskich finansów publicznych.

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Spotkania w Radzie Stanu odbyły się m.in. z Terryem Olsonem (radcą stanu odpowiedzialnym za sprawy międzynarodowe)

Rozmowa kurtuazyjna:

1. Podziękowania.
2. Możliwość dalszej współpracy i zaproszenia.
3. Prośba o możliwość otrzymania decyzji z Trybunału Administracyjnego.

**Od lewej: Terry Olson (radca stanu)
oraz Mateusz Duszyński (tłumacz)**

Zapis przebiegu wizyty dra Sławomira Presnarowicza w Radzie Stanu w Paryżu z 18 maja 2010 r.

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Rozmówczyni:

Sylvie Guillemain

Jestem inspektorem podatkowym w centrum dokumentacji, przydzielonym 4 lata temu do współpracy z Radą Stanu. Zajmuję się: 1) pomocą przy wydawaniu decyzji: radcowie proszą o poszukiwanie informacji o orzeczeniach, wypowiedziach doktryny, 2) czytaniem i gromadzeniem bieżącej literatury tematu dla radców, 3) analizą orzecznictwa bieżącego i składaniem z nich raportów.

Od prawej: Sylvie Guillemain, inspektor podatkowy w Radzie Stanu, oraz dr Sławomir Presnarowicz

Nie jestem radcą, jestem zwykłym urzędnikiem państwowym. Skończyłam krajową szkołę podatkową (nie jest to ENA). Zajmowałam się wcześniej kontrolą podatkową. Byłam weryfikatorką. Pracowałam w Centrum Podatkowym w Paryżu, 14 dzielnicy. Zajmowałam się przeglądaniem i zarządzaniem deklaracjami podatkowymi. Zajmowałam się sporami i kontrolą osób fizycznych, spółek, wolnych zawodów. Od mniej więcej 2 lat jest fuzja i reorganizacja finansów publicznych: Dyrekcja Generalna podatków i pion skarbowy (poborcy).

W celu racjonalizacji wydatków publicznych nie przyjmuje się nowych pracowników („odchudzanie” administracji). Ma to także za zadanie poprawić stosunki z podatnikami.

Kontrola.

Zwykle kontrola jest kontrolą globalną, pełną. Znaczący to, że kontroluje się wszystkie podatki. Administracja może badać pełne trzy lata do tyłu. Administracja może ograniczyć się do krótszego czasu. Zależy to od weryfikatora – jak ocenia sprawę. Wpływ ma także wielkość podatnika i zakres działalności.

Przed formalną kontrolą jest tzw. biurowa kontrola podatnika. To znaczy, że przegląda się dokumentację i na tej podstawie weryfikator ocenia, w jakim zakresie przeprowadzi kontrolę. Podatnik o tej biurowej kontroli oczywiście nic nie wie i nie jest informowany. Zanim się go poinformuje, przeglądamy jego akta. Zapoznajemy się z pracą. Ponieważ zajmujemy się kontrolą wszystkich podatków, musimy zapoznać się wcześniej z działalnością spółki, kategoriami działalności. Jak wiadomo, w zależności, czy mamy do czynienia z przedsiębiorcą transportowym czy z piekarnią, kontrola będzie się różniła. Aby dobrze przeprowadzić kontrolę, trzeba dobrze poznać funkcjonowanie spółki. Czyli na poziomie poinformowania spółki o kontroli, trochę o tej spółce już się wie. Jak się już tą wiedzę opanuje, jedziemy do spółki i kontrolujemy. Wszystkie podatki, także lokalne, do 3 lat do tyłu.

Obecnie od 1 stycznia 2010 r. został zlikwidowany podatek zawodowy i zastąpiony dwoma innymi nowymi podatkami.

Można w sprawie VAT, w ramach odstępstwa od zasady, badać spółkę tylko w zakresie tego podatku, kiedy spółka wnosi o zwrot podatku VAT. Wówczas weryfikator może udać się na miejsce celem kontroli. Inne weryfikacje punktowe też się zdarzają, zwłaszcza gdy dotyczą dużych spółek.

Podatek VAT jest płacony na podstawie deklaracji, zależny od obrotu. Jeżeli jest poniżej pewnego niewysokiego obrotu, może być składana kwartalnie. Zasadą jest, że jest to deklaracja miesięczna. Podatnik składa deklarację wraz z czekiem na odpowiednią kwotę do Centrum Podatkowego. Co się tyczy dużych spółek, możliwe jest płacenie tylko przelewem. Dla średnich spółek jest możliwość wystąpienia o płacenie przelewem. Płatność jest do 15 następnego miesiąca. Jeżeli ostatni dzień przypada na sobotę, niedzielę, jest to poniedziałek. Jest na to przepis.

Ogląda się deklarację i jeśli nie ma niekoherencji, jest wszystko OK. Albo wysyła się propozycję zmiany podatku z biurka. Wtedy ustala się ten podatek i wysyła podatnikowi wraz z uzasadnieniem. To uzasadnienie jest następstwem orzecznictwa Rady Stanu. Ten obowiązek jest też wyrażony w przepisach.

Albo mając na uwadze dostrzeżone braki, podejmuje się wszelkie akta dotyczące całości podatków i ewentualnie zarządza się kontrolę wszystkich podatków w razie wykrycia poważniejszych nieprawidłowości.

W drobniejszych sprawach administracja dzwoni do podatnika i wyjaśnia mu telefonicznie o pewnych drobnych uchybieniach i prosi, aby podatnik we własnym zakresie złożył poprawioną deklarację. Wpisuje się to w dialog i dobre relacje z podatnikiem.

Procedura kontroli jest formalistyczna. Ma wiele etapów. Informuje się podatnika o kwocie podatku po zmianie przez administrację wraz

z uzasadnieniem. Następnie podatnik ma 30 dni, aby się ustosunkować. Termin jest w pouczeniu. Od tego momentu jest kilka możliwości. Albo podatnik się zgadza i płaci. To rzadko. Albo nie odpowiada przez 30 dni. Uważa się, że *implicite* zaakceptował zmianę. Sprawa załatwiona. Albo kontestuje. To jest większość przypadków. Podatnik wysyła pismo z uzasadnieniem. Pismo adresuje do osoby, która ustaliła ten podatek. Zawija się tzw. debata sporna między urzędnikiem a podatnikiem. Urzędnik ocenia ważkość argumentów. Urzędnik może się zgodzić i administracja odstępuje. Albo częściowo się uwzględnia. Albo administracja się nie zgadza.

Jeżeli częściowo administracja uznaje, wtedy administracja wystawia takie pismo o dodatkowym opodatkowaniu i podatnik na tej podstawie płaci podatek. Deklaracji wcześniej złożonej nie koryguje się.

Jeżeli podatnik cały czas kontestuje, może zwrócić się do bezpośredniego przełożonego urzędnika, który ustalił podatek. Może to być inspektor, główny inspektor. Jeżeli przełożony utrzymuje ustalenie podatku, a podatnik nadal się nie zgadza, może udać się do interlokutora departamentalnego, którym jest dyrektor departamentalny na poziomie dyrekcji departamentalnej (np. Paris centre). Sprawą zajmuje się sam dyrektor lub jego zastępcy. Ktoś z nich podpisuje. Ta droga jest zarezerwowana raczej dla poważnych spraw. Ta procedura znajduje się w kodeksie.

Nie jest dokładnie ustalona wysokość podatku lub jego rodzaj, z którymi można zwrócić się do dyrektora. Istnieje tutaj pewna elastyczność. Dyrektor może ustalić wewnętrzny regulamin regulujący te sprawy. Nie wiem dokładnie, w jakiej formie prawnej to się odbywa. Jest to kwestia organizacji pracy urzędników przez dyrektora. Każdy dyrektor ma tutaj pewną samodzielność. To on zarządza administracją.

Podatnik nie musi występować na tę drogę. Zawsze, jak otrzyma decyzję finalną, może iść do Trybunału. Nie musi korzystać z tych dróg powyżej.

Po decyzji przełożonego hierarchicznego jest także możliwość zwrócenia się do Komisji Departamentalnej, aby zajęła się sprawą. Jest to opcja. Taka jest praktyka.

Raczej rzadko zdarza się, aby podatnik najpierw zwracał się do Komisji Departamentalnej. Najpierw wyczerpuje się drogą wewnętrzną.

Jeżeli Komisja wydaje opinie, to administracja albo zgadza się z opinią, albo nie. Na ogół się zgadza. Rzadko nie podziela zdania. Opinia trafia do inspektora, który podejmuje rozstrzygnięcie. Komisja jest poważana, jest tam parytet. Z jednej strony urzędnicy, z drugiej osoby znające dziedzinę działalności podatnika. Administracja zwykle dąży do uniknięcia sporu. Jeżeli nie podzielimy opinii Komisji, sprawa następnie z pewnością będzie przedmiotem reklamacji, a następnie decyzji sądu. Administracja może mieć słabszą pozycję i nie uniknie sporu.

Prowadząc 20 spraw, komisja pojawiała się w ok. 3-4 sprawach. Weryfikator jest powoływany przed tą Komisję w celu przedstawienia swoich argumentów. Przedstawia się je ustnie. Komisja może zadawać pytania. Posiedzenie nie jest jawne. Jest jedno posiedzenia. Jeżeli podatnik nie przyjdzie, Komisja i tak proceduje na podstawie tych dokumentów i wiadomości, które posiada. Raczej nie zdarza się odroczenie posiedzenia. Generalnie Komisja proceduje na wniosek podatnika, może to się zdarzyć na wniosek administracji, ale nigdy się z taką sytuacją nie spotkałam.

Administracja nie jest zainteresowana przeciąganiem sprawy. Chce jak najszybciej zamknąć procedurę kontroli. Administracja chce wydać decyzję o podatku. Administracja dba o budżet państwa, o ochronę wpływów. Celem jest obłożyć podatkiem i jak najszybciej ściągnąć.

Jak kontrola się kończy, wydaje się decyzję finalną (*mise en recouvrement*) ustalającą podatek, wówczas podatnik może wystąpić już tylko z reklamacją. Kończy się wtedy faza kontrolna.

Jest to dokument, który ustala należność do zapłacenia przez podatnika i rozpoczyna to fazę sporną. Wtedy możliwa jest już tylko reklamacja i następnie Trybunał.

Konsyliacja.

Jest taka możliwość od 8 lat. Podatnik może zwrócić się do konsyliatora departamentalnego i mediatora przy Ministrze Finansów. To są drogi odwołania równoczesnego, niezależności. Można się do nich odwołać na każdym stadium, zarówno na etapie kontroli, jak i w fazie spornej. Zwrócenie się do tych podmiotów nie zawiesza terminów w procedurze.

Jest kontrola na papierach – weryfikuje się poprawność deklaracji etc. W tym przypadku można wysłać zawiadomienie o nowej kwocie podatku. I wtedy zaczyna się etap kontroli.

Jest kontrola zewnętrzna – to trudniejsza sprawa, procedura bardziej formalna – wysyła się pismo o weryfikację i weryfikator jedzie do podatnika.

Mediator i konsyliator nie mogą być włączeni na etapie kontroli wewnętrznej, tylko na etapie kontroli zewnętrznej. Byłoby bowiem na tym etapie zbyt wiele niezależnych instrumentów przysługujących podatnikowi. Natomiast mogą być oni powołani bez tych ograniczeń na etapie spornym. Powołanie ich na etapie spornym nie zwalnia od podjęcia procedury reklamacyjnej. Procedura reklamacyjna jest otwarta mniej więcej przez 3 lata, licząc od daty otrzymania decyzji ostatecznej. W przypadku podatków lokalnych jest to 1 rok. Zasadą są jednak 3 lata. Konsyliator i mediator to jest droga dodatkowa, poza normalną procedurą.

Konsyliatorem jest w zasadzie dyrektor departamentalny. Zależy to, czy podatnik kwestionuje wysokość podatku czy zasady płatności. Wtedy na przykład może wniesić o rozbięcie na raty etc. W tym drugim wypadku konsyliatorem będzie administracja skarbu państwa – zajmujący się poborem (*Tresor public*).

Jest lista konsyliatorów w Internecie na stronie Ministerstwa Finansów. W każdym departamencie jest konsyliator.

Jest jeden mediator na całą Francję w ramach Ministerstwa Finansów. Zajmuje się wszelkimi stosunkami z administracją publiczną. Ma swoją ekipę. Mediator nie zajmuje się sprawami szerszymi niż tylko fiskalnymi, także konkurencją, cłami.

Mediator interweniuje bardziej w sprawie dot. samych stosunków z administracją, problemem komunikacji, a więc także problemami leżącymi poza kognicją sądów, dot. relacji, prakseologii, sposobu załatwiania spraw etc. Interweniuje w sprawach indywidualnych, a nie w abstrakcyjnych sytuacjach. Każdego roku mediator przedstawia Ministerstwu Finansów raport, który ma na celu identyfikować i zgłaszać problemy i formować propozycje ulepszenia systemu i zgłaszania postulatów. Raport jest dostępny w Internecie.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

**DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA
W FONDAFIP W PARYŻU.
WYWIADY I MATERIAŁY**

Paryż, 19 maja 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w FONDAFIP w Paryżu (Stowarzyszenie Międzynarodowej Fundacji Finansów Publicznych z siedzibą w Paryżu przy 26 rue de Lille) z 19 maja 2010 r.

Rozmówcy:

prof. Marie-Christine Esclassan oraz prof. Michele Bouvier (Universite Paris 1 Pantheon-Sorbonne)

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Obecnie mamy ciekawą nowelizację, zgodnie z którą podatnik może się zwrócić do administracji z prośbą o zweryfikowanie, jakie konsekwencje podatkowe będzie miało przyjęcie danego rozwiązania prawnego. Czy będzie ono zgodne z prawem. Administracja musi następnie przestrzegać tak wydanej interpretacji.

Od lewej: prof. Michele Bouvier, prof. Marie-Christine Esclassan oraz dr Sławomir Presnarowicz (w siedzibie FONDAFIP w Paryżu przy 26, rue de Lille)

Komisje konsyliacyjne.

Każdy departament posiada takie komisje konsyliacyjne. Urzędnik przewodniczy. Składa się ona z jednej strony z urzędników, z drugiej strony z przedstawicieli zawodów. Komisja jest zwoływana na wniosek administracji, ale zwykle na żądanie podatnika. Wtedy zasiadają w komisji ci przedstawiciele, którzy znają się na działalności prowadzonej przez podatnika. Wydaje ona opinię. Jeżeli komisja zajmie się sprawą, ma to skutek zawieszający w stosunku do czynności prowadzonych przez administrację. Opinia nie ma charakteru wiążącego. Opinia jest ważna. Komisja jest kompetentna. Jeżeli sprawa trafia do sądu, to taka opinia dla sędziego jest istotna przy podejmowaniu rozstrzygnięcia. Zwykle zatem administracja zgadza się z opinią Komisji. Komisja ma autorytet. Grupuje przecież także osoby, które dokładnie rozumieją specyfikę działalności, w przeciwieństwie do samych urzędników.

W ogóle we Francji rozwija się tendencja do ciał konsultacyjnych odwoławczych mających także na celu uniknięcie sporów *stricte* sądowych.

Na początku, około 20 lat temu, wprowadzono instytucję interlokutora (konsyliatora) departamentalnego. Dotyczyło to wyłącznie przedsiębiorców. Od kilku lat każdy podatnik może zwrócić się do takiej osoby.

Konsyliator nie posiada władzy sądowej. On jest w celu weryfikacji, analizy, zaproponowania rozwiązania. Konsyliator nie jest arbitrem w sensie prawnym. Jest to osoba funkcjonująca w ramach administracji. Ma on na celu niezależne zbadanie sprawy. Przedstawia swoją opinię.

Komisja z kolei daje swoją opinię. Ma określone kompetencje prawne. Ma ograniczone kompetencje. Przede wszystkim dotyczy spraw opodatkowania przedsiębiorców.

Do komisji strony zwracają się na etapie kontestowania podatku przez administrację, a nie już jego ostatecznego ustalenia. Administracja nie może odmówić uczestniczenia w Komisji, jeżeli zajmie się ona sprawą na wniosek podatnika. Administracja przerywa swoje postępowanie. Posiedzenie jest jawne. Następuje konfrontacja przed komisją. Wygląda to dość podobnie jak przed trybunałem. Strony mogą się wypowiadać. Podatnik może być reprezentowany przez prawnika. Komisja wydaje opinię. Administracja zwykle ją podziela, ale nie jest nią związana. Jeżeli dla podatnika jest ona niekorzystna, może wszcząć proces przed trybunałem. Musi być wcześniej procedura reklamacyjna. Bez wyczerpania tej drogi nie można udać się do trybunału.

Generalnie wszelkie procedury konsyliacyjne wszczyna się, zanim administracja ustali ostatecznie podatek.

Generalnie w zasadzie ta sama osoba zajmuje się sprawą reklamacji. W ramach administracji nie ma to znaczenia, kto rozpatrzy sprawę.

W sprawie reformy.

Kilka lat temu został wydany raport dotyczący procedur podatkowych wraz z wnioskami dotyczącymi pożądaných zmian we Francji oraz w starych krajach UE.

Raport powinien być w Internecie. Na stronie europejskiej powinny być też kwestie transferu cen.

Raport na stronie: *programme fiscal*.

Aby wszcząć reklamację, ma się 2 lata na koniec roku kalendarzowego. Krócej jest w przypadku podatków lokalnych, a dłużej w przypadku, kiedy miała miejsce kontrola podatkowa.

Reklamacja jest to wielka zasada w prawie francuskim. Nie ma tutaj wyjątków. Niezależnie od natury sporu. Może być to spór na poziomie ustalenia podatku, tj. twierdzenia, że podatek jest należny w innej

wysokości lub sporu co do obowiązku zapłaty, tj. twierdzenia, że jest się błędnym adresatem decyzji.

Rozmowa o możliwości publikacji.

FONDAFIP
Badania-działania w dziedzinie finansów publicznych
STOWARZYSZENIE MIĘDZYNARODOWEJ FUNDACJI FINANSÓW PUBLICZNYCH

Atuty FONDAFIP w dobie nowego zarządzania finansowego

FONDAFIP (Stowarzyszenie Międzynarodowej Fundacji Finansów Publicznych) jest niezależną instytucją, której celem jest wsparcie i rozwój badań w dziedzinie finansów publicznych we Francji i za granicą, promowanie wymiany doświadczeń pomiędzy światem uniwersyteckim, praktykami i decydentami politycznymi, stworzenie płaszczyzny bezpośredniego kontaktu środowisk zawodowych ze środowiskiem naukowym.

FONDAFIP wychodzi naprzeciw potrzebie refleksji i wymiany międzynarodowej w zakresie problematyki dobrego zarządzania i reformy systemów finansów publicznych oraz systemów podatkowych, która w aktualnym kontekście jest wspólna i ważna dla wszystkich Państw. Ma ona za zadanie być miejscem spotkań i miejscem, gdzie wszyscy zainteresowani zagadnieniami z finansów publicznych, finansów lokalnych, finansów sektora ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, finansów europejskich czy międzynarodowych, rachunkowości publicznej czy wreszcie w zakresie podatków, znajdują elementy refleksji z interesującego ich zakresu. Skupiony na refleksji nad zarządzaniem finansowym, a w szczególności nad lepszym wykorzystaniem dochodów i kontrolą sposobu wydatkowania, FONDAFIP ma za zadanie wprowadzać synergii między różnymi podmiotami francuskimi i zagranicznymi: środowiskiem uniwersyteckim i badawczym, instytucjami publicznymi, podmiotami, przedsiębiorstwami sektora prywatnego. Te ostatnie są bezpośrednio objęte pracami w ramach FONDAFIP, zważywszy na coraz intensywniejsze partnerstwo sektora prywatnego w działaniu z Państwem czy jednostkami samorządu lokalnego. FONDAFIP opiera się o sieć uznanych badaczy i ekspertów, zarówno naukowców, wysokich urzędników Państwa i samorządu lokalnego, decydentów politycznych

« **FONDAFIP jest skupiony na refleksji na temat zarządzania finansowego** »

istniejącej od ponad dziesięć lat, której to działalność kontynuuje.

Michel BOUVIER
Profesor Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne,
Przewodniczący FONDAFIP, Dyrektor GERFIP,
Dyrektor RFFP

26, rue de Lille - 75007 Paris - Tel : +33 (0) 1 42 60 20 19 - www.fondafip.org - contact@fondafip.org

We współpracy z

Grupy badawcze

Roczny cykl konferencji-debat

Wiosenny Uniwersytet Finansów Publicznych

Sympozja we Francji i za granicą

Pomoc w publikacji

Wsparcie dla RFFP

Wsparcie i pomoc dla publicznej reformy finansowej

KONIEC

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA WYWIAD Z OLIVIEREM FOUQUETEM Z RADY STANU W PARYŻU

Paryż, 19 maja 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Radzie Stanu w Paryżu z 19 maja 2010 r.

Rozmówca:

Olivier Fouquet – b. Prezydent sekcji finansów Rady Stanu

Tłumacz:

Mateusz Duszyński

Olivier Fouquet:

System fiskalny francuski jest dość sztywny. Chcemy wprowadzić więcej elastyczności. Jak porównuję z systemem anglosaksońskim, nasz system jest mniej wydajny.

W każdym razie sędzia podatkowy francuski odgrywa u nas bardzo ważną rolę. Niestety jego interwencja następuje późno, ponieważ procedura przed organem administracyjnym jest bardzo długa. Dyskusje są długie. Obecnie Rada Stanu zajmuje się sprawami, które trafiły do Trybunału w 2002-2003 roku. Dotyczą te sprawy sporów z lat 1995-1996. Dzieje się tak z kilku powodów. Administracja podejmuje działania zwykle w ostatnich dniach terminu, który jej przysługuje z mocy prawa (chroniąc się przed przedawnieniem). Ponadto w celu uelastycznienia procedury zwielokrotniono możliwości dróg odwołania na etapie administracji. Kiedy jest na przykład decyzja o zamierzeniu zwiększenia podatku do zapłacenia przez podatnika na skutek kontroli, podatnik ma 30 dni na odpowiedź (kwestionowanie). I zaczyna się wtedy dyskusja z organem administracji, która może trwać rok. Następnie procedura kończy się poprzez wydanie decyzji definitywnej o opodatkowaniu. Wtedy można odwołać się do hierarchicznego przełożonego. Można także zwrócić się interlokutora departamentalnego. Jest to osoba – funkcjonariusz poza strukturą hierarchiczną. Jest to starszy, doświadczony znawca problematyki podatkowej, który zajmuje stanowisko niezależnie od serwisu. Jest rodzajem arbitra między serwisem a podatnikiem. Jest to swojego rodzaju mediator. Jest także

komisja departamentalna. Jest także możliwość odwoływania się aż do Ministra. Także do deputowanego. Jest także specjalna komórka w ramach Dyrekcji Generalnej Podatków. Nie jest to mediator. Wszystko to może trwać bardzo długo. To powoduje, że ściąganie podatków jest wydłużone bardzo w czasie. Może to wszystko trwać 4-5 lat! Jeśli podatnik się na wszystko zgadza, trwa to oczywiście krótko. Jeżeli jednak korzysta ze wszelkich możliwości przewidzianych przez system i kwestionuje podatek, może to trwać bardzo długo. Sędzia pojawia się dopiero na końcu. Ponadto są III instancje (licząc Radę Stanu). Możliwe są dwa rozwiązania.

Pierwszym rozwiązaniem jest system wytycznych (interpretacji) administracji. Jeżeli są one podważane przez podatnika, powinien on zaatakować (zaskarżyć) samą interpretację jako niezgodną z prawem. Takimi sprawami zajmuje się Rada Stanu. Trwa to 1,5-2 lata.

Druga możliwość to przypadek, kiedy Trybunał Administracyjny, który zajmuje się sprawą i napotyka trudny problem, może zwrócić się do Rady Stanu o opinie. Rada Stanu ma na odpowiedź 3 miesiące. Teraz mamy jeszcze dodatkową opcję. Jest to ostatnia reforma, która liczy 2 lata, tj. możliwość zadania zapytania konstytucyjnego przez Radę Konstytucyjną i zbadania danego aktu prawnego z Konstytucją.

Mogłoby się wydawać, że wszystko to dobrze funkcjonuje. Nie podzielam tego zdania. Problemem są serwisy podatkowe. Od strony „prawnej” nie funkcjonują one optymalnie.

Zdarza się często, że spory z podatnikiem są zbędne, że administracja się myli w swoich ocenach. Filozofia serwisów to przekonania, że podatnik powinien płacić maksymalny podatek (postawa profiskalna). Jeżeli podatnik wybiera konstrukcję prawną, która kosztuje go taniej, serwisy podatkowe szukają sposobności, aby ten podatek zwiększyć. Jest dużo spraw, które pojawiają się przed sądem, a następnie kończą się pomyślnie dla podatnika. Administracja przegrywa. Serwisy zdają sobie sprawę, że się mylą i na etapie sądowym zmieniają rozstrzygnięcie. Praca Trybunału jest daremna. Sprawa staje się bezprzedmiotowa. Obecnie administracja próbuje wprowadzić wskazówki dotyczące spraw spornych. Weryfikator,

tj. inspektor podatkowy musi uważać, jeżeli ma zbyt dużo spraw, które trafiają do sądu i administracja przegrywa. Zwraca się na to coraz większą uwagę.

Co do porównania systemu brytyjskiego i francuskiego. Różnice są duże. W Anglii rzadziej niż we Francji sprawa trafia do sędziego. Ponadto administracja fiskalna w Anglii zawiera częściej ugody z podatnikami. W ramach porozumienia administracja i podatnik zgadzają się na daną interpretację prawa w ramach danej sytuacji faktycznej (*in casu*). Ten system zobowiązuje podatnika do przekazania administracji znacznie więcej informacji niż we Francji. We Francji mamy relację siły. Nie ma współpracy. W Anglii jest współpraca. Oczywiście nie zawsze. Są przecież sprawy sporne. Osobiście twierdzę, że Anglicy są bardziej wydajni niż Francuzi. My mamy dużo małych spraw, w które ingerujemy. Anglicy jak ingerują w podatek, to już „poprawiają” go o duże kwoty. Są bardziej pragmatyczni niż my.

Podatnik w Anglii ma większe bezpieczeństwo prawne. Jeśli się nie zgadza z administracją, ma większą pewność.

We Francji mamy bardzo dużo małych podatników. Dużo mamy małych lokalnych podatków opierających się na opłatach od nieruchomości etc. Mamy tutaj bardzo dużo sporów z podatnikami. System nasz jest stary i niedostosowany do współczesnych czasów. Taki stan wynika ze względów politycznych. Nasz system nie jest optymalny z braku reform. Mamy ok. 300 000 postępowań reklamacyjnych rocznie dotyczących podatków lokalnych. To są małe sprawy! 15 000 (5%) trafia do sądownictwa. W tym zakresie administracja notuje postęp. Administracja zrozumiała, że ma interes w tym, aby unikać spraw sądowych. Mamy w Radzie Stanu 3 000 spraw fiskalnych rocznie. W sądzie odwoławczym jest 15 000 spraw. A w Trybunale – 50 000. Nadmieniam, że te liczby dotyczą całej Francji. Sprawy długo oczekują. Problem Trybunału Administracyjnego we Francji dotyczy wszystkich sądów i trybunałów w Paryżu, nie tylko administracyjnych, ale i powszechnych. Sprawy czekają za długo, czasami latami. W Trybunale Administracyjnym nawet ponad 3 lata. Środowisko adwokatów jest niechętnie podziałowi sądów w Paryżu i przeniesieniu części poza miasto. Były plany, aby był podział

sądów. Ogólnie sprawy w sądzie trwają 3-7 lat. W innych trybunałach jest krócej, statystycznie 1 rok, może 2 lata. Trybunał w Paryżu to niechlubny wyjątek. Ten problem na razie pozostaje nierozwiązany.

Nie można zwiększyć ilości sędziów. Raczej jest polityka tworzenia nowych sądów wokół Paryża. Obecnie Trybunał zajmuje się sprawami nie tylko Paryża, ale także obszarów wokół Paryża. Aby był odpowiedni nadzór, sąd nie może być zbyt duży, ze zbyt dużą ilością sędziów. Trudno wtedy zapanować nad taką jednostką. Jest bezwład, brak koordynacji. Nie przekłada się to na jakość.

Mamy doświadczenie: im mniejszy trybunał, tym lepiej i efektywniej się nim zarządza. Wszyscy się znają, mogą dyskutować.

W dużych sądach ciężiej jest zapanować nad klarowną linią orzecniczą, homogenicznością, spójnością. Jeśli istnieją np. 4 izby orzecnicze podatkowe w ramach sądu, wiadomo, że z pewnością będzie to trudne. Może się też okazać, że zajmują się dokładnie tymi samymi sprawami. Robią więc podwójnie tę samą robotę, a może się zdarzyć, że dojdą do odmiennych wniosków końcowych.

Innym powodem, dla którego sprawy trwają u nas tak długo, to kwestia tego, że jest to procedura całkowicie pisemna. Podatnik ma 4 miesiące, aby zająć stanowisko. Administracja ma 3 miesiące na odpowiedź. Zwykle się w tym terminie nie wyrabia. Następnie podatnik ma 2 miesiące na pismo administracji. Precyzuję: ma się dwa miesiące na złożenie pisma (skargę) do sądu, ale procedura przewiduje 4 miesiące, aby złożyć pismo ostateczne.

Trzeba w pierwszym piśmie na pewno wskazać, jaki podatek się kontestuje i w jakiej wysokości. Następnie trzeba wskazać uzasadnienie, dlaczego uważa się, że zostało ustalone niezgodnie z prawem. To wystarczy. Podatnik może następnie dorzucić wszelkie argumenty, jakie chce w terminie 4 miesięcy. Następnie to wszystko przekazuje się do administracji. Sędzia daje administracji 2-3 miesiące na odpowiedź. Zwykle administracja nie wyrabia się w tym terminie. Następnie podatnik ma 2 miesiące na replikę. W sumie ta procedura trwa koło roku. Następnie sprawa trafia do raportera. Raporter potrzebuje min. 1 miesiąca

na nieskomplikowaną sprawę. Trafia sprawa do grupy (sędziów), która zajmuje się sprawą. Dyskutuje nad sprawą. Na to potrzeba 1 miesiąca. Następnie trafia to na rozprawę. Znowu potrzeba co najmniej 1 miesiąca.

W tej procedurze pisemnej potrzeba zatem 1-1,5 roku na załatwienie sprawy.

Co do reklamacji, tj. zasad, kto w ramach administracji zajmuje się tego typu odwołaniem, należy stwierdzić, że jest pewna reguła wynikająca z prawa.

Reklamacją zajmuje się dyrektor serwisu, który ustala podatek. Jeżeli jest to serwis departamentalny, będzie to dyrektor podatkowy serwisu departamentalnego. Jeżeli jest to serwis regionalny, to będzie dyrektor regionalny. Jeżeli będzie to serwis krajowy, będzie to dyrektor serwisu krajowego.

Jest około 500 serwisów. Reklamacja nie jest załatwiana przez dyrektora centrum podatkowego. Najniżej jest załatwiana przez dyrektora departamentalnego.

To jest zasada, że to dyrektor podpisuje. Ale może on delegować swoje uprawnienia do podpisu. Może upoważnić inne osoby.

Jest tak, że odpowiedź na reklamacje przygotowuje serwis, który ustalił podatek. Reklamacja jest okazją do nowego zbadania sprawy, co do zasady przez inną osobę, która nie zna sprawy. Ale w rzeczywistości jest różnie. Często jest to ta sama osoba, bo zna już sprawę. Ten system reklamacji nie działa dobrze.

Nie jest to zarzut przed sądem. Dla sądu administracja jest jedna. Nie mamy systemu zarzutów formalnych tego typu, że np. ten sam urzędnik rozpatrywał reklamację, podczas gdy powinien być inny. Administracja jest jedna. Nie mamy problemu kompetencji. Jest system delegacji podpisu.

Sędzia nie weryfikuje, czy osoba, która podpisała decyzję, jest uprawniona czy nie.

Jeśli podatnik podniesie tę kwestię, to sędzia to zbada i sprawdzi, czy była delegacja.

Podatnicy najczęściej kontestują kompetencję terytorialną weryfikatora. Mamy tutaj dość skomplikowane zasady. Jeżeli weryfikator kontroluje szefa spółki, a następnie samą spółkę, nawet jeżeli miejsce zamieszkania szefa spółki i siedziba spółki są geograficznie różnie usytuowane. Wtedy jest to możliwe, aby weryfikator „działał” w innej strefie geograficznej.

Serwisy zajmują się wszystkimi podatkami. Wg obrotu spółki, weryfikator jest albo z centrum podatkowego, albo z departamentu, albo z serwisu regionalny, albo krajowy – serwis wielkich spółek – jest to stosunkowo nowa dyrekcja na wzór anglosaksoński. Każda wielka spółka ma swojego „rozmówcę”, któremu może zadać pytanie i otrzymuje odpowiedź. Jest pewna osobista więź, chęć i postawa współpracy. Dotyczy to wszelkich problemów, np. kwestii zwrotu podatku. Działa to nieźle. Jednak na niższych poziomach nie działa to już tak dobrze. Niespełnioną dotychczas ideą byłoby stworzenie osobistych relacji opierających się na wzajemnym zaufaniu pomiędzy urzędnikiem i spółką. Co się zaś tyczy podatników – osób fizycznych – posiadają oni tzw. interlokutora w ramach centrum podatkowego. Problemem jest to, że są lepsi i gorsi interlokutorzy w różnych centrach podatkowych. Co się tyczy prawa łaski: mamy odwołanie do bezpośredniego przełożonego oraz prawo łaski, to dla nas ktoś, kto wnosi, żeby mu podatek anulować, albo jedynie, aby rozłożyć na raty, darować odsetki podatkowe i karne. Podatnik mówi, że jest w trudnej sytuacji, co jest często prawdą, i twierdzi, że zapłaci podatek, jeśli daruje mu się odsetki lub rozłoży na raty. Zwykle sprawę tę rozwiązuje dyrektor podmiotu, który podatek ustalił.

Jest jedna komisja na jeden departament. Jest jedna komisja narodowa dla spraw międzynarodowych. Na poziomie regionów komisji nie ma.

Konsyliator dla osób fizycznych, interlokulator departamentalny dla spółek. Ich kompetencje są podobne.

To są osoby, byli dyrektorzy, 50-60 letni, którzy nie mają już odpowiedzialności operacyjnej. Są to osoby doświadczone, które procedują w ramach prawa, ale też posługują się zasadami słuszności/sprawiedliwości. Jest to trudna funkcja. Są lepsi i gorsi.

Jest okólnik, który tę kwestie reguluje.

Normalnie interwencja takiej osoby zachodzi przed ostatecznym ustaleniem podatku. Po ustaleniu podatku jego możliwości są mniejsze. Administracja ustalając podatek, uważa, że jej rola na tym etapie się kończy.

Na poziomie krajowym jest mediator krajowy – zawsze można się do niego zwrócić.

Można się też zwrócić do dyrektora krajowego albo do ministra.

Także po ustaleniu podatku można się zwrócić do konsyliatora, aby się poskarżyć na sposób, w jaki sprawa była prowadzona. W zasadzie konsyliator nie może na tym etapie wiele zrobić, oprócz sytuacji oczywistych, błędów administracji. Nie może on badać istoty sprawy. Prowadzi on badanie jedynie formalne. Procedura ta jest elastyczna.

Po ustaleniu podatku sprawy nie prowadzą podmioty, które podatek ustaliły, ale podmioty od ściągania podatków. Konsyliator nie może zatem na tym etapie zwrócić się do podmiotu, który ustalił podatek, z zarzutem, że ten określił podatek w niewłaściwej wysokości. Jego rozmówcą staje się serwis sporów (od ściągania podatków).

Jest wydana karta praw podatnika, prawo przewiduje, że ta karta wiąże administrację. Znaczy to, że sędzia weryfikuje, czy administracja przestrzegała procedury. Znajdę tę kartę i ją wyślę Państwu.

Jest jeden mediator krajowy, który zajmuje się problemami z zakresu spraw finansowych, podatkowych, konkurencji, konsumentów etc. Jest biuro Bercy mediatora.

Jego celem jest czuwanie, aby procedura toczyła się prawidłowo. Zdarza się, że weryfikator np. stosuje czynności mające charakter szykan lub innych nadmiernych uciążliwości. To sytuacje konfliktowe. Podatnik w takim przypadku może zwrócić się do mediatora. Jego celem jest rozwiązywanie konfliktów między administracją a podatnikami. Jego pozycja nie jest niezależna. Ma kompetencje perswazyjne, nie może podejmować decyzji. Może zwracać się do dyrektora departamentalnego, regionalnego z zapytaniami, sygnalizacyjnie.

Administracja może zwracać się do trybunału o wykładnię (interpretację) prawa, ale trybunał odmawia wydawania takich wiążących wykładni, kiedy jest już spór, kiedy interpretacja miałaby być źródłem sporu. Jest to opinia konsultacyjna. Trybunał niechętnie daje opinie, które następnie będą skarżone i rozpatrywane przez sąd. Może to prowadzić do podważenia wcześniejszej interpretacji danej przez sędziego przez innego sędziego. Trybunał najczęściej odmawia. Trybunał z kolei może wystąpić z wnioskiem o własną opinię do Rady Stanu.

Trybunały nie są związane opiniami Rady Stanu. Co do zasady jednak je podzielają. Administracja także podziela takie wydane opinie.

Od lewej: Olivier Fouquet oraz dr Sławomir Presnarowicz

Obecnie pracujemy nad kwestią, która jest prowadzona przed dyrekcją krajową, zajmującą się największymi spółkami.

W tym mechanizmie, na końcu weryfikacji, podatnik może wystąpić do weryfikatora, aby zajął stanowisko co do kwestii, które weryfikował i zajął stanowisko, że w tym zakresie nie dopatrywał się naruszeń. Do tej

pory w jego raporcie znajdowały się dane dotyczące niezgodności. Weryfikator stwierdza, że w takim a takim zakresie spółka prawidłowo stosuje prawo. Korzyść podatnika jest taka, że w tym zakresie administracja nie może podważać w przyszłości praktyki przyjętej przez podatnika. Jest to system przejęty z rozwiązań angielskich.

Obecnie pracujemy nad okólnikiem, który będzie regulował kwestie publikacji aktów wykonawczych. Polegałoby to na tym, że chcemy, aby maksymalnie szeroka rzesza zainteresowanych mogła być konsultowana przy projektach.

Publikowałoby się projekt okólnika w Internecie na określony czas z prośbą o zgłaszanie uwag. Uwagi byłyby przekazywane drogą e-mailową i rozważane. Następnie uchwalaloby się prawo w ostatecznym już kształcie.

Co ważniejsze, rozwiązania przyjęte w projekcie i stosowane przez podatnika w jego sprawie są skuteczne wobec administracji. Administracja nie może ich zakwestionować.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W TRYBUNALE PODATKOWYM W LONDYNIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Londyn, 2 sierpnia 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Trybunale Podatkowym w Londynie (Tax Tribunal, Londyn 25 Bedford Square) z 2 sierpnia 2010 r.

Rozmówcy:

Stephen Oliver – Prezes Trybunału Administracyjnego (Podatkowego), dr David Williams – sędzia

Tłumacz:

Katarzyna Dudek

Od lewej: Sir Stephen Oliver, Prezes Trybunału Administracyjnego (Podatkowego) w Londynie, oraz dr Sławomir Presnarowicz

Stephen Oliver (SO):

Wyższy Trybunał zajmuje się rozpoznawaniem spraw w aspekcie zagadnień prawnych. Sędzia Oliver czasami także uczestniczy w tamtejszych sprawach. Nie ma kolizji, gdyż uczestniczy w danej

sprawie tylko jako sędzia trybunału I instancji lub jako sędzia Wyższego Trybunału.

Sławomir Presnarowicz (SP): Czy od kwietnia 2009 r. zmieniły się przepisy prawne odnośnie do funkcjonowania Trybunału?

SO: Tak, zwłaszcza w przedmiocie obsadzania składu sędziowskiego oraz mianowania przez Lorda Kanclerza. W składzie jest zwykle 1 prawnik zawodowy oraz 1-2 nieprawników (zwykle są to biegli księgowi). Centrum administracyjnym dla tych kwestii jest biuro w Birmingham. Wyższy Trybunał zajmuje się sprawami specjalistycznymi i zwykle są rozpatrywane przez 2 sędziów zawodowych.

Sędzia Oliver jest prezesem trybunału I instancji oraz głównym sędzią w zakresie spraw podatkowych w obu trybunałach – I instancji oraz Wyższym Trybunale.

Wyższy Trybunał zajmuje się sprawami socjalnymi, finansowymi (wynagrodzenia, emerytury) i gospodarczymi oraz składa się z kilku izb. W tej siedzibie znajduje się większa część Wyższego Trybunału (jednak nie sprawy z zakresu socjalnego).

**Sala rozpraw Trybunału Administracyjnego (Podatkowego)
w Londynie, dr Sławomir Presnarowicz, 2 sierpnia 2010 r.**

Dr David Williams (DW):

David Williams jeszcze będąc dziekanem na Wydziale Prawa na Uniwersytecie w Manchester (lata 80.), odwiedził Polskę. Z wizytą był tu także w latach 90. i w tym okresie miał obszerną wiedzę na temat prawa podatkowego w Polsce i w Anglii, gdyż był doradcą rządowym w projekcie reformy prawa i opiniował zagadnienia prawne również w trakcie reformy prawa polskiego. Jednak od tamtej pory nie miał styczności z polskim prawem podatkowym.

Od lewej: sędzia dr David Williams, pracujący w Wyższym Trybunale Administracyjnym w Londynie, oraz dr Sławomir Presnarowicz

Nagranie sędzia dr David Williams:

Przedmiotem sprawy było badanie wadliwości postępowania sędziego, który wcześniej rozpoznawał tę sprawę, chodzi tu o wady proceduralne.

W postępowaniu brali udział: po stronie organu – prawnicy, a po drugiej stronie podatnicy – osoby fizyczne. Było to postępowanie nieformalne,

dlatego pozostawiało sędziemu prowadzącemu pewien zakres swobody prowadzenia sprawy. W trakcie takiego postępowania dopuszczalna jest wymiana argumentacji/informacji, nie obowiązuje również typowa ścisła etykieta ubioru prawniczego. Tego typu sposób postępowania jest specyficzny dla funkcjonowania systemu trybunałów w Wielkiej Brytanii.

Decyzja w tej sprawie będzie wydana w ciągu miesiąca.

SP: Czy sprawy w przedmiocie podatków lokalnych także są rozpoznawane przez ten trybunał?

DW: Tak, jednak są to przypadki wyjątkowe. Większość standardowych spraw rozpoznawanych przez trybunał dotyczy spółek, osób samo zatrudniających się (prowadzących działalność), podatku VAT oraz cła.

Jednak sprawa rozpoznawana dzisiaj ma charakter specyficzny, gdyż dotyczy dobrowolnej składki na ubezpieczenie społeczne. Przeważająca część apelacji rozpoznawanych przez trybunał dotyczy podatku VAT.

Mało jest spraw w Wyższym Trybunale, gdzie przedmiotem rozpoznania są podatki – jest to ok. 100 spraw rocznie na terenie Wielkiej Brytanii. Większa liczba jest natomiast w trybunale I instancji.

W siedzibie trybunału znajdują się dwa rodzaje trybunału: trybunał I instancji, którego prezesem jest Steven Oliver, natomiast prezesem Wyższego Trybunału jest sędzia Sądu Najwyższego – Nicolas Warren (pełni funkcję sędziego Sądu Najwyższego oraz sędziego trybunału).

Jeżeli sprawa jest skomplikowana, to rozpatruje ją dwóch sędziów (sędziowie Sądu Najwyższego oraz sędziowie wyspecjalizowani). Dzisiejsza sprawa nie jest bardzo skomplikowana, jednak jest to kilka przypadków połączonych.

SP: Ile osób jest zatrudnionych w trybunale I instancji?

DW: 8 sędziów na pełen etat, 60 zatrudnionych na pół etatu (20-30 dni w ciągu roku), 40 urzędników sądowych (*clerk*) w Wyższym Trybunale, 25 urzędników sądowych w trybunale I instancji.

SP: Ile spraw podatkowych rocznie jest rozpatrywanych w trybunale I instancji?

DW: Nie wiem, gdyż obecnie mamy nowy system, jednak na podstawie dotychczasowej statystyki było to ok. 1000 spraw rocznie.

SP: W jakim terminie wnosi się odwołanie od orzeczenia trybunału I instancji do Wyższego Trybunału?

DW: W przypadku tej sprawy okres wydania decyzji wynosił rok. Strony miały okres 2-3 miesięcy na wniesienie apelacji. Oczywiście istnieją regulacje prawne, które precyzują te terminy, jednak należy je stosować ostrożnie, bowiem terminy do wniesienia odwołania są różne w zależności od przedmiotu postępowania. Terminy te są podane na stronie internetowej Trybunału.

SP: Czy od decyzji Wyższego Trybunału służy odwołanie do Sądu Apelacyjnego?

DW: Tak, jednak tylko jeśli wyrażona zostanie zgoda sędziego trybunału lub sędziego sądu apelacyjnego.

Rozpatrując proces odwoławczy od samego początku:

- 1) Jeżeli ktoś nie zgadza się z decyzją organu, może złożyć odwołanie do trybunału I instancji.
- 2) Apelacja do Wyższego Trybunału jest możliwa tylko i wyłącznie, jeżeli sąd I instancji popełni w trakcie postępowania jakiś błąd prawny.
- 3) Apelacja od orzeczenia Wyższego Trybunału możliwa jest w wyjątkowych sytuacjach, np. gdy wartość przedmiotu sporu jest duża.
- 4) Od 2007 roku nie ma już możliwości odwołania do Izby Lordów, która została zastąpiona przez Sąd Najwyższy. Tylko

najwyższej rangi, najważniejsze sprawy są rozpatrywane przez Sąd Najwyższy i trafiają tu bądź z wniosku sędziego sądu apelacyjnego, bądź sędziego Sądu Najwyższego. Jednak są to sytuacje wybitnie rzadkie.

SP: W jakich przypadkach można otrzymać pozwolenie na przekazanie do Sądu Najwyższego?

DW:

W dwóch przypadkach:

- błąd prawa w trakcie postępowania,
- okoliczności sprawy.

Odmowa udzielenia pozwolenia odbywa się na rozprawie. Od odmowy nie ma już apelacji.

Sprawy z zakresu podatków rozpatrywane na szczeblu sądu apelacyjnego są umieszczane w izbie cywilnej sądu apelacyjnego. W Sądzie Najwyższym jest 10 sędziów.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W ORGANIE PODATKOWYM W LONDYNIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Londyn, 3 sierpnia 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Organie Podatkowym w Londynie z 3 sierpnia 2010 r.

Rozmówcy:

Angela Main Thompson – HM Revenue & Customs, Solicitor's Office, prawnik odpowiedzialny za odwoławcze sprawy podatkowe w organie podatkowym

Tłumacz:

Katarzyna Dudek

Angela Main Thompson (AMT):

Obecnie mamy nową procedurę odnośnie do funkcjonowania trybunałów, jest to również nowa sytuacja dla mnie. Dotychczas były różne typy procedur zależnie od rodzaju trybunału i rodzaju podatku. Aktualnie zostało to ujednoczone.

Dotychczas (do czasu reformy) apelację wносиło się od razu do Wysokiego Trybunału (High Court)¹, gdyż nie było instytucji Wyższego Trybunału. Dopiero od orzeczenia High Cort można było wnieść apelację do Sądu Apelacyjnego (Appeal Court).

W sądzie I instancji funkcjonowały instytucje Komisarzy Generalnych (nieprawniczy, w składzie było trzech) i Komisarzy Specjalnych. Od ich orzeczenia można było się odwołać do Wysokiego Trybunału, a stamtąd do sądu apelacyjnego.²

Pomimo że tryb odwoławczy pozostawał taki sam w sprawach podatkowych, jednak zależnie od rodzaju podatku była inna procedura.

¹ High Court – główny sąd cywilny w Wielkiej Brytanii; składa się z trzech izb: 1 – Królewskiej (Queen's Bench), 2 – Palestry Wydziału Kanclerskiego (Chancery), 3 – Rodzinnej (Family Division).

² Struktura instancyjna sądów została sporządzona w diagramie z 2009 roku (zob. S. Presnarowicz „Księga Raportów 2007-2009”, s. 179).

Obecnie w trybunale orzekają osoby z wykształceniem prawniczym. Po wstępnej kontroli to oni decydują o stopniu skomplikowania sprawy.

Sławomir Presnarowicz (SP): Pytanie odnośnie do organu podatkowego.

AMT: Liczba spraw, które dochodzą do trybunału, jest dość mała. Dość dużo czasu poświęca się na negocjacje z podatnikiem w celu wypracowania ugody. Odbywa się to na szczeblu lokalnym i zajmuje się tym urzędnik/inspektor podatkowy (tax officer).

SP: Ile jest organów podatkowych dla Londynu?

AMT: Jakiś czas temu system został zreformowany. Dla całej Wielkiej Brytanii jest ok. 60 lokalnych urzędów podatkowych. Władze starają się upraszczać ich działanie poprzez informatyzację urzędów i linie pomocy.

Właściwość urzędu zależy od wielu czynników, np. dla pracownika zatrudnionego na etacie właściwy będzie urząd jego pracodawcy. Jeżeli osoba zmieni pracę, to zmieni się jego urząd podatkowy. Wynika to z tendencji racjonalizacji – łatwiej jest obsługiwać pracodawcę niż pojedyncze jednostki.

SP: Czy podatnik posiada przypisany numer podatkowy?

AMT: Tak, jest nim numer państwowego numeru ubezpieczenia społecznego (NINo – National Insurance Number)³. Otrzymuje się go urzędowo po osiągnięciu wieku 16 lat, również, kiedy osoba zostaje zatrudniona na terenie Wielkiej Brytanii. Jest to numer stały, na całe życie. Ten numer nie jest umieszczony w paszporcie, nie jest on dokumentem tożsamości. Służy do rozliczania spraw pracowniczych, podatkowych i socjalnych.

Zdarzały się przypadki oszustwa, np. podszywano się pod osobę zmarłą i korzystano z jej numeru NINo.

³ NINo jest używany w wielu dziedzinach, między innymi w kwestiach podatkowych.

Od 1996 roku istnieje powszechny obowiązek składania deklaracji podatkowej od uzyskanych dochodów. Urząd podatkowy nie wysyła wezwania do złożenia deklaracji, jeżeli posiada informacje, że jego dochód pochodzi tylko z etatu. Jeżeli organ ma jakies wątpliwości, to wzywa do wyjaśnienia swojej sytuacji podatkowej. Co roku każdy otrzymuje informację o zmianie kodu podatkowego i obowiązku zgłoszenia sytuacji materialnej.

SP: Ile takich informacji rocznie wysyła urząd, w którym Pani pracuje?

AMT: Ten urząd się tym nie zajmuje, gdyż nie ma zakresu lokalnego. Ten urząd jest odpowiedzialny za opracowanie budżetu rocznego, kwestie administracyjne działania urzędów lokalnych, stworzenie metod ściągnięcia podatku. Jeżeli urząd podatkowy stwierdzi nieprawidłowość w rozliczeniu podatkowym, wydaje decyzję, od której można wnieść odwołanie. Podatnik może zażądać powtórnego rozpoznania sprawy i weryfikacji decyzji. Istnieją dwie drogi: 1 – apelacja do trybunału I instancji lub 2 – wniosek o powtórne rozpoznanie sprawy. Termin na wniesienie apelacji wynosi 28 dni. Jeżeli podatnik złoży wniosek o powtórne rozpoznanie sprawy, to jego sprawą zajmie się nowy urzędnik niezwiązany dotychczas ze sprawą, a urząd ma 42 dni na ponowne zbadanie sprawy.

Jeżeli podatnik nadal nie zgadza się z decyzją, to ma kolejne 28 dni na wniesienie apelacji do trybunału I instancji. Termin ten może być przedłużony w niektórych, uzasadnionych przypadkach. Taka apelacja zostaje przekazana do biura w Birmingham (spływają tam wszystkie apelacje), gdzie następuje pierwsza weryfikacja pod kątem formalnym, nadania stopnia skomplikowania sprawy.⁴

SP: Jak wygląda kwestia odwołań w sprawach podatku lokalnego (council tax)?

⁴ Kategorie podziału spraw z tłumaczenia z zeszłego roku. 4 stopnie podane i opisane są na stronie Trybunału.

AMT: Jest to zupełnie inny rodzaj podatku administrowany przez władze lokalne.

SP: W jaki sposób wysyłane są dokumenty postępowania?

AMT: Poprzez pocztę (istnieją 2 klasy przesyłek). Zakłada się dostarczenie decyzji po 2 dniach wysłania przesyłki pierwszą klasą. Niekiedy w uzasadnieniu prośby o wydłużeniu czasu na apelację podatek podaje argument, że otrzymał decyzję w terminie dłuższym niż 2 dni. Takie podanie rozpoznaje się z przychylnością dla podatnika.

Zdarza się, że podatek twierdzi, że nie otrzymał decyzji to trybunał, ocenia się wówczas, czy taka sytuacja mogła mieć miejsce. Jest to mało prawdopodobne, gdyż zwykle wysyłane są informacje o kolejnych karach.

Jeżeli podatek może udowodnić przyczynę opóźnienia w złożeniu apelacji, to się ją uwzględnia, jednak wciąż płaci on procent od kwoty należności podatkowej.

SP: Pytanie o Komisje Podatkowe (Tax Revenue Commissions).

AMT: Są to instytucje urzędowe ponownie rozpatrujące sprawę, o których mówiliśmy wcześniej. Utożsamia się je potocznie z komisarzami, jednak jest to błędne.

Komisarze Organu Podatkowego to kadra menedżerska generalnego urzędu podatkowego. Ich siedziba jest tam, gdzie Ministerstwo Skarbu, jest ich ok. 5 w skali kraju.

W każdym biurze podatkowym podejmuje się decyzję, kto będzie pełnił funkcję Komisarza danego organu (potoczne nazewnictwo), w zależności od zakresu i dziedziny wiedzy.

Hierarchia w generalnym urzędzie podatkowym (Tax Revenue & Customs) wygląda następująco:

- dyrektorzy,

- nad dyrektorami są komisarze,
- jeszcze wyżej są komisarze wykonawczy (executive commissioners).

Oficer podatkowy pracuje w urzędzie podatkowym niższego szczebla i to on na pierwszym poziomie wydaje decyzję. Jeżeli sprawa jest złożona i dotyczy dużej sumy, to ten urzędnik podatkowy może być wyższej rangi. Urzędnicy/inspektorzy podatkowi dzielą się na kilka rodzajów, zależnie od przedmiotu sprawy, np. spółki czy bogate osoby fizyczne.

Generalny urząd podatkowy (Tax Revenue & Customs) zajmuje się między innymi sprawami:

- podstawowych podatków, takich jak VAT i dochodowy,
- składek chorobowych i macierzyńskich,
- podatku od świadczeń socjalnych,
- negocjowania wypłacenia pensji minimalnej,
- dofinansowania na dziecko.

Sprawy socjalne rozpatrywane są przez osobny wydział organu ds. socjalnych.

SP: Czy od każdego rodzaju decyzji organu podatkowego można się odwołać?

AMT: Aktualnie tak. W przeszłości istniał taki katalog (jednak nie były nazywane decyzjami formalnymi), jednak obecnie, zgodnie z podstawowymi prawami człowieka, każdy ma prawo do odwołania się od decyzji, z którą się nie zgadza.

SP: Czy ustawa o podatku dochodowym zawiera regulację mówiącą wprost o prawie do odwołania?

AMT: Każda decyzja posiada pouczenie dla podatnika o możliwości odwołania, jednak generalne prawo wynika z ustawy podatkowej z 1970 r. (sekcja 44). Jest to akt parlamentarny.

SP: Jaka jest procedura w sytuacji, gdy ktoś jest niezadowolony z rozstrzygnięcia trybunału I instancji? Czy potrzebuje zgody sędziego z trybunału I instancji do skierowania odwołania do Wyższego Trybunału?

AMT: Tak, trybunał I instancji powinien rozpatrzyć wniosek o złożenie odwołania i zbadać sprawę pod kątem ewentualnych błędów. W pewnych sytuacjach trybunał I instancji po stwierdzeniu uchybień może zmienić decyzję.

Jeżeli trybunał nie zmieni decyzji, to można złożyć odwołanie, jednak tylko co do prawa. To sędzia zajmujący się sprawą decyduje, czy w sprawie może być kwestia błędu co do prawa czy nie. Jeżeli dostrzeże taką ewentualność, to wyraża zgodę na złożenia odwołania.

Jeżeli sędzia nie wyda pozwolenia, to można złożyć odwołanie bezpośrednio do Wyższego Trybunału, jednak jeszcze raz należy podkreślić, że taka czynność musi być poprzedzona złożeniem wniosku o pozwolenie do trybunału I instancji i dopiero kiedy ten odmówi, można skierować się bezpośrednio do II instancji.⁵

W sprawie, w której uczestniczyliście, była taka właśnie sytuacja, że sędzia z I instancji odmówił słuszności wnioskowi o złożenie odwołania, jednak sędzia z Wyższego Trybunału się do niego przychylił.

Wczoraj były rozpatrywane dwie apelacje – ze strony podatnika (pan Bommer) i ze strony organu podatkowego (w sprawie pana Roberta Bromptona, gdyż to orzeczenie obligowało urząd do zwrotu zapłaconej należności).

Nazewnictwo odnośnie tytułów urzędników organów podatkowych jest różne w zależności od funkcji jaką pełnią, np. jeżeli jest oddelegowany do trybunału, to występuje w roli sędziego, a kiedy występuje w sprawie jako reprezentant organu podatkowego, to jest pracownikiem państwowego organu podatkowego. Są to urzędnicy

⁵ Taka konstrukcja składania odwołania ma chyba na celu umożliwienie trybunałowi I instancji samodzielnej zmianę orzeczenia. W Polsce nazywa się to instytucją REMONSTRACJI.

nieministerialni. Instytucje podatkowe nie podlegają angielskiemu Skarbowi Państwa.

SP: Czy właściwość Wyższego Trybunału obejmuje tylko Londyn?

AMT: Nie, obejmuje Anglię i Walię. W innych miastach mogą być oddziały tego Trybunału, jednak jest to niezwykle rzadkie.

Jeżeli w sprawie bierze udział sędzia Sądu Najwyższego, to wtedy sprawa (z uwagi na jego rangę i wygodę) może odbywać się w miejscu jego codziennej pracy.

W przypadku złożenia apelacji do Sądu Apelacyjnego wymagana jest już zgoda tylko tego sądu – Wyższy Trybunał nie wyraża zgody na złożenie odwołania.

SP: Czy istnieje obowiązek uczestnictwa urzędnika organu podatkowego w sprawie?

AMT: Jeżeli organ nie złożył odwołania na piśmie, to zawsze będzie on reprezentowany przez jakiego urzędnika, który weźmie udział w sprawie.

W wewnętrznej organizacji urzędu są doświadczeni pracownicy, którzy ewentualnie reprezentują organ w sprawie.

Sprawa, której się przyglądaliście, jest wyjątkowa ze względu na to, że dotychczas nie było raczej sytuacji w przedmiocie sporu o zapłatę dobrowolnej składki ubezpieczeniowej.

Jeżeli sprawa jest skomplikowana lub spór dotyczy wysokiej sumy, to organ będzie reprezentować prawnik.

Po otrzymaniu informacji o wniesieniu odwołania organ teoretycznie może zmienić swoją decyzję. Decyduje o tym nie tyle oficer podatkowy zajmujący się sprawą, a prawnik/doradca prawny pracujący w organie. On ocenia, jakie są szanse na powodzenie w sprawie ze strony organu podatkowego.

SP: Co się dzieje, kiedy jednak organ zdecyduje się zmienić swoją decyzję?

AMT: Dochodzi do negocjacji organu z podatnikiem, w wyniku których organ wydaje podatnikowi poprawioną decyzję, a ten wycofuje odwołanie do Trybunału. Trybunał na piśmie informuje strony sprawy o wycofaniu odwołania. Nie zdarzyło się, aby Trybunał prowadził sprawę z własnej inicjatywy pomimo wycofania odwołania przez stronę.

SP: Czy istnieje możliwość prowadzenia mediacji przez Trybunał?

AMT: Istnieje projekt w tej materii, jednak mediacja odbywa się poza jurysdykcją Trybunału. Sam Trybunał nie zajmuje się mediacją. Trybunał może wysunąć sugestię przeprowadzenia mediacji między stronami, jednak oddaje to pod ich rozważenie.

W organie funkcjonuje biuro ds. skarg, które przyjmuje merytoryczne odwołania podatników, ale i inne skargi, np. na przewlekłość postępowania.

„English legal system” – Catherine Elliott & Frances Quinn

Trybunały dzisiaj

Jak zostało podane w Raporcie Leggatta⁶, rząd przygotował szereg aktów prawnych – Raport Rządowy, Akt dotyczący Transformacji Służb Publicznych, Rekompensaty oraz Trybunałów z 2004 r. – przedstawiające plany reformy systemu trybunałów. Konkretnie rozwiązania tych planów zostały przedstawione w akcie wykonawczym o trybunałach, sądach z 2007 r. Przed wprowadzeniem wymienionego aktu w życie, podstawą prawną dla funkcjonowania trybunałów były pojedyncze akt prawne nieujęte w szerszy, spójny zespół norm. W wyniku reformy powstał kompleksowy zbiór aktów prawnych, który może stanowić obiekt porównania dla innych systemów prawnych w Europie.

Część 1 aktu stanowią regulacje dotyczące nowego, ujednoliconego systemu trybunałów.

Raport Leggatta podał, że wskazane byłoby utworzenie nowego systemu trybunałów. Akt przewiduje właśnie takie rozwiązanie – powstanie Trybunału pierwszej instancji oraz Wyższego Trybunału. Wyższy Trybunał jest organem apelacyjnym dla orzeczeń Trybunału pierwszej instancji, jednak nie ma wyłączności w tej materii. Kompetencje do przekształceń legislacyjnych w przedmiocie tworzenia i funkcjonowania trybunałów posiada Lord Kanclerz.

Załącznik 6 aktu z 2007 roku zawiera listę trybunałów, które zostaną zniesione, a ich zadania przejmie jeden z dwóch nowo utworzonych trybunałów. Nowe trybunały przejęły kompetencje dotychczasowych trybunałów i w ramach ich struktury zostały utworzone izby pogrupowane przedmiotowo. Dotychczas w trybunale pierwszej instancji utworzono 4 izby:

- Izbę Praw Socjalnych,
- Izbę Zdrowia, Edukacji i Opieki Społecznej,

⁶ W maju 2000 r. powstał raport dotyczący trybunałów w Wielkiej Brytanii (poprzedni został stworzony w 1957 r.) i ich funkcjonowania na terenie kraju. Wnioski płynące z tego dokumentu są szeroko powoływane w najnowszej reformie tego systemu. Autorami Raportu byli Lord Kanclerz i Sir Andrew Leggatt – emerytowany sędzia sądu apelacyjnego.

- Izbę ds. Emerytur Wojennych i Rekompensaty,
- Izbę Podatkowa.

W planach są dwie następne izby: Izba ds. Ogólnych oraz Izba ds. Własności Ziemskiej i Domów. Docelowo ma powstać 60 miejsc posiedzeń i przesłuchań w całym kraju, aby zapewnić rozpoznanie spraw lokalnie, bez potrzeby podróży do Londynu.

Wyższy Trybunał składa się z 3 izb:

- Administracyjnej Izby Apelacyjnej,
- Izby ds. Finansów i Podatków,
- Izby ds. Ziemi.

Każdą izbą jest nadzorowana przez przewodniczącego, natomiast na czele trybunału stoi Starszy Przewodniczący Trybunału. Jest to nowo powstałe stanowisko, a osoba je piastująca jest liderem całego systemu trybunałów.

Niektóre dotychczasowe trybunały nie zostały włączone do nowego systemu ze względu na specyfikę przedmiotu, jakim się zajmują. I tak funkcjonowanie trybunałów nadzorowanych przez władze lokalne pozostało bez zmian, jednak ich uwadze pozostawiono zmianę struktury, zwłaszcza ze względów finansowych. Również Trybunały Pracy i Apelacyjny Trybunał Pracy zachował swoją autonomię, korzystając jedynie z zaplecza administracyjnego nowego trybunału. Decyzja o pozostawieniu autonomii tych trybunałów wynika z tego, że rozpatrują sprawy, gdzie brak jest czynnika państwowego po jednej ze stron.

Kompetencje trybunałów, których sprawy pozostawały w jurysdykcji trybunałów nadzorowanych przez rząd, zostaną przejęte przez nowy trybunał utworzony w 2006 r. będący przedstawicielstwem Ministerstwa Sprawiedliwości. Nowy trybunał nie jest identyczny z założeniami Leggatta, jednak wypełnia wiele jego założeń, dzięki którym reforma administracyjna może zostać przeprowadzona.

Rada Trybunałów została zniesiona i zastąpiła ją Administracyjna Rada Trybunałów i Wymiaru Sprawiedliwości – uposażona w szersze kompetencje niż jej poprzedniczka.

Odnosnie do nadzorowania pracy trybunałów kompetencje nie uległy znacznej zmianie, jednak obowiązkiem nowej Rady jest sprawowanie nadzoru administracyjnego nad całym nowym systemem trybunałów. Funkcja ta ma ułatwić rządowi prace nad dostępnością, sprawiedliwością i efektywnością wymiaru sprawiedliwości.

W skład nowej Rady (podobnie jak w starej) wchodzi od 10 do 15 członków powoływanych przez Lorda Kanclerza oraz ministrów z grona przedstawicieli administracji Szkocji i Walii.

Procedura

Do 2007 roku trybunały działały na podstawie indywidualnych (wewnętrznych) reguł procedury. Na podstawie aktu o procedurze trybunałów z 2007 r. powstała ujednolicona, jedna procedura działania trybunałów, której zasady zbliżone są do cywilnej procedury Lorda Woolfa.

Skład

W większości przypadków w skład trybunału wchodzi osoby z wykształceniem prawniczym oraz 2 biegłych posiadających wiedzę specjalistyczną z danej dziedziny i zakresu pracy trybunału. Również osoby bez wykształcenia prawniczego biorą udział w procesie orzekania. Obecnie osoby z wykształceniem prawniczym posiadają tytuł sędziego (na mocy aktu wykonawczego o trybunałach, sądach z 2007 r.), a ich niezawisłość jest zagwarantowana aktem z 2005 r. o reformie konstytucyjnej.

Tribunals and inquiries – The Tribunal Procedure (First – tier Tribunal) (Tax Chamber) Rules 2009

Part 4 (Część 4)

**Correcting, setting aside, reviewing and appealing Tribunal decisions
(Zmiany, rozpatrzenie w odrębnym postępowaniu, ponowne
rozpatrzenie, apelacja od decyzji Trybunału)**

36 Interpretation	Pkt 36 Definicje W tej części: „odwołanie” – oznacza przysługującą prawnie czynność odwołania się od orzeczenia trybunału I instancji, „kontrola/powtórne rozpoznanie” – oznacza ponowne rozpoznanie decyzji w myśl sekcji 9 aktu z 2007 r.
37 Clerical mistakes and accidental slips or omissions	Pkt 37 Błędy formalne i inne omyłki Trybunał może w każdym czasie dokonać poprawek drobnych błędów, ominięć w decyzjach i innych dokumentach przez siebie wydanych, poprzez: a) wysłanie informacji o dokonanej poprawce lub wysłanie poprawionego dokumentu wszystkim stronom, b) dokonane sprostowania opublikowanych informacji dotyczących decyzji lub dokumentu.
38 Setting aside a decision which disposes of proceedings	Pkt 38 Wyłączenie decyzji do odrębnego postępowania 1) Trybunał może wyłączyć do odrębnego postępowania decyzję lub część decyzji, może ponownie wydać decyzję lub część decyzji, jeżeli: a) Trybunał uzna, że jest to podyktowane poszanowaniem zasady sprawiedliwości

	<p>oraz</p> <p>b) jeden lub kilka warunków określonych w punkcie 2 zostanie spełnionych.</p> <p>2) Warunki są następujące:</p> <p>a) dokument dotyczący kwestii proceduralnych nie został wysłany lub nie został dostarczony stronom lub ich pełnomocnikom we właściwym czasie,</p> <p>b) dokument dotyczący kwestii proceduralnych nie został dostarczony do Trybunału we właściwym czasie,</p> <p>c) zaistniały inne błędy proceduralne,</p> <p>d) strona lub jej pełnomocnik był nieobecny na rozprawie w trakcie postępowania.</p> <p>3) Strona składająca wniosek do Trybunału o wydanie decyzji zgodnie z punktem 1 jest zobowiązana do przedłożenia pisemnego wniosku w ciągu 28 dni od daty wysłania informacji przez Trybunał.</p> <p>4) Jeżeli Trybunał zdecyduje o wyłączeniu decyzji do odrębnego postępowania, powinien o tym fakcie zawiadomić strony na piśmie.</p>
<p>39 Application for permission to appeal</p>	<p>Pkt 39 Wniosek o pozwolenie na złożenie odwołania</p> <p>1) Należy złożyć pisemny wniosek o pozwolenie na złożenie odwołania.</p> <p>2) Wniosek wymieniony w podpunkcie 1 powinien być sporządzony i dostarczony do Trybunału nie później</p>

	<p>niż w ciągu 56 dni, od kiedy Trybunał wysłał stronie dokument odnośnie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pełnego pisemnego uzasadnienia decyzji, b) podstaw poprawienia, wyłączenia do odrębnego postępowania lub ponownego rozpatrzenia decyzji lub c) podstaw nieprzyjęcia wniosku o wyłączenie decyzji do odrębnego postępowania. <p>3) Powyższa data ma zastosowanie do sytuacji określonej w podpunkcie 2c tylko, jeżeli wniosek o wyłączenie decyzji do odrębnego postępowania został złożony w czasie określonym w punkcie 38 lub czasie przyjętym przez Trybunał.</p> <p>4) W sytuacji, kiedy sporządzono i dostarczono wymieniony wniosek po czasie wskazanym w podpunkcie 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wniosek powinien zawierać prośbę o wydłużenie okresu oraz zawierać uzasadnienia niedotrzymania terminu, b) Trybunał odrzuci wniosek, z wyjątkiem sytuacji określonej w podpunkcie 5(3)(a). <p>5) Wniosek określony w podpunkcie 1 powinien zawierać:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) oznaczenie decyzji, której dotyczy, b) wskazanie błędu lub błędów w decyzji, c) wskazanie rezultatu oczekiwanego przez stronę.
<p>40 Tribunal's consideration of</p>	<p>Pkt 40 Procedura rozpatrzenia wniosku o wydanie pozwolenia na złożenie odwołania</p>

<p>application for permission to appeal</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Po otrzymaniu wniosku o wydanie pozwolenia na złożenie odwołania Trybunał powinien zbadać przesłanki z podpunktu 2 dotyczące ponownego rozpatrzenia decyzji w myśl punktu 41. 2) Jeżeli po wykonaniu czynności określonych w powyższym podpunkcie Trybunał zdecyduje się nie podejmować żadnych czynności (wyłączenie do odrębnego postępowania, ponowne rozpoznanie), to powinien on rozważyć wydanie pozwolenia na złożenie odwołania. 3) O swoim postanowieniu Trybunał powinien poinformować strony w rozsądnym terminie. 4) Jeżeli postanowienie Trybunału będzie negatywne, powinno ono zawierać: <ol style="list-style-type: none"> a) uzasadnienie dla swojej odmowy, b) pouczenie o możliwości złożenia wniosku do Wyższego Trybunału o wydanie pozwolenia na złożenie odwołania, z podaniem czasu i formy, w jakiej należy je sporządzić. 5) Trybunał może wydać pozwolenie na złożenie odwołania tylko od części decyzji, jednak powinien przestrzegać reguł określonych w podpunkcie 4.
<p>41 Review of a decision</p>	<p>Pkt 41 Powtórne rozpoznanie decyzji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Trybunał może powtórnie rozpoznać decyzje: <ol style="list-style-type: none"> a) z zachowaniem reguł określonych w

	<p>punkcie 40 (1),</p> <p>b) jeżeli wystąpił błąd co do prawa.</p> <p>2) Trybunał powinien poinformować strony na piśmie o swoich wnioskach, chyba że nie podejmie żadnych czynności,</p> <p>3) Trybunał nie może podjąć żadnych czynności następujących po rozpoznaniu decyzji, bez wcześniejszego umożliwienia stronom ustosunkowania się do powziętych wniosków przez Trybunał.</p>
<p>42 Power to treat an application as a different type of application</p>	<p>Pkt 42 Upoważnienie do zmiany kategorii wniosku</p> <p>Trybunał może potraktować wniosek strony w kategorii sprostowania błędu, wyłączenia do odrębnego postępowania, ponownego rozpatrzenia lub udzielenia pozwolenia na złożenie odwołania.</p>

Źródło:

http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/273/pdfs/uksi_20090273_en.pdf

**Tribunals and inquiries 2008 no. 2698 – The Tribunal Procedure
(Upper Tribunal) Rules 2008**

**Part 3 (Część 3)
Appeals and references to the Upper Tribunal
(Apelacje oraz odwołania do Wyższego Trybunału)**

21 Application to the Upper Tribunal for permission to appeal	Pkt 21 Wniosek do Wyższego Trybunału o pozwolenie na złożenie odwołania <ol style="list-style-type: none">1) Zasada określona w tym punkcie odnosi się do wszystkich odwołań od decyzji2) Można złożyć wniosek do Wyższego Trybunału o wyrażenie zgody na złożenie odwołania wbrew rozstrzygnięciom innych trybunałów, jeżeli:<ol style="list-style-type: none">a) został złożony wniosek o wydanie pozwolenia do trybunału, który wydał decyzję,b) wniosek został oddalony lub nie został przyjęty.3) Wniosek powinien być sporządzony na piśmie i dostarczony do Trybunału nie później niż:<ol style="list-style-type: none">a) w przypadku wniosku składanego w myśl sekcji 4 aktu o grupach obrony z 2006 r., w ciągu 3 miesięcy od dnia otrzymania pisemnej informacji o podjęciu decyzji przez Trybunał,b) w ciągu 1 miesiąca od dnia wysłania informacji o odmowie wydania pozwolenia przez Trybunał I instancji,4) Wniosek powinien zawierać:<ol style="list-style-type: none">a) nazwisko i adres strony,b) nazwisko i adres pełnomocnika
--	---

	<p>strony (jeżeli jest wyznaczony),</p> <ul style="list-style-type: none"> c) adres dla doręczeń strony, d) dane decyzji, e) podstawy prawne żądania, f) żądanie strony przeprowadzenia rozprawy. <p>5) Do wniosku powinny być załączone kopie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zaskarżonej decyzji, b) uzasadnienia decyzji, c) uzasadnienia odmowy wydania pozwolenia na złożenie wniosku przez inny trybunał. <p>6) Jeżeli wniosek zostanie dostarczony do Trybunału po upływie terminu określonego w podpunkcie 3 lub w wyniku przedłużenia terminu określonego w podpunkcie 5 (3)(a):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wniosek powinien zawierać prośbę o wydłużenie okresu oraz zawierać uzasadnienia niedotrzymania terminu, b) Trybunał odrzuci wniosek, z wyjątkiem sytuacji określonej w podpunkcie 5 (3)(a). <p>7) Jeżeli strona złoży wniosek do Wyższego Trybunału o wydanie pozwolenia na odwołanie od decyzji, w sytuacji, gdy inny trybunał omówił wydania takiego pozwolenia z uwagi na niedotrzymanie terminu:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) wniosek powinien zawierać uzasadnienie innego trybunału na brak zgody oraz przyczyny niedotrzymania terminu przez stronę, b) Wyższy Trybunał uwzględni wniosek, jeżeli uzna, że jest to zgodne z zasadą sprawiedliwości.
22. Decision in relation to	Pkt 22 Relacja decyzji i postępowania w przedmiocie pozwolenia na złożenie

<p>permission to appeal</p>	<p>odwołania</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Trybunał jest obowiązany podać pisemne uzasadnienie odmowy wydania pozwolenia na złożenie odwołania. 2) Jeżeli Wyższy Trybunał wyda zgodę na złożenie odwołania: <ol style="list-style-type: none"> a) powinien on wysłać pisemną informację do stron wraz z ewentualną adnotacją o zastrzeżeniach i dodatkowych warunkach, b) powinien on wysłać do stron informację o podstawach wydania zgody oraz kopię wydanej przez siebie zgody na złożenie odwołania wraz z ewentualnym innymi dokumentami, c) na wniosek stron może nie wysyłać informacji pisemnej do stron. 3) Punkt 4 ma zastosowanie, jeżeli Trybunał postanowi rozpatrzyć bez rozprawy: <ol style="list-style-type: none"> a) wniosek o wydanie pozwolenia na złożenie odwołania od decyzji wydanej przez Izbę Trybunału I Instancji ds. Zdrowia, Edukacji i Opieki Społecznej, Trybunał ds. Zdrowia Psychicznego w Walii, Trybunał ds. Nauczania Specjalnego w Walii, b) wniosek składany w myśl sekcji 4 aktu o grupach obrony z 2006 r. 4) W przypadkach określonych w podpunkcie 3 wnioskodawca może wnosić o przeprowadzenie rozprawy przed Wyższym Trybunałem, jeżeli: <ol style="list-style-type: none"> a) Trybunał odmówi wydania
------------------------------------	---

	<p>zgody na złożenie odwołania,</p> <p>b) Trybunał wyda zgodę na złożenie odwołania w ograniczonym zakresie lub z dodatkowymi warunkami.</p> <p>5) Wniosek określony w podpunkcie 4 powinien być złożony na piśmie i dostarczony do Trybunału w ciągu 14 dni od dnia wysłania informacji o postanowieniu Trybunału do stron.</p>
<p>23. Notice of appeal</p>	<p>Pkt 23 Zawiadomienie o złożeniu odwołania</p> <p>1) Ta zasada ma zastosowanie, gdy:</p> <p>a) inny trybunał wydał zgodę na złożenie odwołania lub</p> <p>b) wydano inne dyrektywy działania Trybunału w przypadku przyjęcia wniosku.</p> <p>2) Składający odwołanie musi wysłać do Trybunału zawiadomienie o złożeniu odwołania w ciągu 1 miesiąca od dnia wydania przez Trybunał zgody na złożenie odwołania.</p> <p>3) Zawiadomienie powinno zawierać informacje określone w punkcie 21 (4)(a) do (e) oraz jeżeli Wyższy Trybunał wyraził zgodę – sygnaturę akt przed tym trybunałem.</p> <p>4) Jeżeli inny trybunał odmówił wydania zgody na złożenie odwołania, strona powinna ponadto podać w zawiadomieniu:</p> <p>a) dane rozpatrywanej decyzji,</p> <p>b) uzasadnienie decyzji,</p> <p>c) zawiadomienie o złożeniu wniosku o pozwolenie na złożenie odwołania.</p> <p>5) Jeżeli wniosek zostanie dostarczony do Trybunału po upływie terminu określonego w podpunkcie 2 lub</p>

	<p>w wyniku przedłużenia terminu określonego w podpunkcie 5 (3)(a):</p> <p>a) wniosek powinien zawierać prośbę o wydłużenie okresu oraz zawierać uzasadnienia niedotrzymania terminu,</p> <p>b) Trybunał odrzuci wniosek, z wyjątkiem sytuacji określonej w podpunkcie 5 (3)(a).</p> <p>6) Po otrzymaniu zawiadomienia Trybunał ma obowiązek przekazania kopii zawiadomienia oraz załączonych dokumentów innym stronom.</p>
<p>24. Response to the notice of appeal</p>	<p>Pkt 24 Odpowiedź na zawiadomienie o złożeniu odwołania</p> <p>1) Strony mogą sporządzić odpowiedź na zawiadomienie o złożeniu pozwolenia odwołania.</p> <p>2) Odpowiedź określona powyżej powinna być sporządzona na piśmie i dostarczona do Trybunału w terminie:</p> <p>a) 1 miesiąca od wysłania przez Trybunał informacji o odmowie wydania pozwolenia,</p> <p>b) w innych sprawach niż wnioski o pozwolenia na złożenie odwołania, w terminie 1 miesiąca od dnia wysłania przez Trybunał kopii zawiadomienia o złożeniu odwołania.</p> <p>3) Odpowiedź powinna zawierać:</p> <p>a) nazwisko i adres strony,</p> <p>b) nazwisko i adres pełnomocnika strony (jeżeli jest wyznaczony),</p> <p>c) adres dla doręczeń strony,</p> <p>d) informację, czy strona sprzeciwia się odwołaniu,</p> <p>e) podstawy prawne żądania,</p> <p>f) żądanie strony przeprowadzenia</p>

	<p>rozprawy.</p> <p>4) Jeżeli wniosek zostanie dostarczony do Trybunału po upływie terminu określonego w podpunkcie 3 lub w wyniku przedłużenia terminu określonego w podpunkcie 5 (3)(a), wniosek powinien zawierać prośbę o wydłużenie okresu oraz zawierać uzasadnienia niedotrzymania terminu.</p> <p>7) Po otrzymaniu zawiadomienia Trybunał ma obowiązek przekazania kopii odpowiedzi oraz załączonych dokumentów innym stronom.</p>
25. Appellant's reply	<p>Pkt 25 Odpowiedź składającego odwołanie</p> <p>1) Składający odwołanie ma prawo wystosować odpowiedź na odpowiedź innej strony na zawiadomienie o złożeniu odwołania zgodnie z punktem 24.</p> <p>2) Wymieniona odpowiedź powinna być sporządzona na piśmie i dostarczona do Trybunału w terminie 1 miesiąca od dnia wysłania przez Trybunał kopii odpowiedzi strony.</p> <p>3) Po otrzymaniu zawiadomienia Trybunał ma obowiązek przekazania kopii odpowiedzi oraz załączonych dokumentów innym stronom.</p>
26. References under the Forfeiture Act 1982	<p>Pkt 26 Precedensy (sprawy), odwołania uregulowane aktem o konfiskacie z 1982 r.</p> <p>1) Jeżeli ujawni się zagadnienie wynikające z regulacji sekcji 4 aktu o konfiskacie z 1982 r., osoba osiągająca korzyści ma obowiązek pozostawać w dyspozycji trybunału.</p> <p>2) Odwołanie powinno zawierać:</p>

	<ol style="list-style-type: none">a) sprecyzowanie żądania,b) podanie stanu faktycznego,c) podstawy prawne odwołania,d) adres składającego odwołanie. <ol style="list-style-type: none">3) Po otrzymaniu zawiadomienia Trybunał ma obowiązek przekazania kopii odpowiedzi oraz załączonych dokumentów innym stronom.4) Mają tu zastosowanie punkty 24 i 25.
--	---

Źródło:

<http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/2698/part/1/made>

Tribunals and inquires – The Transfer of Tribunal Functions and Revenue and Customs Appeals Order 2009, 2009 No 56

<i>Made</i>	<i>18th January 2009</i>
<i>Coming into force</i>	<i>1st April 2009</i>
<i>(z dnia</i>	<i>18 stycznia 2009</i>
<i>wchodzi w życie</i>	<i>1 kwietnia 2009)</i>

The Lord Chancellor and the Treasury make the following Order in exercise of the powers conferred by sections 30(1) and (4), 31(1), (2) and (9) and 38 of, and paragraph 30 of Schedule 5 to, the Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007(1) and section 124(1) to (7) of the Finance Act 2008(2).

A draft of this Order was laid before Parliament and approved by resolution of each House of Parliament in accordance with section 49(5) of the Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007 and section 124(9) of the Finance Act 2008.

(Lord Kanclerz i Ministerstwo Skarbu wydają niniejszy akt w wykonaniu postanowień sekcji 30(1) (4), 31(1), (2) (9), 38, paragrafu 30 części 5 aktu The Tribunals, Courts and Enforcement Act oraz sekcji 124(1) do (7) aktu The Finance Act 2008.

Projekt niniejszego aktu został złożony do Parlamentu i przyjęty uchwałą Izby Lordów na podstawie sekcji 49(5) aktu The Tribunals, Courts and Enforcement Act 2007 oraz aktu The Finance Act 2008.)

Citation and commencement

1. (1) This Order may be cited as the Transfer of Tribunal Functions and Revenue and Customs Appeals Order 2009.

(2) This Order comes into force on 1st April 2009.

(Umocowanie i data rozpoczęcia działalności

1. (1) Niniejszy akt powstał na podstawie przepisów aktu The Transfer of Tribunal Functions and Revenue and Customs Appeals Order 2009.

(2) Niniejszy akt wchodzi w życie w dniu 1 kwietnia 2009 r.)

The existing tribunals

2. In this Order “existing tribunals” means —

(a) the Commissioners for the general purposes of the income tax established under section 2 of the Taxes Management Act 1970(1);

(b) the Commissioners for the special purposes of the Income Tax Acts established under section 4 of the Taxes Management Act 1970;

(c)the VAT and duties tribunals established under Schedule 12 to the Value Added Tax Act 1994(2);

(d)the tribunal established under section 706 of the Income and Corporation Taxes Act 1988(3); and

(e)the tribunal established under section 704 of the Income Tax Act 2007(4).

(Istniejące trybunały

2. Określenie „istniejące trybunały” odznacza:

a) Komisarzy rozpatrujących sprawy generalne z zakresu podatku dochodowego na podstawie sekcji 2 aktu The Taxes Management Act 1970,

b) Komisarzy rozpatrujących sprawy specjalne z zakresu podatku dochodowego na podstawie sekcji 4 aktu The Taxes Management Act 1970,

c) Trybunały zajmujące się podatkiem VAT na podstawie części 12 aktu The Value Added Tax Act 1994,

d) Trybunały ustanowione na podstawie sekcji 706 aktu The Income and Corporation Taxes Act 1988,

e) Trybunały ustanowione na podstawie sekcji 704 aktu The Income Tax Act 2007.)

Transfer of functions, consequential and other amendments

3. (1) Schedule 1 contains amendments to primary legislation which—

(a)transfer functions of existing tribunals, and

(b)make consequential and other provision (including provision about reviews of decisions by Her Majesty’s Revenue and Customs).

(2) Schedule 2 contains amendments to secondary legislation which—

(a)transfer functions of existing tribunals, and

(b)make consequential and other provision (including provision about reviews of decisions by Her Majesty’s Revenue and Customs).

(Przeniesienie uprawnień, skutki i inne rozporządzenia

3. (1) Część 1 zawiera rozporządzenia dotyczące pierwotnej legislacji, która:

a) przenosi uprawnienia dotychczasowych trybunałów oraz

b) statuuje przepisy wykonawcze (w tym dotyczące kwestii ponownego rozpoznania decyzji przed Urzędem).

(2) Część 2 zawiera rozporządzenia dotyczące wtórnej legislacji, która:

a) przenosi uprawnienia dotychczasowych trybunałów oraz

b) statuuje przepisy wykonawcze (w tym dotyczące kwestii ponownego rozpoznania decyzji przed Urzędem.)

Abolition of existing tribunals

4. The existing tribunals (apart from the Commissioners for the general purposes of the income tax) are abolished.

(Zniesienie dotychczasowych trybunałów)

4. Dotychczasowe trybunały (z wyjątkiem Komisarzy ds. generalnych podatku dochodowego) zostają zniesione.)

Transfer of members of existing tribunals

5. A person who, immediately before this Order comes into force, holds an office listed in column 1 of any of the following tables is to hold the office or offices listed in the corresponding entry in column 2 of that table—

(Zmiana członków dotychczasowych trybunałów)

5. Osoba piastująca stanowisko określone w kolumnie 1 poniższej tabeli w chwili wejścia w życie niniejszego aktu utrzymuje stanowisko i jej uprawnienia są określone w kolumnie 2 tabeli.)

The Special Commissioners

<i>1. Office held</i>	<i>2. Office or offices to be held</i>
<i>Commissioner for the special purposes of the Income Tax Acts appointed under section 4 of the Taxes Management Act 1970</i>	<i>Transferred-in judge of the Upper Tribunal</i>
<i>Deputy Commissioner for the special purposes of the Income Tax Acts appointed under section 4A of the Taxes Management Act 1970</i>	<i>Transferred-in judge of the First-tier Tribunal and deputy judge of the Upper Tribunal</i>

(Specjalni Komisarze)

1. Dotychczasowa funkcja	2. Funkcja po zmianie stanu prawnego
Komisarze ds. Specjalnych podatku dochodowego umocowani na podstawie sekcji 4 aktu The Taxes Management Act 1970	Przemianowani na sędziów Wyższego Trybunału
Delegowani Komisarze ds. Specjalnych podatku	Przemianowani na sędziów Trybunału I instancji oraz

dochodowego umocowani na podstawie sekcji 4a aktu The Taxes Management Act 1970	delegowanych do Wyższego Trybunału
---	------------------------------------

VAT and duties tribunals

<i>1. Office held</i>	<i>2. Office or offices to be held</i>
<i>President of VAT and duties tribunals appointed under paragraph 2 of Schedule 12 to the Value Added Tax Act 1994(1)</i>	<i>Transferred-in judge of the Upper Tribunal</i>
<i>Person appointed to a panel of chairmen of a VAT and duties tribunal under paragraph 7 of Schedule 12 to the Value Added Tax Act 1994</i>	<i>Transferred-in judge of the First-tier Tribunal and deputy judge of the Upper Tribunal</i>
<i>Person appointed to a panel of other members of a VAT and duties tribunal under paragraph 7 of Schedule 12 to the Value Added Tax Act 1994</i>	<i>Transferred-in other member of the First-tier Tribunal</i>

(Trybunały ds. Podatku VAT

<i>1. Dotychczasowa funkcja</i>	<i>2. Funkcja po zmianie stanu prawnego</i>
Prezes Trybunału ds. Podatku VAT umocowany na podstawie paragrafu 2 części 12 aktu The Value Added Tax Act 1994	Przemianowani na sędziów Wyższego Trybunału
Osoba wytypowana do składu sędziowskiego Trybunału ds. Podatku VAT na podstawie paragrafu 7 części 12 aktu The Value Added Tax Act 1994	Przemianowani na sędziów Trybunału I instancji oraz delegowanych do Wyższego Trybunału
Osoba wytypowana do pełnienia innych funkcji w Trybunale ds. Podatku VAT na	Przemianowani na innych członków Trybunału I instancji

podstawie paragrafu 7 części 12 aktu The Value Added Tax Act 1994	
---	--

Tribunal established under section 706 ICTA 1988

<i>1. Office held</i>	<i>2. Office or offices to be held</i>
<i>Chairman of the tribunal appointed under section 706(1)(a) of the Income and Corporation Taxes Act 1988(2)</i>	<i>Transferred-in judge of the Upper Tribunal</i>
<i>Other member of the tribunal appointed under section 706(1)(b) of the Income and Corporation Taxes Act 1988</i>	<i>Transferred-in other member of the First-tier Tribunal</i>

(Trybunały założone na podstawie sekcji 706 aktu ICTA z 1988 r.

<i>1. Dotychczasowa funkcja</i>	<i>2. Funkcja po zmianie stanu prawnego</i>
<i>Przewodniczący trybunału umocowany na podstawie sekcji 706(1)(a) aktu The Income and Corporation Taxes Act 1988</i>	<i>Przemianowany na sędziego Wyższego Trybunału</i>
<i>Inny członek trybunału umocowany na podstawie sekcji 706(1)(b) aktu The Income and Corporation Taxes Act 1988</i>	<i>Przemianowany na sędziego Trybunału I instancji</i>

Tribunal established under section 704 ITA 2007

<i>1. Office held</i>	<i>2. Office or offices to be held</i>
<i>Chairman of the tribunal appointed under section 704(1)(a) of the Income Taxes Act 2007(3)</i>	<i>Transferred-in judge of the Upper Tribunal</i>
<i>Other member of the tribunal appointed under section</i>	<i>Transferred-in other member of the First-tier Tribunal</i>

704(1)(b) of the Income Taxes Act 2007	
--	--

(Trybunały założone na podstawie sekcji 706 aktu ICTA z 1988 r.

1. Dotychczasowa funkcja	2. Funkcja po zmianie stanu prawnego
Przewodniczący trybunału umocowany na podstawie sekcji 704(1)(a) aktu The Income Taxes Act 2007	Przemianowany na sędziego Wyższego Trybunału
Inny członek trybunału umocowany na podstawie sekcji 704(1)(b) aktu The Income Taxes Act 2007	Przemianowany na sędziego Trybunału I instancji

Transitionals and savings

6. Schedule 3 contains—
 (a) transitional provision, and
 (b) saving provision.

(Przepisy przejściowe

6. Część 3 stanowi o:
 a) przepisach przejściowych,
 b) innych unormowaniach.)

Signed by authority of the Lord Chancellor

Bridget Prentice

Parliamentary Under-Secretary of State

Ministry of Justice

18th January 2009

Tony Cunningham

Bob Blizzard

Two of the Lords Commissioners of Her Majesty's Treasury

14th January 2009

(Podpisany przez Lorda Kanclerza

Bridget Prentice

Sekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości

18 stycznia 2009

Tony Cunningham

Bob Blizzard
Dwóch Lordów Komisarzy w Ministerstwie Skarbu
14 styczeń 2009)

Źródło:

<http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/56/introduction/made>

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

**DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA
W WYŻSZEJ INSPEKCJI PODATKOWEJ
OKRĘGU LWOWSKIEGO
WE LWOWIE.
WYWIADY I MATERIAŁY**

Lwów, 27-29 października 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Wyższej Inspekcji Podatkowej Okręgu Lwowskiego we Lwowie
z 27-29 października 2010 r.**

Rozmówczyni:

**Lilia Parpan – dyrektor Departamentu Prawnego Państwowej
Administracji Podatkowej (DPAU) w Obwodzie Lwowskim**

Tłumacz:

Dr Andrzej Mostowy

**Od lewej: Lilia M. Parpan, dyrektor Departamentu Prawnego
Państwowej Administracji Podatkowej (DPAU)
w obwodzie lwowskim, oraz dr Sławomir Presnarowicz**

Sławomir Presnarowicz (SP): Jak pani godność?

Lilia Parpan (LP): Parpan Lilia, dyrektor Departamentu Prawnego
Państwowej Administracji Podatkowej (DPAU) w Obwodzie Lwowskim.

SP: Jakie u pani obowiązki?

LP: Pomoc prawna z jakiegokolwiek dziedziny dla organów podatkowych. W tym także wsparcie w sprawach sądowych, jakie mamy do organów podatkowych w tym regionie oraz skargi sądowe organów podatkowych do płatników podatków.

SP: Jak wiele jest takich spraw?

LP: Bardzo dużo. Prawie 11 kategorii spraw.

SP: Jak długo to wszystko trwa?

LP: Niektóre sprawy są rozpatrywane dłużej niż 3 lata. Kiedy wszedł w życie kodeks postępowania administracyjnego, zostały powołane sądy administracyjne: rejonowe sądy administracyjne i sądy apelacyjne administracyjne. Apelacyjny sąd administracyjny rozstrzyga w drugiej instancji środki odwoławcze od orzeczeń sądów rejonowych zachodniej dzielnicy, która składa się z 5 obłasti⁷. Sędziowie są bardzo zajęci. W kolejności proces odwoławczy jest długi, ponad wskazany w kodeksie termin. Jest to spowodowane ilością spraw i liczbą sędziów, dlatego procedura apelacyjna jest nieco dłuższa niż w pierwszej instancji.

SP: Gdzie jesteście?

LP: Jesteśmy w administracji podatkowej (dalej – DPA) lwowskiej obłasti. W tym budynku znajdują się jednostki administracyjne DPI, miasta, także administracja podatkowa, która jest administratorem całej lwowskiej obłasti, inspekcji rejonów, czyli DPI we Lwowie oraz DPI w rejonach Lwowa, których jest – 7. My jesteśmy 8. To bardzo dobrze dla organizacji pracy. W jednym budynku administracyjnym można zaoszczędzić na organizacji pracy administracji, jest to także bardzo ważne przy komunikacji z pracownikami innych działów DPA w lwowskiej obłasti, a także przy prowadzeniu warsztatów, narad itd.

⁷ System sądów administracyjnych na Ukrainie został przewidziany w Rozporządzeniu Prezydenta Ukrainy od 16.11.2004 № 1417/2004 O powołaniu administracyjnych sądów Ukrainy...; <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1417%2F2004>.

Lwowska administracja podatkowa, zgodnie z Ustawą o państwowej służbie podatkowej w Ukrainie, prowadzi kontrolę organizacji spłaty podatków w całej obłasti. Jest to naczelny organ w całej obłasti, a liczba prawników stanowi 530 osób, które są zaangażowane w sprawach prawnych. Chodzi tutaj nie tylko o wsparcie prawne, ale również analizowanie tego, co odnosi się do kontroli dokumentalnych i nieplanowanych, z dużą ilością niedopłaty podatków powyżej 1 000 000 grn. Nasi prawnicy są zaangażowani także w proces podejmowania decyzji – powiadomienia podatkowe w sprawie stosowania kar. Pracujemy także nad odpowiednią bazą dowodów, aby w przyszłości wykorzystać to w sądzie.

SP: Jaki jest system władz podatkowych na Ukrainie?

LP: Ustawa o podatkowej służbie na Ukrainie jasno określa strukturę służby podatkowej Ukrainy. Głównym organem jest Państwowa Administracja Podatkowa Ukrainy, są także 33 inspekcje w obłasti, inspekcje podatkowe w miastach obłasnego znaczenia (czyli duże miasta), dalej rejonowe w mieście. Taki system jest po obłasti. Taka struktura składa się z całego regionu. W Ustawie jasno określono system organów podatkowych. Czyli jest schemat, podstawowe funkcje i zadania wykonywane przez DPI w ogóle.⁸

SP: Chciałbym zapytać o wycofanie odwołania, skargi apelacyjnej oraz kasacyjnej.

LP: W ustawodawstwie przewidziano dwa sposoby odwołań. Po pierwsze – administracyjny. Podatnik może wnieść odwołanie od decyzji podatkowej bezpośrednio do organu, który ją podjął, oraz do administracji podatkowej we lwowskiej obłasti, a także do Państwowej Administracji Podatkowej. Razem są trzy instancje. Po rozpatrzeniu przez organ odwołania mogą być przyjęte takie decyzje: uchylenie decyzji, zmiana decyzji lub pozostawienie jej w mocy. Według naszych przepisów, płatnicy także mają prawo do odwołania w ciągu 10 dni do

⁸ Patrz art. 1 Ustawy.

sądu. Tak więc nasza decyzja staje się niezgodną do czasu wyniesienia decyzji przez sąd.

Po tym idzie rozprawa sądowa. Rozprawa najpierw odbywa się w sądzie administracyjnym lwowskiej obłasti, dalej w administracyjnym sądzie apelacyjnym i w końcu w Najwyższym Sądzie Administracyjnych, a także w wyjątkowych okolicznościach i dla niektórych kategorii spraw, w Sądzie Najwyższym Ukrainy (dalej - SNU), ale to powinna być podstawa prawna, gdyż nie we wszystkich przypadkach można dostać się do SNU. Wyjątkową okolicznością jest sytuacja, jeśli nie ma jednego stanowiska Najwyższego Sądu Administracyjnego w jednakowych sporach. Oznacza to, że na przykład na tych samych zasadach w jednym przypadku Najwyższy Sąd Administracyjny uznał sytuację na korzyść podatnika, w innym przypadku na korzyść organów podatkowych.

SP: Co należy zrobić, powiedzieć, jakie elementy zawiera administracyjna skarga?

LP: Skarga zawiera dowody co do sprostowania decyzji podatkowej. Zazwyczaj w tym celu używa się orzecznictwa, a także oficjalnego wyjaśnienia centralnego organu podatkowego – Państwowej Administracji Podatkowej Ukrainy. Także oskarżyciel może podać inne dokumenty, argumenty, które nie były wykorzystane podczas kontroli, a powinny być opisane w skardze. Odwołanie w organie podatkowym rozpatrywane jest przez ludzi, którzy mają odpowiednie wykształcenie w dziedzinie ekonomii, którzy mają status inspektorów. Właśnie tacy pracownicy pracują nad skargą, oceniając jej racjonalność, czy jest nieuzasadniona lub uzasadniona, na poprawność naszych wniosków, co do wysokości kary, biorąc pod uwagę argumenty podatnika w tej części. A zatem, na podstawie opracowanych materiałów, podejmuje się decyzję o zniesieniu decyzji lub anulowaniu jej częściowo lub pozostawieniu jej w mocy. Innego rozwiązania nie mamy.

SP: A odwołania?

LP: Płatnik może odwołać się od swojej skargi. Wycofania się organu podatkowego na poziomie legislacyjnym nie przewidziano. Mamy

możliwość do utrzymania w mocy lub anulowania, żadnych innych. Prawo wyraźnie mówi – podatkowa decyzja może zostać uchylona przez sąd lub urząd podatkowy w postępowaniu administracyjnym o odwołanie. Wycofania decyzji w ustawodawstwie ukraińskim nie ma. Decyzja o nałożeniu grzywny na podatnika nie może być wycofana, tak jest w ustawodawstwie.

SP: Czy skarga może być zostawiona bez uwagi ze względu na formalne pomyłki w wypełnieniu lub napisaniu?

LP: Mamy ogólnie dostępny formularz skargi. Podatnik może wnieść odwołanie od ogłoszonej decyzji podatkowej w terminie 10 dni. Jeśli w ciągu 11 dni nie ma skargi, decyzja jest zgodna i wtedy mamy prawo do korzystania z instrumentów fiskalnych, czyli podawać wymagania podatkowe dotyczące spłaty podatku, opisać majątek, także sprzedawać taki majątek, to wszystko przewidziano na poziomie legislacyjnym. Podatnik musi zdążyć w dziesięć dni podać odwołanie, jeżeli przedstawi on skargę w 11 dniu, należy zgodnie z ustawodawstwem pozostawić to bez rozpatrzenia. Szczegółowy artykuł, w którym jest to uregulowane, czyli art. 5 Ustawy 2181, gdzie wszystkie warunki zostały jasno określone.⁹ Skarga ma być skierowana do DPI, gdzie decyzja podatkowa została podjęta, i ma być nadesłana w ciągu 10 dni i w skardze ma być opisane wszystko, co zdaniem podatnika jest naruszeniem przepisów, co było zrobione niezgodnie z ustawodawstwem.

SP: Rozumiem. Kto może sprawdzić skargę, wasz dział lub ta sama inspekcja podatkowa?

LP: Może. Ona może to zrobić. Może albo całkowicie skasować, albo zmienić część tej decyzji, albo trzecia opcja – pozostawić bez zmian. Tu są tylko trzy opcje. To jest wymóg art. 5 Ustawy 2181, w którym jasno uregulowano procedurę odwołania. Podatnik również może wycofać się z jego skargi.

⁹ Ustawa N2181 jest to uchylona Kodeksem podatkowym ustawa o administrowaniu podatków (dosłowne tłumaczenie – o trybie wygaśnięcia zobowiązań podatkowych płatników podatków przed budżetami oraz centralnymi funduszami celowymi). Tryb ten teraz jest regulowany w Rozdziale 2 Kodeksu.

SP: A prawnik może?

LP: Tak, oczywiście. Zachęcamy naszych podatników do skorzystania z usług adwokata. Ale prawnik nie jest wymagany obligatoryjnie. Jednakże w przypadku, gdy będzie niezbędny wymóg prawidłowego korzystania z przepisów prawnych, korzystamy z usług prawnika. W naszym urzędzie na przykład, kierownik (dyrektor) działu apelacyjnego jako prawnik daje własną ocenę argumentom podanym w skardze na podstawie analizy ukraińskiego ustawodawstwa, wszystkie swoje argumenty wywodzi na podstawie przepisów prawnych, orzeczeń sądów. Takie pismo przedstawia się podczas rozpatrywania skarg. Ale to odbywa się tylko w przypadkach, gdy wymagane jest wyjaśnienie, interpretacja.

SP: Ile jest takich skarg rocznie?

LP: Nie mogę powiedzieć, postaram się to sprawdzić. Może to powiedzieć szef apelacji. Na terenie miasta na dzień 1.09.2010 – 337 sztuk, zaś w 2009 r. ogółem – 439. W regionie (w obłasti) liczba wyniesie około 2-3 tysięcy.

SP: Ile jest inspekcji podatkowych w obłasti?

LP: W obłasti jest 29 inspekcji.

SP: I ostatnie pytanie. Słyszałem od prof. Zawerucha, że jest projekt kodeksu podatkowego, zostanie on przyjęty?

LP: Tak, będzie przyjęty.

SP: A kiedy wejdzie w życie?

LP: Nie mogę powiedzieć, bo nie jestem ustawodawcą, lecz w świetle informowania od Ministerstwa Finansów oraz Gabinetu Ministrów kodeks podatkowy został przyjęty w pierwszym czytaniu w Radzie Najwyższej Ukrainy, i został wysłany do przeglądu do właściwych komisji, przedstawiciele państwowej służby podatkowej bezpośrednio uczestniczą w posiedzeniach tych komisji i planuje się, że zostanie on przyjęty do końca roku i od 1.01.2011 roku wejdzie w życie. To będzie trochę trudne dla podatników i służby podatkowej, ponieważ jest to

jedyny zestaw, w którym połączono wszystkie przepisy podatkowe. Będzie całkowita zmiana trybu pracy. Ciężko mi powiedzieć, jak będziemy pracować. Będzie to określone w postanowieniach końcowych kodeksu podatkowego.

SP: Cieszę się, że nasze spotkanie miało miejsce. Czy mógłbym przyjechać do was na wiosnę?

LP: Pewnie.

SP: Dziękuję.

**Dr Sławomir Presnarowicz przed budynkiem Wyższej Inspekcji
Podatkowej Okręgu Lwowskiego we Lwowie**

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W APELACYJNYM ADMINISTRACYJNYM SĄDZIE WE LWOWIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Lwów, 27-29 października 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Apelacyjnym Administracyjnym Sądzie we Lwowie
z 27-29 października 2010 r.**

Rozmówca:

Oleg Zawerucha

Tłumacz:

Dr Andrzej Mostowy

Sławomir Presnarowicz (SP): Jak jest z sądami, pierwsza instancja, struktura sądów administracyjnych na Ukrainie?

Oleg Zawerucha (OZ): Struktura sądów administracyjnych na Ukrainie jest taka: sąd pierwszej instancji, nazywa się sąd okręgowy. Jest sąd instancji apelacyjnej, czyli sąd drugiej instancji, sąd kasacyjnej instancji, czyli Wyższy Sąd Administracyjny. Także jest sąd wyższy, który w tym momencie znajduje się w trakcie reformowania. W tym sądzie jest izba w sprawach administracyjnych. W sądzie wyższym prowadzą przegląd spraw dla wyjątkowych okoliczności. Możemy mówić o istnieniu trzech specjalizowanych sądów – trzy specjalizowane instancje.

SP: Gdzie jesteśmy, jaki to jest sąd?

OZ: My jesteśmy drugą instancją – apelacyjną.

SP: A gdzie jest pierwsza?

OZ: Też we Lwowie. We Lwowie jest Lwowski Sąd Okręgowy i Lwowski Sąd Apelacyjny. Ale Lwowski Sąd Apelacyjny rozpoznaje skargi na orzeczenia nie tylko Sądu Lwowskiego, a jeszcze innych 7 sądów okręgowych obwodu zachodniego: Lwów, Tarnopol, Czernigów..., czyli razem 8 sądów okręgowych, których orzeczenia przekazują do nas i u nas rozpoznaje się takie skargi na ich orzeczenia.¹⁰

¹⁰ Patrz na stronę Wyższego sądu administracyjnego - http://www.vasu.gov.ua/ua/system_administrative_judges.html

SP: Dokąd idzie od waszej instancji?

OZ: Od nas idzie do Kijowa, do Wyższego Sądu Administracyjnego

SP: Co jeszcze można zrobić?

OZ: Jeszcze można napisać skargę o oskarżenie decyzji kasacyjnej w wyjątkowych okolicznościach, ale to w rzadkich wypadkach, kiedy jedna norma prawa jest stosowana i tłumaczona w różny sposób, kiedy Wyższy Sąd Administracyjny przyjął różne decyzji w podobnych sprawach, wtedy można podać skargę do Wyższego Sądu Ukrainy z pytaniem, jak stosować prawo.

SPL: Ile jest takich sądów w obłasti?

OZ: 25, 26, w Kijowie jest odrębny sąd. Dla zrozumienia, sytuacja jest taka, że ilość sądów jest uzależniona od administracyjno-terytorialnego podziału państwa. W Kijowie jest Okręgowy Administracyjny Sąd Miasta Kijowa oraz Kijowski Okręgowy Sąd Administracyjny. Na Krymie jest Okręgowy Sąd Administracyjny miasta Sewastopola. Czyli na Ukrainie jest 25 obłasti i 25 sądów administracyjnych, ale sądów drugiej instancji jest mniej – 7.¹¹

SP: Proszę powiedzieć, w jakich wypadkach można wnosić skargę?

OZ: W razie przyjęcia decyzji podatkowej.

SP: Do jakiego organu należy wnosić skargę, do sądu czy do organu podatkowego wyższej instancji?

OZ: W tej sytuacji nie ma żadnych ograniczeń, czyli można wnosić do sądu lub do organu podatkowego, na Ukrainie mamy administrację podatkową na poziomie rejonu, obłasti i Ukrainy. Oznacza to, że można podawać skargę do administracji rejonu, obłasti, i do centralnego organu podatkowego Ukrainy.

¹¹ Patrz dokładniej Указ Президента України "Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі та кількісного складу судів", 16.11.2004 N 1417/2004 (<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1417%2F2004>).

SP: Na przykład, chcę podać skargę do sądu pierwszej instancji, czy organ podatkowy może w tej sytuacji uchylić swoją decyzję ?

OZ: Tak.

SP: Może całkiem uchylić swoją decyzję czy w części?

OZ: Tak, na przykład organ podatkowy obliczył podatek o wysokości 100 grn. Potem organ podatkowy zmienił swoją decyzję i zamiast 100 grn. Mówi o 80 grn., wtedy sąd rozpatruje sprawę w ramach tych 80 grn.

SP: Co wtedy robi sąd, czy musi czekać na decyzję organu podatkowego?

OZ: Nie, sąd nie ma obowiązku czekać na decyzję organu podatkowego, czy zgadza się lub nie z wymogami w skarze płatnika.

SP: Co należy napisać w skarze, czyli jaka ma być treść tej skargi?

OZ: Ma być uzasadnienie na podstawie norm ustawodawstwa podatkowego o tym, że organ podatkowy źle obliczył podatek lub osoba nie zrobiła nic naruszającego przepisy prawa podatkowego.

SP: Czy ma być dołączony akt przeprowadzonej kontroli?

OZ: Tak. Razem ze skargą ma być akt kontroli oraz podatkowa decyzja. W akcie ma być zaznaczone, jakie przepisy zostały naruszone. Natomiast osoba w swojej skardze zaprzecza wnioskowi administracji podatkowej, na przykład: „organ mówi, że zostały naruszone przepisy 1, 2, 3, zaś tak nie jest, dlatego że przepisy 5, 6, 7 przewidują inne, czyli to moje argumenty”, „organ podatkowy wskazuje, że zostały naruszone te lub inne przepisy, zaś uważam, że nic nie naruszyłem, dlatego że...” itd. Sąd w tym wypadku otwiera postępowanie sądowe, wyznacza dzień rozprawy, zawiadamia o tym osoby, potem ocenia dowody stron i wynosi decyzję. Jeśli osoba naruszyła przepisy podatkowe – odmawia w skardze, jeśli ustala, że osoba nic nie naruszyła, kasuje decyzję organu podatkowego.

SP: Sąd pierwszej instancji może powoływać do rozprawy świadków?

OZ: Tak, może. Możemy pozwać inspektora podatkowego, który dokonał kontroli.

SP: Jak długo trwa rozprawa?

OZ: Z reguły nie pozywamy świadków, wyносimy decyzję na podstawie dokumentów przedstawionych i nawet jeśli pozywa się inspektora, to powołuje się na akt dokonanej kontroli i decyzję, gdzie wszystko zostało opisane.

SP: Czy może być umowa polubowna?

OZ: Jest to w ustawodawstwie, ale w praktyce tego nie ma. Taka umowa może być tylko, jeśli organ podatkowy odwoła się od swojej decyzji, zaś z reguły takiej sytuacji nie ma. Sąd powinien spytać strony, czy chcą zawrzeć polubowną umowę. Raczej tak nie bywa. W organach podatkowych nie ma miejsca na kompromisy. Jeśli są, to tylko w wypadku administracyjnego oskarżenia na poziomie organów podatkowych. Jest to wtedy bardziej realne, ale w praktyce wydaje się, że nie ma czegoś takiego.

SP: Czy płatnik może mieć na rozprawie prawnika (adwokata)?

OZ: Nie jest to obowiązkiem płatnika.

SP: A w drugiej instancji ?

OZ: Też nie. U nas nie jest wymagane, aby prawnik lub adwokat był na rozprawie. Korzystania z usług prawnika to prawo, a nie obowiązek płatnika, „jeśli mogę, to sam się bronię”.

SP: I każdy może napisać skargę?

OZ: Tak. W ustawodawstwie przewidziano wymogi do skargi, i jeśli nie będzie to dotrzymane, wtedy sąd wyjaśni tej osobie, że należy w skarże powoływać się na normy ustawodawstwa.

SP: Jakie są wymogi do skargi w drugiej instancji?

OZ: Wszystkie wymogi zostały przewidziane w kodeksie, czyli formalne oraz merytoryczne wymogi.

SP: Co można zaskarżyć do sądu?

OZ: Zaskarżać nie można aktu kontroli organu podatkowego, dlatego że w akcie wyłącznie fikszano naruszenie przepisów podatkowych; w akcie wyłącznie przeliczono przepisy, fakty oraz naruszenia.

Decyzja sądu nie nabiera siły do momentu rozpatrzenia sprawy w sądzie apelacyjnym, jeśli decyzja pierwszej instancji została oskarżona.

SP: Ile spraw jest w sądzie apelacyjnym, spraw o skargi na organy podatkowe w jednym roku?

OZ: Z podatkami u nas gdzieś około 300 spraw na jednego sędziego, a sędziów mamy 20 osób.

SP: A ile spraw jest w sądzie pierwszej instancji?

OZ: Dokładnie nie wiem, myślę, że więcej, dlatego że nie wszystkie decyzji sądu pierwszej instancji zaskarża się.

SP: A ile spraw zaskarża się po waszej instancji?

OZ: Jeszcze mniej. Mogę to zaraz powiedzieć na pewno, mamy statystyczne sprawozdania.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

**DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA
W KOMISJI SPORÓW PODATKOWYCH
W WILNIE.**

WYWIADY I MATERIAŁY

Wilno, 8 listopada 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Komisji Sporów Podatkowych w Wilnie z 8 listopada 2010 r.**

Rozmówczyni:

**Dr Aiste Medeliene – Komisja Sporów Podatkowych przy Rządzie
Republiki Litewskiej**

Tłumacz:

Andrzej Sielawa

**Dr Aiste Medeliene, Komisja Sporów Podatkowych
przy Rządzie Republiki Litewskiej**

Sławomir Presnarowicz (SP): Może zacznijmy od tego, żeby Pani przedstawiła się. Jak się nazywa?

Aiste Medeliene (AM): Dr Aiste Medeliene, Komisja Sporów Podatkowych przy Rządzie Republiki Litewskiej.

SP: Czy Pani jest członkiem komisji?

AM: Tak.

SP: Tak. A ile jeszcze osób oprócz pani pracuje aktualnie w komisji?

AM: Na dzień dzisiejszy nic się nie zmieniło i pracuje 5 członków.

SP: A czyli tak jak było? Mhm. Dlatego, że... ja rozumiem, że to rząd powołuje członków komisji na te stanowisko?

AM: ...

SP: Rząd. Musi być tutaj akurat decyzja rządu. A proszę powiedzieć, czy w konstytucji Litwy coś jest na temat komisji?

AM: Nie.

SP: Ani słowem, w Polsce działają podobne organy, z tym, że u nas to tylko w sferze podatków samorządowych, lokalnych, municypalnych. I u nas też w konstytucji nic nie ma na temat tych organów akurat, w ogóle na temat organów podatkowych, skarbowych właściwie nie ma w konstytucji nic, zapisu. A czy w konstytucji Litwy jest jakiś artykuł, który odnosi się do finansów publicznych, podatków?

AM: Jest.

SP: I tutaj to jest jakiś cały rozdział czy jeden artykuł, więcej?

AM: Jest rozdział finanse publiczne. Finanse i budżet państwa. Art. 125-132.

SP: A czy jest jakiś artykuł, który mówi o odwołaniu się, odwołaniu samym, o skardze do sądu?

AM: Nie. Nie ma.

SP: Nie ma.

AM: No to ogólnie prawo do odwołania się.

SP: Czy jest taki artykuł? Ogólny, o dwóch instancjach na przykład, który mówi, że jest jedna i druga instancja?

AM: Nie, nie. Tylko jest ogólny taki, generalna zasada, że każdy obywatel, i nie tylko obywatel, ma prawo do obrony swoich praw przed sądem.

SP: Przed sądem, tak. A przed organem drugiej instancji?

AM: Nie.

SP: Nie ma takiego zapisu. Bo my w Polsce, w konstytucji mamy taki zapis, że oprócz tego, że ma prawo skarżyć od sądu, to jest jeszcze taki zapis, że każdy obywatel ma prawo skarżyć decyzję do drugiej instancji. Pytam, ponieważ dla mnie jest to ważne. Bo w Polsce teraz toczy się dyskusja, czy nie skonsolidować organów, w sensie budynków, administracji, do jednego miejsca, tak jak jest we Francji czy w Niemczech, w tym modelu, czy Wielkiej Brytanii podobnie. Tam nie ma czegoś takiego jak organ drugiej instancji, tylko jest pierwsza instancja i można się odwołać np. do dyrektora urzędu finansowego, ale nie odwoływać się do jakiegoś innego ciała, w znaczeniu oddzielnej instytucji, budynku.

AM: ...W zasadzie to jest tak zrobione, że u nas jest 10 inspekcji pierwszej instancji, a odwołanie składa się już do centralnego urzędu, tzn. już przy Ministerstwie Finansów.

SP: Tzn. odwołanie idzie do komisji podatkowej, rozumiem?

AM: Typowe do wyboru. Procedura jest taka, że przyjmuje się decyzję organu pierwszej instancji, a później należy złożyć w podatkach odwołanie do Central Tax Administrator (...) Department i wtedy ma się wybór: albo do komisji, albo do sądu. */STATE TAX INSPECTORATE UNDER THE MINISTRY OF FINANCE (CENTRAL TAX ADMINISTRATOR)/*

SP: Na podstawie jakiej ustawy działa komisja?

AM: Ustawa o administrowaniu podatków.

SP: Ustawa o administrowaniu podatków. I ona przewiduje tę możliwość odwołania się do komisji, ale po decyzji dopiero centralnego organu?

AM: Tak.

SP: Czyli nie można odwołać się od inspekcji pierwszej instancji od razu do komisji?

AM: Nie.

SP: Nie ma takiej możliwości. Czyli komisja jest ciałem... czyli komisja jest takim quasi-sądem? Jak gdyby sąd?

AM: Tak, dokładnie. Sąd akurat przyznał jej prawa takie.

SP: Jaki sąd?

AM: ...Yevropyej („Jewropejski”)

SP: Europejski Trybunał Sprawiedliwości?

AM: Mhm.

SP: Co on powiedział?

AM: To, że komisja ma wszystkie cechy sądu, na podstawie tego artykułu.

SP: Kiedy to orzeczenie zapadło? Jaka jest data orzeczenia?

AM: 21 października?

SP: To świeża sprawa, ja nie znam tego orzeczenia.

AM: ...Komisja w rozumieniu art. 234 umowy o wspólnocie europejskiej uznawana za sąd i dlatego przyjmuje się dla rozpatrzenia sprawy.

SP: Ooo, mhm. Ja zrobię sobie zdjęcie.

AM: ...

SP: Po polsku też ma Pani?

AM: Tak, tak.

SP: Po polsku byłoby jeszcze lepiej. Chociaż pewnie znajdę u siebie. Ale to jest bardzo ważne orzeczenie w takim razie. Bardzo ważne.

AM: Tak. Przyznaje podmiotowość.

SP: Przyznaje podmiotowość. To ważne jest dla komisji podejrzewam, bardzo ważne... Czy była Pani może teraz w Luksemburgu?

AM: Byłam.

SP: Tak, długo?

AM: Tylko na jeden dzień.

SP: Jeden dzień. Mhm.

/dłuższa chwila ciszy/

SP: Bardzo ważne orzeczenie i dla nas podejrzewam. Dlatego że chodzi o rozliczenie VAT-u, tak?

AM: Ale przed rejestracją.

SP: Tak, przed rejestracją. I tu został przez spółkę litewską, tak przez Huranzew... Chodzi o zapłacenie na terenie Litwy towarów wywiezionych do państw trzecich, czyli poza Unię, rozumiem.

AM: Mhm, tak.

SP: Bardzo dziękuję, to bardzo ważne orzeczenie. Nie wiedziałem o nim. A więc przyda się podwójnie i do spraw moich w sądzie, do moich spraw podatkowych. Chciałem zapytać Pani o ustawę o administrowaniu podatków. Tzn. czy były jakieś zmiany ostatnio, w ostatnim roku? Czy były jakieś zmiany tej ustawy?

AM: ...

SP: Nie było żadnych zmian w tym czasie. Czyli to co ja poprzednio mam, to jest cały czas aktualne i tu się nic nie zmieniło. Ja rozumiem, że to nie jest tylko ta ustawa, gdzie mowa jest o komisji. Są jeszcze inne ustawy?

AM: Jest Rozporządzenie Rady Ministrów Rządu o zatwierdzeniu Statutu i regulamin pracy komisji.

SP: Aha, rozumiem. Czyli to są 3 akty prawne: ustawa, rozporządzenie rządu i regulamin pracy komisji. Niepublikowana?

AM: Publikowana.

SP: Wszystkie 3 są publikowane?

AM: Tak.

SP: Czy to są duże akty? Jeśli chodzi o rozporządzenie i instrukcję?

AM: Nie.

SP: Nie. Ja nie będę już drukować, tylko zrobię zdjęcie, żeby móc powołać się na to. To jest raz, dwa, tak?

AM: I jeszcze jeden.

SP: Tak, mhm. Bo chodzi mi o sam nagłówek, samą nazwę, żeby, powołać się, co to jest. I trzy, tak? O ten? Tak. I to jest ta instrukcja szczegółowa?

AM: Nie, to jest ustawa o administrowaniu podatków.

AM: A, przepraszam. Tak. Czyli tak, to jest ustawa, to jest przewodniczącego komisji, a to jest rządu, trzy akty, i to jest podstawa do działania komisji? Nie ma innych aktów prawnych, które przewidują działanie w tym zakresie?

AM: Nie, nie. Jeśliby mówić oddzielnie o wybraniu, mianowaniu członków komisji.

SP: No to są akty mianowania, tak?

AM: Tak.

SP: Bo rząd mianuje osobę na członka komisji.

AM: Mhm.

SP: Czyli w tym rozporządzeniu są warunki do mianowania? Np. wiek, staż, wykształcenie wyższe?

AM: Wiek – nie. Staż – tak. Wykształcenie i nieskazitelny charakter.

SP: Brak alkoholu, narkotyków, dopalaczy. Dopalacze są w Polsce na topie. Wie Pani, to są takie pośrednie.

AM: ... nieskazitelna reputacja, nieskazitelna opinia.

SP: U nas Policja robi wywiad środowiskowy. Jak np. ja miałem zostać sędzią, to tam, gdzie mieszkałem, przyjechał policjant i przepytował wszystkich sąsiadów. Czy nie piję alkoholu. Czy nie mam sporów, kłótni z sąsiadami. Czy używam narkotyków.

AM: Nie, u nas do sąsiadów nie chodzą. U nas tylko jest centralna baza danych.

SP: Czyli jak ktoś ma spór z sąsiadami, jest kłótniwy, kłóci się, to nie zostanie w Polsce sędzią. No bo sąsiedzi powiedzą, co zechcą, prawda? Powymyślają. Tak, taki żarcik mały, no ale tak jest, to nie jest do końca żart. To jest prawda. Jeżeli moglibyśmy, bo jak Pani wie, ja zajmuję się odwołaniami, moja habilitacja to są odwołania, czyli skargi od decyzji. I teraz tutaj z tego, co poprzednio ustaliliśmy, jest tak, że odwołanie powinno mieć takie minimum, prawda? Czyli to, co idzie do centralnego organu, Central Tax Administrator, to tutaj, jeżeli do tego organu idzie, to powinno mieć takie minimum. Co to znaczy? To np. musi powiedzieć, o jaką decyzję chodzi, prawda?

AM: ...Mhm.

SP: I musi przedstawić dowody, które potwierdzają te roszczenie.

AM: Tak, tak... jest taki artykuł.

SP: Jest taki wymóg?

AM: ...

SP: Który to artykuł? Tej ustawy, rozumiem, o administrowaniu? Który to artykuł?

AM: 153.

SP: 153 artykuł o tym mówi, tak?

AM: Mhm.

SP: Artykuł 153 tej ustawy określa dokładnie, co powinno zawierać odwołanie. Czy ma Pani może chociaż kilka wyroków sądu do tego artykułu?

AM: Bo jest taka procedura, że jeżeli skarga nie odpowiada wymogom tego artykułu, to jest ustanawiany termin na uzupełnienie.

SP: Ile czasu? Jaki to termin się daje?

AM: 15 dni.

SP: 15 dni się daje do uzupełnienia. I wtedy co? Wzywa się i poucza się?

AM: Tzn. nie. Wysyłana jest decyzja, gdzie jest ustalany termin i wskazane wady?

SP: Czy to, co wysyła się, decyzję, to jest za potwierdzeniem odbioru? Jak poczta doręcza?

AM: Tylko poleconym listem.

SP: Poleconym. A skąd wiadomo, że otrzymał?

AM: Są ustalone zasady, na podstawie których uznaje się, że po 5 dniach od wysłania liczy się, że list został doręczony.

SP: Rozumiem. Czyli tutaj przyjmuje się takie domniemanie, tak, że jeżeli poleconym wysłano, to mija 5 dni?

AM: Mhm.

SP: A jak wówczas liczy się termin do odwołania?

AM: Od 6 dnia od daty wysłania.

SP: Wysłania? Na rozprawę w sądzie. A w organie podatkowym? W Polsce jest inaczej. W Polsce jest tak, że wysyłamy, jest taka karteczka – potwierdzenie odbioru. Chodzi o to, że ja w swojej praktyce... Chodzi o to, że u nas się wysyła wezwania na rozprawę, za zwrotnym odbiorem.

AM: Nawet w organie podatkowym.

SP: W żadnym? W komisji też tak jest? Taka sama zasada? Czyli jak np. od was wychodzi wasza decyzja, to wy też wysyłacie poleconym, bez potwierdzenia, a do wniesienia skargi do sądu, jak liczycie termin? Po 5 dniach, szóstego dnia patrzycie, czy jest termin wtedy, tak?

AM: Tak, tak, szóstego dnia. Mhm. ...

SP: Szóstego dnia. Taka jest zasada, rozumiem.

AM: ...pracowanji.

SP: Pracujące. Pracujące dni. U nas mówi się robocze nawet. Robocze dni. Rabochih dnyeĭ po rosyjsku.

AM: Mhm.

SP: To teraz tak. Kto wzywa? Organ pierwszej instancji? Rozumiem, że inspekcja pierwszej instancji wzywa, jeżeli są braki, jeżeli są niepełne rzeczy?

AM: Nie, nie... Tzn. wysyła, wg ustawy jest tak, że centralny organ podatkowy, tzn. organ drugiej instancji, wskazuje wady skargi

SP: Nie pierwszej instancji?

AM: Nie. Bo tylko przyjmuje i w ciągu 3 dni powinien razem całą sprawę przesłać centralnemu.

SP: Czy jak przeszyła do centralnego, to musi odnieść się do zarzutów?

AM: Nie, nie.

SP: Nie ma obowiązku zająć stanowiska do zarzutów?

AM: Nie. Jego stanowisko jest w decyzji.

SP: Rozumiem. Bo w Polsce jest tak, że organ musi też ustosunkować się do zarzutów, które złożył w odwołaniu, ale u nas składa się odwołanie do pierwszej instancji. U was też?

AM: U nas do... u nas przez pierwszą instancję.

SP: Tak samo jest w Polsce. Fizycznie wnosi się do pierwszej, a ta zbiera akta i wysyła do drugiej. U was jest tak samo?

AM: Tak samo, tak.

SP: Z tym, że w Polsce musi jeszcze ustosunkować się do zarzutów w odwołaniu, do odwołania. U was nie ma takiego wymogu?

AM: Nie.

SP: Nie. Rozumiem. Teraz w czym problem, bo zastanawiałem się, czy jeżeli było to ustosunkowywanie się do zarzutów, to dlaczego organ pierwszej instancji miałby nie wzywać do ustosunkowywania się?

AM: No tak. Bo tylko pracę techniczną wykonuje. Przyjmuje skargę, formułuje akta i wysyła do wyższej instancji.

SP: Czy ta wyższa instancja, ten centralny organ administracji, czy on też bada termin wniesienia, czy w terminie wniesiono skargę, czy jest w terminie czy po terminie?

AM: Tak, tak, tak. Sprawdza wszystko.

SP: Sprawdza wszystkie elementy. I on wzywa do uzupełnienia, jeżeli... Tak. Taki przykład: Wzywa do uzupełnienia, dał termin, tak? 15 dni, ale podatnik nie uzupełnił w terminie.

AM: Tzn. jeżeli w ustalonym terminie nie są uzupełnione braki, to skarga jest uznawana za niezłożoną.

SP: Ale, chodzi o samo rozstrzygnięcie organu. Co robi? Czy odrzuca, formalnie odrzuca? Czy oddala? Czy stwierdza, że pozostawia bez rozpatrzenia? Bo u nas jest tak, że pozostawia bez rozpoznania.

AM: U nas też tak samo. Bez rozpoznania.

SP: I czy wydaje decyzję, czy postanowienie? Czy w ogóle są takie fakty u was jak decyzja, postanowienie? Czy jest decyzja tylko?

AM: To jest decyzja o uznaniu za niezłożone i zwrocie skargi dla podatnika.

SP: I zwrocie skargi. Czy też przesyła fizycznie? Pakuje do koperty i przesyła z powrotem?

AM: Tak, tak.

SP: Oddaje niejako. A robi sobie kopie czy nie?

AM: Robi, tak.

SP: To zwraca oryginał, oryginalny dokument, a kopie zostawia sobie?

AM: Tak, tak.

SP: U nas nie ma czegoś takiego. U nas wszystko zostawia się, ale jak ktoś chce, to może przyjść i sobie kopię zrobić. U nas jest sytuacja trochę odwrotna. Tak. Jak ten centralny organ administracji, jakie on może wydać decyzje? Tzn. powiem, w Polsce może tak: utrzymać w mocy, czy tak jest u państwa?

AM: Tak.

SP: Może uchylić i przekazać do ponownego rozpatrzenia, kasacji?

AM: Tak.

SP: Może uchylić i zmienić merytorycznie, co do istoty, np. zmniejszyć wysokość podatku.

AM: Może. I może w ogóle...

SP: Może uchylić i umorzyć postępowanie? Czy w ogóle jest coś takiego jak umorzyć postępowanie jako bezprzedmiotowe?

AM: Tylko uchylenie decyzji jest.

SP: Tylko jest uchylenie.

AM: Albo uchylić w części

SP: Może w części uchylić.

AM: Ale tak, żeby uchylić i umorzyć postępowanie, to nie. Bo uchylenie decyzji, jak nie ma decyzji, to nie ma przedmiotu.

SP: No tak. To jest jasne. U nas jest jeszcze taka instytucja jak umorzenie postępowania, że ono było od początku bezprzedmiotowe, niepotrzebnie wszczęto.

AM: ...

SP: Bo dlaczego? Podatnik może mieć w tym interes, żeby również twierdzić, że od początku niepotrzebnie wszczęto postępowanie.

AM: U nas w takiej sytuacji należy skargę wskazać i skarżyć decyzję o wszczęciu postępowania podatkowego.

SP: Jest coś takiego? O Wszczęciu. Można skarżyć o wszczęciu?

AM: Ale to od samego początku należy wskazywać.

SP: A jak wszczyna się u was postępowanie? Jest to postanowienie czy decyzja o wszczęciu?

AM: Jest postanowienie ...

SP: Inspekcji tej? Inspekcji podatkowej terenowej? Ile jest takich inspekcji podatkowych?

AM: Pięć.

SP: Pięć inspekcji podatkowych jest w tej chwili u państwa (na dzień dzisiejszy organów podatkowych pierwszej instancji jest 10. Faktycznie po reformie administracyjnej z 10 okręgów zostało 5, natomiast nie zmieniła się liczba organów podatkowych pierwszej instancji).

AM: Było dziesięć.

SP: Od kiedy jest pięć? Bo ja mam jeszcze napisane, że dziesięć.

AM: Teraz od lipca chyba, nie pamiętam dokładnie daty.

SP: Sprawdzimy, tak. Od lipca.

AM: Bo u nas była reforma administracyjna.

SP: To jakaś inna ustawa normuje jeszcze te sprawy?

AM: No tak, bo u nas było dziesięć obwodów, a teraz te obwody są jakby polikwidowane. Podział administracyjny trochę zmieniony.

SP: A to nie znam tego.

AM: Nikt tego nie rozumie.

SP: Zmienili administrację.

AM: Podział terytorialno-administracyjny.

SP: Jest ustawa specjalna, która to reformuje?

AM: Mhm.

SP: To już weszło?

AM: Tak, od lipca, od końca lipca czy sierpnia

SP: Reforma administracji. Czyli co? Znieśli 10 okręgów.

AM: Tak. I wszystkie funkcje przekazali albo dla organów centralnych, albo dla samorządów.

SP: To duża reforma.

AM: No tak.

SP: To teraz, gdzie jest tych pięć? W jakich miastach?

AM: Największych. Wilno, Kowno, Kłajpeda, Szawle, Poniewież i chyba Mariampol.

SP: To sześć?

AM: Nie, Kowno już obejmuje Mariampol.

SP: Czy zlikwidowali też sądy okręgowe?

AM: Nie, nie. One takie były w zasadzie.

SP: Było. Czyli dostosowali do sądów.

AM: No tak...

SP: Dobrze, dobrze, tak.

AM: ...wszystkich inspekcji podatkowych jest 10.

SP: Ale rozumiem, że to już weszło, na pewno tak?

AM: Tak, tak. Tzn., że zlikwidowali okręgi to na pewno, na 100%.

SP: Na 100%.

AM: Tylko na ile ma to przełożenie na inspekcje podatkowe, to zobaczymy. Bo na stronie podaje się jeszcze, że jest 10. Ale tak nie może być.

SP: Może to od nowego roku dopiero? Od przyszłego roku?

AM: Nie, nie, nie, nie.

SP: Nie.

AM: Polikwidowali wszystko teraz.

SP: Tutaj nic się nie zmieniło, jeśli chodzi o podatki lokalne? Nie ma takiego rozdzielenia? Czy teraz może być rozdzielenie po tej reformie?

AM: Nie.

SP: Wszystkie podatki lokalne są w tej inspekcji podatkowej?

AM: Tak.

SP: Jednej, tej pierwszej podstawowej inspekcji.

AM: ...Nie ma podatków lokalnych, po pierwsze.

SP: Nie ma żadnego podatku lokalnego?

AM: No cechy mają, niektóre, od nieruchomości, ziemi.

SP: No właśnie od nieruchomości przecież jest podatek.

AM: ...no, ale jego egzekwuje i kontroluje Państwowa Inspekcja Podatkowa.

SP: Czyli wydaje się decyzję co roku na taki podatek na ziemię? Na nieruchomości?

AM: Jeżeli chodzi o ziemię, podatek od gruntów, od ziemi, tak, to samorząd wysyła deklarację dla podatnika, że ma on do zapłacenia tyle to, a tyle. I na tym rola samorządów się kończy. Wszystkie pozostałe funkcje, tzn. kontrola, czy płaci w terminie czy nie w terminie i egzekucja, do egzekwowania należności to jest domena Państwowej Inspekcji Podatkowej.

SP: Ile jest takich organów samorządowych teraz?

AM: Samorządów jest 60.

SP: 60 samorządów. Na całej Litwie?

AM: Tak.

SP: I każdy z tych 60 samorządów wysyła deklaracje podatnikowi?

AM: Tak.

SP: To nie jest decyzja?

AM: Nie

SP: Nie można się odwołać od tej deklaracji?

AM: Nie. Można. Właśnie mówię, że można, jeżeli nie zgadza się z naliczoną wysokością podatku.

SP: Czyli jest to decyzja *de facto*?

AM: No faktycznie tak, ale *ad literam* to nie jest decyzja, tak.

SP: Ale odwołać się może do Central Tax, tutaj?

AM: Mhm.

SP: Tutaj, mhm. Bo u nas jest jeszcze oddzielny organ samorządowy dla podatków lokalnych. Nazywa się Samorządowe Kolegium Odwoławcze – SKO.

AM: Mhm.

SP: U państwa chyba nie ma takiego organu? Nie ma.

AM: U nas nie ma lokalnych podatków. U nas wg systemu nie ma lokalnych podatków. Nie ma.

SP: No a podatek od psów?

AM: Opłata jest.

SP: Opłata jest.

AM: Ale to nie podatek.

SP: Ale trzeba płacić obowiązkowo?

AM: Mhm. Kto płaci, ten płaci.

SP: A dużo trzeba płacić?

AM: 10 litów.

SP: A to na rok? 10 litów?

AM: Tak. A to w Wilnie będzie.

SP: W Wilnie.

AM: Mhm.

SP: 10 lit.

AM: ...

SP: A mogą sprawdzić, karę wlepić.

AM: A kto tu będzie chodził?

SP: Nikt nie sprawdza?

AM: Najwyżej sąsiad może złożyć skargę, że pies nie daje spać.

SP: A to wtedy. Wtedy może tak być. Że nie płaci podatku?

AM: Nie, że nie daje spać.

SP: I nie płaci podatku?

AM: I wtedy się sprawdza.

SP: Rozumiem. W Polsce jest opłata od psów, to sama opłata, ale to samorząd – u nas rada gminy, miasta wprowadzają tę opłatę. I albo jest, albo nie ma, jak wprowadzi, to jest, jak nie wprowadzi rada, to nie ma.

AM: No u nas też tak samo. U nas jest opłata i to jest... ale ta opłata do ustawy o administrowaniu podatków nie wchodzi. Egzekwowana jest na innych zasadach.

SP: Rozumiem. Jeśli chodzi o ten Centralny Organ Podatkowy, gdzie on się mieści, w Wilnie? Niedaleko gdzieś?

AM: Mhm. W centrum. Tzn. tam przy...

SP: Dużo tam osób pracuje? Zajmuje się tym?

AM: Dużo, dużo.

SP: 100? Nie?

AM: Oj. Tam jest budynek taki. Zaraz policzę. Oj, tam jest dużo działów.

SP: Różne podatki, do każdego podatku?

AM: Do wszystkiego tam jest.

SP: Do wszystkiego jest. Mhm.

AM: I do kontroli tam, no to jest machina ogromna... To jest około, ja wiem, 500 na pewno.

SP: 500 osób nawet zatrudnionych. Może Pani ma tę strukturę od razu gdzieś?

AM: ...Mam tylko z urzędu celnego struktury.

SP: A telefony, spis telefonów.

AM: Tam jest...

SP: Ale to pewnie w Internecie będzie?

AM: Tak.

SP: W Internecie jest ta struktura Ministerstwa Finansów?

AM: Ministerstwa Finansów i Urzędu Podatkowego.

SP: I urzędu podatkowego, tylko tego Central Tax, okej, to znajdziemy to w Internecie. Tutaj nie będzie z tym kłopotu. Czyli ja rozumiem, że od rozstrzygnięcia centralnej administracji służy odwołanie do komisji albo sądu. Jest alternatywa.

AM: Tak.

SP: Tutaj nawet gdzieś napisałem, że to jest bardzo ważne, że to jest alternatywa. Moje pytanie od razu jest takie, czy są jakieś dane, jak się podatnicy zachowują, czy częściej odwołują się do komisji, czy częściej od razu idą do sądu?

AM: Oficjalnej statystyki nie ma.

SP: Nie ma gdzie częściej.

AM: ...Nieoficjalnie Urząd Skarbowy podaje, że 90% przypadków najczęściej trafia do komisji.

SP: Do komisji 90%. To bardzo dużo. Ja rozumiem, że jeżeli najpierw idą do was, do komisji ta sprawa idzie, to tak samo później on ma prawo odwołać się do sądu okręgowego.

AM: Tak.

SP: Tutaj nie wyłącza się tego prawa dla niego?

AM: Nie.

SP: To wy pełnicie bardzo ważną rolę. Bardzo ważną, ponieważ bardzo odciążacie sąd, sędziów. Bo gdyby nie wy, to wszystko by szło do sądów. Oni by nie poradzi sobie z tym, totalnie zapchaliby się sprawami.

AM: Nie, tak poważnie mówiąc, to jest w tym prawda, że odciążenie sądów jest, bo część skarg jest rozpatrzona przez komisję i nie pójdzie dalej.

SP: To podobnie jest też w Niemczech i we Francji. Tam robi się wszystko, żeby do sądów jak najmniej spraw trafiało, bo sądy, zwłaszcza w Wielkiej Brytanii, np. tam są sądy powszechne, nie ma sądu administracyjnego. I oni są zawaleni sprawami podatkowymi. U nich w Anglii też jest Trybunał Administracyjny, czyli tak jak u was, tak jak we Francji też jest Tribunal Tax, Tribunal Finanse.

AM: We Francji nie ma komisji chyba, nie?

SP: Jest Trybunał.

AM: ...A decyzja tego Trybunału jest obligująca dla Urzędu Skarbowego?

SP: Tak.

AM: Tak?

SP: Tak. We Francji każdy może odwołać się do Trybunału albo do sądu. Też jest wybór. Może albo do sądu, albo do Trybunału. Ale w większości idzie do Trybunału. Dlaczego? Bo szybciej jest w Trybunale. Ale w Paryżu np. w Trybunale czeka się 3 lata na sprawę. Do 3 lat. A u was, ile czasu?

AM: 60 dni.

SP: To bardzo szybko. Bardzo szybko. 60 dni. Jak na 5 osób, i ile w ciągu roku macie spraw? Tak mniej więcej.

AM: Ogólnie komisja ma 500 spraw.

SP: Około 500 spraw.

AM: To zależy od roku.

SP: Tak, a np. w tym roku? Duży jest wpływ w tym roku? Mały?

AM: W tamtym roku było bardzo dużo.

SP: Ile było? Z 500 na pewno, tak?

AM: ...

SP: Aiste, my mamy, jest, tak, tak, tak, tak jest. Andrzej znalazł. Ale to w procentach.

AM: To w procentach, ale w samym tekście powinno być.

SP: Tak, za pierwsze półrocze – 180 skarg, 130 na decyzje państwowe i 50 na decyzje Urzędu Ceł.

AM: ...Ale oni nie liczą. To tylko decyzje są. Tutaj nie są liczone te sprawy, gdzie pozostawiają bez rozpatrzenia, terminy tam nie są zachowane.

SP: To tutaj tych nie ma. W statystyce to nie występuje.

AM: ...W 2009 roku były 442 sprawy. A w 2008 było 339...

SP: Chciałem zapytać jeszcze o te odwołania, które do was przychodzą. I tutaj też są wymogi formalne, rozumiem, dla skargi, która przychodzi. W skardze musi być wymieniony podatnik, numer identyfikacji, adres, żądanie, dowód, prawda?

AM: Prawda.

SP: I teraz organ pierwszej instancji po otrzymaniu skargi wraz z aktami przesyła dla organu, który będzie rozpatrywał skargę, do was, tak? Ten Central Tax przekazuje do was z aktami. I teraz, czy to z ustawy o administrowaniu podatków wynika, co powinna ta skarga zawierać?

AM: To jest ten zapis art.153...

SP: Aha, artykuł 153. Czyli też od odwołania do odwołania również do komisji.

AM: Tak.

SP: Takie same? Identyczne. I taka sama jest procedura? Wszystkie elementy są takie same?

AM: ...Termin przyjęcia. Tak.

SP: Przyjęcia przesłania akt. Też identyczna.

AM: Tak.

SP: Rozumiem. Czy takie same uprawnienia jak Central Tax ma też komisja? Tzn. może utrzymać w mocy, uchylić, zmienić?

AM: ...Może dodatkowo, jeszcze ma prawo zwrotu dla Centralnego Urzędu Podatkowego.

SP: Uzupełnienia? Rozstrzygnięcia?

AM: Do rozpatrzenia skargi na nowo.

SP: Od początku?

AM: Tak. I jeszcze raz powtórzyć rozpatrzenie tej samej skargi.

SP: Czyli uchylić je do ponownego rozpatrzenia. A kiedy komisja tak może zrobić?

AM: W ustawie nie ma tego napisane.

SP: Nie wiadomo kiedy? To komisja decyduje w jakiej sytuacji.

AM: Tak.

SP: A czy były jakieś wyroki sądu, które mówiły o tym, że np. komisja niesłusznie uchyliła i przekazała do ponownego rozpatrzenia?

AM: Tak, były takie sprawy. Tylko, że sąd uznał, że akurat było zasadne zwrócenie do ponownego rozpatrzenia sprawy.

SP: No, ale nie rozumiem, jakie kryteria są do uchylenia i zwrócenia do ponownego rozpatrzenia?

AM: Dla weryfikacji nowych dowodów. Jeżeli komisja wskazuje, że nieustalone są jakieś okoliczności, które powinny być ustalone. Ogólna zasada jest taka, że ma prawo do zwrotu do ponownego rozpatrzenia w takiej sytuacji, gdy komisja nie może sama rozpatrzyć sprawy, ponieważ należy jeszcze dokonać jakichś czynności, których komisja sama zrobić nie może.

SP: Rozumiem. W Polsce jest taki zapis, że jeżeli wymaga w przeważającej części wyjaśnienia, to wtedy uchyla się i przekazuje do ponownego rozpatrzenia.

AM: ...

SP: Jeżeli większość wymaga wyjaśnienia. Większość sprawy.

AM: To podobnie, tylko u nas bez zapisu.

SP: Bez zapisu ustawowego. No ale to rozumiem, wynika z praktyki orzecznictwa.

AM: ... Tak.

SP: Jeżeli podatnik wnosi odwołanie do inspekcji podatkowej, tej pierwszej, bo on za ich pośrednictwem wnosi do Central Tax, wróćmy jeszcze do tej pierwszej inspekcji. Czy oni mogą sami zmienić decyzję i nie przysyłać do Central Tax?

AM: Nie.

SP: Nawet jeżeli jest w całości słuszne wszystko, zasadne?

AM: Trzeba by było znów od początku, bo po dokonaniu czynności kontrolnych urząd spisuje akt kontroli, i w tym momencie podatnik może, ma prawo do złożenia swoich uwag. I w tej sytuacji urząd pierwszej instancji może uwzględnić uwagi i nie zatwierdzić tego aktu. A jak zatwierdził, to już wszystko.

SP: Rozumiem, czyli na tym etapie sprawy. Dobrze, ale jeżeli nie było kontroli?

AM: ...To jeżeli nie było kontroli, to nie było sporu podatkowego... bo w ustawie jest ogólna zasada, że spór podatkowy to jest odnośnie do decyzji organu podatkowego o naliczaniu podatku.

SP: Tylko że to oznacza, że zawsze musi być kontrola podatkowa?

AM: Nie, nie. No np. jeżeli naliczany jest podatek ustawowo... Jeżeli nalicza organ podatkowy jakąś kwotę podatku, to jest to decyzja.

SP: Od niej nie można się odwołać?

AM: Nie. Można.

SP: Może. No i wtedy nie było kontroli. Jeżeli nie było kontroli, to podatnik składa odwołanie i organ nie może w całości uwzględnić odwołania, nawet jeśli jest zasadne i słuszne. Tylko musi przesłać?

AM: Tak.

SP: Bo w Polsce jest tak, że może na tym etapie. To jeszcze może, jakby mogła Pani mi powiedzieć, jeśli chodzi o zobowiązania podatkowe i podatki, ile jest mniej więcej teraz na Litwie?

AM: 26-28.

SP: 28. W Polsce jest troszkę mniej.

AM: 25 dokładnie.

SP: W Polsce jest podobnie. Mniej więcej tyle samo, troszkę mniej jest. Chyba o 2 podatki mniej jest. We Francji jest ponad 60 na przykład. Jest bardzo dużo. Teraz byłem w maju w Paryżu, to szok, makabra, co tam się dzieje, jeśli chodzi o ilość tego wszystkiego. Bardzo dużo jest, rozdrobnione. Ale, odnośnie do tych podatków, 25, tak? Czy zobowiązania wszystkie powstają z mocy prawa? Tzn. czy w tych podatkach podatnicy dostają decyzję, żeby wiedzieć, co zapłacić? Czy sami muszą wypełnić i złożyć deklarację?

AM: Najczęściej sami.

SP: Ale mówiła Pani, że w tych lokalnych od nieruchomości organ wysyła deklarację, która jest decyzją.

AM: To tylko odnośnie do podatku gruntowego.

SP: Tylko odnośnie do ziemi? Tylko? Jeden wyjątek?

AM: Nieruchomości – deklarację się wypełnia... opłaty – w ogóle nie ma deklaracji, tam jest ustalona wysokość opłaty.

SP: I trzeba płacić?

AM: Tak. Tu nawet nie ma decyzji organu. Z mocy ustawy.

SP: Czyli co, podatek VAT, dochodowy – deklaracje?

AM: ...

SP: Wszystko deklaracje. Czy podatnik, ten który nie prowadzi działalności, pracuje gdzieś w urzędzie, np. tak jak Pani, czy Pani też musi sama składać deklaracje?

AM: Tak.

SP: Czy też Pani komisja rozlicza Panią z podatków?

AM: To zależy od rodzaju dochodów. Jeżeli ma się tylko dochody ze stosunku pracy...

SP: Jednego rodzaju

AM: To jest możliwość, że rozliczy i złoży deklarację pracodawca. I już samemu nie składa się deklaracji... Ale jeżeli chce podatnik skorzystać z ulg podatkowych, nie ma innych, tylko ma ze stosunku pracy, ale chce jakieś tam ubezpieczenia na życie, opłaty na szkolnictwo jakieś są...

SP: A na dzieci są ulgi?

AM: ...To tak jest. Jeżeli on chce skorzystać z ulg, to musi sam złożyć deklarację.

SP: Sam deklarację składa. Jest jakiś termin?

AM: Do 1 maja.

SP: Do 1 maja. To tak jak u nas, identycznie. I też się składa do 30 kwietnia u nas.

AM: U nas akurat 1 maja to jest wolny dzień od pracy i tak do 3 najczęściej.

SP: Tak, bo przesuwają się terminy.

AM: Tak, mhm. Termin zapłaty podatku też 1 maja.

SP: Też 1 maja. Czyli musi złożyć deklarację i zapłacić podatek?

AM: Tak.

SP: Mhm. A czy deklarację można złożyć elektronicznie, przez Internet?

AM: Tak, tak.

SP: A jak jest z podpisem elektronicznym?

AM: Przez bank. Tzn. jest umowa... o świadczenie usług elektronicznych. Podpisuje się ją z Urzędem Skarbowym.

SP: Taką umowę?

AM: I reguluje się przez bank.

SP: Ale też przez bank składa deklaracje?

AM: Nie, nie. Tzn. to jest taki system, żeby wejść do systemu Urzędu Podatkowego, należy się zalogować i identyfikacja podatnika następuje za pośrednictwem banku. Bo każdy podatnik, tzn. nie każdy podatnik, ale najczęściej ma konto w banku i ma bankowość internetową. Żeby się zalogować, to tam jest bezpieczny sposób identyfikacji klienta banku. I już później bank przekierowuje tego podatnika do Urzędu Skarbowego.

SP: To bank pełni bardzo ważną funkcję.

AM: No tak...

SP: A jakie banki? Wszystkie mogą to robić? Czy to określony rodzaj banków?

AM: Wszystkie to może nie. Te, które podpisały umowę, które świadczą usługi bankowości internetowej...

SP: A jaki to jest bank? Musi być państwowy czy prywatny?

AM: Nie ma różnicy.

SP: Nie ma różnicy tutaj.

AM: U nas państwowych nie ma banków.

SP: Nie ma żadnego banku, który należy do państwa? A centralny bank?

AM: Centralny bank jest, ale on nie świadczy usług.

SP: Nie świadczy usług. On nie może rozliczać podatnika?

AM: Nie.

SP: Czy jest u was podpis elektroniczny?

AM: ...to jest taki...

SP: Co trzeba zrobić, żeby dostać podpis, aby rozliczyć się przez bank?

AM: Mieć konto w banku, podpisać umowę.

SP: Umowę z bankiem.

AM: O świadczenie usług elektronicznych bankowości.

SP: I też za ich pośrednictwem złożyć elektronicznie deklarację?

AM: Tzn. podpisuje się umowę w oddziale banku.

SP: Tak, ale fizycznie podatnik loguje się w banku i on wypełnia deklarację podatnik, ale gdzie wypełnia?

AM: W komputerze, u siebie w domu.

SP: W domu. Niesie tą deklarację do banku?

AM: Nie, nie, nie. Od razu jest już przesyła się do Urzędu Skarbowego... Bo bank tylko skierowuje podatnika do systemu Urzędu Skarbowego. I wszystkie czynności złożenia deklaracji, wypełnienia, to jest już w systemie Urzędu Skarbowego. Banki są tylko potrzebne, żeby się zalogować, sprawdzić, kto się zalogował i skierować do Urzędu Skarbowego.

SP: To rozumiem. Ale fizycznie, ja wypełniam deklarację na karcie papieru?

AM: Nie.

SP: Nie, nie muszę. Siedzę w domu, skąd biorę deklarację? Skąd ściągam?

AM: Z tej samej strony internetowej.

SP: Ze strony Urzędu czy banku?

AM: Urzędu.

SP: Urzędu. I tam co robię? Wypełniam deklarację. A jak ją podpiszę?

AM: Nie ma podpisu.

SP: Nie muszę podpisywać tej deklaracji, tylko ściągam, wypełniam i wysyłam od siebie?

AM: Tak.

SP: Wtedy mogę drukować i iść do banku, tak?

AM: Nie trzeba.

SP: Nie, ale zapłacić chcę podatek. To wtedy idę do banku i podaje kwotę.

AM: Internetem, ma się dostęp do usługi bankowości internetowej. To nie trzeba iść do banku, wszystko jest w domu.

SP: Bank w domu. Domowy bank. Tak, przez Internet.

AM: Mhm.

SP: No ale mówiła Pani, że można też... bank się loguje do Urzędu, kiedy płaci podatek, tak?

AM: Nie, nie. Bank pełni rolę administratora. Przekierowuje, sprawdza tożsamość podatnika i przekierowuje, przerzuca, odkrywa nową stronę powiedzmy, Urzędu Skarbowego. Na tym jego role się kończą. Zapłacenie podatku to jest normalna czynność przelewu bankowego, to nie ma nic wspólnego z Urzędem Skarbowym.

SP: Dużo podatników tak rozlicza się?

AM: ...

SP: Tak mniej więcej?

AM: Większa część na pewno.

SP: 80%? 70? 90?

AM: 70% na pewno.

SP: Tak. Tak się rozlicza. A są jeszcze tacy, co papier przynoszą?

AM: Teraz można jeszcze się zalogować się za pomocą nowego dowodu osobistego.

SP: Bo jest z chipem?

AM: Mhm

SP: Macie już te dowody z chipem? Są już? Tak wygląda dowód z chipem. Jest jakieś urządzenie czy to numerem się wprowadza?

AM: Musi być urządzenie.

SP: Musi być urządzenie, tak? No tak myślę, no bo po co jest chip, tak?

AM: Mhm.

SP: I tak też można rozliczyć się.

AM: Tak, można.

SP: Dawno już działa u was ten system z dowodem?

AM: Raczej chyba od niedawna.

SP: Rok? Pół roku?

AM: Około roku.

SP: Około roku już działa ten system.

AM: Nowa forma dowodu osobistego.

SP: Jak ludzie mieszkający na wsi rozliczają się?

AM: Oni nie mają dochodów. Ale wypełniają deklaracje.

SP: Odręcznie wypełniają?

AM: Tak.

SP: A jeżeli ktoś jest na emeryturze albo rencie?

AM: Nie ma obowiązku.

SP: Nie ma w ogóle obowiązku wtedy?

AM: ...Nie wypełniają.

SP: A nie może korzystać z ulg, jeśli jakieś ma?

AM: ...To on nie ma pensji u nas, nie jest opodatkowywany.

SP: To nie jest opodatkowywany.

AM: Może korzystać z ulgi, jeśli ma dochody opodatkowywane.

SP: A rolnik, ten który na wsi pracuje?

AM: ...Oni deklarują sami.

SP: Sami deklarują i wypełniają ręcznie najczęściej.

AM: No jak zacofany rolnik, to tak...

SP: A jeżeli ktoś chce złożyć podanie o umorzenie podatku?

AM: ...nie można u nas umorzyć.

SP: Nie można umorzyć podatku, nie ma takiej możliwości. A jakaś ulga...

AM: Można tylko zmniejszyć kwotę kary... a i jest taka instytucja uznania za beznadziejną (sytuację), że nie da rady wyegzekwować.

SP: Że jest już w upadłości?

AM: Tzn. to dotyczy osób fizycznych też.

SP: Tak, tak. Niewypłacalność.

AM: No u nas nie ma. Niewypłacalność to jest tylko do osób prawnych.

SP: U was osoba fizyczna nie może upaść? U nas jest taki przepis, że może już, ale chodzi o tych, co prowadzą działalność gospodarczą.

AM: U nas osoba fizyczna nigdy nie upada.

SP: No dobrze, a odroczenie podatku? Przesunięcie płacenia? Jest taka możliwość?

AM: Tak.

SP: Czy może złożyć podanie, wniosek do organu przez Internet?

AM: No ja to nie interesowałam się, ale raczej nie będzie takiej możliwości. Tam jest problem z podpisem. Bo ten system, o którym dotychczas mówiliśmy – przekierowywania z banku, to on gra w takiej sytuacji, gdzie są opracowane formularze.

SP: W Internecie, ze strukturą logiczną jakąś.

AM: I on tam ma program wewnętrzny. A jeżeli chodzi o to podanie o odroczenie podatku, to formularzu nie ma.

SP: W Polsce teraz wprowadzamy system, że każdy będzie mógł złożyć na formularzu podanie o odroczenie. U nas jest jeszcze umorzenie. A czy Pani może zajmuje się też pomocą publiczną? W Unii Europejskiej jest taka pomoc *de minimis*.

AM: Nie, urzędy się tym nie zajmują.

SP: Nie zajmują się pomocą. A odroczenie płacenia podatku? W Polsce i w Unii jest to jako pomoc publiczna.

AM: No u nas, jak Pan widzi, umorzenia nie ma...

SP: Chodzi oczywiście o przedsiębiorców, ja pytam o przedsiębiorców.

AM: Ministerstwo Finansów działa w tym.

SP: Central Tax?

AM: Nie, nie. Ministerstwo Finansów w ogóle.

SP: W ogóle.

AM: No pomoc państwowa.

SP: Tak.

AM: ...

SP: Dla przedsiębiorców.

AM: Ale ona jest zabroniona w Unii Europejskiej.

SP: Ona jest zabroniona, ale są wyjątki, np. pomoc *de minimis*.

AM: Mhm. To nie jest kwestia sporów podatkowych. Tym się nie zajmujemy.

SP: Czy do was nie trafiają sprawy takie? Odroczenia? Rozłożenia na raty?

AM: ...

SP: Nie ma takich spraw. A kto rozpatruje takie sprawy? Jak komuś odmawia się odroczenia.

AM: Do sądu.

SP: Od razu do sądu idzie? Czyli komisja jest wyłączona ds. odmowy.

AM: No bo to nie jest spór podatkowy. To jest spór administracyjny.

SP: Rozumiem. To jest taki podział na spory podatkowe i spory administracyjne. I kto zajmuje się sporami administracyjnymi? Central Tax? Inspekcja to jest pierwsza instancja, Central Tax to jest druga instancja i od razu idzie do sądu?

AM: Tak.

SP: Nie idzie do komisji?

AM: Nie.

SP: Rozumiem. Bo u nas wszystkim zajmuje się i Kolegium Samorządowe, i Izba Skarbowa, Izba Celna, wszystkim i odroczeniem

też. U nas, w Polsce, uważa się, że to jest spór podatkowy. Odmowa odroczenia, umorzenia to jest spór podatkowy. U was nie?

AM: Nie.

SP: To mi się podoba. To jest dobry pomysł, żeby oddzielić spory od „niesporów”, w znaczeniu tym jurysdykcyjnym, wymiaru podatku. W Polsce to jest wszystko wymieszane.

AM: Tam w książeczce, którą Pan dostał, są wskazane, jakie wypadki można uznać za spór podatkowy, a jakie nie. Dokładnie wypisane.

SP: Będziemy kończyć, bo Państwo mają swoją pracę, rozumiem. Andrzej też ma pracę.

AM: ...

SP: Tak, tak, tak, tutaj. I tu jest te pojęcie sporu podatkowego. Oczywiście. Tak, to jest ważne dla mnie, żeby wskazać te różnice w systemie, jaki jest u nas i u was. Okej, jeszcze tylko jedno pytanie na koniec. Czy do sądu od was dużo spraw trafia tak co roku?

AM: Około 50%.

SP: Około 50%. Czyli na tych powiedzmy 500 spraw, założmy 500. To ile? 250? 200?

AM: No to w statystyce gdzieś tam było. Jest problem taki, że kwestia kiedy... No tak...

SP: To za który rok Pani mówi?

AM: Za 2009 r.

SP: Za 2009 r. 258 skarg do sądu poszło.

AM: Tak, na decyzje komisji.

SP: Ile czasu sąd najczęściej rozpatruje waszą sprawę?

AM: Tzn. po pierwsze, to nie jest sprawa komisji, bo komisja jako taka nie uczestniczy przecież w procesie... Bo oni mają rolę jak sąd pierwszej

instancji, znaczy jest decyzja, która jest zaskarżalna i oni w samym procesie nie uczestniczą.

SP: Ja wiem, tak, tak, tak, że nie chodzą nawet do sądu?

AM: Nie, nie, oni tam nie mają...

SP: Ale Minister Finansów idzie, tak?

AM: Tzn. idzie Central Tax Administrator.

SP: Idzie, idzie, mhm.

AM: ...Około 6 miesięcy. Przez drugą instancję to 2 lata.

SP: Łącznie 2 lata z drugą instancją. 2 lata mniej więcej trwa. No a jeszcze może iść do Sądu Najwyższego?

AM: Nie. U nas nie. U nas jest pierwsza instancja administracyjna, jest sąd administracyjny i Sąd Najwyższy.

SP: No właśnie mówię, do Sądu Najwyższego może iść.

AM: No, ale te 2 lata to razem z tym.

AM: Aha, ze wszystkim.

AM: Tak, ...

SP: Od Pani? Od komisji 2 lata.

AM: Mhm.

SP: A wszystko razem?

AM: To jeszcze ze 2 miesiące... No to jeszcze maksymalnie pół roku. Bo tam w ciągu 20 dni na skargę i od 30 do 60 dni na rozpatrzenie skargi... 2,5 roku pójdzie łącznie na to.

SP: 2,5 roku. To nie jest zły czas. W porównaniu z Europą – Francją, Niemcami. W Niemczech w sądzie, tylko w pierwszej instancji – 3 lata.

AM: Mhm.

SP: W Cottbus byłem, Cottbus niedaleko koło granicy polskiej, tam jest sąd pierwszej instancji – 3 lata sprawa podatkowa. Bardzo dziękuję Pani Aiste za te bardzo szczegółowe odpowiedzi. Rozjaśniło mi to już wiele rzeczy, o których wcześniej nie do końca wiedziałem, ale to już teraz bardziej mi się poukładało. Chciałem jeszcze zapytać, bo profesor Ruśkowski prosił, czy te deklaracje do stowarzyszenia, czy może Pani przekazały te osoby, wypełnione?

AM: ...

SP: Nie, to nie była konferencja, oni byli z wizytą.

AM: ...

SP: A niektórzy mieli tam jeszcze uzupełnić, nie wszyscy wypełnili.

AM: ...Nie, nie ma.

SP: Nie ma jeszcze. Mhm. Bo tam jeszcze parę osób deklarowało chęć. Bo Pani też była na tym spotkaniu, prawda? Właśnie. Zapraszamy w ogóle na konferencje naszego stowarzyszenia.

AM: Mhm.

SP: Teraz najbliższa będzie w Lublanie (Ljubliana, Słowenia), a później będzie w Białymstoku taka podsumowująca. No i przewidujemy także w innych miejscach te konferencje, a więc myślę, że uda się tutaj coś kolejnego zorganizować. Zapraszamy do udziału.

AM: Dziękuję.

SP: Oczywiście ja wiem, że ma Pani dużo pracy, naprawdę ciężko się wyrwać z tej pracy. No ale dobrze jest tak popatrzeć, co robią inni, jakie są rozwiązania prawne, podatkowe u innych. Bardzo zapraszamy.

AM: Dziękuję bardzo.

SP: To ja dziękuję pięknie, jeszcze tylko proszę o zdjęcie pamiątkowe.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO
Į S T A T Y M A S**

2004 m. balandžio 13 d. Nr. IX-2112
Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis Įstatymas nustato pagrindines sąvokas ir taisykles, kurių būtina laikytis vykdant mokesčių įstatymus, pagrindinius apmokestinimo mokesčiais teisinio reglamentavimo principus, įtvirtina Lietuvos Respublikoje taikomų mokesčių sąrašą, nustato mokesčių administratoriaus funkcijas, teises ir pareigas, mokesčių mokėtojo teises ir pareigas, mokesčių apskaičiavimą ir sumokėjimą, mokesčio bei su juo susijusių sumų priverstinio išieškojimo bei mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarką.
2. Šis Įstatymas taip pat skirtas užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio Įstatymo priede, įgyvendinimą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio Įstatymo sąvokos

1. **Apibendrintas mokesčio įstatymo paaiškinimas** – su Finansų ministerija suderinta centrinio mokesčių administratoriaus arba kitos šiuo Įstatymu tam įgaliotos institucijos pateikta nuomonė, kaip mokesčių administratorius ar minėta institucija supranta ir taiko mokesčio įstatymo nuostatas.
2. **Asmuo** – fizinis asmuo arba juridinis asmuo. Juridiniu asmeniu taip pat laikoma bet kokia užsienio valstybės organizacija, pagal Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės įstatymus pripažįstama teisės subjektu.
3. **Biudžetas** – valstybės biudžetas, savivaldybių biudžetai, taip pat pinigų fondai, į kuriuos teisės aktų nustatyta tvarka mokami (paskirstomi) šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodyti mokesčiai.

4. **Konsultacija mokesčių mokėjimo klausimais** – mokesčių administratoriaus individualaus pobūdžio paaiškinimas, skirtas konkrečiam mokesčių mokėtojui jo mokamų (numatomų mokėti) mokesčių mokėjimo klausimais.
5. **Kredito įstaiga** – kaip ši sąvoka apibrėžiama Lietuvos Respublikos finansų įstatyme, taip pat Lietuvos bankas.
6. **Mokesčio deklaracija** – mokesčių mokėtojo pateikiamas mokesčių administratoriui dokumentas, kuriame nurodoma informacija apie mokesčių mokėtojo apskaičiuotą mokesčio sumą už mokesčio įstatyme nustatytą laikotarpį, taip pat su mokesčio apskaičiavimu ar sumokėjimu susiję kiti duomenys.
7. **Mokesčio įstatymas** – Lietuvos Respublikos įstatymas, nustatantis šio Įstatymo 13 straipsnyje nurodytą mokesťį, šis Įstatymas, Muitinės įstatymas, taip pat Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis arba Bendrijos muitų teisės aktai, kurie nustato mokesťį ir (arba) apibrėžia su mokesčio taikymu arba mokesčio lengvatomis susijusius klausimus.
8. **Mokesčio lengvata** – mokesčių mokėtojui ar jų grupei mokesčio įstatymo nustatytos išskirtinės apmokestinimo sąlygos, kurios yra palankesnės, palyginti su įprastinėmis sąlygomis.
9. **Mokesčio nepriemoka** – mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto įstatymo lydimojo teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėta mokesčio suma.
10. **Mokesčio permoka** – mokesčių mokėtojo sumokėta per didelė mokesčio suma.
11. **Mokesčio skirtumas** – mokesčių mokėtojui grąžintina (įskaitytina) iš biudžeto suma, kuri gali susidaryti mokesčio įstatymo nustatyta tvarka pildant mokesčio deklaraciją.
12. **Mokesčių administratorius** – už mokesčių administravimą atsakinga valstybės įstaiga ar institucija, turinti įstatymų suteiktus įgaliojimus veikti mokesčių administravimo srityje.
13. **Mokesčių administravimas** – mokesčių administratoriaus funkcijų įgyvendinimas, taip pat mokesčių ir kituose įstatymuose nustatytų mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo pareigų vykdymas ir teisių įgyvendinimas.

14. **Mokesčių administravimo procedūra** – mokesčių administratoriaus veiksmai, atliekami įgyvendinant jo funkcijas, taip pat mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo veiksmai, atliekami vykdant pareigas ir naudojantis teisėmis, nustatytomis mokesčių įstatymuose.

15. **Mokesčių mokėtojas** – asmuo, kuriam pagal mokesčio įstatymą yra nustatyta prievolė mokėti mokesť. Mokesčių mokėtoju pagal šį Įstatymą laikomas ir mokesť išskaičiuojantis asmuo, tai yra šio Įstatymo nuostatos minėtam asmeniui taikomos taip pat kaip ir mokesčių mokėtojui, išskyrus tiesiogiai numatytus specialius atvejus. Muitų atžvilgiu mokesčių mokėtoju laikomas asmuo, privalantis sumokėti skolą muitinei (skolininkas).

16. **Mokesť išskaičiuojantis asmuo** – asmuo, kuriam mokesčių teisės aktuose nustatyta prievolė išskaičiuoti mokesčių mokėtojo mokesť ir jį sumokėti į biudžetą.

17. **Mokestinė nepriemoka** – mokesčio nepriemoka ir mokesčių mokėtojo mokesčio įstatymo ar jo pagrindu priimto lydimojo teisės akto nustatyta tvarka laiku nesumokėtos su mokesčiu susijusios sumos.

18. **Mokestinė prievolė** – mokesčio įstatymo pagrindu atsirandanti mokesčių mokėtojo pareiga teisingai apskaičiuoti mokesť, laiku sumokėti mokesť bei su juo susijusias sumas į biudžetą ir vykdyti pareigas, susijusias su mokesčių apskaičiavimu ir sumokėjimu.

19. **Mokestinės paskolos sutartis** – mokesčių administratoriaus sprendimo atidėti (išdėstyti) mokestinės nepriemokos mokėjimą pagrindu sudaryta sutartis, kai ja nustatomas mokestinės nepriemokos mokėjimo grafikas bei kitos mokestinės nepriemokos sumokėjimo atidėjimo sąlygos.

20. **Mokestiniai ginčai** – ginčai, kylantys tarp mokesčių mokėtojo ir mokesčių administratoriaus dėl sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo ar kito panašaus pobūdžio sprendimo, pagal kurį mokesčių mokėtojui naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokesťis, taip pat dėl mokesčių administratoriaus sprendimo atsisakyti gražinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą). (spory, które powstają między podatnikiem a I organem podatkowym w sprawie zatwierdzenia aktu kontroli podatkowej lub innej podobnej decyzji, na podstawie której dla podatnika jest na nowo naliczany podatek i zobowiązuje się do jego

zapłaty, oraz decyzji organu podatkowego, na mocy której odmawia się podatnikowi zwrotu (zaliczenia na poczet zaległości podatkowej).

21. **Mokestinis patikrinimas** – mokesčių administratoriaus atliekamas mokesčių mokėtojo patikrinimas siekiant kontroliuoti, kaip mokesčių mokėtojas vykdo mokesčių įstatymų reikalavimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, sumokėjimo, o įstatymų numatytais atvejais – ir kitose srityse. (kontrola podatnika dokonywana przez organ podatkowy, mająca na celu sprawdzenie, jak podatnik wypełnia zobowiązania wynikające z ustaw do obliczania, deklarowania, zapłaty podatków, a w sytuacjach przewidzianych w ustawie i innych zakresach).

22. **Mokestinis tyrimas** – mokesčių administratoriaus atliekama mokesčių mokėtojo veiklos stebėseną, apimanti pateiktą mokesčių deklaraciją, muitinės deklaraciją, dokumentų bei kitos apie mokesčių mokėtoją turimos informacijos analizę, mokesčių mokėtojų vizitavimą, jų veiklos kontrolę, siekiant nustatyti ir pašalinti trūkumus bei prieštaravimus mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo ir sumokėjimo srityje. (Monitoring podatkowy – czynności organu podatkowego skierowane na monitoring podatnika, który obejmuje analizę złożonych deklaracji podatkowych, deklaracji celnych, dokumentów oraz innej informacji o podatniku, wizytację podatnika, kontrolę jego działalności, mająca na celu ustalenie uchybień z zakresu wypełnienia obowiązków podatkowych dotyczących obliczenia, deklarowania i zapłaty podatków).

23. **Mokestis** – mokesčio įstatyme mokesčių mokėtojui nustatyta piniginė prievolė valstybei. Šiame Įstatyme mokesčio sąvoka apima ir 13 straipsnyje nurodytas įmokas ir rinkliavas.

24. **Mokėjimo įstaiga** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatyme.

KEISTA:

2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(Žin., 2009, Nr. 153-6896)

25. **Mokėjimo paslaugų teikėjas** – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatyme.

KEISTA:

2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(Žin., 2009, Nr. 153-6896)

26. **Muitai** – importo muitai ir (arba) eksporto muitai, kaip jie apibrėžti Bendrijos muitinės kodekso 4 straipsnyje.

KEISTA:

2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(Žin., 2009, Nr. 153-6896)

27. **Mutatis mutandis** (lot.) – teisinė sąvoka, reiškianti „su tam tikrais pakeitimais“.

1. *KEISTA:*

2007 07 03 įstatymu Nr. X-1249 (nuo 2007 07 19)

(Žin., 2007, Nr. 80-3220)

2. 2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(Žin., 2009, Nr. 153-6896)

28. **Su mokesčiu susijusios sumos** – šio Įstatymo nustatyta tvarka apskaičiuoti delspinigiai, paskirta bauda, palūkanos, mokamos pagal mokestinės paskolos sutartį, taip pat palūkanų delspinigiai.

KEISTA:

1. 2007 07 03 įstatymu Nr. X-1249 (nuo 2007 07 19)

(Žin., 2007, Nr. 80-3220)

2. 2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(Žin., 2009, Nr. 153-6896)

29. Šiame Įstatyme 1-25 dalyse vartojamos sąvokos suprantamos taip, jeigu atitinkamo mokesčio įstatymas nenustato kitaip.

KEISTA:

1. 2007 07 03 įstatymu Nr. X-1249 (nuo 2007 07 19)

(Žin., 2007, Nr. 80-3220)

2. 2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(Žin., 2009, Nr. 153-6896)

30. Kitos mokesčių įstatymuose vartojamos sąvokos yra apibrėžtos atskiruose šio Įstatymo straipsniuose ir atitinkamų mokesčių įstatymuose.

KEISTA:

1. 2007 07 03 įstatymu Nr. X-1249 (nuo 2007 07 19)

(*Žin.*, 2007, Nr. 80-3220)

2. 2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(*Žin.*, 2009, Nr. 153-6896)

31.

KEISTA:

1. 2007 07 03 įstatymu Nr. X-1249 (nuo 2007 07 19)

(*Žin.*, 2007, Nr. 80-3220)

2. 2009 12 10 įstatymu Nr. XI-558 (nuo 2009 12 28)

(*Žin.*, 2009, Nr. 153-6896)

Pagal šį Įstatymą Bendrijos muitų teisės aktais laikomi:

1) 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92, nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą (toliau – Bendrijos muitinės kodeksas) (OL 2004 m. specialusis leidimas, 2 skyrius, 4 tomas, p. 307 (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 648/2005, OL 2005 L 117, p. 13);

2) 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2454/93, išdėstantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (toliau – Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo nuostatos) (OL 2004 m. specialusis leidimas, 2 skyrius, 6 tomas, p. 3 (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. kovo 8 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 402/2006, OL 2006 L 70, p. 35);

3) 1983 m. kovo 28 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 918/83, nustatantis Bendrijos atleidimo nuo muitų sistemą (OL 2004 m. specialusis leidimas, 2 skyrius, 1 tomas, p. 419 (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2000 m. liepos 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1671/2000, OL 2000 L 193, p. 11);

4) 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės prekių nomenklatūros bei dėl bendrojo muitų tarifo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 2 skyrius, 2 tomas, p. 382 (su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. birželio 29 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 996/2006, OL 2006 L 179, p. 26);

5) kiti Europos Bendrijos Tarybos ir Komisijos teisės aktai bei tarptautinės sutartys, kurias yra sudariusi arba prie jų prisijungusi Europos Bendrija, reglamentuojantys prekių importo į Bendrijos muitų teritoriją iš trečiųjų šalių ir eksporto iš šios teritorijos į trečiąsias šalis tvarką bei importo ir eksporto muitų taikymo tokioms importuojamoms ir eksportuojamoms prekėms tvarką.

II SKYRIUS

MOKESČIŲ TEISINIS REGLAMENTAVIMAS. MOKESČIŲ ĮSTATYMŲ ĮGYVENDINIMAS

3 straipsnis. Mokesčių teisinis reglamentavimas

1. Mokesčių teisės aktų sistemą sudaro mokesčių įstatymai ir šių įstatymų pagrindu priimti įstatymų lydimieji teisės aktai.

2. Atitinkamas mokestis, kurio nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, gali būti nustatomas tik įstatymu.

3. Lietuvos Respublikos Seimas turi užtikrinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymai, nustatantys naują mokestį, naują mokesčio tarifą, mokesčio lengvatą, sankcijas už mokesčių įstatymų pažeidimus arba iš esmės pakeičiantys apmokestinimo tam tikru mokesčiu tvarką ar apmokestinimo teisinio reglamentavimo bei taikymo principus, įsigaliotų ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jų paskelbimo dienos.

4. Šio straipsnio 3 dalis netaikoma su atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu susijusiems Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų pakeitimams bei teisės aktams, kurie derinami su Europos Sąjungos teisės aktų nuostatomis.

5. Visi Lietuvos Respublikos mokesčių teisės aktų prieštaravimai ar neaiškumai aiškinami mokesčių mokėtojo naudai.

4 straipsnis. Mokesčio lengvatos

1. Mokesčio lengvatą ar lengvatas nustato tik atitinkamų mokesčių įstatymai, reglamentuojantys tų mokesčių apskaičiavimo tvarką. Šis Įstatymas gali nustatyti mokesčio, baudų ar delspinigių mokėjimo lengvatas, nesusijusias su mokesčio apskaičiavimo tvarka arba mokesčio tarifu. Laikinos mokesčių lengvatos, kurių nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, gali būti nustatomos ir specialiuose Lietuvos Respublikos Seimo priimtuose mokesčių lengvatų įstatymuose.

2. Specialiu mokesčių lengvatų įstatymu laikomas įstatymas, kuris nustato apmokestinimo tvarkos išimtis, nenumatytas šio Įstatymo 13 straipsnyje išvardytų mokesčių įstatymuose, ir priimtas išimtinai šių lengvatų nustatymo tikslais.

5 straipsnis. Tarptautinių sutarčių viršenybės principas

1. Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytos kitokios negu atitinkamų mokesčių įstatymuose apmokestinimo taisyklės ir šios sutartys yra ratifikuotos, įsigaliojusios ir taikomos Lietuvos Respublikoje, tai viršenybę turi minėtose tarptautinėse sutartyse nustatytos taisyklės.

2. Muitų atžvilgiu šio straipsnio 1 dalies nuostatos taikomos tiek, kiek neprieštarauja Bendrijos muitų teisės aktams.

6 straipsnis. Apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo principai

Apmokestinimo teisinio reglamentavimo ir taikymo pagrindiniai principai yra šie: mokesčių mokėtojų lygybės, teisingumo ir visuotinio privalomumo, apmokestinimo aiškumo, turinio viršenybės prieš formą.

7 straipsnis. Mokesčių mokėtojų lygybės principas

Taikant mokesčių įstatymus, visi mokesčių mokėtojai dėl šių įstatymų nustatytų sąlygų yra lygūs.

8 straipsnis. Teisingumo ir visuotinio privalomumo principas

1. Kiekvienas mokesčių mokėtojas privalo mokėti mokesčių įstatymų nustatytus mokesčius, laikydamasis mokesčių teisės aktuose nustatytos mokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos.

2. Mokesčių lengvatos, kurių nustatymas priklauso Lietuvos Respublikos kompetencijai, negali būti individualaus pobūdžio, pažeidžiančios proporcingą mokesčių naštos paskirstymą.

3. Mokesčių administratorius, administruodamas mokesčius, privalo vadovautis protingumo ir teisingumo kriterijais.

9 straipsnis. Apmokestinimo aiškumo principas

Mokestinės prievolės turinys, jos atsiradimo, vykdymo ir pasibaigimo tvarka ir pagrindai Lietuvos Respublikos mokesčių teisės aktuose turi būti aiškiai apibrėžti.

10 straipsnis. Turinio viršenybės prieš formą principas

Mokesčių teisiniuose santykiuose viršenybė teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W URZĘDZIE FINANSOWYM WE FREIBURGU (NIEMCY). WYWIADY I MATERIAŁY

Freiburg, 11 listopada 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Urzędzie Finansowym we Freiburgu z 17 listopada 2010 r.**

Rozmówcy:

**Pan Theo Herold – kierownik urzędu, Pani Zeller-Petsch – kierownik
wydziału odwoławczego**

Tłumacz:

Marcin Chomiuk

Sławomir Presnarowicz (SP): Czy możemy rozpocząć rozmowę od przedstawienia się przez Państwa?

**Od lewej: Pan Theo Herold – kierownik urzędu,
oraz dr Sławomir Presnarowicz**

Theo Herold (TH): Chętnie pokaże Państwu organigram całego urzędu, tj. strukturę organizacyjną i oprowadzę Państwa po urzędzie.

Mamy dwa budynki. Jeden to ten, w którym jesteśmy, a następny budynek znajduje w odległości 500 m. Mamy także wydział zamiejscowy w Titisee-Neustadt. Tu widać schemat organizacyjny. W urzędzie jest w sumie 300 pracowników i 18 wydziałów.

SP: Jaki obszar obsługuje urząd?

TH: Jesteśmy właściwi dla wszystkich podatków.

SP: A terytorialnie?

TH: Cały obszar Freiburg - Land, czyli okolice Freiburga. Dla miasta Freiburg właściwy jest odrębny urząd finansowy.

SP: Czyli Państwo jesteście właściwi dla terenu?

TH: To są nasze obszary właściwości terytorialnej (mapa). Proszę wziąć także kopię struktury organizacyjnej.

SP: Ilu Państwo macie podatników?

TH: Mamy około 55 000 podatników z całego terenu.

SP: Czyli to jest mniej niż miasto Freiburg?

TH: Freiburg ma 65 000 podatników.

SP: Co oznacza, że nie wszyscy mieszkańcy się rozliczają. Mówiąc o podatniku, mamy na myśli tych, co się rozliczają z podatków.

TH: Tak, mamy pod sobą 154 000 mieszkańców, z których nie wszyscy są podatnikami.

Niepodatnicy to są emeryci i renciści, dzieci, a także, jeżeli małżonkowie się rozliczają wspólnie, to są traktowani jako jeden podatek, ponieważ składają wspólna deklarację. Oczywiście, o ile małżonkowie rozliczają się z podatku dochodowego. Ponieważ w przypadku innych podatków, to każdy z małżonków jest odrębnym podatnikiem.

SP: Czyli małżonkowie rozliczający się wspólnie z podatku dochodowego otrzymują jedną decyzję podatkową, w jednej kopercie?

TH: Tak, otrzymują jedną decyzję w jednej kopercie.

SP: Czy decyzję doręcza się zwykłym listem czy też listem poleconym?

TH: Zwykłym listem.

SP: Skąd Państwo wiedzą, że decyzja została podatnikowi doręczona?

TH: Istnieje domniemanie, że list zawierający decyzję dotarł do adresata w trzy dni od daty jego wysyłki. Oczywiście podatnik może twierdzić, że nie dostał przesyłki pocztowej. Wtedy musimy mu wierzyć i doręczamy mu decyzje ponownie. Ponowne doręczenie następuje za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

SP: W sumie, co roku wysyłacie Państwo około 50 000 decyzji?

TH: Tak. Ale to nie jest wysyłane bezpośrednio z naszego urzędu, lecz przez centralną drukarnię w Karlsruhe. U nas wprowadzamy dane do systemu komputerowego. Nasze dane podatkowe trafiają do centrali do Stuttgartu. Tam dane są opracowywane i przesyłane do drukarni w Karlsruhe, w której decyzje są drukowane i wysyłane do podatników.

SP: A co z ponownym doręczeniem decyzji?

TH: Ponownego doręczenia decyzji dokonujemy już my indywidualnie, za potwierdzeniem odbioru.

SP: A jak jest z terminem zapłaty podatku, jeżeli z decyzji wynika dopłata podatku. Czy termin zapłaty podatku przesuwają się, jeżeli podatnik twierdzi, że nie dostał pierwszej decyzji?

TH: Tak, ponieważ przyjmuje się, że pierwsza decyzja nie została doręczona, a więc nie wywołała skutku w postaci rozpoczęcia biegu terminu. Termin zapłaty podatku rozpoczyna bieg od ponownego doręczenia decyzji, tym razem już za potwierdzeniem odbioru. Termin na zapłatę podatku wynosi miesiąc od doręczenia decyzji.

SP: Czyli podatnik może tak na prawdę wpływać na to, kiedy zapłaci podatek?

TH: Tak. Zdarza się to jednak bardzo rzadko. 45% podatników jest reprezentowanych przez doradców podatkowych.

SP: Ile decyzji nie jest doręczanych za pierwszym razem?

TH: Mniej niż 1% wysyłanych decyzji.

Zeller-Petsch (ZP): Najczęściej są to ci sami, problematyczni podatnicy, których urzędu już znają.

TH: Jeżeli urząd wie, że z danym podatnikiem mogą być problemy albo, że grozi przedawnienie zobowiązania podatkowego, to wtedy od razu doręczamy decyzję za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

SP: Kto decyduje o tym, że decyzję doręczyć należy za zwrotnym potwierdzeniem odbioru już za pierwszym razem?

TH: Kierownik danego wydziału merytorycznego urzędu.

SP: Rozumiem, że Państwa urząd obsługuje wszystkie podatki?

TH: Popatrzmy na organizację urzędu. Wydział I prowadzi kierownik urzędu i jest to wydział administracyjny (zatrudnienie/kadry, obsługa finansowa, administracja). Poza tym struktura urzędu podzielona jest na wydziały merytoryczne. Na czele każdego wydziału stoi kierownik, następnie są podwydziały i poszczególni pracownicy. Kierownicy to najczęściej osoby z wykształceniem uniwersyteckim albo absolwenci wyższych szkół zawodowych o kierunku administracja podatkowa. Wydział II – podatek dochodowy od osób prawnych i podatek VAT. Wydział V – spółki osobowe. Osoby fizyczne są przyporządkowane pozostałym wydziałom. Wydział IV – egzekucja podatkowa. Wydział III – to wydział odwoławczy i tu kierownikiem jest Pani Zeller-Petsch. Mamy także kasę.

Przedstawioną strukturę urzędu ma każdy urząd pierwszej instancji w Landzie Badonii-Wirtembergii (BM). Urząd finansowy Freiburg - Land ma jeszcze przyporządkowane dwa szczególne obszary właściwości rzeczowej. Ogólnie jest 65 urzędów w BW. W 12 urzędach jest wydział, który zajmuje się mandatami i karami oraz egzekucją tych kar. W Niemczech zajmują się tym urzędy finansowe, a np. we Włoszech jest policja podatkowa.

Drugim obszarem szczególnym jest podatek spadkowy. W 9 urzędach w BW są wydziały podatku spadkowego. Te dodatkowe wydziały

w naszym urzędzie znajdują się w wydziale zamiejscowym w Titisee-Neustadt.

Kształcimy także swoich przyszłych pracowników.

SP: Czy ci przyszli pracownicy, to prawnicy?

TH: U nas obowiązuje system kształcenia dualnego. Osoba ucząca się spędza połowę czasu w szkole zawodowej, natomiast połowę czasu u potencjalnego pracodawcy, czyli w naszym przypadku w urzędzie finansowym (miejscu wykonywania przyszłej pracy). Osoby te kształcą się w szkołach zawodowych o kierunku administracji publicznej – skarbowej.

SP: Czy pracują u Państwa także prawnicy z wykształceniem uniwersyteckim?

TH: Tak, są to zazwyczaj kierownicy wydziałów. Mamy u nas 10 prawników uniwersyteckich.

SP: Jeżeli chodzi o strukturę organizacyjną. Rozumiem, że każdy wydział zajmuje się jednym podatkiem. Ile jest w sumie rodzajów podatków, którymi się Państwo zajmujecie?

TH: Jest siedem rodzajów podatków. Dodatkowo także obliczamy podstawę do wyliczenia podatku od przedsiębiorców (*Gewerbesteuer*), który jest podatkiem lokalnym.

SP: A podatek od posiadania psów?

TH: Tym zajmuje się gmina.

SP: Czyli podatkami lokalnymi zajmuje się gmina?

TH: Podatek od nieruchomości jest wyłączną domeną gmin, ale urząd finansowy także w tym przypadku pomaga gminie poprzez dokonanie wyceny nieruchomości, co stanowi podstawę opodatkowania.

SP: A czy jest możliwość przesłania deklaracji podatkowej internetowo, jeżeli chodzi o podatek dochodowy od osób fizycznych?

TH: Tak.

SP: I to rafia do urzędu?

TH: Deklaracje elektroniczne trafiają do centralnego systemu do Stuttgartu, ale my mamy do nich pełny dostęp.

SP: Czy istnieje wymóg podpisu elektronicznego?

TH: Tak. Ale zazwyczaj dzieje się tak, że deklaracja wysyłana jest elektronicznie, a następnie jeszcze w wersji papierowej z odręcznym podpisem. 35% podatników podatku dochodowego od osób fizycznych wysyła deklaracje elektronicznie. Natomiast przedsiębiorcy są zobowiązani do wysyłania deklaracji elektronicznych (podatek dochodowy i VAT).

Obejrzyjmy teraz miejsce obsługi podatników. Tutaj podatnicy mogą otrzymać wszystkie informacje, o wszystkich rodzajach podatków. Większość podatników chce otrzymać formularze i tutaj je dostaną. Tu są również pojedyncze miejsca do obsługi podatników. Tam składa się deklaracje podatkowe i można złożyć załączniki.

SP: Czy tam pracownik urzędu może pomóc w wypełnieniu deklaracji podatkowej?

TH: Jest to możliwe, ale w ograniczonym zakresie. Pracownicy nie mogą doradzać, ponieważ w tym zakresie jest monopol doradców podatkowych.

SP: Jak pracownicy radzą sobie z granicą pomiędzy ograniczoną pomocą podatnikowi a fachowym doradztwem?

TH: Nie ma z tym problemów. Pracownicy wiedzą, co mogą, a czego w tym zakresie im nie wolno.

SP: A jeżeli przyjdzie osoba starsza albo niedołązna. Co wtedy?

TH: W takiej sytuacji pomoc może być udzielona w szerszym zakresie. Pracownik jest nawet zobowiązany do udzielenia takiej pomocy, szczególnie technicznej przy wypełnianiu deklaracji, które są przecież skomplikowane.

Teraz jesteśmy w dziale podatku dochodowego dla osób fizycznych. To są przykładowe akta podatnika – osoby fizycznej. Każde akta mają inny

kolor, w zależności od rodzaju podatku. Pomarańczowa okładka to jest podatek VAT, a niebieski to *Gewerbesteuer*. Żółty kolor oznacza podatek od osób prawnych.

SP: Każdy z pracowników ma swoich podatników?

TH: Tak, są oni przydzielani pracownikom wg alfabety. Każdy wydział ma ok. 7 pracowników w każdym z 13 działów dla podatku dochodowego dla osób fizycznych.

SP: Czy to jest wystarczająca liczba pracowników?

TH: Jest około 70 pracowników, a więc jest to w miarę wystarczające. Chociaż wielu pracowników pracuje na część etatu. Także pełnych etatów jest mniej niż 70. Średnio na jednego pracownika na pełnym etacie przypada około 1000 podatników.

SP: Czy to ci sami pracownicy prowadzą kontrole zewnętrzne podatników?

TH: Nie. Jest jeszcze oddzielny wydział kontroli zewnętrznej. Małe przedsiębiorstwa kontrolujemy sami. Natomiast kontrole w dużych przedsiębiorstwach prowadzi urząd Freiburg – Stadt. Ponieważ właśnie ten urząd posiada szczególną właściwość rzeczową do prowadzenia kontroli skarbowych w dużych przedsiębiorstwach.

SP: Po pierwsze chciałem zapytać o strukturę urzędów finansowych w Niemczech. Czy są trzy szczeble administracji podatkowej?

TH: Tak, są trzy poziomy administracji podatkowej, tak jak w innych działach administracji. Urząd finansowy, dyrekcja finansowa, ministerstwo finansów danego landu.

**Od lewej: dr Sławomir Presnarowicz oraz Pani Zeller-Petsch –
kierownik wydziału odwoławczego**

**Na pytania odpowiada również Pani Zeller-Petsch (ZP) – kierownik
wydziału odwoławczego**

SP: Wracając do środków prawnych. W Niemczech jest taki system, że podatnik ma 30 dni na wniesienie odwołania od decyzji podatkowej.

ZP: Tak zgadza się.

SP: Te 30 dni liczy się od dnia doręczenia decyzji?

ZP: Bierzemy trzy dni od daty wysłania pisma – czyli domniemanie doręczenia. I od upływu trzech dni od wysłania liczymy 30-dniowy termin na wniesienie odwołania.

SP: Czyli przykładowo: organ dzisiaj wysłał decyzję...

ZP: Dobrze. Te trzy dni obliczamy przez weekend. Dzisiaj mamy piątek, także domniemanie doręczenia przypadłoby na niedzielę, ale że jest to dzień wolny od pracy, to przyjmujemy następny dzień roboczy i w związku z tym uznajemy, że doręczenie nastąpi w poniedziałek.

SP: Odwołanie wpływa bezpośrednio do organu?

ZP: Tak, do urzędu finansowego, który wydał decyzję.

SP: Czy inny pracownik organu zajmuje się odwołaniem, niż ten, który wydał decyzję?

ZP: Na początku odwołanie kontroluje pracownik merytoryczny, który wydał decyzję. Jeżeli uzna, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, to przekazuje odwołanie do wydziału odwoławczego w tym samym urzędzie.

SP: Czyli odwołanie trafia najpierw do pracownika, który wydał decyzję?

TH: Tak, odwołanie trafia do osoby, która wydała decyzję. Jeżeli pracownik uzna, że odwołanie należy uwzględnić, to może sam uznać odwołanie i zmienić decyzję. Jeżeli z zarzutami podatnika pracownik się nie zgadza, to przekazuje odwołanie do wydziału odwoławczego.

SP: Co powinno odwołanie zawierać?

ZP: Należy zaznaczyć, przeciwko jakiej decyzji odwołanie jest skierowane, choćby poprzez oznaczenie daty wydania decyzji. Należy także wskazać, z czym podatnik się nie zgadza.

SP: Czy odwołanie można wnieść e-mailem?

ZP: W zasadzie musimy otrzymać odwołanie na piśmie. Chociaż możliwe byłoby wniesienie go e-mailem, ale do tej pory nie zdarzyło nam się to.

SP: Dlaczego nie wnoszono jeszcze odwołań e-mailowo, przecież jest to wygodniejsze?

ZP: Chyba podatnicy są zbyt konserwatywni.

SP: Czy są jakieś specjalne formularze dla odwołań?

ZP: Nie ma formularzy. Każdy podatnik sam formułuje odwołanie.

SP: A czy konieczny byłby podpis elektroniczny dla wniesienia odwołania e-mailowo?

ZP: Nie ma wymogu podpisu elektronicznego, ale jeszcze nie zdarzyło się nam wniesienie odwołania w formie elektronicznej.

SP: Gdzie uregulowane są wymogi formalne odwołań?

ZP: W zasadzie ordynacja podatkowa (*Abgabeordnung*) nie reguluje szczegółowo wymogów odwołania. Konieczne jest wskazanie w nim, o jaką decyzję chodzi oraz należy zawrzeć uzasadnienie.

Przygotowałam dla Państwa wzorcowe akta sprawy odwoławczej i tam wszystko Państwo znajdziecie. Tu jest odwołanie: jest imię i nazwisko podatnika oraz wskazanie decyzji.

SP: Oznacza to, że odwołanie nie musi zawierać żadnych szczególnych elementów.

ZP: Tak, jest ono odformalizowane.

Możemy teraz przyjrzeć się przygotowanym przeze mnie aktom. To jest deklaracja podatkowa, która została złożona elektronicznie. To się nazywa ELSTER deklaracja, co jest skrótem od nazwy programu do składania deklaracji podatkowych w formie elektronicznej. Tu widać różne rodzaje dochodów z różnych źródeł. Tu jest decyzja podatkowa wydana na podstawie deklaracji. W tym przypadku podatnik otrzymuje zwrot podatku. To jest podstawa do obliczenia podatku, którą uznał urząd. A tu jest odwołanie. Wskazano w odwołaniu, że uzasadnienie zostanie doręczone później. Następnie widzą Panowie wezwanie wysłane do podatnika do złożenia uzasadnienia. I nie ma terminu do złożenia uzasadnienia odwołania. Niestety nie można uznać, że odwołanie nie zostało wniesione, ponieważ nie ma uzasadnienia. Podatnik nie ponosi konsekwencji. Mamy jedynie możliwość wyznaczenia ostatecznego terminu na wniesienie uzasadnienia. Po dwóch wezwaniach do wniesienia uzasadnienia, urząd wyznacza taki termin ostateczny z zagrożeniem, że potem podatnik nie będzie mógł wnosić nowych argumentów. Ta możliwość wynika z przepisów ustawy.

SP: A jeżeli podatnik w tym ostatecznym terminie nie wniesie odwołania?

ZP: Jeżeli podatnik wniesie uzasadnienie po upływie ostatecznego terminu wyznaczonego przez urząd, to urząd może tego nie uwzględnić, tj. zawartej w nim argumentacji.

SP: Czy musi być wydana szczególna decyzja w tym względzie?

ZP: Nie. Wydawana jest od razu decyzja odwoławcza. Ale potem, jak podatnik wniesie skargę do sądu, to i tak może tam zawrzeć wszystkie argumenty, także te nieuwzględnione przez urząd.

To wezwanie wysyła pracownik, który wydał zaskarżoną decyzję. Następnie pracownik ten przekazał to do działu odwoławczego, ponieważ nie uznał odwołania podatnika.

SP: Czy te akta zostaną przyniesione osobiście do wydziału odwoławczego przez pracownika wydziału merytorycznego?

ZP: To jest przekazywane pocztą wewnętrzną. Ja, jako kierownik wydziału odwoławczego rozdzielałam to na poszczególnych pracowników. Później Państwu pokażę system informatyczny, w którym rejestrowany jest obieg dokumentów.

SP: Ile czasu ma pracownik merytoryczny na rozpatrzenie odwołania (uznanie albo przekazanie do wydziału odwoławczego)?

ZP: Nie ma takiego terminu ustawowego. Zależy to od tego, czy podatnik złożył wraz z odwołaniem uzasadnienie, czy też trzeba czekać na uzasadnienie i wyzwać do jego uzupełnienia. Ta przykładowa sprawa była załatwiona szybko. Odwołanie wniesiono w styczniu, a w marcu nastąpiło pierwsze wezwanie do wniesienia uzasadnienia odwołania.

SP: A ile odwołań wnoszonych jest rocznie do urzędu?

ZP: Do wydziału, który zajmuje się odwołaniami, trafia około 1600 odwołań rocznie.

Wracając do naszych przykładowych akt. Podatnik następnie otrzymał powiadomienie z urzędu, że jego odwołanie rozpatrywane będzie przez wydział odwoławczy. Tu podany jest także termin na podanie

uzasadnienia. Ale to nie jest jeszcze wspomniany ostateczny termin. Termin jest podany, ponieważ działa to psychologicznie, podatnik czuje się zobligowany, co przyspiesza postępowanie.

Tu widzimy uzasadnienie odwołania. Jest ono bardzo lakoniczne i dotyczy nieuwzględnienia przez urząd finansowy kosztu kursu jogi, jako kosztu uzyskania przychodu.

SP: Czy ten podatnik prowadzi działalność gospodarczą?

ZP: To jest anestezjolog, która brała udział w kursach jogi, aby nauczyć się sposobów oddychania i przekazywać te umiejętności swoim pacjentom.

Ta osoba nie jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą, ale jako osoba wykonująca wolny zawód. Do takich osób należą prawnicy, inżynierowie etc.

Ale ta lekarka nie wykonuje wolnego zawodu, ponieważ jest zatrudniona na etacie.

SP: A gdyby to był inny lekarz, prowadzący samodzielną praktykę. Czy mógłby pewne koszty odliczyć?

ZP: Tak, pewne koszty mogłyby zostać przez niego odliczone od dochodu. Np. wydatki na doksztalcanie zawodowe.

SP: A wydatki na wyposażenie?

ZP: Tak, wszystko co się wykorzystuje do prowadzenia działalności gospodarczej.

SP: A czy osoby wykonujące wolne zawody są podatnikami VAT?

ZP: Lekarze nie, a prawnicy tak. Zależy to od wyłączeń spod VAT.

SP: A taksówkarz?

ZP: To jest już działalność gospodarcza.

Popatrzmy dalej w akta. Ten podatnik reprezentował się samodzielnie, nie przez doradcę podatkowego. Tu widzicie Państwo pismo do podatnika, w którym urząd wyjaśnia, dlaczego nie uwzględnił wspomnianych

kosztów. To pismo jest wysyłane jeszcze przed wydaniem decyzji odwoławczej i ma przekonać podatnika do cofnięcia odwołania.

SP: Czy pracownik musi wydać jakąś decyzję np. o umorzeniu postępowania, jeżeli podatnik cofnie odwołanie?

ZP: W przypadku cofnięcia odwołania sprawa jest załatwiona. Urzędnik nie musi wydawać, żadnego aktu. Sąd musiałby umorzyć postępowanie, ale urząd nie musi tego robić. Urząd nic nie musi już do podatnika wysyłać.

Wraz z pismem zawierającym stanowisko urzędu, urząd wysyła formularz o cofnięciu odwołania i wystarczy podpisać ten formularz i odesłać go do urzędu.

SP: Czy podatnik coś traci w takiej sytuacji? Np. odsetki związane z późniejszą zapłatą podatku?

ZP: Wniesienie odwołania nie wstrzymuje terminu na zapłatę podatku. Należy wnieść oddzielnie o wstrzymanie płatności podatku. W przypadku wydania decyzji podatkowej na „koncie” podatnika pojawia się zobowiązanie, które następnie jest egzekwowane. Podatnik może jednak wnieść o zawieszenie płatności. Trwa ono do zakończenia postępowania odwoławczego.

SP: Czy zdarzyło się, że odmówiono podatnikowi odroczenia płatności podatku?

ZP: Tak, to się zdarza. Wszystko zależy od tego, czy zachodzą wątpliwości co do prawidłowości decyzji podatkowej. Jeżeli takie wątpliwości istnieją, to wtedy udziela się wstrzymania odwołania. Reguluje tę kwestię § 361 *Abgabeordnung*.

SP: Czy w przypadku odmowy wstrzymania egzekucji podatku wydawana jest odrębna decyzja?

ZP: Tak, wtedy urząd wydaje decyzję odmowną.

SP: Czy przysługuje podatnikowi od tej decyzji odwołanie?

ZP: Tak można się odwołać, ale można także wnieść bezpośrednio skargę do sądu finansowego. Odwołanie trafia do urzędu finansowego. W zależności od tego, kto wydał decyzję co do wniosku, to ta sama jednostka organizacyjna rozpatruje odwołanie (wydział merytoryczny albo wydział odwoławczy).

Następnie widzimy w tych aktach decyzję odwoławczą. Decyzja odwoławcza została wydana, ponieważ podatnik nie cofnął w tym wypadku odwołania.

SP: A jak obszerne jest uzasadnienie decyzji odwoławczej?

ZP: To zależy od obszerności zagadnienia podatkowego. W tym przypadku była to prosta sprawa. Zdarza się, że uzasadnienie ma 15-18 stron.

SP: A kto przygotowuje uzasadnienie do decyzji odwoławczej?

ZP: Pracownik wydziału odwoławczego.

SP: A ilu jest pracowników wydziału odwoławczego?

ZP: W sumie jest 7 pracowników, ale większość z nich na część etatu. W sumie wychodzi 5 pełnych etatów.

SP: Od tej decyzji przysługuje skarga do sądu? W jakim terminie?

ZP: Od decyzji odwoławczej przysługuje skarga do sądu finansowego w terminie miesiąca od doręczenia decyzji.

SP: Czy skargę wnosi się do urzędy czy też bezpośrednio do sądu?

ZP: Można wnieść albo do sądu, albo za pośrednictwem urzędu.

SP: A kto sprawdza zachowanie terminu na wniesienie skargi?

ZP: Sąd sprawdza zachowanie terminu. Urząd tylko przekazuje skargę dalej, funkcjonuje tylko jako quasi-biuro podawcze.

SP: Czy jak podatnik wnieśli skargę do sądu, to czy urząd może jeszcze zmienić swoją decyzję?

ZP: Tak, do czasu jak biegnie termin na wniesienie skargi, to urząd może zmienić decyzję. Ale tylko jak podatnik tego zażąda, np. w treści samej skargi. Jeżeli podatnik tego nie zażąda, to urząd decyzji już zmienić nie może.

SP: Z jakiego przepisu to wynika?

ZP: My możemy zmienić decyzję samodzielnie (z urzędu) tylko w sytuacji dopuszczonej przez przepisy szczególne. Np. § 172 *Abgabeordnung* – tu znajduje się dość skomplikowany przepis stanowiący o tym, kiedy taka zmiana może nastąpić. Raczej nie zdarza się, żeby podatnik po wniesieniu skargi wnosił jeszcze o zmianę decyzji do urzędy.

SP: Czy we Freiburgu znajduje się sąd finansowy I instancji?

ZP: Sąd znajduje się w Stuttgarcie, ale ma wydział zamiejscowy we Freiburgu?

SP: Czyli podatnik nie musi jeździć do Stuttgartu?

ZP: Tak, zgadza się.

SP: Chciałem zapytać o kwestie pomocy publicznej? Przy umorzenia podatku i odroczeniu płatności występuje zagadnienie pomocy publicznej? Jak to u Państwa wygląda?

ZP: Umorzenie podatku odbywa się tylko bilansowo. W księgach wpisujemy, że od danego podatnika prawdopodobnie nie uda się wyegzekwować podatku i na tej podstawie ministerstwo finansów ocenia wpływy do budżety. Ale podatnik nie otrzymuje powiadomienia o umorzeniu. Także odroczenie płatności nie jest traktowane jako pomoc publiczna. Urząd zajmuje się zagadnieniem pomocy publicznej.

SP: Czyli nie macie Państwo do czynienia z pomocą publiczną?

ZP: Nie. Nie jest to zagadnienie, którym my się zajmujemy. Co do możliwości odroczenia płatności podatku, to przepisy regulują szczegółowo, kiedy możliwe jest odroczenia. My możemy umarzać

bardzo małe kwoty. I taka decyzja musi zostać podpisana przez kierownika urzędu.

SP: Czy umorzenie podatku traktuje się jako pomoc publiczną?

ZP: My umarzamy małe kwoty, w związku z czym dla nas nie stanowi to problemu. Większe kwoty umarza dyrekcja finansowa i ministerstwo finansów. Choć oczywiście można to traktować jako pomoc publiczną. Ale bardzo rzadko zdarza się umorzenie podatku. W związku z tym, że kryteria ustawowe umożliwiające umorzenie są bardzo surowe, to nie dochodzi do naruszenia konkurencji. Ponadto umorzenie nie może dotyczyć podatku VAT.

SP: Czy ostatnio były jakieś znaczące zmiany w *Abgabeordnung*?

ZP: Były zmiany, ale nie znaczące. Żadnych większych reform nie było?

SP: Dziękujemy bardzo i poprosimy na koniec o wspólne zdjęcie.

Pracownik wydziału odwoławczego (P): To są moje akta, odwołania, które są uporządkowane wg liter alfabetu.

SP: Ile odwołań załatwia Pani rocznie?

P: Pomiędzy 190 a 240 odwołań rocznie.

SP: Ilu pracowników jest w wydziale?

ZP: 7 pracowników

SP: Czy jest to wystarczająca liczba?

P: Jest bardzo dużo pracy i jest duża presja czasowa. Ponadto jestem także fachowcem od ordynacji podatkowej. Jeżeli pracownicy mają pytania specjalistyczne dotyczące ordynacji, to zwracają się do mnie. Jestem również odpowiedzialna za statystykę całego wydziału. W styczniu praktycznie jestem cały czas w urzędzie.

SP: Czy do Pani może przyjść podatnik i porozmawiać o swoim odwołaniu?

P: Tak oczywiście, także doradca podatkowy. Jesteśmy zainteresowani tym, aby decyzja podatkowa została uzgodniona z podatnikiem, żeby podatnik i urząd byli z niej zadowoleni.

SP: Ale i tak dużo spraw trafia do sądu.

P: Od czasu, gdy wprowadzono zaliczkę na koszty sądowe w wysokości 200 EUR, liczba skarg spadła. Jeżeli podatnik przegra, to musi pokryć koszty sądowe w całości, a do tego jeszcze koszty pomocy prawnej.

SP: Od kiedy wprowadzono ten przepis?

P: Obowiązuje on już od około 8 lat.

SP: Czy Pani również reprezentuje urząd finansowy przed sądem?

P: W zasadzie jest to zadanie kierownika wydziału odwoławczego. Ale czasami także ja biorę udział w tych postępowaniach. Przy mniejszych kwotach spornych także poszczególni pracownicy chodzą do sądu.

SP: Czy zatrudniacie Państwo zewnętrznego prawnika, który reprezentowałby urząd przed sądem?

P: Nie, pracownicy sami reprezentują urząd przed sądem.

SP: Dziękujemy bardzo za rozmowę.

KONIEC

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W KOMISJI FINANSOWEJ W BAZYLEI (SZWAJCARIA). WYWIADY I MATERIAŁY

Bazylea, 12 listopada 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Komisji Finansowej w Bazylei (Finanzkommission Basel-Stadt) z 12 listopada 2010 r.

Rozmówcy:

lic. iur. Marc Jordan – juristischer Sekretär Steuerrekurskommission des Kantons Basel-Stadt (sekretarz prawny Komisji Finansowej Kantonu Basel-Miasto), dr René Bieri – Steuerverwaltung (pracownik wydziału prawnego urzędu podatkowego)

Tłumacz:

Marcin Chomiuk

Od lewej: dr René Bieri – Steuerverwaltung (pracownik wydziału prawnego urzędu podatkowego), dr Sławomir Presnarowicz oraz lic. iur. Marc Jordan – juristischer Sekretär Steuerrekurskommission des Kantons Basel-Stadt (Sekretarz prawny Komisji Finansowej Kantonu Basel-Miasto)

Sławomir Presnarowicz (SP): Dziękujemy za możliwość wizyty w Państwa urzędzie. Jak pisaliśmy, przygotowuję habilitację o postępowaniu podatkowym, szczególnie o środkach odwoławczych. Jednakże system szwajcarski jest mi generalnie słabo znany. Dlatego chciałbym wykorzystać Panów wiedzę, żeby poznać ten system. Chciałbym rozpocząć od przedstawienia się. Pracuję naukowo na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, jestem doktorem prawa i adiunktem. Jednocześnie jestem sędzią w sądzie administracyjnym i tam zajmuję się podatkami. Proszę uprzejmie powiedzieć, czym Panowie się zajmują i jakie mają stanowiska

René Bieri (RB): Jestem pracownikiem administracji podatkowej kantonu Basel-Miasto (urząd podatkowy I instancji). Pracuję w dziale prawnym i zajmuję się rozpatrywaniem odwołań, jeszcze w pierwszej instancji. Przygotowałem dla Panów zestaw materiałów informacyjnych przedstawiający system środków odwoławczych Kantonu Basel-Miasto. Zrobiłem również wyciąg z komentarza, który przedstawia system środków prawnych. Ponadto przygotowałem strukturę środków odwoławczych dla wszystkich kantonów. Część tych materiałów znajdziecie Państwo na stronie internetowej dotyczącej podatków w Konfederacji Szwajcarskiej. Adres strony internetowej zapisany jest na materiałach informacyjnych.

Marc Jordan (MJ): Nazywam się Marc Jordan. Pracuję w Komisji Finansowej. Jest to druga instancja, w stosunku do urzędu podatkowego. Komisja jest jednocześnie pierwszą niezależną instancją w sprawach podatkowych. Mieścimy się wprawdzie w jednym budynku, ale jesteśmy niezależną instytucją. Jestem jedynym pełnoetatowym pracownikiem Komisji i zajmuję się przygotowaniem dokumentów. Członkowie Komisji, którzy orzekają, pracują zawodowo w prywatnym sektorze, a w komisji orzekają nieodpłatnie i są powoływani przez rząd kantonalny. Także Prezydent Komisji i jego zastępca nie są tu zatrudnieni, ale pracują społecznie. Spotykamy się raz w miesiącu na posiedzeniach. Ja przygotowuję posiedzenia i w tej sali, w której obecnie jesteśmy, orzekają członkowie Komisji, a ja następnie przygotowuję projekty uzasadnień. Dlatego Prezydium Komisji przeprasza Pana bardzo, że nie może być na spotkaniu, ale niestety obowiązki zawodowe im na to nie pozwalają.

Proszę uprzejmie, tu jest dla Państwa ustawa podatkowa dla kantonu Basel-Miasto, która reguluje także postępowanie podatkowe. Najbardziej aktualną wersję tej ustawy znajdziecie Państwo na stronie internetowej. Przygotowaliśmy rozmowę według pytań, które od Panów dostaliśmy i najchętniej według tych zagadnień chcielibyśmy dalej prowadzić spotkanie. A jeżeli potem będą jeszcze dalsze pytania, możemy na nie chętnie odpowiedzieć.

1. Podstawy prawne dla postępowania podatkowego

MCJ: Tu należy pamiętać, że jest jedna ustawa dla podatków kantonalnych i druga dla podatków dla całej Konfederacji. Jedna jest dla kantonu Basel-Miasto i druga dla Konfederacji. Pobór podatków następuje przez te same urzędy podatkowe, które zajmują się podatkami kantonalnymi i konfederacyjnymi.

SP: W Szwajcarii obowiązuje podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych?

RB: Są dwa rodzaje podatku dochodowego, jeden dla kantonów i jeden dla Konfederacji. Podatki te są bardzo podobne, także jeżeli chodzi o ustalanie podstawy opodatkowania.

SP: Przeczytałem, że jest także 6 półkantonów. Co to takiego?

RB: To jest kwestia polityczna i historyczna. Półkanton oznacza, że mają one mniej miejsc w jednej z izb parlamentu konfederacji. Nie ma to nic wspólnego z obszarem. Jest to ściśle związane z uwarunkowaniami historycznymi. Każdy z tych kantonów ma swoje własne ustawy podatkowe. Np. Kanton Basel-Miasto jest półkantonom i ma swój własny podatek dochodowy.

SP: Oprócz tego wiem, że gminy nakładają swoje podatki?

RB: Zgadza się, choć ta struktura zależy od ilości gmin w kantonie. Np. w Basel-Miasto są dwie gminy i one mają swój podatek lokalny. Inne kantony mają np. 19 gmin i każda oblicza swój własny podatek.

SP: A ile jest gmin w Szwajcarii?

RB: Ca. 3200

SP: W Polsce jest 2500.

RB: Niektóre gminy są bardzo małe, wynika to także z rozwoju historycznego.

SP: Ile jest rodzajów podatków w Szwajcarii?

RB: Podatek dochodowy, podatek majątkowy – podatki kantonalne, podatek dochodowy na poziomie konfederacji, następnie podatek od osób prawnych, podatek od dochodów kapitałowych, podatek od czynności cywilno-prawnych (Stempelsteuer), podatek od obrotu nieruchomości, podatek od posiadania nieruchomości na poziomie gmin. Dużo więcej i bardziej szczegółowe informacje można znaleźć w Internecie.

SP: Czy jest taki podatek, jak podatek od posiadania psa?

RB: Tak, jest to podatek gminny.

SP: A podatek od środków transportu?

RB: Tak, to jest podatek kantonalny.

2. Struktura organów podatkowych w Szwajcarii.

SP: Czy w stolicy każdego kantonu jest taki organ, jak tu w Basel-Miasto?

MCJ: W zależności od kantonu, jego struktury administracji podatkowej się różnią. W Basel-Miasto, ze względu na mały obszar kantonu, wszystkie czynności zlecone są administracji kantonalnej. Tam, gdzie gminy są duże, istnieje własna administracja podatkowa.

SP: Czy każdy kanton ma także organ podobny do Komisji Finansowej?

MCJ: Zależy to od kantonu. Wymóg wynikający z prawa ogólnokrajowego stanowi, że każdy kanton ma zapewnić jedną, niezależną instancję odwoławczą od decyzji organów podatkowych. Natomiast, w jaki sposób kantony to zrealizują, w tym zakresie obowiązuje bardzo duża swoboda. W niektórych kantonach są to właśnie

komisje finansowe, w innych sądy podatkowe lub administracyjne. Z prawa konfederacyjnego wynikają w tym zakresie pewne minimalne standardy, jakie kantony muszą zapewnić. W pozostałym zakresie panuje duża swoboda. Basel-Miasto spełnia te wymogi z nadatkiem, ponieważ nad Komisją jest jeszcze sąd apelacyjny.

Struktura administracji podatkowej wygląda tak, jak już krótko przedstawiliśmy. Na tym materiale jest ona naszkicowana, a dalszy poziom to sąd apelacyjny, do którego Panowie się wybieracie.

SP: A jeszcze zapomniałem zapytać o podatek VAT?

MCJ: Tak oczywiście, ten podatek pośredni należy wyłącznie do kompetencji Konfederacji, tak jak i inne podatki pośrednie.

3. Doręczanie decyzji podatkowych

RB: Urząd podatkowy dokonuje obliczenia wysokości podatku i podstawy opodatkowania, a następnie doręcza decyzję podatkową zwykłą pocztą, a nie pocztą poleconą.

SP: A ile to kosztuje?

RB: Nie wiem dokładnie, ponieważ jest to wysyłka masowa i są wynegocjowane specjalne rabaty. Są jednak wyjątki od powyższej procedury. W Szwajcarii konieczne jest złożenie deklaracji podatkowej, na podstawie której obliczany jest podatek. Jeżeli podatnik, pomimo dodatkowego wezwania, nie złoży deklaracji podatkowej, to wtedy urząd oblicza podatek samodzielnie i decyzja o wysokości podatku doręczana jest podatnikowi pocztą, za potwierdzeniem odbioru.

SP: Pan mówi o doręczeniu decyzji, ale w przypadku podatku dochodowego, każdy podatnik musi sam złożyć deklarację podatkową. Rozumiem, że dopiero gdy urząd nie zgadza się z tą deklaracją, to wtedy wszczyna się postępowanie podatkowe.

RB: Jeżeli urząd nie zgadza się z deklaracją złożoną przez podatnika, to wtedy dokonuje własnego wyliczenia podatku i doręcza tę decyzję podatnikowi z dokładnym wskazaniem, czego nie uwzględnił w deklaracji podatnika oraz jakie jest tego uzasadnienie.

SP: A jak jest z podatkiem od nieruchomości?

RB: W przypadku podatku od nabycia nieruchomości, to w takiej sytuacji sprzedający składa deklarację.

SP: Chodzi mi o podatek gminny, od posiadania nieruchomości.

RB: W przypadku podatków gminnych, jego obliczenie dokonywane jest na podstawie tej samej deklaracji podatkowej, co inne podatki. Nie ma konieczności składania odrębnej deklaracji. W tej jednej deklaracji podatnik wykazuje majątek, w tym nieruchomości i na tej podstawie obliczany jest podatek gminny. Jeżeli gmina sama oblicza podatek, to otrzymuje z urzędu podatkowego informację o zadeklarowanych nieruchomościach. A jeżeli gmina delegowała zadania podatkowe do urzędu podatkowego, to wtedy urząd ten, w imieniu gminy, oblicza ten podatek.

SP: Czy w każdym wypadku urząd podatkowy wydaje decyzję?

RB: Zawsze tak jest, że wydawana jest decyzja o wysokości podatku. Jest tylko jeden wyjątek, dla osób które nie mają stałego prawa pobytu w Szwajcarii bądź też nie spełniają innych wymogów administracyjnych, to w takim przypadku pracodawcy pobierają podatek u źródła, czyli odprowadzają podatek, bezpośrednio potrącając go z wypłacanego wynagrodzenia.

MCJ: Decyzje naszej komisji doręczane są za pomocą listów za potwierdzeniem odbioru. Dzięki temu wiemy, kiedy zainteresowany odebrał naszą decyzję i czy podatnik ma jeszcze termin na wniesienie środka odwoławczego. Pozostała korespondencja dokonywana jest zwykłą pocztą, już nie poleconą.

4. Wymogi formalne odwołania

MCJ: Jeżeli organ podatkowy doręczy decyzję określającą wysokość podatku i jeżeli decyzja ta nie jest zgodna ze złożoną deklaracją, to podatnik może złożyć odwołanie (sprzeciw) od tej decyzji. Środek ten kierowany jest do tego samego organu, który wydał kwestionowaną decyzję i organ ten jeszcze raz ma obowiązek zbadać dany przypadek. Co

do wymogów formalnych, to są one bardzo ograniczone. Wystarczy, że odwołanie zostanie złożone na piśmie, nie musi ono zawierać ani wniosków, ani uzasadnienia. Wystarczy wyrażenie niezadowolenia (brak zgody) z danej decyzji. Jedyne wymóg to termin na wniesienie środka odwoławczego, który wynosi 30 dni. Te wymogi wynikają z ustawy podatkowej.

SP: A do kogo kierowane jest odwołanie w przypadku podatków gminnych, w gminach, które mają swoją administrację podatkową?

MCJ: Jeżeli gmina sama oblicza wysokość podatku, to odwołanie kierowane jest do gminy. Jeżeli natomiast gmina delegowała zadania podatkowe na kantonalną administrację podatkową, to wtedy odwołanie jest kierowane do tej administracji kantonalnej.

SP: Czy w gminie posiadającą własną administrację podatkową tworzony jest wydział ds. odwołań?

RB: Zazwyczaj w urzędzie gminy wydzielona jest komórka podatkowa, która zajmuje się podatkami i odwołaniami.

MCJ: Po wniesieniu tego odwołania urząd jeszcze raz sprawdza decyzję podatkową i jeżeli dojdzie do wniosku, że pierwotna decyzja była prawidłowa, a odwołanie jest bezzasadne, to urząd pierwszej instancji wydaje nową decyzję – decyzję odwoławczą. W decyzji tej szczegółowo uzasadnia swoje rozstrzygnięcie i wraz z pouczeniem o przysługujących środkach odwoławczych doręcza decyzje podatnikowi. Natomiast jeżeli odwołanie zostanie przez urząd uwzględnione, to ten sam urząd I instancji wydaje ponowną decyzję, uwzględniającą odwołanie. Nie jest to decyzja odwoławcza, ale ponowna decyzja merytoryczna organu I instancji. Oczywiście od tej decyzji przysługuje podatnikowi także odwołanie.

SP: Czy jest jakaś szczególna komórka odwoławcza?

RB: Tak, to jest ta komórka, w której ja pracuję. Zajmujemy się tylko decyzjami odwoławczymi, tymi, które wymagają szczegółowego uzasadnienia prawnego i które nie uwzględniają odwołań. Ten dział składa się z prawników. Natomiast odwołaniami uwzględnianymi zajmuje

się ten sam dział merytoryczny, który wydał pierwszą decyzję. Jest to dział właściwy dla danego rodzaju podatku.

SP: Czy dużo osób pracuje w tym dziale?

RB: W Kantonie Basel-Miasto jest to kilkoro pracowników. Ale część z nich pracuje na część etatu. Jest to 7 osób, z czego wychodzi 5,5 pełnego etatu. To są wyłącznie prawnicy.

SP: Dlaczego tyle osób pracuje na część etatu?

RB: Po części są to kobiety, które urodziły dzieci i po urodzeniu nie chcą pracować na cały etat. Kanton wspiera politykę rodzinną i dlatego stwarza takie możliwości.

SP: W Polsce w urzędach gmin także prowadzony jest taki eksperyment. I system ten sprawdza się, choć nie wszyscy kierownicy urzędów chcą eksperymentować.

RB: W Szwajcarii funkcjonuje to od 10-15 lat. Wcześniej także przełożeni byli bardzo konserwatywni i nie chcieli tego realizować.

SP: Dotyczy to także mężczyzn?

RB: Mężczyźni także mają taką możliwość. W naszym urzędzie jest jeden taki pan. Ale w innych wydziałach wielu mężczyzn pracuje np. na 80% etatu.

MCJ: W innych kantonach, tam, gdzie gmina deleguje zadania podatkowe na administrację kantonálną i podatkowy urząd kantonálny chce uznać odwołanie wniesione przez podatnika, które będzie uderzało w interes fiskalny gminy, to gmina może wnieść odwołanie od takiej decyzji. Bo choć zadania zostały delegowane na administrację kantonálną, to jednak taka decyzja narusza interes gminy.

SP: W Polsce jest to niedopuszczalne. W Polsce uznaje się, że gmina nie może być jednocześnie organem podatkowym i wierzycielem. Polski TK wydał ostatnio orzeczenie, uznając, że jest to zgodne z Konstytucją. Natomiast każda gmina może wystąpić do prokuratora o wniesienie odwołania (w interesie państwa).

MCJ: Od decyzji odwoławczej organu I instancji (czyli nieuwzględniającej odwołania) można wnieść skargę do Komisji i jest na to także termin 30 dni. Środek ten nazywa się „rekurs” – w zakresie podatków kantonalnych, a „skarga” to środek odwoławczy do Komisji od decyzji obejmującej podatki konfederacyjne. Komisja prowadzi zazwyczaj równocześnie dwa postępowania odwoławcze, w zakresie podatku kantonального i konfederacyjnego. Formalna różnica pomiędzy tymi dwoma rodzajami odwołań jest taka, że w przypadku odwołań od decyzji dotyczących podatków kantonalnych, to w terminie 30 dni należy wnieść sam środek zaskarżenia, ale może być bez uzasadnienia i jednocześnie powinien zawierać wniosek o wyznaczenie dodatkowego terminu na wniesienie uzasadnienia. W przypadku skargi od decyzji obejmującej podatek kantonalny, skargę wnosi się we wskazanym terminie wraz z uzasadnieniem. Tutaj zaznaczyłem te wymogi formalne. Oczywiście obowiązuje forma pisemna. Dodatkowym wymogiem jest istnienie interesu prawnego po stronie podatnika. Jeżeli decyzja odwoławcza nie wpływa negatywnie na interesy podatnika, to nie przysługuje od niej skarga.

SP: Co się wtedy ze skargą dzieje? Następuje odrzucenie?

MCJ: W zasadzie wtedy Komisja wydaje wyrok o nieprzyjęciu skargi, ponieważ co do zasady musi być wydany wyrok. Jednakże, jeżeli podatnik wnieśli skargę od decyzji podatkowej, która nie narusza jego interesu, to zazwyczaj podatnik jednak cofa skargę. Oczywiście Komisja nie może wysłać oficjalnie informacji, że skarga będzie odrzucona, ponieważ podatnik nie ma interesu prawnego w jej wniesieniu. Odbywa się to inaczej. Komisja wysyła do podatnika wezwanie do uiszczenia zaliczki na koszty. Wtedy podatnik zazwyczaj reflektuje się co do braku interesu i cofa skargę. Najczęściej nie dochodzi do wydania wyroku o nieprzyjęciu skargi.

5. Terminy i formy do wniesienia skargi podatkowej.

SP: Mam jeszcze pytanie dotyczące obliczania terminu do wniesienia skargi. Jeżeli decyzje wysyłane są zwykłą pocztą, a nie poleconą, to w jaki sposób obliczany jest termin na wniesienie skargi?

MCJ: Termin ten jest obliczany w zasadzie od daty wysyłki decyzji podatkowej. Oczywiście, wobec tego, że wysyłka następuje pocztą zwykłą, może dojść do problemów z wykazaniem otrzymania. W tym zakresie obowiązuje reguła, że decyzję uznaje się za doręczoną w terminie 5-7 dni od dnia jej wysłania. I dopiero od upływu tych kilku dni oblicza się początek biegu terminu do wniesienia odwołania. Jeżeli podatnik twierdzi, że dostał decyzję w innym terminie, to musimy to uwzględnić. Jeżeli natomiast podatnik twierdzi, że w ogóle nie doręczono mu decyzji, to musimy mu ją wysłać ponownie. Tym razem następuje wysyłka pocztą poleconą za potwierdzeniem odbioru.

MCJ: Jeżeli chodzi o doręczenia decyzji odwoławczych, od których przysługuje środek do Komisji, ich wysyłka następuje pocztą poleconą. Wprawdzie nie za potwierdzeniem odbioru, ale na poczcie można z łatwością sprawdzić datę doręczenia.

SP: A do którego organu wnoszona jest skarga, do urzędu podatkowego czy też bezpośrednio do Komisji?

MCJ: W pouczeniu dołączonym do decyzji odwoławczej jest informacja, że należy wnieść skargę do Komisji, ale jeżeli skarga zostanie wniesiona bezpośrednio do urzędu podatkowego, to wtedy także uznaje się ją za wniesioną w terminie, a urząd przekazuje ją do Komisji.

SP: A co się dzieje ze skargą w przypadku niedotrzymania terminu na jej wniesienie?

MCJ: Jeżeli środek odwoławczy wnoszony ponownie do urzędu I instancji zostanie wniesiony po terminie, to urząd oddala odwołanie, nie orzekając merytorycznie. Od tej decyzji przysługuje odwołanie do Komisji. Jeżeli Komisja uzna, że termin nie został zachowany, to także oddala skargę. Natomiast, jeżeli zostanie naruszony termin do wniesienia skargi do Komisji, to wtedy komisja rozstrzyga i nie wdając się w spór merytoryczny, oddala skargę.

6. Uprawnienie do wniesienia środka odwoławczego. Pełnomocnicy

MCJ: Uprawnionymi do wnoszenia środków odwoławczych do urzędu podatkowego są podatnicy. A uprawnionym do wniesienia skargi do

Komisji Finansowej uprawniony jest podatnik, który otrzymał decyzję odwoławczą urzędu, czyli nieuwzględniającą jego odwołania. Przedmiotem skargi do Komisji może być tylko to, co było przedmiotem odwołania do urzędu podatkowego. Jeżeli zatem w odwołaniu do urzędu podatkowego podatnik odwoływał się tylko od jednego rodzaju podatku, to nie może w skardze do Komisji podnosić zarzutów dotyczących innych podatków. Podatnik może być oczywiście reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Nie ma oczywiście obowiązku (przymusu) adwokackiego. Jeżeli podatnik nie może sam się reprezentować w sprawie podatkowej, przede wszystkim ze względu na jej złożoność, to może wnieść o przydzielenie mu adwokata z urzędu. Przesłanką otrzymania adwokata z urzędu jest niemożność samodzielnego ustanowienia adwokata (podatnik musi być w potrzebie), skomplikowanie sprawy oraz sprawa nie może już przy pierwszej ocenie nie mieć szans powodzenia. Jeżeli skarga jest oczywiście bezzasadna, to nie można oczekiwać od państwa, że będzie opłacać adwokata. Jeżeli pełnomocnik został ustanowiony, to wtedy doręczenia dokonywane są wyłącznie bezpośrednio podatnikowi.

7. Wpływ wniesienia środka odwoławczego na wykonanie decyzji podatkowej

MCJ: Co do wykonania decyzji w przypadku wniesienia odwołania lub skargi: wniesienie odwołania zarówno do urzędu, jak i skargi do Komisji wstrzymuje z urzędu wykonanie decyzji. Przy czym w innych kantonach te regulacje mogą być odmienne, np. konieczne może być wniesienie odrębnego wniosku. Natomiast, jeżeli chodzi o podatki konfederacyjne, to obowiązuje taka sama zasada jak w przypadku przepisów kantonalnych, ponieważ przepisy przekierowują na regulacje obowiązujące w kantonach. Przy czym zasada ta nie wynika wprost z przepisów, ale z rozumowania *a contrario*. Jeżeli w przepisach nie ma o tym mowy, że w przypadku wniesienia środka odwoławczego należy zapłacić podatek, to należy to interpretować w ten sposób, że decyzja nie podlega wykonaniu.

Natomiast jest teraz nowa propozycja, zgodnie z którą będzie możliwe złożenie wniosku o niewstrzymywanie decyzji, w przypadku skarg do komisji.

8. Zasady oceniania wniesionych odwołań

SP: Chodzi o to, czy decyzja odwoławcza jest wydawana przez inne osoby. I jakie oznaczenie ma taka decyzja?

RB: Wewnętrznie, w urzędzie podatkowym, wygląda to w ten sposób, że odwołanie trafia do tej samej osoby, która wydała decyzję. Ta osoba pisze wewnętrzną notatkę wraz z uzasadnieniem. To trafia do kierownika działu merytorycznego. Kierownik to akceptuje i kieruje do działu prawnego. Dział prawny pisze decyzję i kierownik działu prawnego to akceptuje. Także gdy nie jest wydawana decyzja odwoławcza, to wewnętrznie procedura wygląda tak samo. A zatem cztery osoby zajmują się każdym przypadkiem. Tylko w bardzo jasnych, prostych przypadkach dział prawny nie jest angażowany w postępowanie (np. pomyłki rachunkowe).

MCJ: Natomiast w Komisji Finansowej procedura wydawania orzeczenia jest odmienna. Cała Komisja liczy 12 członków. Na posiedzenia zapraszanych jest zazwyczaj 5 członków. Każda sprawa ma referenta. Referent referuje na posiedzeniu swoją sprawę. Następnie każdy przypadek jest dyskutowany. W roku Komisja spotyka się 11 razy. Na każdym posiedzeniu jest rozpatrywanych 5 do 8 skarg i w roku wydawanych jest od 80 do 90 wyroków.

SP: Jak długo trzeba czekać na wyrok Komisji?

MCJ: Jesteśmy bardzo obciążeni. Obecnie termin ten wynosi do roku od wniesienia skargi.

SP: Czy w innych kantonach jest podobnie?

MCJ: Nie wiem tego dokładnie.

SP: Czy każdy z referentów przygotowuje uzasadnienie do orzeczenia?

MCJ: W zasadzie każde uzasadnienie orzeczenia ja przygotowuję, jako projekt. Robię to na podstawie notatek sporządzanych podczas posiedzeń.

SP: Jak duże objętościowo są uzasadnienia?

MCJ: Zależy to oczywiście od złożoności sprawy. Przeciętnie jest to 5-7 stron, minimalnie 3 strony, ale oczywiście są i bardziej złożone sprawy. Przygotowałem dla Państwa parę decyzji, które były publikowane. Możecie się na ich podstawie zorientować co do budowy wyroku i jego zawartości.

SP: Kiedy Pan to pisze?

MCJ: Mam jeszcze pomoc, ale faktycznie jest to problem, żeby zmieścić się w czasie. Oczywiście niekiedy można odwołać się do podobnych rozstrzygnięć i ich uzasadnień. Tu jest wyrok sądu apelacyjnego w sprawie naszej decyzji. A tu jest jeszcze wyrok sądu konfederacyjnego w Lozannie. Oczywiście nie musicie Państwo zwracać uwagi na problem merytoryczny, ale na formę. W Internecie jest jeszcze wiele innych takich orzeczeń.

Jeszcze co do zasady, to istotne jest także, że urzędy podatkowe zazwyczaj w swoim orzecznictwie uwzględniają wyroki komisji. Ale jest to zwyczajne kształtowanie orzecznictwa.

9. Możliwość zmiany decyzji przez organ podatkowy na niekorzyść podatnika

RB: Nie obowiązuje nas zasada *reformationis in peius*. Urząd, jak i Komisja mogą wydać orzeczenia także na niekorzyść podatnika, przy czym istnieje obowiązek wysłuchania podatnika w takim przypadku.

SP: Chciałem zapytać jeszcze o porozumienie podatkowe (umowę podatkową), które występuje w Szwajcarii?

MCJ: Nie jest to w zasadzie umowa. Jest to instytucja uregulowana w ustawie i może być zastosowana wobec podatników, którzy spełniają szczególne przesłanki ustawowe. Jest to bardzo problematyczne politycznie, ponieważ dotyczy tylko małej, wybranej grupy podatników. W niektórych kantonach jest to już zniesione. Niektóre kantony zaostrzają przesłanki.

SP: Czy można wnieść odwołanie lub skargę e-mailem lub faksem?

MCJ: Bardzo wielu podatników zwraca się za pomocą e-maila do urzędu podatkowego. Ale złożenie odwołania lub skargi za pomocą e-maila nie jest możliwe. Konieczne jest złożenie takiego środka w zwykłej formie pisemnej. Ale i w tym zakresie istnieją różnice w zależności od kantonu. Np. w kantonie Bern możliwe jest złożenie odwołania za pomocą specjalnej platformy internetowej.

SP: Dziękujemy bardzo za wyczerpujące przedstawienie tematu oraz poświęcony nam czas.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W SĄDZIE APELACYJNYM W BAZYLEI (SZWAJCARIA). WYWIADY I MATERIAŁY

Bazylea, 12 listopada 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Sądzie Apelacyjnym w Bazylei (Appellationsgericht Basel-Stadt) z 12 listopada 2010 r.

Rozmówca:

Dr Stephan Wullschleger – sędzia, przewodniczący wydziału

Tłumacz:

Marcin Chomiuk

**Od lewej: dr Sławomir Presnarowicz
oraz dr Stephan Wullschleger – sędzia, przewodniczący wydziału**

Stephan Wullschleger (SW): Jako prezydent sądu apelacyjnego jestem odpowiedzialny za sprawy cywilne, karne i administracyjne. Z obszaru prawa administracyjnego zajmuję się sprawami podatkowymi. W prezydium sądu jest trzech sędziów, którzy są na stałe zatrudnieni w sądzie.

Sławomir Presnarowicz (SP): Czy sędziowie są tu także wybierani w wyborach powszechnych?

SW: Tak. My rozróżniamy prezydenta sądu i pozostałych sędziów. Prezydent sądu wybierany jest w wyborach powszechnych. W ten sposób wybierani są także pozostali sędziowie zawodowi oraz orzekający pozaetatowo. Natomiast sędziowie zastępczy wybierani są przez parlament kantonalny. Proszę uwzględnić, że struktura sądownictwa jest uregulowana kantonalnie. Oznacza to, że w pozostałych kantonach może wyglądać to inaczej.

SP: Czyli w zależności od kantonu może być różna struktura sądów?

SW: Tak. Niektóre kantony mają specjalne sądy do spraw podatkowych albo sądy administracyjne z wydziałami podatkowymi.

SP: A jak to wygląda w przeważającej części kantonów?

SW: W zasadzie sądy podatkowe są zintegrowane z sądami powszechnymi, ale zazwyczaj za sprawy podatkowe odpowiadają wyspecjalizowani sędziowie tych sądów. Także u nas zmierzamy w tym kierunku.

SP: Oznacza to, że w kantonie Bazylea są sądy niższych instancji?

SW: Są sądy I instancji: cywilny, karny i komisja do spraw administracyjnych, w której byliście Państwo.

SP: Ilu sędziów zajmuje się w tym sądzie podatkami?

SW: Wszyscy trzej sędziowie wchodzący w skład prezydium. Poza tym 6 sędziów zawodowych i 9 sędziów zastępczych. Ale nie ma specjalizacji. Każdy sędzia może dostać sprawę z każdego obszaru działania sądu. W przypadku spraw podatkowych nie ma posiedzeń jawnych, większość spraw załatwiana jest w procedurze obiegowej. Sędzia sprawozdawcza przygotowuje propozycje orzeczenia, a pozostali sędziowie zapoznają się z tą propozycją i wnoszą poprawki, albo też ją akceptują, co oznacza głosowanie za wyrokiem.

SP: Czy sędziowie mają asystentów?

SW: Mamy tzw. pisarzy sądowych. Odpowiadają oni za przygotowanie protokołu rozprawy. Zajmują się także formułowaniem postanowień oraz uzasadnień. Są to prawnicy.

SP: Ile spraw podatkowych rocznie trafia do tego sądu?

SW: Około 15-20 spraw rocznie.

SP: Czyli zasadniczo nie jest to wiele. A ile łącznie spraw załatwia się w tym sądzie?

SW: Około 650 spraw rocznie.

SP: Czy skargę w sprawach podatkowych składa się bezpośrednio do sądu?

SW: Skarga powinna zostać bezpośrednio skierowana do sądu, ale jeżeli zostanie skierowana do organu II instancji, to uważa się termin na jej wniesienie za zachowany, a komisja przekazuje skargę dalej.

SP: A czy są szczególne wymogi skargi w sprawach podatkowych?

SW: Skarga powinna zostać wniesiona w terminie 10 dni od doręczenia decyzji, ale jeszcze bez uzasadnienia. Uzasadnienie powinno zostać wniesione w terminie kolejnych 20 dni. Co daje w sumie 30 dni. Ale termin na wniesienie uzasadnienia może zostać przedłużony. Nie można przedłużyć natomiast 10-dniowego terminu na wniesienie skargi.

SP: A jak wygląda sprawa kosztów?

SW: Przy wniesieniu skargi strona jest zobowiązana do wniesienia zaliczki na koszty, a jeżeli opłata w oznaczonym terminie nie zostanie wniesiona, to skarga nie jest rozpatrywana (pozostawiona bez rozpatrzenia).

SP: A czy wniesienie skargi wstrzymuje zapłatę podatku?

SW: Aby uzyskać wstrzymanie zapłaty podatku, należy złożyć oddzielny wniosek do sądu. Co do zasady, to odroczenie jest udzielane. Rzadko sąd odmawia wstrzymania wykonania. Jest to uregulowane w ustawie

o postępowaniu administracyjnym. Wszystkie ustawy można znaleźć w Internecie.

SP: Czy istnieje przymus adwokacki?

SW: Nie, podatnik może sam stawać przed naszym sądem.

SP: A w wyższych instancjach?

SW: Nie. Ale jeżeli podatnik jest reprezentowany, to mogą to robić zawodowo tylko adwokaci. Przed komisją każdy może być pełnomocnikiem podatnika.

SP: A gdzie służy skarga od orzeczenia sądu apelacyjnego?

SW: Środek prawny do ostatniej instancji, do Lozanny.

SP: Czyli Państwa wyrok nie jest prawomocny?

SW: Prawomocność nastąpi po upływie 30-dniowego terminu na wniesienie środka prawnego.

SP: Czy osoba składająca skargę do Państwa sądu może wnieść o zwolnienie od kosztów sądowych?

SW: Tak. Można złożyć wniosek o zwolnienie z kosztów, należy wykazać przy tym, że nie można bez naruszenia własnej egzystencji pokryć tych kosztów. Można także dostać adwokata z urzędu.

SP: Jeśli skarga trafia do Państwa, to na jakim etapie komisja może jeszcze zmienić swoją decyzję?

SW: Zdaje się, że do czasu zakończenia postępowania komisja może zmienić swoją decyzję. Ale w zasadzie nie spotyka się takich przypadków.

SP: Czy istnieje obowiązek, aby przewodniczący komisji stawał przed sądem?

SW: Zazwyczaj postępowanie odbywa się wyłącznie pisemnie. Czyli wpływa skarga, a komisja może złożyć odpowiedź. Odpowiedź komisji doręczana jest podatnikowi, a ten może także odpowiedzieć pisemnie.

SP: Jak długo przeciętnie trwa sprawa podatkowa w tym sądzie?

SW: Obecnie terminy te wydłużają się. Mamy przypadki, gdzie można by wydać orzeczenie, ale dużo czasu zajmuje wymiana pism pomiędzy stronami. W sumie 10-12 miesięcy.

SP: Czy tak jest podobnie w innych kantonach?

SW: Tak mi się wydaje, ale nie jestem pewien.

SP: Ilu sędziów orzeka w składzie w sprawach podatkowych?

SW: Zasadniczo 5 sędziów, ale ustawa przewiduje, że wyrok może wydać 4 sędziów. Więc jeżeli 4 sędziów jest za takim wyrokiem, to poprzestaje się na 4.

SP: W jakim czasie należy przygotować uzasadnienie do wyroku?

SW: Nie ma terminów ustawowych, ale trwa to ca. 3 miesiące.

SP: Termin na wniesienie środka odwoławczego liczy się od doręczenia wyroku z uzasadnieniem?

SW: Tak, 30 dni od doręczenia wyroku z uzasadnieniem.

SP: A czy możliwe są mediacje w sprawach podatkowych?

SW: Ustawy kantonalne nie przewidują mediacji. Nigdy nie zdarzyło mi się w sprawach podatkowych prowadzenie mediacji. W ogólnych sprawach administracyjnych zdarzało mi się prowadzić mediacje, a raczej skłaniać strony do wypracowania wspólnego stanowiska, ale nie w sprawach podatkowych.

SP: To są najważniejsze pytania i dziękuje bardzo za rozmowę.

HO

Verwaltungsrechtspflegegesetz

270.100

Gesetz über die Verfassungs- und Verwaltungsrechtspflege (VRPG)

Inhalt

<i>A. Allgemeine Vorschriften</i>	3
<i>B. Die Anrufung des Verwaltungsgerichtes und die Parteien</i>	3
I. Gerichtsbarkeit des Verwaltungsgerichtes	5
II. Parteien	5
III. Rekurerhebung	6
<i>C. Verfahren</i>	7
I. Allgemeine Grundsätze	8
II. Verfahren bis zur Gerichtsverhandlung	8
III. Gerichtsverhandlung und Urteil	9
<i>D. Die Anrufung des Verfassungsgerichts</i>	10
I. Umfang der Verfassungsgerichtsbarkeit	11
Verfassungsgericht	11
Verfahrensbestimmungen	11
II. Beschwerden wegen Verletzung verfassungsmässiger Rechte	12
Zuässigkeit	12
Ausnahmen	12
III. Beschwerde gegen Erlasse	13
Zuässigkeit	13
Beschwerdebefugnis	13
Beschwerdefrist	13
Aufschiebende Wirkung	14
Urteil	14
IV. Beschwerde wegen Verletzung der Volksrechte	14
Zuässigkeit und Umfang der Beurteilung	15
Rechtliche Zulässigkeit von Initiativen	15
Beschwerdebefugnis	16
Beschwerdefristen	16
V. Beschwerde wegen Verletzung der Gemeindeautonomie	16
Beschwerde	16
<i>E. Besondere Vorschriften über Rekurse in Versorgungssachen</i>	16
I. Geltung dieser Vorschriften und Ausschluss des Rekurses	17
II. Parteien in Versorgungssachen	17
III. Rekurerhebung in Versorgungssachen	17
IV. Verfahren in Versorgungssachen	18
<i>F. Besondere Vorschriften über den Rekurs wegen Rechtsverzögerung</i>	18
<i>Einführungsbestimmungen</i>	19
<i>Übergangsbestimmung</i>	19

1

KONIEC

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W ORGANIE PODATKOWYM W WIEDNIU. WYWIADY I MATERIAŁY

Wiedeń, 15 listopada 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Organie Podatkowym w Wiedniu (Finanzamt
9/18/19/Klosterneuburg) z 15 listopada 2010 r.**

Rozmówca:

Hofrat Mag. Franz Zaussinger, Sara Eliaz, Natalia Kovac

Tłumacz:

Marcin Chomiuk

**Od lewej: Hofrat Mag. Franz Zaussinger, dr Sławomir Presnarowicz,
Marcin Chomiuk oraz Sara Eliaz, Natalia Kovac**

Franz Zaussinger (FZ): Jesteśmy urzędem finansowym I instancji właściwym dla trzech dzielnic Wiednia i Dolnoaustriackiej części Austrii.

Sławomir Presnarowicz (SP): Dziękuję bardzo przede wszystkim za przyjęcie. Cieszę się, że mogę gościć w Wiedniu już po raz trzeci.

Poprzednim razem goszcząc u Pani Daniela Moser, dowiedziałem się bardzo wiele o postępowaniu podatkowym w Austrii. Ale koniecznie chciałem odwiedzić organ I instancji, będący przecież, używając terminologii militarnej, na pierwszej linii frontu.

FZ: Ja również cieszę się z Państwa odwiedzin. Na wstępie chcę zaznaczyć, że dr Leneis jest kierownikiem referatu w Niezależnym Senacie Finansowym (NSF), do którego trafiają odwołania z naszego urzędu. Jesteśmy zatem w stałym kontakcie.

SP: Moje wizyty w organach podatkowych i sądach mają pomóc mi w zebraniu materiału do przygotowywanej przeze mnie habilitacji. Z pierwszej wizyty w Wiedniu zrobiłem już raport. Również z tej wizyty przygotujemy raport. Jeżeli Państwo pozwolicie, to chciałbym wykorzystać zdobytą dzisiaj wiedzę właśnie do pracy naukowej. Niestety samo studiowanie publikacji naukowych nie jest wystarczające do poznania funkcjonowania postępowania podatkowego w praktyce. Do tego konieczne jest postawienie wielu pytań osobom, które zajmują się tym postępowaniem na co dzień. Nie chcielibyśmy Państwu zabierać dużo czasu, ale będziemy wdzięczni za poświęcenie nam godziny.

FZ: Tak, oczywiście, możecie Państwo pytać o wszystko. Otrzymaliśmy także Państwa listy z pytaniami.

SP: Może zacznijmy od pytania, ile organów I instancji funkcjonuje w Austrii?

FZ: Mamy 41 organów I instancji w całej Austrii.

SP: Są to organy właściwe dla wszystkich podatków, czy tylko samorządowych i krajowych?

FZ: Podstawowy podział organów podatkowych to podział na urzędy finansowe i urzędy celne. Działają one oddzielne, chociaż podlegają pod Ministerstwo Finansów. Jeżeli chodzi o podatki krajów związkowych i gminy, to urzędy skarbowe nie są dla nich właściwe. Znaczenie podatków samorządowych nie jest jednak w Austrii zbyt wielkie.

SP: Z tego, co wiem, są to podatki od nieruchomości i od środków transportu.

FZ: Podatek od środków transportu jest podatkiem krajowym. Podatkami gminnymi są bardzo egzotyczne podatki, np. od urządzania imprez rozrywkowych (to w Wiedniu).

SP: Wcześniej był także podatek od spadków, ale został zlikwidowany.

FZ: Podatek ten był pobierany przez urzędy skarbowe. Ponadto, także w ramach urzędów skarbowych występuje podział na kompetencje według podatków. Podatek od spadków został zlikwidowany w 2008 r.

SP: Czy w Austrii istnieje podatek od posiadania psów?

FZ: Tak, to jest podatek gminny. I jest pobierany w zasadzie przez każdą gminę.

SP: Ile w sumie podatków jest we właściwości Państwa urzędu?

FZ: Są to: podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych, podatek VAT, podatek od nabycia nieruchomości, podatek od dochodów kapitałowych, podatek od środków transportu etc. Jest to co najmniej 10 rodzajów podatku. Właściwość rzeczowa urzędu jest często modyfikowana ustawowo. Np. duzi przedsiębiorcy są przypisani w Wiedniu jednemu urzędowi. Podobnie fundacje są we właściwości jednego urzędu.

SP: A ile w Wiedniu jest urzędów podatkowych, takich jak Państwa?

FZ: Takich urzędów jest w sumie 9, przy czym jeden jest urzędem specjalnym do opłat. Właściwość siedmiu urzędów zależy wyłącznie od siedziby podatnika, ósmy urząd ma swoją zwyczajną właściwość terytorialną oraz przypisani są do niego duzi przedsiębiorcy. Natomiast, jak wspomniałem, dziewiąty urząd jest urzędem o specjalnej właściwości jedynie do opłat.

SP: Czyli podatkami, z którymi macie Państwo najwięcej pracy, to podatki dochodowe i podatek VAT?

FZ: Tak, w tym podatek od dochodów pracowniczych, który pobierany jest przez pracodawców jako płatników.

SP: A ilu podatników państwo macie pod sobą?

FZ: Ilu dokładnie podatników mamy, trudno jest wskazać. Natomiast mogę powiedzieć, ilu mamy podatników rozliczających się samodzielnie. Jest to 56 000 podmiotów, którymi zajmuje się siedem działów w naszym urzędzie. Natomiast pracownicy głównie rozliczani są przez pracodawców, tzn. oni sami nie dokonują rozliczenia bezpośrednio z urzędem. Oni jedynie składają własne deklaracje, jeżeli decydują się na samodzielne rozliczenie, jeżeli korzystają z jakichś ulg.

SP: Czy pracodawcę uznaje się za płatnika podatku?

FZ: Pracodawca jest zobowiązany do obliczenia i poboru podatku. Jeżeli pracodawca pomyli się w obliczaniu podatku, to urząd skarbowy egzekwuje dopłatę od pracodawcy. Pracownik jest zobowiązany do dopłaty tylko, jeżeli pracownik byłby w zмовie z pracodawcą i wiedział o zaniżonym poborze podatku.

SP: Przechodząc do przykładowego rozliczenia. Czy podatnik, który się samodzielnie rozlicza z urzędem skarbowym, jest zobowiązany do złożenia deklaracji podatkowej?

FZ: W przypadku spółek osobowych opodatkowanie odbywa się w ten sposób, że urząd skarbowy właściwy dla siedziby spółki dokonuje obliczenia dochodu spółki i wysyła informację do urzędów właściwych dla poszczególnych wspólników. Urzędy te obliczają wysokość podatku. Podatnik niezadowolony z obliczonej wysokości podatku odwołuje się od decyzji urzędu właściwego dla spółki. Chyba że wspólnik ma także inne źródła dochodu i przysługują mu np. odliczenia i jego odwołanie ma dotyczyć właśnie tych kwestii, to wtedy odwołuje się od decyzji właściwego dla siebie urzędu.

SP: Czy akty administracyjne wydawane przez oba urzędy są decyzjami podatkowymi?

FZ: Pierwszy akt jest to decyzja podatkowa. Natomiast zawiadomienie o samej wysokości podatku nie jest decyzją, ale tylko powiadomieniem.

SP: Czy na podstawie informacji tego drugiego urzędu skarbowego podatnik jest zobowiązany do zapłaty podatku, czy też musi jeszcze złożyć deklarację podatkową?

Natalia Kovac (NK): Nazywam się Natalii Kovac i zajmuję się sprawami dotyczącymi postępowania podatkowego dla podatków dochodowych. Urząd finansowy, w którego obszarze właściwości znajduje się źródło dochodu, np. cztery osoby zamieszkałe w różnych miejscach w Austrii wybudowały dom czynszowy w Bregenz. W takiej sytuacji Urząd Skarbowy w Bregenz oblicza podstawę opodatkowania, biorąc pod uwagę także wydatki czynione na utrzymanie tego domu przez właścicieli. Urząd ten dokonuje w swojej decyzji ustalenia podstawy opodatkowania oraz udziałów, jakie mają poszczególni podatnicy w tym dochodzie. Taka decyzja wysyłana jest do podatników oraz do urzędów skarbowych właściwych dla podatników. Każdy z tych organów, właściwych dla poszczególnych podatników, otrzymuje decyzje także od innych organów, o ile w obszarze ich właściwości dany podatnik osiąga dochody. Mając już wszystkie te decyzje, organ miejsca zamieszkania podatnika wydaje decyzję, w której oblicza wysokość podatku. Jeżeli podatnik chce się odwołać od ustalonej podstawy opodatkowania, to podatnik odwołuje się nie od decyzji całościowej, ale od decyzji poszczególnego urzędu skarbowego, który obliczył jego dochód i wydał decyzję o wysokości podstawy opodatkowania.

SP: A od tej decyzji ostatecznej, obliczającej wysokość opodatkowania, czy także przysługuje odwołanie?

FZ: Tak, ale nie w zakresie decyzji częściowych, ustalających wysokość dochodu z poszczególnych źródeł.

SP: Jeżeli podatnik naruszy termin do odwołania się od decyzji częściowej, to nie może odwołać się od tej decyzji całościowej?

FZ: Nie. Chodzi o ułatwienie rozliczenia podatku. Bowiem to urząd, w którego obszarze właściwości leży źródło dochodu, ma cały ogład sytuacji i zna stan faktyczny. Dużym utrudnieniem byłoby, gdyby każdy ze współników, zamieszkujący w różnych częściach kraju, mógł odwoływać się od decyzji wydanej dotyczącej dochodu osiąganego przez spółkę do swojego miejscowego urzędu skarbowego, ponieważ wtedy dochodem spółki zajmowałby się nie jeden urząd, ale kilka urzędów w zależności od liczby współników i ich miejsc zamieszkania. Natomiast podatek VAT pobierany jest zawsze tam, gdzie jest naliczony.

SP: Weźmy przykład pracownika, ale takiego, który korzysta jeszcze z jakiejś ulgi i samodzielnie rozlicza się z urzędem. Czy taka osoba składa deklaracje podatkową?

FZ: Pracodawca pobiera miesięcznie zaliczki od wypłacanych wynagrodzeń. Po zakończeniu roku pracownik może złożyć wniosek, żeby to pracodawca złożył za niego rozliczenie roczne, może jednak także sam dokonać rozliczenia, jeżeli np. osiąga dochody z innych źródeł albo ma prawo do dokonania odliczeń od dochodu. Zazwyczaj deklaracja jest składana w formie elektronicznej. Na podstawie deklaracji wydawana jest decyzja. Wraz z decyzją zazwyczaj składany jest wniosek o zwrot podatku. Podatnik ma 5 lat na złożenie deklaracji. Jeżeli jednak chodzi o zwrot podatku, to podatnicy składają deklarację dużo wcześniej, zazwyczaj do końca kwietnia roku następnego.

SP: Ilu takich podatników rozlicza Pana urząd?

FZ: Około 40 tysięcy. Większość z nich rozliczana jest elektronicznie i tylko 25% z nich poddawana jest kontroli/weryfikacji przez pracowników naszego urzędu. Tylko w przypadku szczególnych odliczeń, które generują duży zwrot, system wskazuje takich podatników do kontroli. System działa na zasadzie ryzyk. Są one wprowadzane do systemu i system wykazuje deklaracje, które właśnie dotyczą tych ryzykownych rozliczeń. Zazwyczaj odliczenia dotyczą datków kościelnych, wydatków na renowację nieruchomości i budowę nowych nieruchomości. Są to odliczenia od dochodu, których pracodawca dokonujący rozliczenia dochodu pracownika nie może uwzględnić.

SP: Czy zawsze po złożeniu deklaracji przez podatnika organ musi wydać decyzje, czy też są sytuacje, w których decyzji organ nie wydaje?

FZ: Tak, zawsze wydawana jest decyzja, jeżeli składana jest deklaracja podatkowa. Jeżeli natomiast podatnik osiąga dochód tylko u jednego pracodawcy i nie dokonuje żadnych rozliczeń, to wtedy złożenie deklaracji podatkowej nie jest konieczne i w konsekwencji tego nie jest konieczne składanie deklaracji podatkowej.

SP: Czy organ ma określony termin na wydanie takiej decyzji po złożeniu deklaracji przez podatnika?

NK: Urząd ma 6 miesięcy na wydanie decyzji. Po tym terminie podatnik może nadal czekać, albo wnieść skargę do NSF na opieszałość urzędu i wtedy Senat może wyznaczyć urzędowi termin 3 miesięcy na załatwienie sprawy. W praktyce większość decyzji wydawana jest w terminie 2-3 tygodni. A należy pamiętać, że 75% deklaracji przechodzi jedynie przez system i nie są one szczegółowo sprawdzane i w takim przypadku decyzja wydawana jest natychmiast.

SP: Chciałbym przejść teraz do bardzo istotnej kwestii, mianowicie do sposobu doręczania decyzji podatkowych. Czy decyzje doręczane są zwykłą pocztą, czy też pocztą poleconą?

NK: Musimy rozróżnić właściwe zaadresowanie decyzji od jej doręczenia. Zaadresowanie decyzji to skierowanie decyzji do właściwego podatnika. Jeżeli np. w chwili wydawania decyzji podatnik już nie żyje, to decyzja jest wydana błędnie, ponieważ powinna zostać wydana wobec jego spadkobierców.

SP: Skąd organ wie, że podatnik zmarł?

NK: Są różne możliwości, np. poprzez doradcę podatkowego albo całkiem przypadkiem. W Austrii jest jeden system informatyczny dla wszystkich podatników i każdy urząd ma dostęp do całej bazy i każdy może wprowadzić zmianę danych.

SP: Czy urząd, który ewidencjonuje zgony, nie ma obowiązku powiadamiania urzędu skarbowego o zgodnie?

NK: Nie wiem, czy taki obowiązek ustawowy jest. Ale np. sądy, które prowadzą postępowania spadkowe, często kierują do urzędów skarbowych zapytania o to, czy nie wystąpiła nadpłata, która weszłaby do masy spadkowej. W ten sposób urzędy także dowiadują się o zgodnie podatnika.

SP: W Polsce urzędy gminy, które rejestrują zgony, przekazują takie informacje do komórek właściwych dla podatków lokalnych. Ale w przypadku podatków krajowych, urzędy zazwyczaj o tym się nie dowiadują, jeżeli nie jest wszczynane postępowanie spadkowe.

Wróćmy do doręczeń. Wysyła je się zwykłą pocztą bez potwierdzenia odbioru?

NK: Są trzy możliwości doręczeń: zwykłą pocztą oraz pocztą poleconą w tzw. białej kopercie lub niebieskiej kopercie. Oczywiście ma to także swoją oficjalną nazwę. Biała koperta oznacza, że przesyłkę może odebrać adresat albo jego domownik. W przypadku niebieskiej koperty może odebrać ją wyłącznie adresat. Zazwyczaj doręczenia dokonywane są zwykłą pocztą. Tylko w sytuacjach, gdy urząd ma podejrzenia, że może być problem z doręczeniem albo że będzie prawdopodobnie składane odwołanie, to doręcza decyzję poprzez jedną z form przesyłki poleconej.

SP: A ile kosztuje doręczenie pocztą zwykłą, a ile poleconą?

NK: Pewnie 50-60 centów, a poleconą zapewne 2-3 euro.

SP: Jeżeli wysyłka następuje zwykłą pocztą, to skąd Państwo wiecie, kiedy może być wniesione odwołanie?

NK: Przyjmuje się, że doręczenie nastąpiło 3 dni od daty nadania przesyłki na poczcie. Tyle idzie mniej więcej list zwykłą pocztą. Wynika to z przepisów ustawy. Oczywiście, jeżeli podatnik twierdzi, że przesyłkę dostał w terminie późniejszym, to my musimy udowodnić, kiedy ta przesyłka została doręczona i w takiej sytuacji musimy wierzyć podatnikowi. Obowiązek doręczenia spoczywa na urzędzie i dlatego i ciężar dowodu spoczywa na urzędzie. A jeżeli podatnik twierdzi, że

w ogóle nie otrzymał decyzji, to urząd wysłała to jeszcze raz, tym razem pocztą poleconą.

SP: A czy domownik może odebrać decyzję?

NK: Zwykłą przesyłkę odbiera ten, kto wyjmie korespondencję ze skrzynki. Poleconą przesyłkę w białej kopercie może odebrać adresat oraz jego domownik, a kopertę niebieską tylko adresat.

SP: Czy doręczeń możecie Państwo dokonywać tylko poprzez jedną, państwową firmą pocztową, czy też przez różne firmy?

NK: Decyzje wysyłane są przez tzw. centrum informatyczne i z tej centrali dokonywana jest wysyłka wszystkich decyzji. Wysyłka dokonywana jest za pośrednictwem firmy państwowej, która jest w tym zakresie monopolistą. Oczywiście urząd może doręczyć decyzję samodzielnie, np. jeżeli w ostatnim dniu przedawnienia zorientuje się, że konieczne jest wydanie decyzji.

SP: Do jakiego urzędu kierowane jest odwołanie?

NK: Odwołanie może zostać wniesione do urzędy, który wydał zaskarżoną decyzję, albo bezpośrednio do Niezależnego Senatu Finansowego i wtedy także termin na wniesienie odwołania uznaje się za zachowany.

Od 1 lipca 2010 r. zmieniła się także regulacja dotycząca wniesienia odwołania do innego urzędu podatkowego. Przed tą zmianą, jeżeli podatnik wprawdzie dobrze wskazał urząd skarbowy, ale złożył odwołanie do innego urzędu skarbowego, to termin na wniesienie odwołania uznawało się za zachowany, jeżeli urząd przesłał odwołanie do urzędy właściwego i odwołanie to dotarło w terminie na jego wniesienie. Obecnie można złożyć odwołanie do któregośkolwiek urzędy skarbowego w Austrii. Ważne jest, żeby odwołanie było zaadresowane do właściwego urzędu skarbowego. Jeżeli zaadresowane jest właściwie, to mogę złożyć je w każdym urzędzie i zachowam termin na wniesienie odwołania. Odwołanie wnosi się w terminie miesiąca od doręczenia decyzji.

SP: A gdyby podatnik nadał odwołanie do ministra finansów?

NK: Minister finansów nie jest właściwy do rozpatrywania odwołań, ale jeżeli zdążyłby przekazać odwołanie do właściwego urzędu i odwołanie to wpłynęłoby do tego urzędu w terminie na wniesienie odwołania, to termin oczywiście byłby zachowany.

SP: W Polsce wielu podatników pisze do ministra finansów, ponieważ nie mają zaufania do urzędów.

A jeżeli odwołanie trafia do Państwa do urzędu, to wtedy jest przekazywane do działu, który zajmuje się tymi odwołaniami?

NK: Odwołanie trafia do działów, które zajmują się wydawaniem decyzji merytorycznych. A jeżeli problem, którego dotyczy to odwołanie, jest skomplikowany, to trafia ono do działu „specjalistycznego”, którego pracownicy specjalizują się już w bardziej wąskich dziedzinach i tam pracują osoby z wyższym wykształceniem.

SP: Czy wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie decyzji podatkowej?

NK: Zasadniczo nie wstrzymuje wykonania decyzji. Podatnik musi wnieść o to w dodatkowym wniosku. W większości przypadków wnioski te rozpatrywane są na korzyść podatników. Tylko w szczególnych przypadkach można odmówić takiemu wnioskowi. Wstrzymanie wykonania obowiązuje do czasu wydania decyzji odwoławczej.

Wniosek nie będziemy uwzględniać:

1. jeżeli odwołanie ma bardzo małe szanse na uwzględnienie (w zasadzie bez szans powodzenia);
2. jeżeli podatnik aktywnie utrudnia pobór podatku, z czym wiąże się ryzyko, że późniejszy pobór podatku, po wydaniu decyzji odwoławczej, nie będzie możliwy.

SP: Od oddalenia wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji przysługuje także odwołanie?

FZ: Tak, także przysługuje odwołanie. Termin wynosi również jeden miesiąc.

NK: Odwołanie zawsze trafia do urzędu finansowego pierwszej instancji i urząd ten wydaje wstępną decyzję odwoławczą. Jeżeli podatnik jest zadowolony z tej decyzji, to sprawa na tym etapie się kończy. Jeżeli podatnik jest niezadowolony z tej decyzji wstępnej, to ma jeden miesiąc od jej doręczenia na złożenie wniosku o przedłużenie odwołanie do Niezależnego Senatu Finansowego. W międzyczasie urząd finansowy może wydać kolejną decyzję wstępną, ale tylko w ograniczonym zakresie. Ta druga decyzja wstępna albo będzie uwzględniała w całości odwołanie, albo też jej treść będzie uprzednio uzgodniona z podatnikiem. W tej pierwszej decyzji wstępnej urząd może dokonać każdego rozstrzygnięcia, tj. może polepszyć albo pogorszyć sytuację podatnika.

SP: Czy taka sama procedura dotyczy spraw celnych?

FZ: Tak, ponieważ także w tych sprawach obowiązuje ta sama ordynacja podatkowa.

SP: Jeżeli podatnik wnieśli odwołanie do NSF, to Senat prześle to odwołanie do urzędu I instancji?

FZ: Oczywiście właściwy do rozpatrywania odwołań jest Niezależny Senat Finansowy. Urząd pierwszej instancji może, ale nie musi wydawać wstępnych decyzji. W praktyce jednak 90% odwołań załatwianych jest poprzez wydanie decyzji wstępnej. Urząd I instancji nie wydaje decyzji wstępnych jedynie w szczególnych przypadkach. Np. jeżeli podatnik podważa konstytucyjność danego przepisu, to urząd nie wydaje decyzji wstępnej, tylko przekazuje od razu odwołanie do NSF, ponieważ podatnikowi w takiej sytuacji chodzi o wyczerpanie drogi instancyjnej i zwrócenie się ze skargą konstytucyjną.

Większość odwołań załatwiana jest poprzez decyzję wstępną, ponieważ dotyczy np. sytuacji, w której podatnik zapomniał uwzględnić w deklaracji niektórych odliczeń i poprzez odwołanie się od decyzji chce doprowadzić do ich uwzględnienia.

SP: Czy są jakieś ograniczenia co do wydawania decyzji wstępnych?

NK: Decyzja wstępna nie jest wydawana np. jeżeli doprowadziłoby to do przewlekłości postępowania odwoławczego. Natomiast jeżeli urząd widzi,

że jest sens wydania takiej decyzji, to ją wydaje. Nawet jeżeli podatnik wnosi o natychmiastowe przedłużenie odwołania do NSF, to urząd może wydać decyzję wstępną.

SP: W Polsce mamy duże ograniczenia w tym zakresie. W Polsce organ może zmienić swoją decyzję jedynie, jeżeli w całości uwzględni odwołanie. Uważam to za złe rozwiązanie prawne, ponieważ ogranicza działanie organów I instancji. Podoba mi się to rozwiązanie, które Państwo zaprezentowaliście.

FZ: Często oddalenie odwołania jest pozbawione sensu, ponieważ musi mieć obszerne uzasadnienie. Natomiast decyzja wstępna ma bardzo krótkie uzasadnienie. Zazwyczaj jednak jest tak, że jeżeli w całości organ I instancji uwzględni odwołanie, to kończy się postępowanie, a w pozostałych przypadkach odwołanie trafia do NSF.

SP: Chciałbym teraz przejść do wymogów formalnych odwołania. I jak wiem, odwołanie musi spełniać pewne szczególne wymogi.

NK: Odwołanie musi oznaczać decyzję, od której jest wnoszone. Muszą być wskazane punkty decyzji, których odwołanie dotyczy. Musi być wskazane żądanie, tj. czego podatnik żąda oraz uzasadnienie odwołania.

SP: Co się dzieje, jeżeli odwołanie któregoś z tych punktów nie zawiera?

FZ: Jeżeli któregoś ze wspomnianych punktów w odwołaniu brakuje, to wtedy urząd wzywa do uzupełnienia braków i wyznacza termin. Jeżeli w tym terminie braki nie zostaną uzupełnione, to urząd wydaje decyzję o uznaniu odwołania za cofnięte. Oczywiście wezwanie do uzupełnienia braków doręczane jest pocztą poleconą za potwierdzeniem odbioru. Jeżeli chodzi o postanowienia wydawane w trakcie odwołania, to od nich nie przysługuje odwołanie, np. od postanowienia o odmowie przedłużenia terminu do uzupełnienia braków w odwołaniu, albo o zamknięciu kontroli skarbowej. Są to tzw. postanowienia służące prowadzeniu postępowania. Można odwołać się tylko od sentencji decyzji, a nie od uzasadnienia decyzji.

SP: I co w takiej sytuacji robi organ, oddala czy odrzuca odwołanie?

NK: Wtedy odwołanie jest odrzucane (zwracane), jako niedopuszczalne za pomocą decyzji.

SP: Czy jest to decyzja zaskarżalna?

NK: Tak, jest to decyzja zaskarżalna, i zaskarżenie następuje do NSF.

SP: Ale odrzucić odwołanie może także NSF. I co wtedy może zrobić podatnik?

NK: Skarga później przysługuje albo do Trybunału Konstytucyjnego, jeżeli podatnik zarzuca niekonstytucyjność, albo do Trybunału Administracyjnego. Jeżeli jednak podatnik wniesie skargę do Trybunału Konstytucyjnego, a sprawa nie wchodzi w kompetencję tego organu, to Trybunał Konstytucyjny może przekazać skargę do Trybunału Administracyjnego. W odwrotną stronę to nie funkcjonuje. Dlatego też prawników uczy się, że lepiej wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego, ponieważ wtedy, nawet w razie pomyłki, nastąpi przekazanie do Trybunału Administracyjnego. Termin na wniesienie skargi wynosi 6 tygodni.

SP: A jeżeli podatnik się spóźni z wniesieniem odwołania, czy może wnieść o przywrócenie terminu?

NK: Podatnik może wnieść o przywrócenie terminu (art. 308 Ordynacji). Ma on na to 3 miesiące od ustąpienia przyczyny i ten termin nie jest przywracalny. Termin może być przywrócony, jeżeli przyczyna jego naruszenia była nieprzewidywalna albo nie można było jej uniknąć.

SP: Czy długo sprawy są załatwiane w NSF?

NK: Wygląda to bardzo różnie. Oczywiście załatwienie sprawy skomplikowanej trwa dość długo, a sprawy łatwe są załatwiane bardzo szybko. Najczęściej w terminie do roku, sprawy te są załatwiane.

SP: A w Trybunale Administracyjnym?

FZ: Około dwóch lata.

SP: A w ciągu roku, ile spraw trafia z Państwa urzędu do NSF?

FZ: Około 300 spraw.

SP: A jak wygląda sprawa umorzeń i odroczeń podatków? Należy to także do Państwa właściwości.

FZ: Tak, głównie chodzi o rozłożenie płatności na raty.

SP: Czy macie Państwo ograniczenia kwotowe, co do umarzania i rozkładania na raty?

FZ: Kwotowe ograniczenie jest, ale na zasadzie wewnętrznej. Między 500 tys. a 1 milionem euro konieczna jest opinia ministerstwa finansów.

SP: Umorzenie podatkowe oraz odroczenie podatku jest uznawane za pomoc publiczną. Czy Państwo to także uwzględniacie?

FZ: Regulacja zezwalająca na umorzenie jest tak wąsko uregulowana, że musi być zgodna z prawem europejskim. Umorzenia zdarzają się bardzo rzadko i są na małe kwoty.

SP: Bardzo dziękujemy za poświęcony nam czas. W przyszłości zamierzam zorganizować konferencję o postępowaniu podatkowym. Mam nadzieję, że Państwo przyjąliby zaproszenie.

FZ: Oczywiście bardzo chętnie. Byłoby to bardzo interesujące.

SP: Dziękujemy bardzo i do widzenia.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W NAJWYŻSZYM TRYBUNALE ADMINISTRACYJNYM W WIEDNIU. WYWIADY I MATERIAŁY

Wiedeń, 15 listopada 2010 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Najwyższym Trybunale Administracyjnym w Wiedniu (Verwaltungsgerichtshof) z 15 listopada 2010 r.

Rozmówcy:

Dr Karl Höfinger – przewodniczącym jednego z senatów, zajmuje się prawem podatkowym; prof. dr Clemens Jabloner – prezes Trybunału, jednak nie zajmuje się podatkami

Tłumacz:

Marcin Chomiuk

Od lewej: dr Sławomir Presnarowicz, prof. dr Clemens Jabloner, prezes Trybunału, oraz dr Karl Höfinger

Sławomir Presnarowicz (SP): Dziękujemy za możliwość odbycia wizyty u Państwa. Jestem drugi raz w Austrii. Dwa lata temu byliśmy w Niezależnym Senacie Finansowym. (NSF). Z każdego wyjazdu

przygotowuję raport, który jest częścią badań naukowych przygotowujących moją pracę habilitacyjną. Tematem mojej pracy naukowej jest model odwoławczy postępowania podatkowego. Piszę głównie o modelu polskim, ale odnoszę się w aspekcie prawnooporównawczym do innych porządków prawnych. Byłem już w Londynie, Paryżu, Cottbus, Bazylei, Pradze i Brnie. Odwiedziłem także Ukrainę, Lwów, Litwę i Rosję.

prof. dr Clemens Jabloner (CJ): Chciałbym powiedzieć kilka słów o austriackim systemie podatkowym. W Austrii od 1876 roku istnieje Trybunał Administracyjny jako centralny organ orzeczniczy w administracji. Jest to pierwsza i zarazem ostatnia instancja sądowa. W owym czasie było duże oczekiwanie społeczne dotyczące utworzenia instancji sądowej, kontrolującej decyzje administracyjne. Przy czym w Austrii mieliśmy zawsze jednolity system sądownictwa administracyjnego, bez podziału na administrację ogólną i podatkową. W Austrii mamy najwyższy sąd administracyjny (Trybunał) właściwy w ogólnych sprawach administracyjnych oraz podatkowych, nie ma takiego podziału jak w Niemczech. Trybunał powstał jako odpowiedź na żądanie przedstawicieli gospodarki, którzy żądali, żeby administracja była dodatkowo kontrolowana przez władzę sądowniczą. Do powstania tego Trybunału przyczynili się także wybitni polscy prawnicy, którzy po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. odgrywali w polskim sądownictwie znaczącą rolę. To, że jest tylko jedna instancja i jeden pion sądów administracyjnych kompensowane jest przez to, że w postępowaniu administracyjnym (przedsądowym) występuje wiele elementów charakterystycznych dla postępowania sądowo-administracyjnego. Do roku 1925 Trybunał rozwinął bardzo bogate orzecznictwo i na bazie tego w roku 1925 doszło do kodyfikacji postępowania administracyjnego. Była ona wzorem dla systemów prawnych wielu krajów, które wyodrębniły się z Monarchii Austriackiej.

SP: Tak to była bardzo ważna data. W roku 1928 zostało skodyfikowane w Polsce postępowanie administracyjne. Natomiast postępowanie podatkowe zostało skodyfikowane w Polsce w 1934 roku. Ale wszystko zaczęło się tu w Austrii. Dlatego wracamy do źródła.

CJ: Na austriackie postępowanie podatkowe duży wpływ miał system niemiecki. Dokonało się to w głównej mierze po zajęciu Austrii przez Niemcy. Dlatego postępowanie podatkowe jest bardzo podobne do niemieckiego. Głównie wpływom tym jednak uległo materialne prawo podatkowe. Obecnie obowiązująca ordynacja podatkowa jest połączeniem tradycji austriackiej i wpływów niemieckich.

Dr Karl Höfinger (KH): Tak, chciałbym to potwierdzić. W Austrii mamy podział na prawo podatkowe krajowe oraz regionalne (samorządowe). Podatki samorządowe mają odrębną drogę postępowania administracyjnego.

SP: Czy dużo spraw podatkowych trafia w ciągu roku do Trybunału?

CJ: Trybunał jest obecnie bardzo obciążony sprawami związanymi z prawem obcokrajowców. Gdyby odjąć te sprawy, zakłócające prawdziwe proporcje, to sprawy podatkowe stanowiłyby w sumie 25% wszystkich spraw. Są dwa senaty w Trybunale, które zajmują się sprawami podatkowymi krajowymi. Ponadto mamy jeden senat, który zajmuje się innymi daninami, takimi jak opłaty, kary, cła, opłaty drogowe etc. Ponadto jeszcze jeden senat zajmuje się podatkami krajowymi i lokalnymi, ale także innymi sprawami administracyjnymi. W poprzednim roku mieliśmy wpływ do tych dwóch senatów łącznie 460 skarg podatkowych, czyli spraw podatkowych. Ponadto jest jeszcze jeden senat, który zajmuje się opłatami i innymi podatkami i tam był wpływ ok. 300 spraw. Należy jednak zauważyć, że liczba skarg zmniejszyła się w ostatnich latach. Głównie dlatego, że NSF wykonuje bardzo dobrą pracę orzeczniczą. Z Senatu trafiają do nas głównie sprawy „pilotażowe”, czyli z trudnymi bądź nowymi zagadnieniami prawnymi oraz inne bardzo skomplikowane sprawy podatkowe. To może uzasadniać tą małą liczbę skarg podatkowych.

SP: Ilu sędziów zajmuje się sprawami podatkowymi? Czy jest jakiś podział, jakaś specjalizacja wśród sędziów?

Z: Zobrazowanie podziału wg kompetencji jest dość trudne do wykonania. Mamy ok. 22 senaty, z tego 4 (praktycznie 3,5) zajmują się sprawami podatkowymi. Co najmniej jeden członek z każdego z tych 4

senatów pochodzi z administracji podatkowej. Obecnie łącznie siedmiu sędziów Trybunału wywodzi się z administracji podatkowej. Pozostali pochodzą z innych sądów i przychodząc do Trybunału, konfrontują się ze sprawami podatkowymi po raz pierwszy, ale mają wiedzę w innych ważnych obszarach: prawo spółek, prawo gospodarcze. To funkcjonuje bardzo dobrze, ponieważ ci sędziowie mają doskonałą wiedzę w innych dziedzinach prawa i gospodarki, w których podatki się „rozgrywają”, co pozwala się sędziom uzupełniać. Starsi sędziowie zasiadają tylko w jednym senacie. Młodszy zazwyczaj zasiadają w dwóch senatach. Następnie pozostają w tym senacie, w którym najlepiej się sprawdzili. Jest to inaczej niż w Niemczech. Tam sędziowie w Sądzie Najwyższym ds. Podatkowych ściśle się specjalizują, nawet w obszarze danego podatku, np. podatku VAT. U nas takiej specjalizacji nie ma, ma to swoje wady i zalety. Przez to, że sędziowie nie są aż tak bardzo wyspecjalizowani, to mają szerszą perspektywę uchwycenia problemu. Ważne jest także to, że my orzekamy kasacyjnie, a nie reformacyjnie. Dlatego wspomniany system się sprawdza, ponieważ mamy do czynienia głównie z zagadnieniami proceduralnymi.

SP: Chciałbym przejść do elementów proceduralnych. Gdzie się wnosi skargę, bezpośrednio do NSF czy też do Trybunału?

KH: Przepisy stanowią, że skarga powinna zostać wniesiona do Trybunału w terminie 6 tygodni od doręczenia decyzji i powinna spełniać pewne określone wymogi formalne. Skarga musi być wniesiona przez uprawnionego pełnomocnika. Są nimi obok adwokatów także biegli rewidenci i doradcy podatkowi. Skarga po wniesieniu do Trybunału trafia do prezesa Trybunału i ten przydziela ją sędziemu referentowi (sprawozdawcy) w ramach konkretnego senatu.

SP: A co się dzieje, jeżeli skarga zostanie wniesiona nie do Trybunału, lecz do NSF. Czy termin na wniesienie skargi uważa się wtedy zachowany?

KH: Jeżeli skarga zostanie wniesiona do NSF, to ma on obowiązek przekazania skargi do Trybunału. Jeżeli skarga zostanie przekazana do Trybunału, tak że wpłynie do Trybunału w ciągu 6 tygodni od doręczenia

decyzji podatnikowi, to wtedy termin na jej wniesienie uważa się za zachowany. Jeśli natomiast skarga trafi do Trybunału po upływie 6 tygodni, to uznaje się, że termin nie został zachowany i skarga jest zwracana. Podsumowując, skarga powinna być wniesiona bezpośrednio do Trybunału, bo dopiero od tej chwili liczy się termin na jej wniesienie.

SP: Czy NSF ma obowiązek wniesienia odpowiedzi na skargę do Trybunału?

KH: Po tym jak sędzia sprawozdawca otrzyma skargę jest zobowiązany do sprawdzenia czy skarga spełnia wymogi formalne. Jeżeli skarga spełnia wymogi formalne, to następnie sędzia sprawozdawca kontroluje, czy skarga może być załatwiona „w trybie uproszczonym”, tj. czy jakieś podmioty muszą być jeszcze zaangażowane w rozpatrzenie skargi, czy też skarga może być załatwiona natychmiast. Ma to miejsce zazwyczaj w prostych sprawach, w których nie występują żadne skomplikowane zagadnienia prawne. Jeżeli jednak sprawa wydaje się skomplikowana, to wtedy wdrażane jest postępowanie wstępne. Oznacza to, że sędzia sprawozdawca zwraca się do NSF o sporządzenie opinii do sprawy. Następnie NSF wnosi opinię oraz akta do Trybunału. Na podstawie tej opinii oraz akt sprawy sporządzany jest projekt wyroku, który jest omawiany w ramach danego senatu i podejmowane jest rozstrzygnięcie. Podmiot wnoszący skargę otrzymuje również opinię NSF i ma możliwość wypowiedzenia się co do tej opinii w ramach postępowania. Może się także zdarzyć, że pełnomocnik wnoszącego skargę odniesie się do opinii NSF, a następnie jeszcze NSF na piśmie zajmie stanowisko w sprawie. Nie ma w tym zakresie terminów ustawowych, takie terminy mogą być określone przez sąd.

SP: Chciałbym wrócić jeszcze do sposobu przydziału spraw. Czy odbywa się to alfabetycznie wg nazwisk sędziów, czy też dokonywane jest to w inny sposób?

CJ: Oczywiście należy zważać na obciążenie sędziów sprawami. Często dany sędzia zajmuje się określonym rodzajem spraw czy też sprawami danego podatnika i wtedy przydziela mu się podobne sprawy. Czyli przydział spraw następuje przede wszystkim według obciążenia sędziów.

SP: Wracając do skargi, czy NSF może zmienić swoją decyzję i jeśli tak, to do kiedy, do jakiego etapu postępowania może to zrobić?

CJ: Sama decyzja wydana w sprawie przez NSF nie może być już zmieniona. Chociaż możliwe jest, że NSF uchyli swoją decyzję i wtedy postępowanie Trybunału dotyczące takiej decyzji jest umarzone, ponieważ postępowanie staje się bezprzedmiotowe. Natomiast decyzja o uchyleniu może być znowu zaskarżona do Trybunału.

SP: Czy są jakieś terminy, do kiedy decyzja może być uchylona przez NSF?

CJ: Tak, ordynacja ustanawia terminy, w których decyzja może być uchylona.

SP: Chodzi mi o co innego, do jakiego etapu postępowania ze skargi decyzja może być uchylona?

KH: W zasadzie do czasu wydania wyroku przez Trybunał. Tak jak długo Trybunał nie orzekł ze skargi, tak długo decyzja może być uchylona. Po wydaniu wyroku przez Trybunał decyzja nie może być uchylona, chyba że skarga została oddalona. Poza tym mamy także szczególne tryby w postępowaniu, takie jak choćby wznowienie postępowania.

SP: A jak przedstawia się kwestia kosztów w postępowaniu przed Trybunałem?

KH: W postępowaniu przed NSF postępowanie nie jest związane z ponoszeniem żadnych kosztów. Natomiast koszty związane z postępowaniem ze skargi wnoszonej do Trybunału uregulowane jest w odrębnym rozporządzeniu. Koszty te są uregulowane ryczałtowo. Ryczałt taki wynosi ca. 1000 euro. Strona wygrywająca otrzymuje te koszty od strony przegrywającej. Przy czym jeżeli postępowanie wygra organ podatkowy, to koszty, które otrzyma od podatnika, są niższe i wynoszą ca. 600 euro. Istnieje także pewna regulacja szczególna. Z wniesieniem skargi do Trybunału związana jest opłata sądowa. Wynosi ona 220 euro i musi zostać opłacona przez wnoszącego skargę. Jeżeli ta strona wygra postępowanie, to opłata ta jest jej zwracana.

SP: A jeżeli NSF uchylili swoją decyzję po wniesieniu skargi do Trybunału, to jak przedstawia się kwestia kosztów?

KH: W opisanej sytuacji mamy stan faktyczny, w którym skarga jest już wniesiona do Trybunału. Czyli wnoszący musi dokonać opłaty sądowej w wysokości 220 euro. W takiej sytuacji opłata nie jest zwracana, natomiast żadna ze stron nie ponosi dodatkowych kosztów, chyba że wdrożone zostało postępowanie wstępne. Jeżeli nie zostało wdrożone, to uznaje się, że nie powstały inne koszty. Jeżeli postępowanie wstępne zostało wdrożone, to zazwyczaj także nie rozstrzyga się o kosztach. Wynika to z tego, że sama skarga nie musi być rozstrzygana. W takiej sytuacji Trybunał musiałby rozstrzygać, która strona prawdopodobnie wygrałaby sprawę i komu w związku z tym należy przyznać koszty. To byłoby skomplikowane i kosztowne. Dlatego, poza ewidentnymi przypadkami, pozostawia się sprawę kosztów bez rozstrzygnięcia.

SP: Czy osoba niemająca środków finansowych może wnosić o zwolnienie z kosztów oraz o ustanowienie pełnomocnika z urzędu?

KH: Osoby, które nie mają środków finansowych na opłacenie pełnomocnika, mogą złożyć wniosek o pełnomocnika z urzędu. Wraz z wnioskiem składają oświadczenie majątkowe. Decyzję podejmuje sędzia sprawozdawca z danej skargi. Jeżeli zostanie przyznany pełnomocnik z urzędu, to izba adwokacka wyznacza adwokata. W takiej sytuacji następuje również zwolnienie z kosztów sądowych. Ale jeżeli osoba, której zostanie udzielone zwolnienie z kosztów przegra postępowanie ze skargi, to musi zapłacić zryczałtowaną opłatę sądową (1000 euro).

SP: Czy sprawy rozstrzygane są na rozprawie, czy na posiedzeniu niejawnym?

CJ: Większość spraw rozstrzygana jest na posiedzeniach niejawnych, ponieważ strony nie mogą przedstawiać nowych faktów i dowodów. Trybunał rozstrzyga sprawę na podstawie zgromadzonych akt sprawy i stanu faktycznego ustalonego w postępowaniu podatkowo-administracyjnym. Oczywiście w każdym przypadku możliwe jest

zarządzenie rozprawy. Obowiązek taki powstaje w sytuacjach, w których stanowią o tym przepisy szczególne. W szczególności za takie przepisy może być uznana Karta Praw Podstawowych, choć wydaje się, że w sprawach podatkowych nie będzie ona zbyt często znajdowała zastosowanie. Praktyka jednak pokaże, jak często będziemy do tych przepisów sięgać. NSF przeprowadza rozprawy ustne i tamto postępowanie ma dużo większe znaczenie dla stron, ponieważ NSF rozstrzyga reformatoryjnie. Natomiast przed Trybunał trafia także pewna ilość spraw o charakterze karnym. Chodzi o takie sprawy, które związane są z niewielkimi karami finansowymi. W takim wypadku odbywają się rozprawy.

SP: Czy zasadą jest, że w sprawie ze skargi rozstrzyga jeden sędzia (sprawozdawca)?

KH: Zazwyczaj rozstrzyga senat w składzie 5-osobowym. Czasami rozstrzyga senat 3-osobowy. Zazwyczaj sędzia sprawozdawca przygotowuje projekt rozstrzygnięcia, następnie wraz z aktami przedstawia to w kolejności pozostałym członkom senatu. Ci z kolei zapoznają się z aktami i projektem orzeczenia, wyrabiają sobie opinię na temat danej sprawy, zaznaczają ją również w aktach. Raz w miesiącu odbywa się posiedzenie senatu, podczas którego sprawy są dyskutowane, przygotowywane jest ostateczne brzmienie projektu orzeczenia i członkowie senatu głosują nad danym rozstrzygnięciem. Są także sytuacje, gdy nie wszyscy członkowie senatu zgadzają się z rozstrzygnięciem i rozstrzygnięcie podejmowane jest większością głosów. Jako przewodniczący senatu mam także jeden głos i może się zdarzyć, że będę przegłosowany podczas podejmowania orzeczenia. Jednakże zdarza się to bardzo rzadko.

SP: A jeżeli odbywa się rozprawa, to czy wzywany jest podatnik oraz przedstawiciel NSF?

KH: Tak. Wzywa się wnoszącego skargę wraz z pełnomocnikiem oraz przedstawiciela organu podatkowego, który wydał zaskarżoną decyzję (zazwyczaj NSF). Zdarza się również, że wzywany jest przedstawiciel

ministerstwa finansów, który może przedstawiać stanowisko ministerstwa w sprawie.

SP: Czy także Pani Daniela Moser? Czy też NSF nie musi być reprezentowany przez prezesa?

KH: Wystarczy reprezentacja przez któregokolwiek z członków NSF.

SP: Rozumiem, że rozprawa jest wyjątkiem, a zasadą jest rozpoznawanie na posiedzeniach niejawnych.

KH: Tak. Ja jestem już bardzo długo sędzią zajmującym się w Trybunale sprawami podatkowymi i pamiętam jedynie dwie rozprawy i to też nie dokładnie w sprawie podatkowej. Nie wiadomo, czy tak to będzie wyglądało w przyszłości ze względu na prawo Unii Europejskiej.

SP: Czy w sprawach podatkowych Trybunał zwraca się z pytaniami do ETS?

KH: Sądy austriackie stosunkowo często zwracają się z pytaniami do ETS, także w sprawach podatkowych. Zdarza się, że zwracamy się z bardzo interesującymi pytaniami do ETC. Trybunał Administracyjny ma także możliwość zwrócenia się z pytaniem do Trybunału Konstytucyjnego. Przy czym nie ma tu stosunku podległości pomiędzy naszym Trybunałem a Trybunałem Konstytucyjnym. Jednakże w sprawach, w których dochodzi do wątpliwości na tle konstytucyjnym, to wtedy rozstrzygnięcie w tym zakresie nie leży w naszej kompetencji, ale w kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Jeżeli podatnik podnosi w skardze wątpliwości związane z wykładnią prawa wspólnotowego, to nie mamy obowiązku występowania do ETS, o ile dane zagadnienie było już rozstrzygane. Jeżeli jednak zagadnienie takie nie było jeszcze rozstrzygane, to mamy obowiązek wystąpienia do ETS. Ale taką możliwość ma także NSF i były już takie przypadki. Zdarzało się to w takich sytuacjach, gdy wniesiona została skarga na decyzję NSF. Skargę Trybunał uwzględnił i sprawę skierował do ponownego rozpoznania przez NSF i NSF uznał, że zachodzi wątpliwość co do zastosowania prawa wspólnotowego i samodzielnie wystąpił z pytaniem do ETS.

SP: Czy jest możliwość wniesienia skargi do Trybunału w formie elektronicznej?

CJ/KH: W tej chwili jesteśmy na etapie sprawdzania wymogów technicznych, które by umożliwiły wnoszenie skargi w formie elektronicznej. Obecnie wniesienie skargi e-mailem nie jest możliwe. Często skargi wnoszone są za pośrednictwem faksu. Tutaj także spotykamy się z licznymi problemami. Przede wszystkim na faksie brakuje oryginalnego podpisu. Jednakże wniesienie skargi faksem uznaje się, za wniesienie w terminie, przy czym żądane jest dostarczenie skargi wraz z oryginalnym podpisem. Natomiast wnoszenie skargi w formie elektronicznej to kwestia roku, półtora. Ta forma wnoszenia pism jest już rozpowszechniona na poziomie postępowania administracyjnego.

Z: Ja jestem konserwatywny. Mam problem z czytaniem setek stron akt w formie elektronicznej. Także konieczne byłoby drukowanie takich akt. Ale w takiej sytuacji pojawia się problem formatowania akt. Czyli wnoszenie w formie elektronicznej musiałoby się odbywać w tym samym formacie. Ponadto drukowanie tomów akt przez Trybunał oznacza przerzucanie kosztów z podatnika na Trybunał.

SP: Czy jeżeli odbywa się rozprawa, to sporządza się protokół rozprawy?

CJ: Tak.

SP: Czy podczas rozprawy wydawane jest od razu orzeczenie?

CJ: W sprawach prostych orzeczenie wydawane jest na rozprawie i ogłaszane ustnie. W sprawach skomplikowanych wydanie orzeczenia jest odraczane.

SP: Czy orzeczenie wydane przez senat jest uzasadniane z urzędu i doręczane stronom?

KH: Orzeczenie jest uzasadniane i doręczane. Uzasadnienie wygląda w ten sposób, że znajduje się w nim odniesienie do każdego z zarzutów skargi, starając się wyjaśnić wszystkie wątpliwości skarżącego.

SP: Czy uzasadnienie przygotowywane jest przez sędziego, czy też ma on współpracowników/asystentów?

CJ: Zasadniczo każdy sędzia przygotowuje samodzielnie rozstrzygnięcie. Nieliczni sędziowie mają współpracowników, którzy im pomagają w przygotowaniu uzasadnień. Współpracownicy zajmują się głównie gromadzeniem literatury i orzecznictwa. Wpływ na kształt orzeczenia ma także dyskusja nad nim przeprowadzana w senacie.

SP: Dziękujemy bardzo za poświęcony nam czas.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W ORGANIE PODATKOWYM W GRODNI (BIAŁORUŚ). WYWIADY I MATERIAŁY

Grodno, 19 listopada 2010 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Organie Podatkowym w Grodnie z 19 listopada 2010 r.**

Rozmówcy:

**Siergiej Kozłowski – Naczelnik Wydziału Prawnego Obwodowej
Inspekcji Podatkowej w Grodnie**

Tłumacz:

dr Danuta Kosior

Siergiej Kozłowski (SK): Obwodowa inspekcja podatkowa jest nadrzędnym organem w stosunku do rejonowych inspekcji podatkowych, które nadal działają i tryb zaskarżania został zachowany taki, jaki był rok temu, poza wyłączeniem niektórych momentów. Jest to czysto specyficzny moment, ale fakt pozostaje faktem, że skargi na decyzje rejonowych inspekcji podatkowych rozpatrywane są przez obwodowe inspekcje podatkowe i przez nadrzędny organ podatkowy, którym jest ministerstwo. W istocie pozostał taki sam tryb odwołania. Faktycznie nic się nie zmieniło. Zmieniły się takie momenty jak terminy na odwołanie – wcześniej było to pięć dni, teraz jest 15 dni roboczych.

Sławomir Presnarowicz (SP): Kiedy nastąpiła zmiana?

SK: Zmiana nastąpiła wraz z przyjęciem dekretu prezydenta „O doskonaleniu nadzorczej działalności kontrolnej w Republice Białorusi” w październiku 2009 roku. Dekret wszedł w życie z 1 stycznia 2010 r. Powielimy Panu tekst, tam jest dużo załączników, które nie są potrzebne. To jest jedyny dokument regulujący tryb przeprowadzania kontroli, tryb wyznaczania kontroli, w nim oddzielny rozdział poświęcony trybowi zaskarżania. Dekret dotyczy nie tylko ministerstwa podatków i opłat, ale wszystkich organów kontroli, które przeprowadzają kontrole podmiotów gospodarczych. Obecnie jest to najważniejszy jedyny dokument dla wszystkich organów kontrolnych, do których zaliczane są też inspekcje podatkowe.

SP: Jaki dokument wcześniej regulował te sprawy?

SK: Wcześniej była instrukcja resortowa/ministerialna. Każdy organ kontroli miał swoją instrukcję – swoje przepisy dotyczące trybu przeprowadzania kontroli. Po przyjęciu dekretu wszystkie instrukcje resortowe straciły moc, chodziło o to, aby wszystkie problemy związane z kontrolą przebiegały w ten sam sposób, jednakowo przez wszystkie organy państwowe upoważnione do przeprowadzania kontroli. Wcześniej instrukcje różniły się między sobą, a teraz są jednakowe wymogi dla wszystkich organów kontrolujących. Tutaj mamy załącznik gława 9, tj. wykaz wszystkich organów kontroli, których dotyczą wymogi dekretu, np. prokuratura, bank narodowy, urząd spraw prezydenckich, ministerstwo zdrowia, MSW i problemy, które podlegają kontroli tego ministerstwa, jest też ministerstwo podatków i opłat, czyli wszystkie organy, które przeprowadzają kontrole, których dotyczą przepisy tego dekretu.

SP: Czy zmienił się tryb zaskarżania?

SK: W zasadzie nic się nie zmieniło. Kodeks podatkowy przewiduje kontrolę przestrzegania ustawodawstwa podatkowego i podejmowanie decyzji o doliczeniu sum podatku w przypadku stwierdzenia w czasie kontroli faktu złamania prawa podatkowego przez przedsiębiorstwo. Podejmowana jest decyzja (zgodnie z kodeksem podatkowym) o ściągnięciu niezapłaconych należności podatkowych, naliczeniu odsetek za opóźnienie. Wcześniej obowiązywały u nas inne akty normatywne, które przewidywały zastosowanie sankcji ekonomicznych za niepłacenie, ale już od 2007 roku obowiązuje jednolite ustawodawstwo administracyjne, przewidujące odpowiedzialność administracyjną za złamanie również ustawodawstwa podatkowego. Praktycznie biorąc pod uwagę poprzednią naszą rozmowę, jest ta sama odpowiedzialność administracyjna za niepłacenie podatków, za niezłożenie deklaracji. To wszystko zostało i nadal obowiązuje.

Kodeks podatkowy i dekret nr 510 przewiduje podjęcie decyzji w sprawie aktów kontroli o doliczaniu podatku i nie jest to środek odpowiedzialności, a powiedzmy, że przywrócenie sprawiedliwości. Jeżeli przedsiębiorstwo nie zapłaciło jakiejś sumy podatku, wtedy organ podatkowy wydaje decyzję o ściągnięciu tej sumy podatku do budżetu,

lecz nie na konto inspekcji podatkowej. Kodeks administracyjny zaś przewiduje środki odpowiedzialności za naruszenie przez przedsiębiorstwo prawa, przy czym zarówno odpowiedzialność osoby prawnej indywidualnego przedsiębiorcy, jak też urzędnika osoby prawnej lub też osób fizycznych – obywateli.

SP: Czy nastąpiły zmiany w kodeksie administracyjnym?

SK: Prawo nie stoi w miejscu. Jeżeli chodzi o zastosowanie środków kary administracyjnej za popełnione naruszenia – to praktycznie zmian nie ma. Ustawodawstwo zmienia się w określony sposób, ale nie w stronę zaostrzenia odpowiedzialności administracyjnej, a zmienia się w stronę osłabienia. Stosowane są przepisy, gdzie środki odpowiedzialności zmniejszają się. Np. akt kontroli dolicza jakiś podatek, ale przedsiębiorstwo przed rozpatrzeniem sprawy administracyjnej wpłaciło do budżetu dane sumy, to kara administracyjna zmniejsza się o połowę, gdyż przedsiębiorstwo dobrowolnie usunęło popełnione naruszenia przed wydaniem postanowienia administracyjnego.

SP: Co się zmieniło w kodeksie podatkowym?

SK: Kodeks składał się z części ogólnej (w zeszłym roku). Pierwotnie kodeks zakładał w sobie dwie części: ogólną i szczególną. Część ogólna działała i zawierała przepisy ogólne, części szczególnej nie było, lecz istniały poszczególne akty w postaci ustaw, które przewidywały oddzielne problemy płacenia podatków, stawek podatkowych, trybu płacenia, terminów płatności, ustawa o podatku VAT, ustawa o podatku od zysku, ustawa o podatku za ziemię. Pierwotnie zakładano, że przepisy tych ustaw zostaną zawarte w jednym dokumencie, którym miała być część szczególna kodeksu podatkowego. W 2010 roku weszła w życie część druga, która zawarła w sobie wszystkie ustawy dotyczące wszystkich rodzajów podatków. Wszystkie wcześniej obowiązujące ustawy zostały uchylone i straciły swoją moc. Na dzień dzisiejszy na Białorusi obowiązuje jednolity kodeks podatkowy składający się z dwóch części: ogólnej i szczególnej, nie ma już dużej ilości różnych ustaw. Podatnik bierze kodeks i ma wszystkie rodzaje podatków, jest to ułatwienie dla płatnika podatków.

SP: Co się zmieniło w trybie odwołania?

SK: Obecnie podatnik ma prawo zaskarżyć decyzję aktu kontroli bezpośrednio do nadrzędnej inspekcji podatkowej lub bezpośrednio do sądu. Skargę składa się wraz z załączoną decyzją i nawet jeżeli skarga wpłynęła do inspekcji rejonowej, to rejonowa inspekcja skieruje tę skargę do rozpatrzenia przez obwodową inspekcję. Zgodnie z kodeksem podatkowym i 510 dekretem skargi na decyzje rozpatrywane są przez nadrzędne organy. Jeżeli chodzi o zaskarżanie postanowień administracyjnych, zastosowanie kar administracyjnych, to zgodnie z przepisami kodeksu skarga jest adresowana do nadrzędnej inspekcji, ale za pośrednictwem inspekcji rejonowej, która wydała decyzję. Jest to przewidziane w tym celu, że przy wpłynięciu skargi do nadrzędnej inspekcji lub do sądu, ostatni nie mają sprawy administracyjnej, w której wydano decyzję. Jest to przewidziane w tym celu, aby inspekcja rejonowa po otrzymaniu skargi dołączyła do niej sprawę administracyjną, którą rozpatrzyła wraz z wydaniem postanowienia administracyjnego i skierowała skargę do organu, do którego skarga została zaadresowana, czyli do nadrzędnej inspekcji podatkowej lub do sądu. W takiej sytuacji skarga podatnika z inspekcji rejonowej wpływa do tego organu, do którego została adresowana i tam zostaje rozpatrzona co do istoty.

SP: Jaki jest termin na rozpatrzenie skargi w waszej inspekcji obwodowej?

SK: Na rozpatrzenie skargi mamy 30 dni. Staramy się nie przetrzymywać rozpatrywania skarg, robimy to w ciągu 15 dni. Jakakolwiek skarga niesie w sobie problemy podatnika i przedłużanie rozpatrywania skargi do 30 dni, jeżeli można ją rozpatrzeć w ciągu np. 10 dni, nie ma sensu. U nas został wypracowany taki sposób rozpatrywania.

SP: Ile decyzji podatkowych wydaliście w 2010 roku?

SK: W 2009 roku sąd nie uchylił ani jednej naszej zaskarżonej decyzji. Wszystkie nasze decyzje były zgodne z prawem i uzasadnione. Obecnie w 2010 roku mamy jedną decyzję uchyloną częściowo. Jest to dość dobra statystyka. Staramy się, aby decyzje były uzasadnione, zgodne z prawem. Inspekcja obwodowa po otrzymaniu skargi ma prawo uchylić decyzję

inspekcji rejonowej i skierować materiał w celu dodatkowego sprawdzenia, aby inspekcja rejonowa, która przeprowadzała kontrolę, dodatkowo wyjaśniła problemy, które nie zostały wyjaśnione do końca, zdobyła jakieś dodatkowe dowody uzasadniające wnioski, które inspekcja pierwotnie wyciągnęła. Właśnie ten moment, kiedy rozpatrywanie sprawy odbywa się w inspekcji obwodowej przed rozpatrzeniem w sądzie, zmniejsza wydatki ekonomiczne państwa, gdyż skraca czas rozpatrzenia sprawy, sądy są zawałone sprawami i dodatkowe sprawy, które wpływają do sądu, odciągają sędziów od pracy, jest to dodatkowy czas, dodatkowe wydatki.

SP: Ile skarg wpłynęło do was w tym roku?

SK: Prześlę Panu e-mailem.

SP: Czy od 1 stycznia 2011 r. będą jakieś zmiany?

SK: Część druga kodeksu podatkowego weszła w życie 1 stycznia 2010 r. O skargach nie ma niczego w tej części. Tutaj zebrane są wszystkie ustawy o podatkach (VAT, od zysku i in.).

Zmiany na pewno będą. Wszystko zdąży ku liberalizacji ustawodawstwa podatkowego, aby to ustawodawstwo było bardziej lojalne, lżejsze w stosowaniu przez płatników. Obecnie istnieje dekret, który w szczególności przewiduje od 1 stycznia 2011 roku zwolnienie znacznej ilości rodzajów działalności, do prowadzenia których wymagana była licencja. Licencje nadal będą wymagane na sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych. Wcześniej wymagano posiadanie licencji na handel detaliczny, świadczenie usług turystycznych. Teraz tego nie będzie.

Przepisy w części ogólnej pozostaną bez zmian, mają ogólny charakter, przepisy ogólne obowiązują i nie zależą od tego czy innego podatku.

Jakikolwiek normatywny akt prawny, który jest przyjęty w Republice Białorusi, przechodzi państwową rejestrację, publikację i włączony jest do jednolitego narodowego rejestru aktów prawnych. Wszystkie normatywne akty prawne, które obowiązują na terytorium Republiki Białorusi są zarejestrowane w narodowym rejestrze normatywnych aktów prawnych. Rejestr jest w wersji książkowej i elektronicznej. Obecnie korzystamy z wariantu elektronicznego.

MATERIAŁY:

Igor Aleksandrowicz Mańkowski – PRAWO PODATKOWE, Mińsk 2009

Tryb zaskarżania niezgodnych z prawem czynności urzędników organów podatkowych.

Stan prawny na dzień 17 sierpnia 2009 r.

Zgodnie z treścią art. 85 Kodeksu podatkowego (dalej: KP) jakikolwiek płatnik podatku ma prawo do zaskarżenia decyzji organów podatkowych, czynności (zaniechania czynności) pracowników organów, jeżeli uważa, że takie decyzje lub czynności (zaniechanie czynności) podjęte lub przeprowadzone były z naruszeniem prawa. Prawo podmiotów stosunków prawopodatkowych oparte jest na przepisach art. 22 Konstytucji, zgodnie z którymi wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo bez jakiegokolwiek dyskryminacji do obrony swoich praw i interesów prawnych.

Skargi na decyzje organów podatkowych, czynności (lub ich zaniechanie) urzędników tych organów wnoszone są zgodnie z przepisami art. 86 KP do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika urzędnika i (lub) do sądu powszechnego lub gospodarczego.

Złożenie skargi do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika urzędnika nie wyklucza prawa do złożenia skargi do sądu.

Skarga do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika urzędnika organu podatkowego składana jest, zgodnie z przepisami art. 87 KP, w ciągu dziesięciu dni od dnia otrzymania decyzji organu podatkowego, a przy zaskarżaniu czynności (lub ich zaniechania) urzędników organów podatkowych – w ciągu jednego miesiąca od dnia, kiedy płatnik (inna zobowiązana osoba) dowiedział się lub powinien był dowiedzieć się o naruszeniu swoich praw.

W przypadku upływu terminu do złożenia skargi z ważnej przyczyny, na wniosek osoby składającej skargę, termin może być

przywrócony odpowiednio przez nadrzędny organ podatkowy lub zwierzchnika organu podatkowego.

Zaskarżenie czynności pracowników organu podatkowego, odpowiadających za nałożenie kar administracyjnych, prowadzone jest zgodnie z rozdz. 12 KPA. Skarga może być wycofana przez składającego w dowolnym czasie przed podjęciem decyzji w tej sprawie.

Zasadność wyznaczenia kontroli podatkowej zgodnie z przepisami i art. 86 KP, z wyjątkiem kontroli przeprowadzanej na zlecenie Prezydenta Republiki Białoruś, Rządu RB, Komitetu Kontroli Państwowej RB, może być zaskarżona do nadrzędnego organu podatkowego, a także do odpowiedniej rady koordynującej działalność kontrolną w obwodzie albo do Rady koordynującej działalność kontrolną w RB.

Zgodnie z art. 88 KP skarga powinna być rozpatrzona przez nadrzędny organ lub zwierzchnika organu podatkowego w terminie nie późniejszym niż jeden miesiąc od dnia jej wpłynięcia.

Po rozpatrzeniu skargi na decyzję organu podatkowego nadrzędny organ podatkowy ma prawo: pozostawić decyzję bez zmian, a skargę – bez uwzględnienia; uchylić decyzję w całości lub częściowo; uchylić decyzję i wyznaczyć dodatkową kontrolę podatkową; wnieść zmiany do decyzji.

Po rozpatrzeniu skargi na czynności (zaniechanie czynności) urzędnika organu podatkowego nadrzędny organ lub zwierzchnik ma prawo: uwzględnić skargę; pozostawić skargę bez rozpatrzenia.

Osoba, która złożyła skargę, jest powiadamiana pisemnie o podjętej decyzji w ciągu trzech dni roboczych od dnia podjęcia decyzji.

Zgodnie z przepisami art. 89 KP wniesienie skargi wstrzymuje wykonanie zaskarżonej decyzji. W przypadku upływu ustawowego terminu do złożenia skargi, wykonanie zaskarżonej decyzji wstrzymuje się pod warunkiem przywrócenia terminu przez nadrzędny organ podatkowy lub sąd.

KODEKS PODATKOWY REPUBLIKI BIAŁORUŚ – STAN PRAWNY NA 1 STYCZNIA 2010 R.

Rozdział 11

Tryb i termin zaskarżania decyzji organów podatkowych, czynności (zaniechanie czynności) urzędników

ART. 85 Prawo do odwołania

Każdy płatnik (inna osoba zobowiązana) ma prawo do zaskarżenia decyzji organów podatkowych, w tym również żądania (nakazu) usunięcia uchybień, czynności (zaniechania czynności) urzędników, jeżeli uważa, że decyzje, czynności (ich zaniechanie) podjęte lub dokonane są z naruszeniem przepisów prawa, zawartych w kodeksie podatkowym lub innych aktach ustawodawczych, albo łamią jego prawa. *(W redakcji Ustawy Republiki Białoruś z 29 grudnia 2009 r. – Narodowy rejestr aktów prawnych Republiki Białoruś, 2010 r., Nr 4,2/1624.)*

ART. 86. Tryb zaskarżania

1. Decyzje organów podatkowych, czynności (zaniechanie czynności) urzędników organów podatkowych mogą być zaskarżone do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika urzędnika, któremu bezpośrednio podlegają urzędnicy, czynności (ich zaniechanie) i (lub) do sądu powszechnego lub gospodarczego.

Wniesienie skargi do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika urzędnika nie wyklucza prawa do wniesienia skargi do sądu. Zaskarżenie decyzji organu podatkowego, czynności (ich zaniechanie) urzędników na drodze sądowej odbywa się zgodnie z KPC lub ustawodawstwem postępowania gospodarczego. Przy czym skarga na decyzję organu podatkowego może być wniesiona do sądu gospodarczego w ciągu roku od dnia wydania decyzji.

2. Przepisy niniejszego art., jak również art. 87 i 88 niniejszego kodeksu nie rozciągają się na decyzje organów podatkowych i czynności (ich zaniechanie) urzędników, wydane (dokonane) w procesie administracyjnym. *(W redakcji Ustaw Republiki Białoruś z 31 grudnia 2005 r., 29 grudnia 2006 r., 13 listopada 2008 r. i 29 grudnia 2009 r. – Narodowy rejestr aktów prawnych Republiki Białoruś, 2006 r., Nr 6, 2/1177; 2007 r., Nr 3, 2 / 1287; 2008 r., Nr 289, 2/1551; 2010 r., Nr 4,2/1624.)*

Art. 87. Tryb i terminy wnoszenia skarg do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika organu podatkowego

1. Skargę na decyzję organu podatkowego kieruje się do nadrzędnego organu lub zwierzchnika (jeżeli nie ma nadrzędnego organu podatkowego), któremu podporządkowani są urzędnicy, którzy wydali decyzję.

Skarga na czynności (ich zaniechanie) urzędnika organu podatkowego kierowana jest do zwierzchnika urzędnika, któremu bezpośrednio podlega urzędnik, którego czynności (ich zaniechanie) są zaskarżane.

2. Skarga na decyzję organu podatkowego, czynności (ich zaniechanie) urzędników może być wniesiona do nadrzędnego organu podatkowego, zwierzchnika organu podatkowego w ciągu trzydziestu dni kalendarzowych, licząc od dnia jej wydania (wykonania).

Upływ terminu złożenia skargi stanowi podstawę do odmowy rozpatrzenia skargi. W przypadku upływu terminu z ważnej przyczyny, może być on przywrócony na wniosek osoby składającej skargę, odpowiednio przez nadrzędny organ lub zwierzchnika organu podatkowego, któremu podlegają urzędnicy, których decyzje, czynności (ich zaniechanie) są zaskarżane.

3. Skarga na decyzję organu podatkowego, czynności (ich zaniechanie) urzędników wnoszona jest na piśmie. Do skargi powinny być załączone uzasadniające dokumenty.

4. Osoba składająca skargę do nadrzędnego organu podatkowego lub zwierzchnika organu podatkowego do chwili podjęcia decyzji w sprawie skargi, może ją wycofać na podstawie pisemnego wniosku. *(W redakcji Ustawy Republiki Białoruś z 31 grudnia 2005 r., 29 grudnia 2006 r., 26 grudnia 2007 r., 13 listopada 2008 r. i 29 grudnia 2009 r. – Narodowy rejestr aktów prawnych Republiki Białoruś, 2006 r., Nr 6, 2/1177; 2007 r., Nr 3, 2/1287; 2008 r., Nr 3,2/1399; Nr 289, 2/1551; 2010r., Nr 4,2/1624.)*

Art. 88. Rozpatrzenie skargi przez nadrzędny organ podatkowy lub zwierzchnika organu podatkowego

1. Skarga płatnika (innej osoby zobowiązanej) rozpatrywana jest przez nadrzędny organ podatkowy lub zwierzchnika organu podatkowego w ciągu miesiąca od dnia jej wpłynięcia.

2. W wyniku rozpatrzenia odwołania od decyzji organu podatkowego organ lub zwierzchnik (w przypadku braku nadrzędnego organu podatkowego), któremu bezpośrednio podporządkowane są osoby podejmujące decyzję, mają prawo:

- pozostawić decyzję bez zmiany, a skargę bez uwzględnienia;
- uchylić decyzję w całości lub częściowo;
- uchylić decyzję i wyznaczyć dodatkową kontrolę;
- wnieść zmiany do decyzji.

Po rozpatrzeniu skargi na czynności (ich zaniechanie) urzędnika organu podatkowego zwierzchnik ma prawo:

- uwzględnić skargę;
- pozostawić skargę bez uwzględnienia.

3. Decyzja w sprawie skargi jest wysyłana do płatnika (innej osoby zobowiązanej) w ciągu trzech dni roboczych listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub też wręczana płatnikowi lub jego przedstawicielowi za pokwitowaniem. Kopia decyzji, również w ciągu takiego samego terminu, jest wysyłana do organu podatkowego, którego decyzje lub czynności (ich zaniechanie) urzędników były zaskarżone. *(W redakcji Ustawy Republiki Białoruś z 31 grudnia 2005 r., 29 grudnia 2006 r., 26 grudnia 2007 r. i 29 grudnia 2009 r.. – Narodowy rejestr aktów prawnych Republiki Białoruś, 2006 r., Nr 6, 2 /1177; 2007 r., Nr 3, 2 /1287; 2008 r., Nr 3, 2 / 1399; 2010 r., Nr 4, 2 / 1624.)*

Prezydent Republiki Białoruś - A. Łukaszenko
Mińsk, 19 grudnia 2002 r.
Nr 166-U

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W WYŻSZEJ INSPEKCJI PODATKOWEJ OKRĘGU LWOWSKIEGO. WYWIADY I MATERIAŁY

Lwów, 6 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Wyższej Inspekcji Podatkowej Okręgu Lwowskiego z 6 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

Lilia Parpan, Wira Czaban – zastępca Lilii Parpan

Tłumacz:

Dr Andrzej Mostowy

Skróty:

DPS – Państwowa Służba Podatkowa Ukrainy – organ na czele całego systemu organów podatkowych Ukrainy

PSU – Podatkowa Służba Ukrainy – w odróżnieniu od DPS jest to cały szereg organów podatkowych Ukrainy

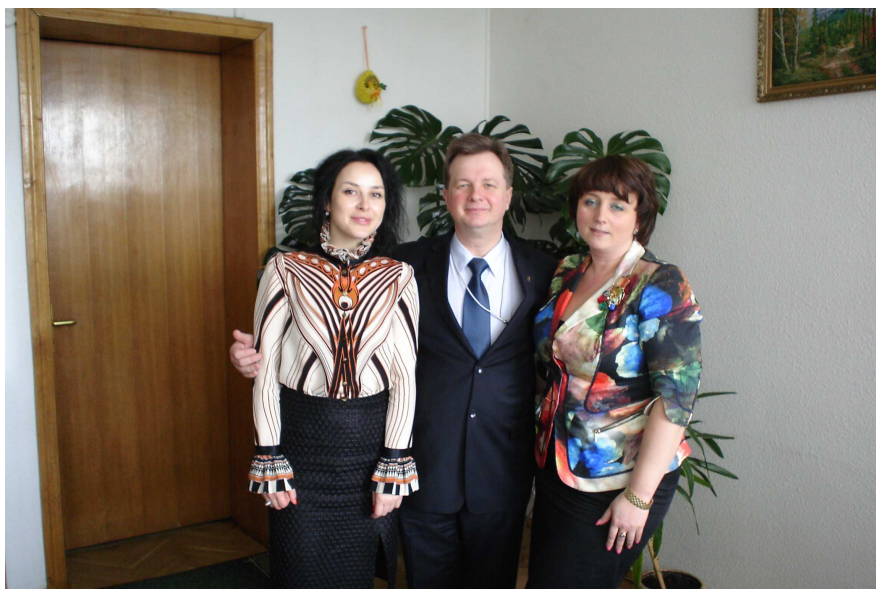
DPA LO – Państwowa Administracja Podatkowa we Lwowskiej Oblasti

PKU – Podatkowy Kodeks Ukrainy

LO – Lwowski Oblast

Sławomir Presnarowicz (SP): Przede wszystkim proszę powiedzieć, czym Pani zajmuje się?

LP: Jestem kierownikiem oddziału prawniczego DPA LO. Do zadań oddziału należą: organizacja pracy departamentu prawniczego, udział w posiedzeniach sądowych, które należą do kategorii rezonansowych, zaś rezonans nie zależy od kwoty, ale od społecznego znaczenia, również sprawy sądowe, gdzie kwota wynosi 1 000 000 i więcej, również o zwrot pieniędzy z budżetu państwowego kwoty VAT. Ostatnią kategorią spraw zajmuje się mój zastępca (Wira Czaban) oraz pracownicy jej oddziału. Podsumowując, jest to prawna obsługa działalności DPA LO. Również do naszej kompetencji należy praca nad umowami i nadanie odpowiedzi na wnioski obywateli do DPA LO.

**Od lewej: Wira Czaban, dr Sławomir Presnarowicz
oraz Lilia Parpan**

SP: Czy coś się zmieniło od naszego pierwszego spotkania w organizacji działalności organów podatkowych?

LP: Od czasu naszego ostatniego spotkania w organizacji organów podatkowych dużo się nie zmieniło. Przez Prezydenta oraz Rząd odbywa się reformowanie organów podatkowych państwa ze względu na wymogi przyjętego PKU, oraz wymogi co do reformowania systemu organów państwa, a także Ustawy o Państwowej służbie podatkowej Ukrainy. Zaś jeszcze dużych zmian nie było. Przez Rząd przyjęto szereg aktów reglamentacyjnych w dziedzinie organizacji służby podatkowej i zgodnie z nimi odbywa się reorganizacja organów podatkowych. Według tych aktów reglamentacyjnych ma być zmieniona struktura organów podatkowych, przez połączenie departamentów organów podatkowych odpowiednio do sfer działalności. Rząd również ma zaplanowane zmniejszenie ilości pracowników organów podatkowych. Ale reformowanie odbywa się głównie na poziomie wyższym, czyli organów centralnych, my w tym momencie tylko czekamy na odpowiednie

dokumenty reformowania i tak wygląda, że wkrótce to się odbędzie. Na czas naszej rozmowy jeszcze nic nie zrobiono.

SP: Kiedy ma odbyć się taka reforma na Ukrainie?

LP: Odpowiednio do pozycji Rządu zaplanowano to na koniec kwietnia, czyli do tego czasu ma być skończona reforma. Reforma ta odbędzie się, zaczynając od centralnych organów podatkowych. DPS ma zatwierdzoną swoją nową strukturę. W rejonach jeszcze nic nie zmieniło się.

SP: Jak będzie wyglądała ta reforma?

LP: Przede wszystkim będzie zmniejszona ilość departamentów poprzez ich połączenie zgodnie z kierunkami ich pracy i odpowiednio będzie zmniejszona ilość pracowników PSU. Na przykład, w związku z przyjęciem PKU zostały połączone departamenty prawniczy oraz rozpatrywania wniosków obywateli. Zaś, przypomnę, że na razie to wszystko na poziomie DPS. Struktura DPS jest taka:

Kierownictwo <i>(Bezpośrednio jest to Głowa DPS Ukrainy)</i>
Departament zabezpieczenia działalności Głowy DPS Ukrainy <i>(Pomaga i prezentuje kierownictwo DPS Ukrainy we wszystkich innych organach, na przykład w Radzie Najwyższej Ukrainy)</i>
Departament personelu <i>(Zajmuje się personelem, kadrami odpowiednio do Kodeksu pracy)</i>
Departament finansowy, księgowości oraz ewidencji <i>(Zajmują się naszymi wypłatami miesięcznymi, finansowym zabezpieczeniem działalności Służby podatkowej)</i>
Departament administracyjno-gospodarczego zabezpieczenia <i>(Jest to dział, który zajmuje się sprawami gospodarczymi w odniesieniu na przykład utrzymania budynków Służby podatkowej)</i>
Departament roboty prawnej

<i>(Jest to były departament prawny czy nasz departament)</i>
Departament obsługi płatników podatków <i>(Bezpośrednio pracują z obywatelami, na przykład prowadzą konsultacje)</i>
Departament opodatkowania osób prawnych <i>(Zajmuje się podatkiem od zysku osób prawnych)</i>
Departament opodatkowania osób fizycznych <i>(Zajmuje się podatkiem od dochodu osób fizycznych)</i>
Departament kontroli podatkowej <i>(Prowadzą kontrolę i sprawdzanie bezpośrednio)</i>
Departament wygaśnięcia długu podatkowego <i>(Gdzie występują zaległości zobowiązania podatkowego, tam ściągają kwotę długu)</i>
Departament prognozy, analizy i ewidencji, sprawozdania <i>(W tym departamencie połączono trzy poprzednie departamenty – głównym zadaniem jest prognoza przychodów podatkowych i wydatków na DPS)</i>
Departament informatyzacji oraz ewidencji płatników podatków <i>(Zabezpieczenie komputerowe i sprawne działanie systemów komputerowych w całej PSU)</i>
Organizacyjno-zarządzający departament <i>(Jest to wewnętrzny departament, który zajmuje się przygotowaniem organizacyjnych aktów i wykonaniem nakazów Głowy DPS, również jest odpowiedzialny za koordynację współpracy z organami samorządowymi)</i>
Departament kontroli wewnętrznej <i>(Prowadzi kontrolę wewnętrzną działalności całej struktury organów podatkowych na Ukrainie, czyli pracują ekonomiści oraz prawnicy, którzy mogą kompleksowo ocenić działalność organów podatkowych)</i>
Departament współpracy z mass mediami i obywateli

<i>(Przy tych departamentach stworzono rady obywateli)</i>	
Departament stosunków międzynarodowych <i>(Taki departament będzie tylko na poziomie DPS Ukrainy, czyli tylko jeden)</i>	
Departament zwalczania prania brudnych pieniędzy <i>(Zajmuje się dochodami otrzymywanymi z działalności pozaprawnej)</i>	
Główny zarząd policji podatkowej	<i>Te wszystkie zarządy związane są z działalnością policji podatkowej</i>
Główny zarząd śledztwa	
Zarząd bezpieczeństwa wewnętrznej	
Zarząd ochrony tajemnicy państwowej oraz technicznej ochrony informacji <i>(Zajmuje się dokumentami z gryfem tajemnica służbowa lub państwowa)</i>	
Departament kontroli nad produkcją oraz obrotem spirytusu, wyrobów alkoholowych i tytoniowych <i>(Między innymi wydaje odpowiednie pozwolenia podatkowe w ramach tej działalności oraz marki akcyzowe)</i>	

W tym momencie nie wiem, czy ta struktura zostanie w takim kształcie, ale mamy na razie zaplanowaną taką strukturę.

SP: Co jest obszarem działalności waszego urzędu?

LP: Obszarem działalności naszego urzędu jest lwowski obwód. Organy podatkowe na Ukrainie podzielone zgodnie z administracyjno-terytorialnym podziałem Ukrainy, w każdej oblasti jest administracja podatkowa, w tym kierunku zmian nie przewiduje się, tak było i tak będzie. Administracyjnym centrum jest Lwów. We Lwowie mamy 7 podatkowych inspekcji, oprócz tego została powołana Specjalizowana Inspekcja Podatkowa (dalej SIP), która obsługuje wielkich płatników

podatków. Wymóg stworzenia tego rodzaju inspekcji przewidziany jest w PKU, gdzie jest określenie kryteriów odniesienia płatników do kategorii wielkich. Wielcy płatnicy mają specjalny reżim obsługi w dziedzinie administrowania podatkami, przeprowadzenia kontroli podatkowych. Stworzenie specjalizowanych inspekcji jest jedyną zmianą, która odbyła się od momentu naszego ostatniego spotkania. Takiego rodzaju inspekcji są 4: Kijów, Dnipropetrowsk, Charków, Lwów.

SP: Jaka ilość inspekcji podatkowych we LO?

LP: W oblasti jest 29 inspekcji. W mieście Lwowie jest SIP, Galicyjska, Frankiwska, Łyczakowska, Szewczenkiwska, Zaliznyczna, Sychiwska terytorialne inspekcji podatkowe, które obsługują płatników we rejonach miasta Lwowa.

SP: Gdzie one znajdują się?

LP: Mamy jedyny budynek administracyjny. W tym budynku znajdują się: DPA LO, SIP oraz 6 wyżej wymienionych inspekcji miasta Lwowa. Również tutaj mamy policję podatkową oraz ich oddziały terytorialne. Jest to dobre ze względu na ulepszenie i skuteczność naszej pracy, gdyż komunikacja na żywo ma lepsze wyniki niż przez pocztę lub telefon czy Internet.

SP: Kto jest kierownikiem waszej administracji?

LP: Kierownikiem DPA LO jest Głowa DPA LO. Kierownikiem każdej inspekcji jest kierownik inspekcji, który ma zastępców.

SP: Jaki jest system podatkowy na Ukrainie, czy coś się zmieniło?

LP: Tak, zmieniło się. W PKU zmieniono system podatków i opłat: niektóre podatki zlikwidowano, niektóre połączono, także wprowadzono nowe, których na Ukrainie nie było. Pozytywnym aspektem PKU jest zasada, że w ciągu pół roku od momentu przyjęcia PKU nie będą stosowane kary za naruszenie przepisów podatkowych. Ustawodawca udzielił pół roku na adaptację z nowymi normami PKU, czyli nowe stawki, tryb deklarowania, administrowania podatków. Czas ten, od 1.01.2011 do 1.06.2011 roku, otrzymał nazwę „wakacje podatkowe”.

Grzywna za naruszenie podatkowe w czasie „wakacji” wynosi 1 grn. Uważam te „wakacje” za bardzo ważny momentem dla płatników, również dla nas, w celu adaptacji do norm PKU.

SP: Na przykład, naczelnik organu podatkowego wydaje decyzję podatkową i czy można zaskarżyć taką decyzję do organu podatkowego?

LP: Tutaj były zmiany: został powołany dwupoziomowy system zaskarżenia decyzji podatkowych. Pierwszy poziom, to poziom administracyjny, czyli do Głowy DPA LO, i po tym – do Głowy DPA Ukrainy.

Wira Czaban (WCz): - Przed tym było tak, że oskarżenie było do kierownika inspekcji, potem do głowy DPA LO i w końcu do Głowy DPA Ukrainy, to zajmowało dużo czasu. Również uważam, że taki sposób jest bardziej obiektywny, w nim unika się czynnika subiektywnego, gdyż kierownik DPI przyjmował takie decyzji i mógł mieć uprzedzenie.

SP: O samokontroli w Europie...

WCz: U nas takiego nie ma. Na przykład, jeśli płatnik nie zgada się z wynikami przeprowadzonej kontroli, wtedy jemu przysługuje prawo do zaskarżenia akt kontroli poprzez podanie zaprzeczeń do tego aktu. Przy formowaniu decyzji przez kierownika inspekcji te zaprzeczenia mogą być uwzględnione. Zaś z reguły takiego u nas nie ma.

LP: Odpowiednio do uchylonej ustawy 2181¹² był przewidziany długoterminowy i skomplikowany proces uzgodnienia zobowiązania podatkowego i dlatego nie było możliwości zastosowania do płatnika zasobów po uiszczeniu kwot zobowiązania podatkowego. Niektóre płatnicy stosowali taką praktykę administracyjnego oskarżenia decyzji podatkowych, że ogólny czas wynosił 240 dni. To wyglądało w ten sposób, że podawali skargę do kierownika DPI, czas na opracowanie odpowiedzi na skargę stanowi 60 dni, dalej podawali skargę do kierownika DPI miasta Lwowa, znowu 60 dni, po tym do Głowy DPA

¹² Ustawa Ukrainy „Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами” od 21.12.2000 N2181 (nieczynna).

LO, też 60 dni, w końcu do Głowy DPA Ukrainy – 60 dni, i razem 240 dni tylko na administracyjny tryb oskarżenia, co oznacza, że zobowiązanie podatkowe było niezgodnione 240 dni. Po tym płatnikowi przysługuje prawo do podania skargi do sądu, a termin rozstrzygnięcia sprawy w sądzie mógł wynosić około 3 lat. Uwzględniając ten termin, procesy inflacyjne w państwie, można lekko policzyć, ile państwo na tym traci. Przy opracowaniu projektu PKU, była propozycja zaprowadzenia reguły „proszę zapłacić, a potem do sądu”, zaś tego nie było przyjęto. Dobrze wiadomo o demonstracjach na Ukrainie. Ogólnie, chcemy powiedzieć, że uważamy nasz PKU za bardzo lojalnym.

SP: Czy coś się zmieniło w terminach zaskarżenia decyzji organów podatkowych?

LP: Terminy oskarżenia nie zmieniły się – 10 dni. Zgodnie z ustawodawstwem, z dnia wyniesienia decyzji-zawiadomienia podatkowego i dostarczenia go do płatnika podatków, płatnik ma prawo w ciągu 10 dni uiścić kwotę zobowiązania podatkowego lub oskarżyć taką decyzję-zawiadomienie. Podanie skargi oznacza wstrzymanie wszystkich innych procedur podatkowych w odniesieniu do oskarżyciela, czyli nie może być naliczona grzywna i wydane inne decyzji podatkowe, czyli nie możemy stosować wobec tego płatnika żadnych zasobów uiszczenia kwoty podatku lub długu podatkowego do czasu podjęcia końcowej decyzji w tej sprawie.

SP: W jaki sposób mogą podawać taką skargę, przez pocztę...?

LP: W większości skarga podawana jest przez pocztę. Także istnieje możliwość osobistego podania do organu podatkowego do kancelarii i wtedy ta skarga też przechodzi przez proces rejestracji i przekazania do podstawowej osoby upoważnionej do rozpatrywania. W przypadku niezgody z wynikami przeprowadzonej kontroli podatkowej płatnicy zobowiązani są do wysłania listu z dokumentami uzasadniającymi taką niezgodę. Takie przepisy mieszczą się w PKU. Czyli, jeśli w ciągu 10 dni nie ma takiego listu, to znaczy, że płatnik musi zapłacić. W przypadku zaskarżenia decyzji podatkowej powstrzymane są wszystkie inne działania wobec płatnika podatków, nawet nie naliczono odsetki na kwotę

długu do dnia ostatecznej decyzji administracyjnej lub sądowej. Nawet tylko po minięciu 10 dni od dnia decyzji sądu zaczyna się naliczanie odsetek, czyli grzywna i podatkowy wymóg. Wymóg podatkowy może być pierwszy, w którym zaznacza się kwotę długu podatkowego i drugi wymóg – przewiduje opis aktywów płatnika podatków, położenie aresztu i przymusowe ściąganie kwoty długu podatkowego. I proszę zauważyć, że kwota będzie ustawiona na czas powstania długu bez wliczenia inflacji i odsetek za czas rozpatrywania skargi.

WCz: Organ podatkowy może zmienić swoją decyzję tylko w wypadku, jeśli płatnik po przeprowadzonej kontroli do czasu podjęcia podatkowej decyzji wyśle do organu podatkowego dokumenty, zgodnie z którymi zostanie potwierdzony fakt nieprawidłowego naliczenia kwoty podatku. Wtedy kierownik inspekcji może podjąć decyzję o korygowaniu kwoty podatku.

LP: W PKU w art. 56 przewidziano tryb oskarżenia decyzji organów podatkowych. W tym artykule są terminy oskarżenia, wymogi co do treści takiej skargi i tryb podania takiej skargi. Obecnie DPA Ukrainy wydała nakaz, w którym przewidziano szczegółowe przepisy dotyczące oskarżenia decyzji organów podatkowych¹³.

SP: Czy jest w waszym ustawodawstwie coś takiego jak wiążąca informacja podatkowa?

WCz: W Kodeksie przewidziano wyłącznie konsultacje podatkowe. Wszystkie tłumaczenia prawa podatkowego i przepisy wykonawcze do Kodeksu wydawane są przez centralny organ podatkowy – DPA Ukrainy.

SP: U nas w Polsce jest trochę inaczej...

LP: U nas nie jest tak samo, czyli w dziedzinie cła regulowane jest przez Państwową Służbę Celną Ukrainy, w przypadku spłaty podatków, w dziedzinie formy deklaracji lub innych dokumentów – DPA Ukrainy, zaś tryb spłaty podatku regulowany jest przez Gabinet Ministrów Ukrainy. Także w Kodeksie w przepisach końcowych przewidziano dla

¹³ Nakaz DPA Ukrainy O trybie oskarżenia i rozpatrywania skarg płatników podatków organami państwowej służby podatkowej z dnia 23.12.2010 N 1001.

wszystkich organów podatkowych obowiązki wydania różnego rodzaju przepisów wykonawczych do Kodeksu.

SP: Czy organ podatkowy może zmienić swoją decyzję po jej wydaniu?

LP: Nie może. U nas może być zmieniona tylko podatkowa decyzja w trzech przypadkach. Pierwszy – zaskarżenie do organu podatkowego, czyli tylko wyższy organ może skasować decyzję organu niższej rangi lub zmienić taką decyzję zawiadomieniem lub wydać nową. Na przykład mieliśmy przypadek, kiedy nasi rewizorzy zrobili błąd arytmetyczny. Także sąd może przyjąć decyzję o skasowaniu podatkowej decyzji-zawiadomienia w całości lub częściowo i może wydać nową. Także możemy przeprowadzić pozaplanową kontrolę płatnika podatków. Po takiej pozaplanowej kontroli może być podjęta nowa decyzja-zawiadomienie, ale tylko w wyjątkowych okolicznościach. Ale to wiąże się z różnego rodzaju dodatkowymi formalnościami: wydaniem nakazu na przeprowadzenie kontroli etc., i taka pozaplanowa kontrola polega przede wszystkim na sprawdzeniu prawidłowości działań naszych rewizorów. W wyniku przeprowadzenia takiej kontroli może być podjęta nowa decyzja podatkowa.

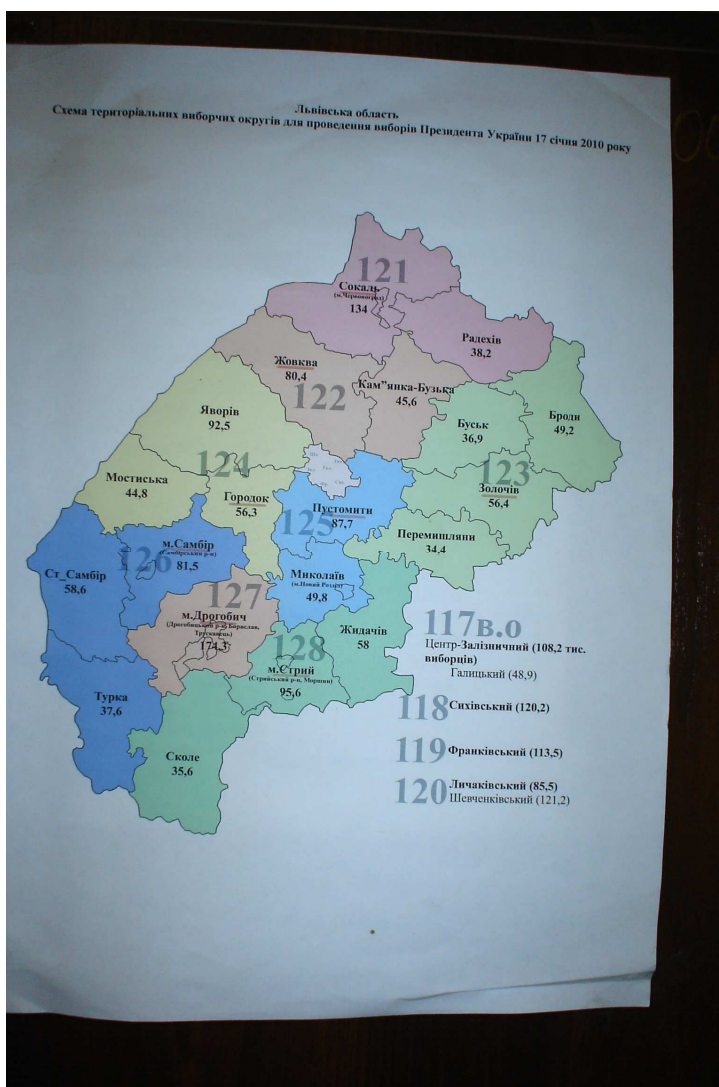
WCz: Jeśli byśmy mieli możliwość zmiany swojej decyzji, nie moglibyśmy „znaleźć końcówki tego wszystkiego” i jeśli inspektor dokonał błędu, w tym przypadku prowadzimy kontrole pozaplanową, a wobec pracownika rozpoczynamy postępowanie w sprawie naruszenia obowiązków służbowych. Takie postępowanie prowadzone jest przez departament kontroli wewnętrznej.

SP: W jaki sposób zawiadamia się o tych kontrolach płatnika podatków?

LP: Wysyłamy płatnikowi zawiadomienie o dokonaniu w określonym terminie kontroli. Termin wysłania zawiadomienia to 10 dni do dnia przeprowadzenia takiej kontroli. Mamy różnego rodzaju kontrole – planowe dokumentalne, plan, których zatwierdza Głowa DPS Ukrainy. Pozaplanowe kontrole mogą być dokonane z 13 podstaw przewidzianych w Kodeksie. Innym rodzajem kontroli są kontrole faktyczne, czyli na miejscu, gdzie znajduje się płatnik. Taki rodzaj faktycznej kontroli nad sprawdzeniem dyscypliny kasowej prowadzi się bez poprzedniego

завиdomлення платника, czyli nagle. Plan takich kontroli zatwierdza się przez naczelnika DPA LO i za rozporządzeniem naczelnika DPI mogą wychodzić na takie kontrole.

SP: Czy mogę pooglądać waszą inspekcję...

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W OKRĘGOWYM SĄDZIE ADMINISTRACYJNYM WE LWOWIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Lwów, 6 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Okręgowym Sądzie Administracyjnym we Lwowie z 6 kwietnia 2011 r.

Rozmówca:

Andrij Pajonkewych – zastępca głowy sądu administracyjnego okręgowego miasta Lwowa

Tłumacz:

dr Andrzej Mostowy

Skróty:

KAS – Kodeks administracyjnego sądownictwa.

Sławomir Presnarowicz (SP): Czy pan mógłby przedstawić się?

Andrij Pajonkewych (PA): Andrij Pajonkewych, jestem sędzią Sądu Administracyjnego pierwszej instancji.

Dr Sławomir Presnarowicz oraz sędziowie sądu administracyjnego I instancji we Lwowie

SP: Czy zajmuje się Pan sprawami podatkowymi?

PA: Mamy różne sprawy, również podatkowe.

SP: U nas w Polsce jest specjalizacja...

PA: U nas nie ma specjalizacji.

SP: Czy to jest dobre czy nie?

PA: Mamy kłopoty z salami posiedzeń, ale mamy w planach, żeby podzielić po specjalizacji.

SP: Czy dużo ma Pan spraw w roku, na przykład w 2010 roku?

PA: Jeśli chodzi o sprawy podatkowe, to ich jest największa ilość. Jeśli mówić dokładniej, to mniej więcej 400 spraw podatkowych na jednego sędziego. Ale w odróżnieniu od Polski, u nas nie ma obowiązku administracyjnego rozstrzygnięcia sprawy, czyli można od razu podawać do sądu, bez względu na wyniki administracyjnego rozstrzygnięcia. Czyli u nas można podawać skargę w trybie administracyjnym lub do sądu.

SP: Proszę powiedzieć, jaka jest struktura sądów administracyjnych na Ukrainie?

PA: Pierwsza instancja to są administracyjne sądy okręgowe. Również powszechne sądy na Ukrainie rozstrzygają sprawy administracyjne, czyli zgodnie z sądowym postępowaniem administracyjnym, zaś sprawy podatkowe są tylko w sądach administracyjnych. Następna instancja – apelacyjny sąd administracyjny i ostatnia instancja to Wyższy Sąd Administracyjny.

(dalej rozmowy o tym, kiedy PA był w Warszawie w NSA...)

PA: Termin rozstrzygnięcia sprawy zgodnie z ustawodawstwem wynosi 1 miesiąc (podobnie jak w Białorusi), jednak jest to nierealnie, z uwagi na ilość spraw w naszym sądzie.

SP: Czy Pan ma rozprawy codziennie?

PA: Nie mamy takiej możliwości, gdyż nie mamy tyle sal sądowych, dla tego mamy ustaloną kolejność między sędziami. Jedna sala jest na trzech

sędziów. Mamy 10 sal, czyli jest 30 sędzi. Obecnie mam 2 dni na 1 tydzień.

Także są kategorie spraw, gdzie rozprawa jest prowadzona przez 3 sędzi, są to sprawy: przeciwko centralnemu organowi państwowemu lub na życzenie osób-stron w sprawie. Tak przewidziano w kodeksie postępowania administracyjnego Ukrainy.

SP: 400 spraw to dużo. Czy Pan ma asystenta?

PA: Tak. Każdy sędzia ma asystenta. Asystent sędziego ma prawo do napisania projektów decyzji sądowych.

SP: Ile spraw ma Pan w roku?

PA: W zeszłym roku miałem około 600 spraw. Wszyscy sędziowie mają różnego rodzaju sprawy. Najwięcej mamy spraw podatkowych. Tak jest prawie każdego roku. Zaś w tym roku mamy mniej, gdyż część spraw, szczególnie sprawy o wypłaty socjalne zostały przekazane do sądów powszechnych. I tej kategorii spraw było najwięcej, około 1 000 w roku.

SP: Jak odbywa się wyznaczania sędziego do konkretnej sprawy?

PA: Komputer wyznacza dla każdej sprawy sędziego. Dane do komputera wpisują pracownicy kancelarii. W takim trybie pracujemy już 2 lata. Uważamy, że jest to dobrze w związku z wyłączeniem czynnika subiektywnego.

SP: Proszę powiedzieć, jaki jest system sądów administracyjnych na Ukrainie?

PA: W każdej oblasti jest sąd okręgowy i mamy sądy apelacyjne administracyjne, ale ich jest mniej. W Kijowie są dwa sądy administracyjne: okręgowy (ten który ma oblas) i okręgowy miasta Kijowa (tylko sprawy miasta Kijowa) *(szczegóły dot. systemu sądów administracyjnych patrz: Ukaz Prezydenta Ukrainy od 16.11.2004 N1417/2004 oraz:*

http://www.vasu.gov.ua/ua/system_administrative_judges.html).

Wyższa instancja to Wyższy Administracyjny Sąd Ukrainy oraz Wyższy Sąd Ukrainy.

SP: Patrząc na ilość sędziów, czy lwowski sąd jest duży?

PA: Tak, jest z tych większych sądów. W Iwano-Frankowsku jest mniej sędziów. We lwowskim sądzie jest 32, a w Iwano-Frankowskim jest 14 sędziów.

(wszedł do gabinetu inny sędzia Zapotocznyj Igor)

SP: A w Kijowie jest Wyższy Sąd Administracyjny i...?

PA: Najwyższą instancją jest Wyższy Sąd Administracyjny, w Kijowie jest także Wyższy Sąd Ukrainy, który rozpatruje sprawy administracyjne w związku z niejednolitym stosowaniem norm prawa przez Wyższy Sąd Administracyjny.

(rozmowa o trybie w Polsce)

PA: U nas jest inaczej, Wyższy Sąd Ukrainy całym swoim składem, czyli składem Pałaty w sprawach administracyjnych rozpatruje te kategorii spraw.

SP: Proszę powiedzieć, czy organ podatkowy może odwołać swoją skargę do sądu?

PA: Zgodnie z ustawodawstwem może, zaś w praktyce tego jeszcze nie było. Przewidziano to w Kodeksie postępowania administracyjnego (*patrz art. 49, 50, 51 Kodeksu administracyjnego sądownictwa*), czyli organ podatkowy, jak i każda inna strona w postępowaniu administracyjnym ma prawo odwołać się od swojej skargi, zmienić rozmiar wymogów etc.

(wszedł inny sędzia Martyniuk Witalij)

PA: Więcej spraw mamy od płatników podatków, a nie od organów podatkowych.

SP: Ile czasu rozpatruje się sprawę w sądzie administracyjnym?

PA: Mniej więcej 1 miesiąc, realnie może być dłużej, i 2 lub 3 miesiące, zaś obecnie regułą jest 1 miesiąc. W sądzie apelacyjnym, w związku z tym, że obszar działalności jest wielki, tam sprawa rozpatrywana może być nawet rok czasu. Jest to związane z tym, że mają dużo spraw

z wielkiego obszaru. I warto przypomnieć, że system sądów administracyjnych na Ukrainie jest młody.

SP: Kto może być sędzią sądu administracyjnego na Ukrainie?

PA: U nas też może być osoba z organu podatkowego, ale to nie ma znaczenia, tutaj chodzi o staż pracy w dziedzinie prawa – 3 lata, osoba nie może mieć mniej niż 25 lat.

(rozmowa o trybie działalności sądów administracyjnych w Polsce.)

PA: U nas jest proces rozprawy zapisywany „na żywo” przez komputer.

SP: Kto przychodzi na rozprawę od organu podatkowego?

PA: Prawnicy. Czyli pracownicy departamentu prawnego. Naczelnik departamentu nie chodzi do sądu, gdyż w departamencie wyznaczono prawnika na każdy rejon miasta Lwowa i przychodzi ten prawnik.

SP: Czy przychodzą inspektorzy razem z prawnikiem?

PA: Tak. Przychodzą, ale jako świadkowie lub specjaliści w sprawie. Czasami, jeśli mamy pytania, to i naczelnik inspekcji w rejonie przychodzi.

SP: Ile spraw na jeden dzień ma sędzia?

PA: Około 15.

SP: A czy mogą we troje prowadzić rozprawę?

PA: Tak. Jeśli stroną w sprawie jest centralny organ władzy, i na życzenia stron. W związku z regułą o podaniu skargi do centralnego urzędu państwowego za miejscem mieszkania osoby oskarżyciela. Dlatego nie każda taka skarga może być rozpatrywana w Kijowie, może być i u nas. Mamy mniej więcej 100 takich kolegialnych (3 sędziów) spraw na rok.

SP: Czy jest mediacja?

PA: Nie, nie ma. W kodeksie sądownictwa administracyjnego tego nie ma, z wyjątkiem tego, że strony mogą w ciągu rozpatrywania sprawy dojść do zgody i sąd musi zatwierdzić taką zgodę (*patrz art. 262 KAS*).

Sędzia zobowiązany jest wytłumaczyć stronom prawo do takiej zgody, ale nic więcej w tym kierunku nie robi.

SP: Jakie są wymogi do skargi?

PA: Skargę może podać każda osoba, zaś w kodeksie przewidziano formalne wymogi do skargi (*patrz art. 105 KAS*), żadnych innych ograniczeń nie ma. I należy zapłacić cło państwowe 3,40 grn., a do sądu apelacyjnego 1,70 grn.

SP: Czy organ podatkowy może zaskarżyć waszą decyzję?

PA: Tak, każda strona rozprawy ma prawo do zaskarżenia decyzji sądu. Do skargi apelacyjnej lub kasacyjnej nie ma żadnych ograniczeń, oprócz wymogów formalnych przewidzianych w KAS.

Na sali rozpraw sądu administracyjnego I instancji we Lwowie

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W WYŻSZEJ INSPEKCJI PODATKOWEJ MIASTA KIJOWA. WYWIADY I MATERIAŁY

Kijów, 7 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Wyższej Inspekcji Podatkowej Miasta Kijowa z 7 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

Karpienko Natalia Iwanowna – naczelnik urzędu prawnego, Tkacziow Aleksandr Władimirowicz – naczelnik wydziału, w rozmowach brała udział sędzia sądu administracyjnego Trofimowa Larysa Witaljewna

Tłumacz:

dr Danuta Kosior

Karpienko Natalia Iwanowna:

Znajdujemy się w urzędzie prawnym administracji podatkowej (юридическое управление налоговой администрации) miasta Kijowa. Nazywam się Karpienko Natalia Iwanowna. Jestem naczelnikiem (начальник) urzędu prawnego (юридического управления). Praca naszego urzędu odbywa się w kilku kierunkach. Pierwszy kierunek to organizacja pracy sądowej naszych rejonowych inspekcji (районные инспекции). W Kijowie mamy 10 inspekcji plus jedenasta inspekcja, która pracuje z dużymi płatnikami podatków (большие плательщики). Organizacja pracy sądowej – sprawy powyżej miliona w stadium odwołania apelacyjnego (апелляционное обжалование) przyjmowane są w naszym urzędzie prawnym (юридическое управление). Oprócz tego nasz urząd organizuje pracę inspekcji rejonowych (районные инспекции) we wszystkich pozostałych sprawach, czyli o wartości przedmiotu sporu do miliona. Sprawy dzielą się na dwie kategorie, dwa kierunki: są to pozwy podatników (иски плательщиков), którzy nie zgadzają się z wynikami kontroli i zwracają się do sądu; zaskarżanie zawiadomień/decyzji podatkowych (обжалование уведомлений/налоговых решений), w których są doliczone (доначислены) sumy podatku po kontroli podatkowej, drugi kierunek to pozwy przeciwko płatnikom (иски к плательщикам), przede wszystkim bankructwo przedsiębiorstw (банкротство предприятий), wstrzymanie działalności przedsiębiorstwa, które albo nielegalnie (незаконно) zostały utworzone,

albo przez określony czas nie rozliczały się z organem podatkowym lub które mają zadłużenie podatkowe i ich działalność wstrzymuje się. Oprócz tego zwracamy się z pozwem w sprawie transakcji (сделки) przedsiębiorstw, które zawarły transakcje nieważne w sensie prawnym (недействительные), pozwy przeciwko płatnikom, którzy nie wpłacili w terminie podatku do budżetu (налоги в бюджет), co zostało stwierdzone po kontroli podatkowej. To są dwa kierunki w pracy sądowej. Oprócz tego nasz urząd prawny (юридическое управление) zajmuje się sprawami, z którymi zwracają się nasze strukturalne pododdziały (структурные подразделения), tj. długi (долги), opodatkowanie osób fizycznych (налогообложение физических лиц), które są kontrolowane. Nasz urząd apelacji (управление апелляции), który rozpatruje skargę, do nas zwracają się z różnymi problemami nieuregulowanymi i my odpowiadamy. Oprócz tego pracujemy z naszymi rejonami. Jeżeli w rejonach wynika problem ze stosowaniem normy prawa (применение нормы законодательства), problemami wynikającymi z przeprowadzaniem kontroli, wtedy również udzielamy im kwalifikowanych odpowiedzi. Jeżeli czegoś nie znamy, zwracamy się do GPU – Państwowej Administracji Podatkowej Ukrainy (Государственная налоговая администрация, по-украински Государственное податковое управление) do Departamentu Prawnego (Юридический департамент) w celu uzyskania odpowiedzi, żeby nasza praca przebiegała w należyty sposób. Naczelnik (начальник) urzędu prawnego (юридического управления) wizuje wszystkie normatywne dokumenty, które są wydawane przez Administrację Podatkową miasta Kijowa, czyli nakazy (приказы), rozporządzenia (распоряжения) itp. Dlatego u nas jest wydział, który przeprowadza analizę tych dokumentów, które przekazywane są do podpisu naczelnikowi urzędu. Jeszcze jeden kierunek w naszej pracy – to uogólnienie/podsumowanie (обобщение) informacji cyfrowej, która przychodzi z różnych kierunków działalności, z inspekcji rejonowych (районные инспекции), wysyłanie tej informacji do GPU Ukrainy. Mamy bardzo dużo pracy. W urzędzie pracuje 27 osób. U nas jest naczelnik (начальник), zastępca (зам начальника). Mamy trzy wydziały i dwa sektory. Staramy się i nadążamy z tą pracą, którą mamy do wykonania.

Tkacziow Aleksandr Władimirowicz (TAW) – naczelnik wydziału prowadzenia danych, związanych ze sprawami sądowymi o wartości przedmiotu sporu ponad milion, są to doliczenia podatku, ściągnięcia należności, czyli sprawy złożone.

Istnieją trzy stopnie: centralny organ podatkowy – GNA Ukrainy (Государственная налоговая администрация). Mamy 25 obwodów (25 regionalnych Państwowych Administracji Podatkowych), w każdym obwodzie jest administracja podatkowa obwodu (налоговая администрация) – Państwowa Administracja Podatkowa plus w Kijowie i Sewastopolu (25+2, czyli 27), miasta te mają specjalny status.

1. GNA Ukrainy, 2. GNA obwodu (области) i 3. GNA lokalne (местные) – terytorialne służby podatkowe (территориальные налоговые службы). Np. w Kijowie mamy 10 rejonów plus jedenasty specjalny.

Sławomir Presnarowicz (SP): Jakie są decyzje i kto je wydaje?

TAW: U nas wszyscy podatnicy są zarejestrowani w Państwowej Inspekcji (Государственная инспекция), gdzie kto jest zarejestrowany, tam przeprowadzane są kontrole. Naczelnik (lub jego zastępca) inspekcji ma prawo wydać decyzję (решение) na podstawie wyników kontroli, na poziomie inspekcji rejonowych.

SP: W sprawie jakich podatków wydawane są decyzje inspekcji rejonowych?

TAW: W sprawie wszystkich podatków (по всем налогам). Przeprowadzane są kontrole wszystkich podatków i naczelnik inspekcji podejmuje decyzje (решения) w sprawie wszystkich podatków. Do określonych podatków podejmowane są określone decyzje, na poziomie rejonu.

SP: Jakie są to podatki?

TAW: Podatek od zysku (налог на прибыль), podatek VAT (НДС), podatki lokalne (местные налоги). Dwa podatki lokalne: od (nie)ruchomości? (не)движимость) i podatek liniowy (единый налог) małych przedsiębiorców i trzy opłaty (za prowadzenie niektórych rodzajów działalności przedsiębiorczej (предпринимательская деятельность), za parkowanie i opłata techniczna.

SP: Jak przebiega proces apelacji (процесс апелляции)?

TAW: Przed wprowadzeniem Kodeksu podatkowego był trzy poziomowy system (трёхуровневая система), kiedy płatnik (плательщик) podawał skargę (подавал жалобу) do I instancji (первая инстанция) – inspekcji rejonowej (районная инспекция), potem mógł złożyć skargę (обжаловать) do drugiej instancji – do obwodu, potem do aparatu centralnego. Po wprowadzeniu KP pierwszy poziom został zlikwidowany i podatnik mógł zaskarżyć (обжаловать) do obwodu i do aparatu centralnego lub zwrócić się do sądu (подать в суд) w dowolnym stadium. Jeżeli podatnik nie zgadza się (не согласен) z decyzją obwodu, może odwołać się do aparatu centralnego, który może anulować decyzję, zmienić lub wydać nową decyzję.

Jeżeli nasz urząd odmawia (областной аппарат отказал), to wtedy można zaskarżyć do sądu. Można na samym początku podać do sądu (nie odwołując się do inspekcji podatkowej). Teraz mamy dwie instancje – obwód (область) i sąd (суд). To w celu uniknięcia długiego terminu rozpatrzenia. Niektóre sprawy ciągnęły się do pół roku. Podatnicy składali odwołanie i nie płacili w tym czasie podatków i procentów (пеня). W celu uniknięcia takich sytuacji skrócono odwołania o jedną instancję.

Art. 56 – „decyzję organu podatkowego można zaskarżyć w trybie sądowym lub administracyjnym” (решение налогового органа можно обжаловать в судебном или административном порядке).

SP: Czy podatnik sam decyduje o trybie odwołania?

TAW: Jeżeli podatnik składa skargę w trybie administracyjnym (в административном порядке), a potem od razu w trybie sądowym, to tryb administracyjny zamyka się. Praktycznie wszyscy płatnicy, którzy

nie są zadowoleni z odwołania w trybie administracyjnym, odwołują się do sądu.

SP: Co powinno się znajdować w skardze złożonej w trybie administracyjnym?

TAW: Są specjalne wymogi [10-01 to nasze rozporządzenie (наказ)], zgodnie z tym przyjmujemy do rozpatrzenia lub nie. Powinno być: kto składa skargę, na kogo, jaka decyzja, z czym się nie zgadza, podpis, data. Teraz rejonowe inspekcje nie rozpatrują skarg. Wcześniej naczelnik mógł uchylić decyzję. Teraz tylko obwód i centralny aparat.

SP: Jaki jest termin na odwołanie?

TAW: Termin (срок) na odwołanie w sprawach zobowiązań podatkowych – 10 dni, a w sprawach niezwiązanych z prawodawstwem podatkowym (неналоговое законодательство) – 30 dni [podatek za ziemię, kasy fiskalne (niewydawanie paragonów)].

SP: W jaki sposób są doręczane decyzje?

TAW: Wysyłamy pocztą, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Jeżeli podatnik odmawia (отказ) przyjęcia, to listonosz robi adnotację na ten temat. Termin do zapłaty (срок на уплату) liczony jest na 10 dni od dnia odmowy przyjęcia. Decyzje (решения) wydajemy nie dla osób fizycznych, lecz dla agentów podatkowych (налоговый агент) przedsiębiorstw, dla tych osób, które np. otrzymały w wyniku dziedziczenia (наследование). Wydajemy decyzje w sprawie wszystkich podatków, np.: podatku od zysku (налог на прибыль), podatek rolny (сельскохозяйственный налог), VAT (НДС) itd.

SP: Ile czasu jest na rozpatrzenie skargi?

TAW: 20 dni, można przedłużyć do 40 dni (art. 36). W skrajnych przypadkach można przedłużyć nawet do 60 dni. Jeżeli skarga wpłynęła do sądu, to my przerywamy rozpatrzenie skargi (прекращаем рассмотрение жалобы) wniesionej do nas. Jeżeli jest ewidentny błąd, to naczelnik obwodowej inspekcji może uchylić (отменить) decyzję (art. 62).

SP: Czy po wniesieniu skargi do obwodowej inspekcji podatek musi płacić podatek?

TAW: Wniesienie odwołania wstrzymuje (приостанавливает) obowiązek zapłaty podatku. W ustawodawstwie niektórych państw zachodnioeuropejskich należy najpierw zapłacić podatek, a potem odwoływać się.

Jeżeli skarga nie została uwzględniona, to podatnik musi płacić odsetki za opóźnienie (пеня) (zgodnie z nowymi przepisami obowiązującymi od 1 stycznia 2011 r.). Wcześniej nie trzeba było płacić odsetek i wykorzystywano mechanizm odwołania w celu uchylenia się (для уклонения) od płacenia podatku.

Na razie mamy małą praktykę.

**РОЗМІЩЕННЯ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ у м. КИЄВІ**

I поверх	Громадська приймальня Управління персоналом Управління реєстрації та обліку платників податків
II поверх	Заступники Голови Відділ інформаційно-довідкової служби 007 Управління погашення прострочених податкових зобов'язань
III поверх	Голова ДПА у м. Києві Заступники Голови Начальник управління персоналом Начальник управління забезпечення діяльності Голови
IV поверх	Начальник управління економічного аналізу та прогнозування Адміністративно-господарське управління Фінансове управління
V поверх	Юридичне управління Управління інформатизації процесів оподаткування Управління обліку та звітності
VI поверх	Організаційно-розпорядче управління Управління забезпечення діяльності Голови Управління апеляції
VII поверх	Управління оподаткування юридичних осіб Управління економічного аналізу та прогнозування Управління захисту інформації (відділ режимно-секретної роботи)
VIII поверх	Управління податкового контролю юридичних осіб
IX поверх	Відділ по боротьбі з корупцією в ОДІС ДПА у м. Києві Управління масово-роз'яснювальної роботи Відділ організації роботи з ВПП
X поверх	Управління оподаткування фізичних осіб Управління контролю за фінансовими установами та операціями у сфері ЗЕД Управління відомчого контролю

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

**DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA
W APELACYJNYM
ADMINISTRACYJNYM SĄDZIE
W KIJOWIE.
WYWIADY I MATERIAŁY**

Kijów, 7 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Apelacyjnym Administracyjnym Sądzie w Kijowie z 7 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

Sędzia Wieczerewski, w rozmowach brała udział sędzia sądu administracyjnego Trofimowa Larysa Witaljewna

Tłumacz:

dr Danuta Kosior

Sędzia Wieczerewski (W): Nazywam się Wieczerewski, jestem sędzią, rozpatruję między innymi podatki, u nas nie ma specjalizacji. W naszym sądzie apelacyjnym (апелляционный суд) rozpatrujemy sprawy z czterech obwodów (czernigowski, czerkaski, kijowski) i Kijów. W okresie od września 2010 roku do chwili obecnej (kwiecień 2011) ogółem były 1324 sprawy, w tym 137 spraw podatkowych, czyli około 10% spraw. Pracuje 53 sędziów. Głównie sprawę rozpatruje jeden sędzia. Orzekamy też w składzie trzech sędziów. Prawo określa, w jakiej sprawie ilu sędziów może występować.

Sławomir Presnarowicz (SP): Kto może napisać skargę apelacyjną?

W: Każdy może napisać skargę. Nie ma wymogów pisania skargi przez prawnika do apelacji, kasacji, do instancji najwyższej. Mamy małą opłatę sądową (судебный сбор) – symboliczną, po to, aby każdy miał dostęp do wymiaru sprawiedliwości (доступ к правосудию).

SP: Ile czasu czeka się na rozpatrzenie sprawy?

W: Rozpatrujemy wg kolejności złożenia (в порядке поступления) skargi. Dzisiaj będę rozpatrywał sprawy ze stycznia (teraz jest kwiecień). Może inni sędziowie rozpatrują szybciej.

SP: Jakie są formalne wymogi, jak powinna wyglądać skarga?

W: Nie stwarzamy specjalnych trudności. W skardze powinny być podane strony, z czym się strona zwraca i dlaczego, chociaż kilka słów. Trzymamy się formy, ale niezbyt twardo. Jeżeli są jakieś braki (недостатки), to w ciągu 2 tygodni, miesiąca dajemy czas na uzupełnienie. Sprawy przydziela komputer, są osoby, które zajmują się tym, a komputer wybiera.

SP: Ile czasu trwa rozprawa i ile razy?

W: Większość spraw jest rozpatrywana na jednym posiedzeniu. Teraz zmieniło się prawo i nie możemy skierować sprawy do pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia. Jeżeli sąd pierwszej instancji czegoś nie zrobił, to my musimy to zrobić, czyli zrobić przerwę, zażądać dodatkowych materiałów, przesłuchać strony i świadków i wydać postanowienie.

SP: Jeżeliby tego nie było, to terminy byłyby krótsze?

W: Nie wiem. Terminy i jakość – trudno tego przestrzegać. Było 137 spraw podatkowych (od 1 września). Mamy 53 sędziów w sądzie apelacyjnym (Апелляционный суд), w Sądzie Najwyższym (Верховный суд) – 47. To za mało.

SP: Kto może przyjść na rozprawę?

W: Każdy może przyjść. Można korzystać z pomocy prawnika. Z inspekcji rzadko przychodzą prawnicy czy też ekonomiści. Do mnie przychodzą wtedy, kiedy ja ich wzywam. Pytam, jak przeprowadzano kontrolę i co zostało napisane.

Po obiedzie mam 29 spraw i tylko 2 sprawy takie, gdzie trzeba będzie zażądać dodatkowych dowodów. Zrobię przerwę i zażadam dodatkowych materiałów. Pozostałe sprawy, jeżeli nie będzie żadnych nieoczekiwanych komplikacji, zakończą się dziś. Rozpatruję sprawy raz w tygodniu. Dzisiaj od godz. 14.00 do 18.00. Może być i dłużej.

Były wybory. Sprawy związane z wyborami – to szczególne sprawy, leżą w naszej kompetencji i przed samymi wyborami siedzieliśmy do 20.00 i 22.00 i w nocy (mamy dwa dni na rozpatrzenie takiej sprawy, licząc

z dniami wolnymi od pracy). Dzień przed wyborami i dzień wyborów – wtedy liczy się każda godzina.

Na sali rozpraw sądu administracyjnego

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W SĄDZIE NAJWYŻSZYM W KIJOWIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Kijów, 7 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Sądzie Najwyższym w Kijowie z 7 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

Husow Nikołał Borysowicz – sędzią Sądu Najwyższego, w rozmowach brała udział Trofimowa Larysa Witaljewna.

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Husow Nikołał Borysowicz (HNB): Nazywam się Husow Nikołał Borysowicz, jestem sędzią Sądu Najwyższego. Specjalizuję się w szczególności w rozpatrywaniu spraw związanych z podatkami.

**Od lewej: dr Sławomir Presnarowicz
oraz Husow Nikołał Borysowicz, sędzia Sądu Najwyższego Ukrainy**

Wcześniej Sąd Najwyższy Ukrainy miał podział na cztery Izby (Палаты) – cywilną, spraw karnych, administracyjną i gospodarczą. Podział ten czasowo zlikwidowano (упразднили), jest ujednoczenie, wszystkie sprawy są rozpatrywane przez przedstawicieli wszystkich izb. Pozostawiono specjalizację sędziów – sprawozdawców (докладчики), np. sprawę podatkową przekazuje się sędziom, którzy wcześniej prowadzili takie sprawy i referują wszystko na temat sprawy całemu zespołowi Sądu Najwyższego. W SN jest 47 sędziów. To jest czasowe. To nie jest ten model, wygodny, który powinien służyć do rozpatrywania spraw podatkowych. Myślę, że polski model bardziej pasuje do rozpatrywania takich spraw. Tutaj nie trzeba niczego ustalać, żadnych faktycznych okoliczności, dlatego wystarczy sąd pierwszej instancji i kasacja. U nas jest sąd pierwszej instancji, drugiej instancji, kasacja i czwarta instancja – Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy może rozpatrywać, jeżeli w dwóch jednakowych sprawach i nieprzedmiotowym sporze są podobne stosunki prawne, sąd zastosował niejednakowo normy prawa materialnego, wcześniej było także i prawa procesowego, lecz zlikwidowano. Być może będzie powrót do tegoż wariantu, który był. Tamten wariant był bardziej poprawny, gdyż czasem trudno odróżnić, czy to norma prawa procesowego czy materialnego.

Norma prawa materialnego może znajdować się w kodeksie procesowym i odwrotnie. W Kodeksie cywilnym Ukrainy (Гражданский кодекс Украины) jest norma procesowa, która określa pełnomocnictwa sądu przy rozpatrywaniu tej czy innej sprawy. Tutaj znajdowanie się normy w określonym akcie normatywnym nie może mówić o przynależności normy do określonej dziedziny. W każdym przypadku należy analizować, co to za norma.

Oto ja będę referować Sądowi Najwyższemu sprawę, gdzie jeden sąd w sprawie stosunków socjalnych powiedział, że tych stosunków prawnych nie dotyczy termin przedawnienia (срок давности) i po sześciu latach zasądził powództwo cywilne, gdzie należało okazywać pomoc materialną osobom, które poniosły uszczerbek na zdrowiu w związku z katastrofą w Czarnobylu. Inny sąd powiedział, że nie, gdyż zgodnie z art. 99 kodeksu postępowania administracyjnego przed sądem dla takich spraw był termin 1 roku na podanie sprawy do sądu, termin upłynął

(пропуск срока) i są podstawy, aby pozew nie został uwzględniony. Była taka norma, obecnie została zmieniona. Mamy więc dwa sądy, dwa jednakowe stosunki prawne, a różne postanowienia. Jeden sąd wziął w obronę, a drugi odmówił. Interpretacja jest taka, że w jednym przypadku jest norma prawa materialnego, a w drugim prawa procesowego. Mnie się wydaje, że art. 99 nie mówi, że jest to norma prawa procesowego, albowiem prawo do odwołania (право на обжалование) to część zdolności prawnej osoby, zdolności do czynności prawnych, a to jest prawo cywilne. Zdolność do czynności prawnych (дееспособность) to instytucja prawa cywilnego i tak należało podejść. Takie problemy wynikają również i ze stosowaniem prawa podatkowego. W kodeksie podatkowym są normy prawa procesowego. Są one w różny sposób regulowane w kodeksie postępowania administracyjnego przed sądem (кодекс административного судопроизводства) i w kodeksie podatkowym. W związku z tym wynikają problemy, które komplikują nasze życie. Np. wcześniej było tak (teraz dzięki Bogu wyrównano), że jakiegokolwiek naliczenie zobowiązania podatnikowi uważa się za prawidłowe, dopóki płatnik podatku nie udowodni, że jest inaczej. Czas udowadniania publicznych stosunków prawnych w kodeksie podatkowym spoczywał na podatniku. Wg mnie jest to naruszenie zasad prawa publicznego i w kodeksie postępowania administracyjnego przed sądem był taki przepis, że każda decyzja w przypadku nieuznania pozwu (непризнание иска) przez podmiot władczych uprawnień (предмет властных полномочий), jeżeli podmiot nie uznaje jej, powinien udowodnić prawidłowość swojej decyzji. Różne zasady. Obecnie w kodeksie podatkowym i w kodeksie postępowania administracyjnego przed sądem jest taka zasada.

Sławomir Presnarowicz (SP): Jakie są podstawy do rozpatrywania spraw?

HNB: Oto przede mną jest kodeks podatkowy Ukrainy. Teraz wszystkie spory podatkowe rozpatrywane są w sądzie pierwszej instancji zgodnie z kodeksem podatkowym. Mamy 27 sądów. W każdym obwodzie jest sąd (mamy 25 obwodów) plus miasto Kijów (jurysdykcja miasta stołecznego – юрисдикция столичного города) i Sewastopol (szczególna

jurysdykcja – особая юрисдикция). Dzisiaj będzie możliwość pobytu w sądzie okręgowym miasta Kijowa. Jest jeszcze 25 obwodów. Okręg obejmuje cały obwód. Pierwsza instancja to sądy okręgowe. Druga instancja to apelacyjne sądy administracyjne.

Potem jest Wyższy Sąd Administracyjny (instancja kasacyjna) i Sąd Najwyższy (rozpatruje, kiedy jest konflikt między decyzjami sądu kasacyjnego). Różne izby sądu kasacyjnego («пятёрки») w kwestii tego samego przedmiotu sporu wydały różne decyzje i drugi wariant – różnice między postanowieniami sądów kasacyjnych: gospodarczych, cywilnych i administracyjnych. Reguluje to art. 237 kodeksu postępowania administracyjnego przed sądem: „Podstawy do postępowania w wyjątkowych okolicznościach. Postanowienia sądowe w sprawach administracyjnych mogą być ponownie rozpatrzone przez Sąd Najwyższy w wyjątkowych okolicznościach, jeżeli zostały zaskarżone z powodu niejednakowego zastosowania przez sądy instancji kasacyjnej tej samej normy prawa. Uznanie postanowień sądowych przez międzynarodową instancję sądową, której jurysdykcja jest uznawana przez Ukrainę takiej, która łamie międzynarodowe zobowiązania Ukrainy”. Jeden art., ale dwie podstawy: niejednakowe zastosowanie normy prawa przez instancję kasacyjną i druga. Praktycznie pierwsza podstawa nie zbiega się z drugą. Do SN przywieziono aparaturę, która zapisuje to, co mówi sąd (podobnie jak w Niemczech), ale nie ma pieniędzy na zakup urządzenia. U nas niektórzy sędziowie nawet nie posługują się komputerem.

SP: Ilu jest sądów apelacyjnych na Ukrainie?

HNB: Ukraina jest podzielona na okręgi. Tylko w 7 centrach obwodowych i 2 w Kijowie (centrum obwodowe i stołeczne) są apelacyjne sądy administracyjne (Kijów – 2 sądy, Żytomierz, Charków, Donieck, Sewastopol). Każdemu sądowi apelacyjnemu „podporządkowanych jest” (umownie) w sensie procesowym kilka okręgowych sądów administracyjnych. Np. z Czerkasów ktoś napisze skargę i sprawa przyjdzie do Kijowa, do Apelacyjnego Sądu Administracyjnego, potem Wyższy Sąd Administracyjny, również w Kijowie.

SP: Kto może wnieść kasację? Jakie wymogi trzeba spełnić?

HNB: Każdy, kto nie zgadza się z postanowieniem sądu apelacyjnego, może wnieść kasację. Są wymogi formalne do kasacji. Nie zawsze wymogi są spełnione. Czasami skarga kasacyjna nie powołuje się na nieprawidłowe zastosowanie prawa, ludzie skarżą się na niesprawiedliwe postanowienie i formalnie należałoby odrzucić taką skargę. Wyznaczamy czas na usunięcie braków (устранение недостатков), a potem, jeżeli braki nie zostały usunięte, zwracamy sprawę. Jednak Wyższy Sąd Administracyjny nie zajmuje się takimi rzeczami, gdyż jest bardzo obciążony. Jest 50 tys. spraw nierozpatrzonych przez WSA.

SP: Jakie są terminy na rozpatrzenie spraw podatkowych?

HNB: Wszystko zależy od kategorii sprawy. Są sprawy podatkowe, które zaczęto rozpatrywać w 2008 roku. Sprawy, które teraz przychodziły, to sprawy z 2008 roku, wcześniej były sprawy z 2007 roku. Teraz ten czas trochę zmniejsza się. To choroba wzrostu, pomyłki administracyjne, widocznie system sądów był tworzony nieprawidłowo, procedura rozpatrzenia sprawy, został utworzony Wyższy Sąd Administracyjny. Sędziów było mało i sądy rozpatrywały sprawy gospodarcze, sądy powszechne rozpatrywały sprawy cywilne i wszystko szło do sądu kasacyjnego, gdzie było mało sędziów i oto mamy rezultat tego. Spraw nabierało się. Nawet zmiana prawodawstwa nie zmieni tego, gdyż postępowania zaczęte należy zakończyć.

Art. 213 mówi o wymogach przy składaniu skargi kasacyjnej. To nie różni się zbyt wiele od polskich wymogów, gdyż jest to klasyka rozpatrywania kasacyjnego. Nasz ustawodawca badał niemieckie uregulowania i nowości. Nie ma niczego idealnie harmonijnego. Nasz system ma swoje wady. Są sprawy, które nie mają żadnej perspektywy, ale powinny przejść minimum trzy instancje, są sprawy o pięć tysięcy w sprawach porządku prawnego i osób i są sprawy o ponad milion obrotu i w zasadzie są prawnicy, którzy zaskarżą jakiegokolwiek postanowienie. W sprawach o pięć tysięcy grzywien będą sędzić się aż do instancji kasacyjnej. Dla porządku prawnego i dla przedsiębiorstwa to nie ma znaczenia, nie pomoże przedsiębiorstwu i nie wspomogę budżetu. Sąd musi rozpatrzyć sprawę i wyda więcej na korespondencję, aniżeli na

rozpatrzenie sprawy. Potrzebne jest jakieś ograniczenie w kwestii wartości przedmiotu sporu, strony. Opłata sądowa (судебный сбор – государственная пошлина) wynosi 3,40 grzywny. W procesie administracyjnym państwo kompensuje wydatki, pochwalane są bez perspektywy, bezmyślne spory. Nowy kodeks prowokuje bardzo dużo sporów. Wywołuje sztuczny problem. Jeżeli jestem płatnikiem podatku i czegoś nie rozumiem w ustawie, to zwracam się do inspektora podatkowego i on wyjaśnia mi zawiałości. Słucham i postępuję tak: nie płacę lub określam zobowiązanie podatkowe nie tak jak mówi prawo, a tak jak mówił inspektor. Jeżeli inspektor pomylił się, to nie można mi doliczyć podatku i sankcji grzywny. Jeżeli inspektor wydał decyzję, można ją zaskarżyć do sądu. Sąd może stwierdzić, że inspektor pomylił się i wyda inne pouczenie – ciekawe jakie? Sąd Najwyższy interpretował to w taki sposób, że nie należy zaskarżać pouczeń podatkowych, nie bacząc na to, co jest zapisane w ustawie. Jest taka zasada w prawie – interpretacja kontra... Doszliśmy do wniosku, prawdopodobnie i kodeks podatkowy będzie tak interpretowany, albowiem jest to wielkie niebezpieczeństwo dla budżetu i moment korupcyjny. Ludzie mogą zarabiać na takich pouczeniach, uwalniając płatników od umotywowanych podatków. Dlatego należy to wyrzucić. Kiedy byłem w pierwszej roboczej grupie pracującej nad kodeksem podatkowym, mówiłem, że to jest pomyłka, nie należy tak robić. Do drugiej grupy roboczej nie zostałem przydzielony (Larysa Witaljewna również). Wiele błędów procesowych na pewno by nie popełniono.

SP: Czy KP będzie poprawiany?

HNB: Na pewno trzeba poprawiać. Są już pewne projekty. Wprowadzone było moratorium na wnoszenie zmian do KP. Są takie zmiany, bez których będzie sparaliżowany system administrowania podatków (администрирование налогов), dlatego trzeba wprowadzać zmiany. Była koncepcja, żeby popracować rok, a potem zmieniać. Chyba zapożyczyliśmy to od Polski – wymiana doświadczeń (обмен опытом). W Polsce nie ma kodeksu podatkowego.

Kodyfikacja nie powinna być celem samym w sobie. Jeżeli jest 15 ustaw, działają dobrze, to nie trzeba niczego zmieniać. Jeżeli wszystko zrobicie

i udoskonalicie, to wtedy można zebrać wszystko w jedno, dla wygody, ażeby wszystko było w jednym miejscu.

Obecnie mając doskonały system technicznego zabezpieczenia, prowadzenia sprawy, kodyfikacja nie wypełnia tego celu, który realizowała w poprzednich porządkach prawnych. Kodyfikacja – jest książka, każdy ją ma i w niej są wszystkie odpowiedzi na pytania. Teraz jest ustawa o spirytusie, chociaż nie w jednym, otworzyłeś i masz stosunki prawne z tej czy innej ustawy, jaka ustawa je reguluje. Najważniejsze, ażeby dla wszystkich wszystko było zrozumiałe, żeby było określone zachowanie, ażeby były stworzone warunki ku temu. Porządek prawny państwa polega na tym, ażeby tworzyć zrozumiałe i sprawiedliwe prawo i wtedy będzie przestrzegane. Wg mnie w jednym kodeksie przecenia się znaczenie kodyfikacji jakiegokolwiek kodeksu – cywilnego, podatkowego, jakiegokolwiek. Jeżeliby to było osiągnięte równoległe z polepszeniem jakości, a nie tylko mechanicznie, to powinna być przeprowadzona reforma.

Na Ukrainie adaptowane są zalecenia Unii Europejskiej. Przede mną leży książka „Ustawodawstwo deliktowo-administracyjne” o stosowaniu kary za przestępstwa podatkowe i europejskie doświadczenia. W jednych państwach jest to czynność karana zgodnie z przepisami kodeksu karnego (уголовно наказуемые деяния), w innych zgodnie z kodeksem administracyjnym. Zalecenia Rady Europy, jakie prawo ma płatnik podatku – to u nas jeszcze nie jest wykonywane. Kodeks postępowania administracyjnego przed sądem nie daje takich gwarancji, jakie są wymagane przez Radę Europy.

SP: W Polsce najwięcej problemów mamy z podatkiem VAT (НДС), a u Was?

HNB: Mamy różne stawki VAT. Ci sami podatnicy stosują różne stawki VAT w transakcjach z różnymi krajami. Podatnicy wybierają, gdzie jest mniejsza stawka i tam przenoszą swój biznes.

SP: Ilu sędziów SN zajmuje się sprawami podatkowymi?

HNB: 7 sędziów, wszystkich sędziów w SN jest 47. Mamy specjalizację i sprawy podatkowe dostają tylko sędziowie specjalizujący się w podatkach.

SP: W jaki sposób sprawy są przydzielane sędziom?

HNB: Mamy system automatyczny. W kancelarii, wg numerów, nie ma żadnej reguły, zupełnie przypadkowo. Nikt nie może wpłynąć na system. Sprawa trafia do jednego z siedmiu sędziów. Podział jest proporcjonalny. Nie może być tak, że jeden dostaje 2, drugi 20 spraw. Wg ilości spraw, nie uwzględnia się złożoności spraw.

SP: Ile spraw w ciągu roku rozpatrujecie?

HNB: SN rozpatruje mało spraw. W ub. roku rozpatrzyliśmy około stu spraw podatkowych (podaję średnie dane). Wcześniej było dużo spraw, gdyż sam SN określał, czy jest niejednakowe zastosowanie normy prawa materialnego, czy nie. Obecnie SN nie ma takiego prawa. O tym decyduje sąd, którego postanowienie jest zaskarżane. Wyższy Sąd Administracyjny w składzie pięciu sędziów rozpatruje skargę (w innym składzie niż ten, który wydał postanowienie) i decyduje, czy można skierować sprawę do Sądu Najwyższego. Dlatego teraz mamy mniej spraw. W WSA nie ma systemu przydzielania spraw. Tam jest piątka sędziów, która decyduje o skierowaniu skargi do SN. W kasacji jest pięciu sędziów, w apelacji trzech, w sądzie pierwszej instancji jeden sędzia, może też trzech sędziów. My rozpatrujemy w całym naszym składzie (7). Wcześniej w składzie 7-5, izba rozpatrywała, teraz co dnia nowy projekt. Ostatni projekt jest taki, aby powrócić do rozpatrywania spraw przez izby. Teraz sprawy rozpatrują wszyscy sędziowie SN. Jest to nieracjonalne. Ustawa weszła w życie 30 lipca 2010 r. Od tego dnia wszyscy bierzemy udział w rozpatrywaniu spraw. Rozpatrujemy jeden dzień w tygodniu (poniedziałek), możemy siedzieć od rana do wieczora i rozpatrywać różne sprawy: karne, cywilne, gospodarcze, administracyjne. Dlaczego musimy korzystać z takiego sposobu? Wcześniej było tak, że każda jurysdykcja miała swój dzień i praca była sparaliżowana. Są sędziowie, którzy rozpatrują jeszcze pozostałości spraw, kiedy pracowali jako sędziowie sądu apelacyjnego/kasacyjnego. Sędziowie izby karnej i cywilnej

występują w dwóch postaciach – jako sędziowie sądu kasacyjnego, którzy rozpatrywali sprawy w trybie kasacyjnym (dużo takich spraw u nich zostało do rozpatrzenia) i sprawy w składzie SN jako sędziowie określonej jurysdykcji.

Od lewej: sędzia sądu administracyjnego Larysa Witaljewna Trofimowa oraz dr Sławomir Presnarowicz

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

**DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA
W OKRĘGOWEJ INSPEKCJI
PODATKOWEJ W CHARKOWIE.
WYWIADY I MATERIAŁY**

Charków, 8 kwietnia 2011 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
Obwodowej Inspekcji Podatkowej w Charkowie z 8 kwietnia 2011 r.**

Rozmówcy:

Lija Darienkowa – naczelnik wydziału prawnego

Tłumacz:

dr Danuta Kosior

Izba skarbowa – Charków (Областная налоговая администрация)

Lija Darienkowa (LD):

Nazywam się Lija Darienkowa, jestem naczelnikiem wydziału prawnego (юридического управления) Państwowej Administracji Podatkowej (Государственной налоговой администрации) w obwodzie charkowskim.

**Od lewej: Lija Darienkowa, naczelnik wydziału prawnego,
oraz dr Sławomir Presnarowicz**

Nasz organ liczy 17 osób. Główne nasze zadanie to zapewnienie praworządności (обеспечение законности) w działalności administracji podatkowej (налоговой администрации). Jeżeli chodzi o strukturę, to pracujemy wg następujących kierunków: główne kierunki to obrona interesów Państwowej Administracji Podatkowej (Государственной налоговой администрации) w sądzie – obecnie to spory administracyjne (административные споры), spory gospodarcze (хозяйственные споры) (bankructwa) (банкротства) i sądy rejonowe (районные суды) – tam mamy niedużo spraw związanych z ukryciem tajemnicy bankowej. Głównie nasza praca ma miejsce w sądach administracyjnych (административные суды), gdzie Pan już był. I instancja, II instancja, to wszystko spoczywa na nas.

Sławomir Presnarowicz (SP): Czy wy wszędzie chodzicie?

LD: Oczywiście. Obecnie jest tzw. gradacja sądowa. Spory sądowe do miliona – towarzyszą im wydziały prawne rejonów (юоидические отделы районов), ponad milion – towarzyszy aparat obwodowy i ponad 10 milionów – na poziomie Kijowa – towarzyszy im Państwowa Służba Podatkowa Ukrainy (Государственная налоговая служба Украины), która wcześniej nazywała się Państwowa Administracja Podatkowa Ukrainy (Государственная налоговая администрация Украины). Teraz znajdujemy się w procesie jej reorganizacji. Państwowa Administracja Podatkowa Ukrainy (Государственная налоговая администрация Украины) na dzisiaj reorganizowana jest w Państwową Służbę Podatkową Ukrainy (Государственная налоговая служба Украины). Reorganizacja nie jest zakończona.

Spory z podatnikami (налогоплательщики), to spory związane z zaskarżaniem naszych decyzji (обжалование решений) o doliczeniu podatków (доначисление налогов), spory związane ze zwrotem podatku VAT (налог на добавленную стоимость – НДС) z budżetu i szereg innych sporów, w których uczestniczymy.

SP: Jaka jest struktura organów?

LD: Struktura trzypoziomowa (трёхуровневая структура). Pierwszy poziom (первый уровень) to są państwowe inspekcje podatkowe

(государственные налоговые инспекции) w rejonach, drugi poziom (второй уровень) – to obwodowe administracje podatkowe (областные налоговые инспекции), czyli my i trzeci poziom (третий уровень) – to Państwowa Służba Podatkowa (Государственная налогооавя служба) (Ukrainy). Przy tej strukturze one jakby jednocześnie są podporządkowane/wchodzą do struktury i są samodzielnymi osobami fizycznymi (физическое лицо) – to Departament Kontroli (Департамент контроля) obrotu produktami akcyzowymi (подакцизные продукты) (tytoń, alkohol i szereg innych produktów). One są samodzielne.

SP: Ile jest inspekcji rejonowych?

LD: Mamy 23 rejonu – to Charków i obwód charkowski. W samym Charkowie jest 9 inspekcji, w tym inspekcja obsługująca dużych podatników.

SP: Jak przebiega proces odwołania administracyjnego (административное обжалование)?

LD: Jeżeli weźmiemy kodeks podatkowy (налоговый кодекс), to zobaczymy, że obecnie jest dwupoziomowy system odwołania administracyjnego (двухуровневая система административного обжалования). Po tym, jak podatek otrzymał decyzję organu podatkowego pierwszej instancji (решение налогового органа первой инстанции), ma prawo złożyć skargę do obwodowej administracji podatkowej (областная налоговая админисрация). Przed przyjęciem nowego kodeksu podatkowego (налоговый кодекс) on zwracał się do tej inspekcji podatkowej, która wydała decyzję. Jeżeli inspekcja podatkowa (налоговая инспекция) rozpatrywała skargę, to starała się pozostawić ją w mocy (оставить в силе). Było mało przypadków, kiedy inspekcja ponownie rozpatrywała skargę i uchylała decyzję (отменяла). Brakowało w tym mechanizmu praworządności (механизм законности). Proces odwołania (процесс обжалования) przedłużał się do 40 dni i nie było żadnej korzyści z odwołania do pierwszej instancji. Dlatego postanowiono, że podatnicy będą realizować swoje prawo do zaskarżania (право на обжалование), zaczynając od drugiej instancji, czyli od obwodu. Teraz podatek po otrzymaniu decyzji inspekcji podatkowej

przychodzi od razu do nas, do administracji obwodowej (областная администрация) z odpowiednią skargą lub od razu do sądu. Skarga (жалоба) jest rozpatrywana. Prawo do odwołania do sądu, obrony swoich praw przed sądem, nie jest związane z tym, czy podatnik zwrócił się do administracji obwodowej (областная администрация). Kiedy podatnik dostanie ostateczną decyzję (окончательное решение) z odwołania administracyjnego (административное обжалование), może zwrócić się do sądu, składać dowody, wnioski. Podatnik może być obecny podczas rozpatrywania skargi.

SP: Jakie są podatki u was w rejonie?

LD: Podstawowe podatki to: podatek od zysku (прибыль) – ustawa o zysku (закон о прибыли) weszła w życie 1 kwietnia; podatek VAT (НДС – налог на добавленную стоимость) właściwie pozostał bez zmian; podatek od dochodu osób fizycznych (налог с дохода физических лиц), podatek akcyzowy (акциз) (kodeks zawiera wszystkie podatki akcyzowe), podatek transportowy (opłata przy pierwszej rejestracji środka transportu – сбор за первую регистрацию транспортного средства) – wcześniej był to podatek od posiadania środków transportu i został uproszczony; podatek ekologiczny (экологический) (wcześniej był to podatek za zanieczyszczenie otaczającego środowiska, połączone z opłatą botaniczną), opłata lokalna (местный налог) za transport ropy naftowej; opłata za wykorzystanie zasobów (налог за пользование недрами); lokalne podatki (местные налоги) (one są znacznie zmniejszone do 4-5 podatków), podatek za ziemię (налог на землю), specjalne rygory podatkowe (специальные налоговые режимы), np. bolący podatek liniowy (единый налог), wychodzą demonstrować na Majdan. Podatek liniowy (единый налог) płacony jest raz na kwartał, jest wygodny w administrowaniu, chociaż niezupełnie przejrzysty.

Obecnie osoba prawna (юридическое лицо), która pracuje z płatnikiem (плательщик) podatku liniowego (единого налога), wydatki, które on poniósł, pracując z nim, zabroniono włączać do wydatków osoby prawnej. Teraz niekorzystnie jest pracować z płatnikiem podatku liniowego (плательщик единого налога). Mamu opłatę za

wykorzystanie wody (сбор за использование воды), zasobów leśnych i in. główne środki, które wpływają do budżetu, to podatek VAT (НДС), akcje, podatek paliwowy z 8 grzywien wzrósł do 10 grzywien, wszedł w cenę paliwa i naród nie jest zadowolony. Podatek akcyzowy (акцизный налог) na równi z liniowym (единый налог) – to są dwa wywołujące problemy podatki. Podatek od produktów ropopochodnych znacząco wzrósł.

SP: W sprawie których podatków inspekcja wydaje decyzje?

LD: W sprawie wszystkich podatków. Zaniżenie podatku może być w przypadku każdego podatku. Zaniżenia podatku nie będzie wtedy, jeżeli ktoś jest płatnikiem (плательщик) podatku od dochodu osób fizycznych (налог с дохода физических лиц) i organ podatkowy (налоговый орган) sprawdza w rocznym rozliczeniu i dolicza podatek (доначисляет налог), wysyła zawiadomienie i na podstawie tego zawiadomienia (уведомление) płaci się i to nie jest zaniżenie, jest to wykonywanie funkcji organu podatkowego. Wypełnia się deklarację, podatnik może jeszcze sobie dorabiać, w deklaracji kumuluje się cała informacja o dochodach. Może gdzieś agent podatkowy (налоговый агент) nie potrącił podatku (не удержал), za dużo potrącił (переудержал) i podatnik (налогоплательщик) o tym nie wie, dlatego inspekcja wszystko sprawdza i rozlicza. Wszystko odbywa się zgodnie z miejscem zamieszkania podatnika w przypisanej mu inspekcji, osoby prawne rozliczane są w miejscu państwowej rejestracji (государственная регистрация), zgodnie z adresem prawnym (юридический адрес). Podatnicy są obsługiwani przez inspekcje rejonowe (районные инспекции). My nie obsługujemy podatników.

Mamy dział, który obsługuje kasy fiskalne (кассовые аппараты) – sprawdzamy kasy, mamy też dział zajmujący się walką z praniem brudnych pieniędzy (zdobytych nielegalnie) («отмывание грязных денег», добытых незаконным путём), w rejonach tego nie ma.

Podatnik idzie do inspekcji podatkowej (налоговая инспекция) w miejscu swojego zamieszkania (место жительства) i tam jest obsługiwany.

SP: Jaki dokument wysyła inspekcja podatkowa i co się dalej dzieje?

LD: Inspekcja wysyła zawiadomienie podatkowe (налоговое уведомление), w którym ukazana jest kwota podlegająca zapłacie. Jest to глава 4, art. 58.

Podatnik (налогоплательщик) po otrzymaniu zawiadomienia o decyzji podatkowej, ma 10 dni na zapłacenie podatku lub na zaskarżenie (обжалование) do sądu lub do nas, do obwodowej inspekcji podatkowej (областная налоговая инспекция). Piszę skargę (жалоба) w swobodnej formie i składam za pośrednictwem kancelarii. Nie wystarczy napisać, że nie zgadzam się z decyzją i proszę o uchylenie decyzji (отменить решение), ale muszę umotywować, dlaczego nie zgadzam się.

Po kontroli podatkowej (налоговая проверка) sporządzany jest akt (акт), w którym są wyniki kontroli i suma, którą należy zapłacić – doliczona jest sankcja grzywny (штрафная санкция), odsetki (пеня). Jeżeli podatnik nie zgadza się z tym (posiada kopię aktu), pisze skargę.

Ustawodawca (законодатель) nie pisze, co powinno być w skardze (жалоба), tylko mówi o terminach. Skargę należy złożyć w ciągu 10 dni. Wyższy Sąd Administracyjny Ukrainy (Высший административный суд Украины) w swoim pouczeniu (разъяснение) dał nam termin trzech lat na odwołanie do sądu (обжалование в суд). Apelacja do sądu – termin trzy lata. Można jednocześnie złożyć skargę (подать жалобу) do nas i do sądu. Jeżeli podatnik zwraca się do sądu w ciągu 10 dni, to nie powstaje mu dług. Jeżeli zwracamy się do sądu po upływie 10 dni, to dług będzie liczony oddzielnie. Wcześniej nazywało się to „uzgodnione lub nieuzgodnione doliczone zobowiązanie podatkowe” («согласованное или несогласованное доначисленное налоговое обязательство»). Teraz nie ma tej procedury. Obecnie wyraźnie mówi się: „Jeżeli zobowiązanie (обязательство) zostało określone przez organ podatkowy (налоговый орган), to podatnik (налогоплательщик) zobowiązany jest do zapłacenia naliczonej sumy w ciągu 10 dni kalendarzowych, oprócz przypadków, jeżeli podatnik rozpoczyna procedurę odwołania (процедура обжалования), czyli jeżeli podatnik w ciągu 10 dni odwołał się, to nie powstaje obowiązek zapłaty. Jeżeli podatnik nie złożył odwołania w ciągu 10 dni lub złożył później, to powstał obowiązek

zapłaty, lecz obliczanie zobowiązania prowadzone jest oddzielnie (art. 57.3)”. Pan ma komentarz Nikołaja Pietrowicza i tam można przeczytać. Tłumaczenie na język rosyjski: „Przepisy o trybie składania i rozpatrywania skarg płatników podatków przez organy państwowej służby podatkowej” (Положение о порядке предоставления и рассмотрении жалоб налогоплательщиков органами государственной налоговой службы), a to jest „Nakaz Państwowej Administracji Podatkowej Ukrainy (Приказ Государственной налоговой администрации Украины) z dnia 23.12.2010 r. Nakaz jest opracowany zgodnie z Kodeksem podatkowym, art.55-56.

SP: Co powinno być w skardze?

LD: W skardze powinna być nazwa – nazwisko, imię, imię odojcowskie (ФИО - фамилия, имя, отчество), miejsce zamieszkania osoby fizycznej. Jeżeli jest to osoba prawna – to jej nazwa, miejsce znajdowania się i adres, na który będą wysyłane decyzje z wyników rozpatrzenia jej skargi. Potem wskazujemy nazwę organu służby podatkowej (орган налоговой службы), który wydał decyzję, którą zaskarżamy. Numer, data decyzji, nazwa podatku, następnie istota problemu – z czym nie zgadzamy się, nasze żądania, wszystko to powinno być sformułowane w skardze. Następnie należy napisać, czy zawiadamiany był organ państwowej służby podatkowej (орган государственной налоговой службы), w którym jest ewidencjonowany podatnik o tym, że zaskarża jego decyzję. Dalej jest podpis skarżącego (жалобщика) – osoby fizycznej (физическое лицо) lub jego pełnomocnika (представителя). Jeżeli pełnomocnikiem jest osoba prawna (юридическое лицо), to musi postawić swoją pieczęć, jeżeli osoba fizyczna – to zwyczajnie podpisuje. Jeżeli pełnomocnik (представитель) składa w naszym imieniu, to powinien przedstawić pełnomocnictwo (доверенность).

W skardze obowiązkowo podajemy w załączeniu spis dokumentów (перечень документов), które składamy razem ze skargą. Jeżeli nie mamy lub nie mamy możliwości załączenia dokumentów, to my prosimy organ podatkowy (налоговый орган) na poziomie rejonu o ich przysłanie. Na podstawie wszystkich dokumentów wyciągamy wnioski. Skarga (жалоба), która została złożona bez przestrzegania stawianych

wymogów, np. ktoś zapomniał podpisać lub postawić pieczęć, to obwodowa inspekcja (областная инспекция) zwraca skargę z wyjaśnieniem, że został popełniony błąd i wydaje decyzję (решение) o pozostawieniu skargi bez rozpatrzenia (оставление жалобы без рассмотрения), zgodnie z KP Ukrainy. Taką decyzję możemy zaskarżyć (обжаловать) do sądu i do Kijowa do Państwowej Administracji Podatkowej Ukrainy (Государственная налоговая администрация Украины). Jeżeli z Kijowa napiszą, że skarga nie podlega rozpatrzeniu, to można odwołać się do sądu wyższej instancji (вышестоящий суд) w ciągu 10 dni. Z podpisami u nas nie ma problemów. Z zasady problemy bywają wtedy, kiedy podatnik składa skargę do obwodowej inspekcji (областная инспекция) nie osobiście, lecz przez pocztę. Dzień nadania skargi na poczcie wcześniej był dniem złożenia skargi. Terminy są następujące. Licząc od dnia następnego po otrzymaniu decyzji. Są jeszcze nasze terminy, w czasie których powinniśmy rozpatrzyć skargę. To jest termin 20 dni, który może być wydłużony do 60 dni. Wcześniej termin liczył się od dnia wpłynięcia skargi (postawiono stempel z datą wpłynięcia skargi i liczył się jako pierwszy dzień), a teraz liczy się od dnia następnego po wpłynięciu skargi, zgodnie z kodeksem podatkowym. Nie ma żadnej opłaty.

SP: Czy podatnik musi płacić podatek?

LD: Nie musi, jeżeli składa odwołanie w ciągu 10 dni (art. 57.3). Na czas rozpatrzenia skargi podatnik jest zwolniony z obowiązku płacenia podatku. Kiedy otrzyma końcową decyzję (окончательное решение), to musi wszystko zapłacić wraz z odsetkami (пеня) (bez odsetek karnych – без штрафных) (art. 129.1.2), czyli po zakończeniu administracyjnej procedury odwoławczej (процедура административного обжалования) powstaje obowiązek zapłacenia doliczonej sumy plus odsetki za opóźnienie (пеня). Niczego więcej płacić nie trzeba. Jest jeszcze osobliwość (art. 130), że odsetki za opóźnienie (пеня) nie będą naliczane za ten okres, kiedy organ podatkowy (налоговый орган) ze swojej inicjatywy przedłużył termin rozpatrzenia skargi. My mamy 20 dni na rozpatrzenie skargi, ale możemy przedłużyć do 60 dni. Odsetki (пеня)

trzeba będzie płacić za 20 dni, a za okres, kiedy przedłużony został termin, nie musimy płacić odsetek.

SPL: Ile skarg w ciągu roku rozpatrujecie? Do jakiego sądu chodzicie?

LD: Chodzimy do charkowskiego okręgowego sądu administracyjnego (Харьковский окружной административный суд) pierwszej instancji (первой инстанции) i drugiej instancji apelacyjnej (второй инстанции – апелляция), do trzeciej instancja kasacyjnej (кассационная инстанция) – Wyższego Sądu Administracyjnego Ukrainy (Высший административный суд Украины) w Kijowie (jeżeli chodzi o sumy powyżej miliona) i Sąd Najwyższy (Верховный суд). Teraz SN w związku z reformą, zmianą prezydenta teraz ma ograniczone pełnomocnictwa, chociaż robił dużo dobrych precedensów. W grudniu ub. roku mieliśmy sprawę w SN i teraz jest kwiecień, nic nie postanowiono.

U nas w Charkowie jest jeden z najlepszych systemów sądowych, mamy Akademię, mamy bardzo dobrych sędziów, którzy wydają bardzo ciekawe postanowienia.

SP: Czy musicie chodzić do sądu okręgowego (окружной суд) obowiązkowo?

LD: Jeżeli jesteśmy stroną, to musimy iść obowiązkowo. Jeżeli nie jesteśmy stroną, lecz pomagamy rejonowi, to niekoniecznie musimy iść. Do pierwszej instancji nie musimy, ale do drugiej obowiązkowo. Do instancji kasacyjnej (кассационная инстанция) do Kijowa też obowiązkowo trzeba jechać. W Kijowie w Ministerstwie jest Departament Prawny (Юридический департамент), w którym można jednocześnie załatwić sprawę, poznać nowinki. Teraz u nich trwa reorganizacja. Będzie nazywać się Departament Pracy Prawnej (Департамент правовой работы). W jego skład będzie wchodzić: dział prawny (юридическое подразделение) i dział rozpatrywania skarg (подразделение по рассмотрению жалоб) – apelacja (апелляция). U nas w Charkowie też chcą połączyć w urząd pracy prawnej (управление правовой работы). Nie wiemy, co z tego wyjdzie. Polityka państwa dąży do upraszczania, łączenia. Sporów jest bardzo dużo, pracy

bardzo dużo, ale praca jest ciekawa. Spory podatkowe (налоговые споры) są ciekawe.

**Od lewej: Lija Darienkowa, naczelnik wydziału prawnego,
oraz dr Sławomir Presnarowicz**

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W APELACYJNYM ADMINISTRACYJNYM SĄDZIE W CHARKOWIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Charków, 8 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Apelacyjnym Administracyjnym Sądzie w Charkowie z 8 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

Walentyna Iwanowa Jemieljanowa – prezes Apelacyjnego Administracyjnego Sądu w Charkowie, Natalia Wołodimirowana Szewcowa – zastępca prezesa, Suroticka Natalia Pawłowna – kierownik działu statystyki sądowej

Tłumacz:

dr Danuta Kosior

Walentyna Iwanowa Jemieljanowa (WIJ): Nazywam się Walentyna Iwanowa Jemieljanowa, jestem prezesem charkowskiego apelacyjnego sądu administracyjnego (председатель Харьковского апелляционного административного суда). Moim zastępcą jest Natalia Wołodimirowana Szewcowa.

Od lewej: Natalia Wołodimirowana Szewcowa, dr Sławomir Presnarowicz oraz Walentyna Iwanowa Jemieljanowa

WIJ: Sprawuję dwie funkcje: funkcję sędzi (функция судьи) związaną z rozpatrywaniem spraw (tak jak inni sędziowie) i administracyjną związaną z kompleksem przedsięwzięć organizacyjnych, zapewniających rozpatrzenie spraw w sądzie (od momentu przyjęcia spraw, rozdzielania spraw sędziom, terminowego zwrotu spraw do kancelarii, ażeby mogły być zwrócone do sądów I instancji (суды первой инстанции). Oprócz tego prezes sądu (председатель суда) i sędziowie sądów apelacyjnych odpowiadają za podwyższanie kwalifikacji sędziów pierwszej instancji. Dlatego my prowadzimy wiele seminariów, szkoleń, udzielamy pomocy metodycznej, ażeby sędziowie dokładnie orientowali się w ustawodawstwie, określamy jednakową praktykę orzekania (единая практика рассмотрения дел), ażeby szczególnie młodzi niedoświadczeni sędziowie orientowali się w orzecznictwie. Prezes sądu odpowiada za część finansową sądu, ogólnie za finanse, za zawarcie umów na różne zakupy i opłaty z tym związane i za problemy kadrowe w stosunku do sędziów (przyjęcie, awanse, zwolnienia). Oprócz tego rozdziela obowiązkami między swoich zastępców – te, które oni wypełniają, pełniąc swoje funkcje. Zajmujemy się (z Natalią) uogólnieniem/podsumowaniem orzecznictwa (обобщение судебной практики), zapoznajemy się z tym, jakie postanowienia wydawane są w I instancji, w instancji apelacyjnej, jakie były przyczyny uchylenia (причины отмены) decyzji, kwalifikacje, uogólniamy i udostępniamy sądowi wyższej instancji, aby mógł ocenić, jak my pracujemy i jakiej pomocy potrzebujemy w czasie rozpatrywania spraw. Często zmienia się ustawodawstwo (законодательство), dlatego często musimy zwracać się do sądów wyższej instancji (вышестоящие суды) z prośbą o pouczenie (разъяснение) na tematy obowiązującego ustawodawstwa, przygotowujemy i opracowujemy zapytania (z Natalią) w kwestii stosowania obowiązującego prawa i wysyłamy do sądu wyższej instancji (вышестоящие суды). Drugi zastępca zajmuje się pracą kancelarii. Przyjmujemy obywateli w sprawach związanych z pracą sądu. Trzeci zastępca zajmuje się sprawami materialno-gospodarczymi sądu.

Sławomir Presnarowicz (SP): Jaka jest struktura sądów administracyjnych?

WIJ: Dekret prezydenta określa strukturę sądów, terytorialne położenie, ilość sędziów w danym sądzie. Każdy prezes robi tabelę stanowisk w sądzie. Potem jest Postanowienie Gabinetu Ministrów (Постановление Кабинета министров), które określa ilość pracujących sędziów, mamy współczynnik określający ilość pracowników przypadających na jednego sędziego (u nas 3,5 pracownika na jednego sędziego).

SP: Ile jest sądów na Ukrainie?

WIJ: Mamy 27 sądów I instancji. W każdym obwodzie (25) jest sąd. Mamy Kijów i obwód kijowski oraz Krym z Sewastopolem (25+2). Jest 9 sądów II instancji i instancja kasacyjna (кассационная инстанция) – Wyższy Sąd Administracyjny Ukrainy (Высший административный суд Украины). Jest jeszcze Sąd Najwyższy (Верховный суд), który rozpatruje w określonych okolicznościach, jeżeli np. jest różne stosowanie ustawodawstwa (применение законодательства), różna interpretacja stosowania prawa przy rozpatrzeniu spraw.

SP: Ile spraw rozpatrują sędziowie?

WIJ: W charkowskim sądzie okręgowym (окружной суд) pracuje 40 sędziów, to duży sąd. W sądach I instancji obciążenie jest znacznie mniejsze. Sędzia I instancji miesięcznie rozpatruje średnio 56 spraw. W ubiegłym roku na każdego sędziego w naszym sądzie miesięcznie przypadało 256 spraw (rozpatrywanych w składzie trzech sędziów). W 2009 roku 545. Jesteśmy w ciężkiej sytuacji. Są pomocnicy, młodzi specjaliści, ale u nas nie chcą pracować, gdyż płaca jest bardzo mała. Wg danych statystycznych w latach 2007-2010 wpłynęło do nas 192 tys. spraw i rozpatrzono prawie wszystkie sprawy. Nierozpatrzonych było około 2% za ubiegły rok. Pracowaliśmy bez wolnych dni, bez przerwy, po 12 godzin dziennie. Mamy dużo spraw dotyczących zasiłków socjalnych (социальные выплаты). W ubiegłym roku mieliśmy ciężką sytuację, w marcu te sprawy zostały przekazane do sądów powszechnych (общие суды), które zmieniły praktykę rozpatrywania spraw, rozpatrywano inaczej niż u nas. We wrześniu z powrotem przeniesiono do nas te sprawy. Prezes Sądu Najwyższego (Председатель Верховного суда) ciągle powtarzał, że trzeba te sprawy przekazać do sądów powszechnych

(суды общей юрисдикции), żeby było bliżej obywatela, a okazało się wcale nie bliżej. Ludzie zaczęli pisać skargi (жалобы), sprawy były rozpatrywane bardzo szybko, ludzie nie wiedzieli, jakie będą rozstrzygnięcia, otrzymywali decyzje, które były wykonywane i zaczęli pisać skargi. Dlatego we wrześniu ub. roku te sprawy z powrotem wróciły do nas. My zajmujemy bardziej twardą pozycję. Wystosowaliśmy pisma do sądów I instancji, w jakich wariantach przyjmujemy sprawy podlegające nam. Sprawy, które leżały w kompetencji sądów powszechnych, zwracaliśmy do tych sądów. W pewnym momencie było trochę zamieszania w sądach.

SP: Ilu sędziów pracuje teraz u was?

WIJ: Mamy 33 etaty, obecnie pracuje 27 sędziów. Sędziowie nie chcą pracować u nas, gdyż jest dużo spraw. W ogólnej apelacji (общая апелляция) sędzia rozpatruje 200 spraw rocznie i uważa, że to dużo. My rozpatrujemy tyle spraw w ciągu miesiąca. Sprawy wypłat socjalnych (социальные выплаты), gdzie mamy do czynienia z inwalidami, chorymi, są trudne do prowadzenia. Ludziom trzeba dużo wyjaśniać, żeby zrozumieli. Poza tym praca bez wolnych dni jest bardzo ciężko. Świątek piątek, a my siedzimy, dzień i noc piszemy. Rozpatrujemy sprawy związane z demonstracjami, mityngami, przejściem kolumn. Niektórzy sędziowie przeszliby do nas, ale my też nie wszystkich chcemy. U nas powinni pracować tacy sędziowie, którzy umieją pracować z ludźmi, muszą być wytrzymali, odpowiedzialni, chcą pracować, chcemy dobrych sędziów. Są sędziowie, którzy pracują lepiej, są tacy, którzy pracują gorzej, są tacy, którzy podwyższają swoje kwalifikacje, piszą przepiękne orzeczenia. Sędziowie mają różne podejście do wykonywanej pracy. Oto Natalia, ma 35 lat, sporo lat pracuje, jest zastępcą prezesa, solidnie traktuje swoją pracę, ma dobre relacje z ludźmi, żyje pracą.

SP: Ile jest spraw podatkowych (налоговые дела)?

WIJ: Natalia zajmuje się tym wszystkim, przygotowuje się do obrony pracy doktorskiej na ten temat, pan porozmawia z nią na ten temat. Jestem prezesem (председатель) charkowskiego apelacyjnego sądu

administracyjnego (Харьковского апелляционного административного суда).

SP: W Polsce sprawy do instancji apelacyjnej wysyłany tylko w formie papierowej.

WIJ: U nas w Charkowie w zasadzie do sądu I instancji przysyłają wariant sprawy na papierze plus dodatkowe informacje o sprawie oraz wariant elektroniczny decyzji sądu. U nas sytuacja związana jest z tym, że nasz sąd pracuje na trzy obwody i robią to tylko nasze sądy okręgowe (окружные суды). Sprawy związane z wypłatami socjalnymi (социальные выплаты) nie są rozpatrywane przez sądy okręgowe (окружные суды) ani przez sądy powszechne (суды общей юрисдикции). U nas w trzech obwodach jest około osiemdziesięciu sądów i one przysyłają nam bez tego wszystkiego. Oni wszystko wysyłają w wersji papierowej do sądów I instancji, decyzje tylko w wersji papierowej.

U nas z każdym rokiem zwiększała się liczba spraw i znaleźć jakąś informację w papierach było bardzo trudno. Od 1 stycznia 2009 roku wprowadzony został elektroniczny system „obrotu dokumentów” («документооборота»). Jest to bardzo wygodne. Dobrze opracowany jest system wyszukiwania i łatwo możemy znaleźć przebieg sprawy, wystarczy wpisać numer sprawy, możemy znaleźć potrzebną informację. Postanowienia podpisuje sędzia nie tylko na wersji papierowej, lecz także elektronicznej. Postanowienie jest przechowywane. Podpisy elektroniczne (электронные подписи) przyjęły się tylko w sądzie. Мы подписujemy sprawę i odsyłamy do rejestru postanowień sądowych (реестр судебных решений). Tam przyjmują tylko z podpisem elektronicznym. Teraz u nas wejdą zmiany do kodeksu postępowania (процессуальный кодекс) od 7 lipca w celu oszczędności środków budżetowych (kopia decyzji, wersja papierowa, przesyłanie pocztą) wprowadza się wersję elektroniczną przesyłania dokumentów na adres elektroniczny. To wyszło z naszej inicjatywy. Na razie dotyczy to podmiotów (субъектов), chcieliśmy, żeby dotyczyło także obywateli, którzy chcą, aby przesyłano do nich pocztą elektroniczną. Jest postanowienie, które zobowiązało wszystkie podmioty (субъекты) do zarejestrowania się. Teraz WSA rejestruje

wszystkie podmioty, można zająć i otrzymać adres elektroniczny, na który będą wysyłane decyzje i dokumenty. Będzie to oficjalne zawiadomienie (официальное уведомление). W sądzie wywieszona jest wokanda.

SP: I instancja wysyła postanowienie i wszystkie dokumenty.

WIJ: U nas odbyło się dużo międzynarodowych konferencji wtedy, kiedy powstawały sądy administracyjne (административные суды). Trochę pomagał nam fundusz niemiecki. Przyjeżdżali Niemcy, powiedzieli, że my wyprzedziliśmy ich i byli zdziwieni, że my wydajemy pełne decyzje (полное решение) po trzech dniach (wcześniej wydawaliśmy po pięciu dniach) od momentu rozpatrzenia sprawy. Niemcy mają dwa miesiące na przygotowanie orzeczenia, a my po dwóch miesiącach nie pamiętamy, jakie sprawy rozpatrywaliśmy. Jeżeli jest jakieś jednodniowe opóźnienie, to przepraszamy za to.

Termin rozpatrzenia sprawy został skrócony i wynosi teraz od 15 dni do miesiąca. W niektórych sytuacjach (areszt aktywów, rachunków rozliczeniowych, kont przedsiębiorców) rozpatrujemy w ciągu 24 godz. Z uwzględnieniem dużej ilości spraw i dużego obciążenia, nie zawsze te terminy są dotrzymane.

SP: Ile spraw od was zaskarżanych jest do sądu kasacyjnego?

WIJ: W 2007 roku do sądu wpłynęło 4 tysiące wszystkich spraw, w 2008 r. – 10 tys., w 2009 r. – 105 tys. Spraw podatkowych było: w 2008r. – 696, w 2009 r. – 813, w 2010 r. – 1515 spraw. Ilość spraw zwiększyła się.

SP: Czy macie specjalizację sędziów od podatków?

WIJ: Nie mamy specjalizacji. Ogólnie 96% spraw dotyczy spraw socjalnych, reszta to inne sprawy, w tym podatkowe. Ponieważ jest elektroniczny „obrót dokumentów” («электронный документооборот»), jest też program elektronicznego przydzielania spraw i dlatego nie mamy specjalizacji.

SP: Jak odbywa się dzielenie spraw?

WIJ: W kancelarii znajdują się wszystkie sprawy, które przychodzą każdego dnia. Pod koniec dnia odpowiedzialny kierownik aparatu sądowego naciska w komputerze odpowiedni klawisz i komputer sam rozdziela sprawy (распределяет дела) każdemu sędziemu. Wszystko jest zautomatyzowane. Jest to bardzo wygodne. Czasami bywa tak, że system komputerowy przydzieli któremuś sędziemu więcej spraw, któremuś mniej, ale w określonym czasie ten wskaźnik (показатель) wyrównuje się. Ogólnie rzecz ujmując, pod koniec roku obciążenie sędziów jest jednakowe.

SP: Od kiedy działają sądy administracyjne (административные суды)?

WIJ: Od 2006 r. Na początku była utworzona Izba (Палата) w Sądzie Najwyższym (Верховный суд) – ostatnia instancja, potem Wyższy Sąd Administracyjny (Высший административный суд), potem kasacyjny (кассационный), potem apelacyjne (апелляционные). Po utworzeniu sądów apelacyjnych (апелляционные суды) zostały utworzone sądy okręgowe I instancji (окружные суды первой инстанции). Obecnie kształtowanie i struktura sądów administracyjnych jest zakończona.

SP: Który sąd administracyjny był pierwszym sądem na Ukrainie?

WIJ: Pierwszy zaczął działać Wyższy Sąd Administracyjny (Высший административный суд) – instancja kasacyjna (кассационная инстанция) w Kijowie. Potem (2006 r.) zaczęły powstawać sądy apelacyjne (апелляционные суды). Równolegle powstawały sądy okręgowe (окружные суды) i zaczęły działać w 2007 r. Sądy apelacyjne (charkowski, doniecki, kijowski, dniepropietrowski, odeski) zaczęły działać prawie jednocześnie (oprócz Krymu – sewastopolski).

SP: Z jakich sądów przejęliście sprawy?

WIJ: Do nas przeszła część spraw z sądów gospodarczych (хозяйственных судов), część spraw z sądów powszechnych (суды общей юрисдикции). Sprawy podatkowe wcześniej rozpatrywane były przez sądy gospodarcze.

SP: Gdzie Pani pracowała?

WIJ: Najpierw pracowałam w ogólnej apelacji (общей апелляции), potem w służbie państwowej – byłam naczelnikiem administracji sądowej, potem naczelnikiem administracji sądowej (судебной администрации). Różna praca, trudno jest porównywać. Teraz oprócz prac administracyjnych rozpatruję też sprawy. I to jest prawidłowe, bo jeżeli chcę z sędziami rozmawiać, to trzeba wiedzieć, o czym rozmawiać. Spory podatkowe (налоговые споры) u nas pojawiły się po rozpadzie sądów gospodarczych (хозяйственных судов). Po utworzeniu sądów administracyjnych (административных судов) ta kategoria sporów przeszła do sądów administracyjnych (административные суды). Spory podatkowe (налоговые споры) powinny rozpatrywać sądy administracyjne. Mamu kodeks postępowania administracyjnego przed sądem (кодекс административного судопроизводства). W odróżnieniu od procesu gospodarczego (хозяйственный процесс) nasz kodeks pełni trochę inną rolę przy rozpatrzeniu spraw. W gospodarczym strony są równe powód–podatnik (истец – плательщик налога) i pozwany–organ podatkowy (ответчик – налоговый орган). Sąd rozpatrywał sprawę na podstawie dowodów przedstawionych przez strony, płatał dowody, rozpatrywał i wydawał orzeczenie. W procesie administracyjnym (административном процессе) sąd zobowiązany jest nie tylko wykorzystać wszystkie przedstawione przez strony dowody, ale wyjawiać wszystkie dowody i zażądać. Ustawodawca (законодатель) zdecydował, że jest nierówna pozycja stron: organ państwowy (государственный орган), za którym stoi państwo i podatnik. Tutaj, wykorzystując te funkcje, zrównoważone jest to, aby strony były równe w procesie. Oprócz tego w naszym kodeksie procesowym istnieje zasada obowiązku organu władzy/organu podatkowego (обязанность органа власти/налогового органа) udowodnienia, że decyzja o doliczeniu podatku (доначисление налога) jest zgodna z prawem (является правомерным). Podatnik (плательщик) nie musi udowadniać swojej niewinności. Ta zasada została przeniesiona do nowego kodeksu podatkowego (налоговый кодекс), który wszedł w życie (был принят). Wcześniej była przyjęta ustawa (закон), że podatnik musi udowodnić, że postępował zgodnie z prawem (правомерно). Wraz z przyjęciem nowego kodeksu ustawa

przestała obowiązywać, taki obowiązek jest nałożony na organ podatkowy (налоговый орган).

U nas I instancja może zwracać się aż do najwyższej instancji (nie tak jak w Polsce). Prokuratorzy u nas mogą występować w I i II instancji, ale nie robią tego dobrze, nie są do tego przygotowani.

SP: Jaka jest opłata sądowa?

WIJ: 3 grzywny 40 kopiejek w I instancji, II instancja – 1 grzywna 70 kopiejek. Zwracaliśmy się do ustawodawcy (законодатель) o zmianę opłaty, ale na razie decyzji nie podjęto. Wszystko kosztuje (w instancji apelacyjnej (апелляционная инстанция), trzech sędziów rozpatruje, sekretarz, pomocnik sędziego, zapis, płytki, wydanie postanowienia itp.). W sądach gospodarczych (хозяйственных судах) opłata sądowa wynosiła 1%, w powszechnych (судах общей юрисдикции) też wynosi 1% od wartości przedmiotu sporu (1% от суммы иска) plus tzw. wydatki techniczne. My obliczyliśmy minimalne wydatki (bez pensji) tylko dla dwóch stron na 50 grzywien (jedno zawiadomienie kosztuje 7,50, a trzeba wysłać po dwa zawiadomienia i dwie decyzje, tj. 6 razy 7,50, co daje 45 grzywien).

SP: Czy wysyłać akty do inspekcji?

WIJ: Nie wysyłamy, przyjeżdżają pełnomocnicy (представители) i odbierają decyzje. Do innych obwodów wysyłamy. Miejscowi sami odbierają, prawie codziennie u nas bywają. Do niektórych postanowienia wysyłamy pocztą elektroniczną. Akta sprawy pozostają w sądzie I instancji. Jeżeli organ znajduje się w tej samej miejscowości co sąd, to sąd wysyła zawiadomienie (уведомление), że wpłynął pozew (исковое заявление) i jest przyjęty do rozpatrzenia i organ materiały sprawy otrzyma w sądzie; jeżeli do sądu zwraca się organ przeciwko podatnikowi, to jednocześnie z materiałami do sądu powinien zrobić kopie i wysłać dla podatnika.

Jesteśmy w Apelacyjnym Sądzie Administracyjnym w Charkowie w dziale statystyki sądowej.

Suroticka Natalia Pawłowna (SNP): Nazywam się Suroticka Natalia Pawłowna – kierownik działu statystyki sądowej (начальник отдела судебной статистики) i podsumowania/uogólnienia praktyki sądowej (обобщения судебной практики).

SP: Jaka jest droga sprawy, która przychodzi do was?

SNP: Sprawa przychodzi do nas z I instancji albo pocztą, albo przywożą kurierzy. Kiedy sprawa już przyszła, trzeba wprowadzić ją do automatycznego systemu „obrotu dokumentów” (система документооборота). System bardzo nam pomaga, gdyż nie trzeba zapisywać tego wszystkiego ręcznie, wnosić wszystko do dziennika, to trwa bardzo długo. Do systemu wprowadzamy tylko dane rejestracyjne (регистрационные данные). Na każdą sprawę wprowadzamy kartkę. Karteczka zawiera wszystkie dane: co, skąd, o czym, skąd przyszła sprawa, z jakiego sądu I instancji (суд первой инстанции), jaki dokument jest zaskarżany (обжалуется), na co jest podana skarga apelacyjna (апелляционная жалоба), z jaką datą jest dany dokument, numer sprawy, nazwisko sędziego I instancji.

SP: Czy możemy zobaczyć I instancję?

SNP: Możemy zobaczyć I instancję z trzech obwodów: Charkowa, Sumy i Połtawy. Jest to okręg apelacyjny (апелляционный округ). Wnosimy także nazwiska uczestników. Jeżeli ktoś już u nas był zarejestrowany, tj. brał udział w sprawie, to my wprowadzamy tylko nazwisko, a wszystkie jego dane mamy w systemie. Jeżeli chodzi o sprawy podatkowe (по налогам), to u nas są wszystkie podmioty wciągnięte do systemu. Mamy wszystkie dane i potem możemy je wykorzystać we wszystkich dokumentach procesowych (процессуальных документах), pismach przewodnich (сопроводительных письмах), czyli we wszystkich dokumentach, z którymi potem ma do czynienia sąd.

U nas tylko wprowadzamy do systemu wszystkie dane. Sędziowie przynoszą tu pełne postanowienia (полные решения). Rejestrujemy

sprawę i pocztę, zawiadomienia (уведомления), wnioski (ходатайства), wszystko to, co jest potem przekazywane sędziom.

Każdą sprawę rozpatruje trzech sędziów.

To jest nasza największa sala posiedzeń.

Każdy skład sędziowski (kolegium) (коллегия судей) ma swoją salę posiedzeń.

SP: Czy przesłuchujecie świadków?

SNP: Jeżeli trzeba, to przesłuchujemy. Sąd administracyjny (административный суд) może słuchać wyjaśnień świadków, powoływać ekspertyzy. Każda sprawa u nas jest nagrywana (фиксируется).

SP: Jak jest nagrywana sprawa na płytkę?

SNP: Na początku wszystkie dane są u nas zapisane w specjalnym programie. Kiedy zaczyna się posiedzenie sądu (судебное заседание), włączamy ten program, program pracuje, zapisujemy także to, co mówią strony i sędziowie, kto występuje, wszystko nagrywamy, wyłączmy, otwieramy dziennik i dołączamy materiały każdej sprawy. Mamy kopię archiwalną każdej sprawy i do każdej sprawy załączany jest dysk z zapisem przebiegu sprawy. W dzienniku jest zapisane z dokładnością co do sekundy, kto występował z obu stron. Jeżeli strona chce, może otrzymać kopię takiego dziennika. To wszystko jest na dysku. Mały dysk audio wystarcza na każdą sprawę.

Kiedy robimy przerwę, to musimy przesłuchać, na czym stanęliśmy. Przy wydawaniu postanowienia możemy przesłuchać, co kto mówił.

SP: Czy zapisujecie na papierze?

SNP: Nie zapisujemy. Na papierze mamy tylko dziennik. Obecność sprawdza sekretarz przed rozpoczęciem i informuje sąd, przedstawia pełnomocnictwa do uczestniczenia w sprawie, następnie zaczyna się proces: z jakiego powodu, kto prowadzi sprawę (слушает дело), jaki jest porządek, jakie prawa. Jest to bardzo wygodne. Na początku nie wszystkim sędziom się to podobało. My nie mieliśmy zastrzeżeń, mówiliśmy, żeby szybciej prowadzić rozpatrzenie spraw, gdyż wcześniej

mieliśmy dzienniki, zapisywaliśmy, ludzie skarżyli się, że nieprawidłowo zapisano, nie tak zrozumieli. Teraz jest dobrze. Wszystko działa od 1 stycznia 2007 r. Można otrzymać kopię, przesłuchać, co było, czego nie było. Na początku rozprawy ludzie są informowani o tym, że rozprawa będzie nagrywana.

Pracowałam w czasach, kiedy nie było nagrania rozpraw i kiedy są. Kiedy rozprawy są nagrywane, ludzie zachowują się jak należy, szlachetnie, nie podwyższają głosu (no, może czasami). To bardzo upraszcza pracę. Na razie nie mamy takiego programu, żeby nagranie audio można było przenieść na wersję drukowaną, tak jak w Niemczech. W przypadku dysku problem jest w ich powieleniu. Sędzia pisze postanowienie na podstawie materiałów.

SP: Czy Pani może włożyć tożę (надеть мантию)?

SNP: My wychodzimy z sali. Pomocnik sam przygotowuje postanowienie, potem idziemy i wszystko przygotowujemy. System zapisuje. Możemy wydać krótkie postanowienie (короткое решение). Jeżeli ktoś pilnie potrzebuje, to po 10-15 minutach możemy temu komuś wydać krótkie postanowienie.

C.d. Charków – Apelacyjny Sąd Administracyjny

Po tym, jak sprawa jest zarejestrowana w systemie, powinna być przydzielona dla określonego sędziego. Ażeby sprawa została przydzielona za pomocą systemu, człowiek powinien dać polecenie. Mamy karteczkę z danymi. Jest przycisk: wybrać sędziego, naciskamy najpierw przycisk zachować sprawę i system sam wybiera jednego z 27 sędziów. O tym nikt nie wie. System w ciągu tygodnia może przydzielić jednemu sędziemu 40 spraw, drugiemu 4. Potem w ciągu miesiąca ten wskaźnik (показатель) wyrównuje się. Sprawę otrzymała sędzia Minajewa. Ona otworzy program i będzie wiedzieć, że dostała sprawę. Wynikiem tego przydzielenia jest protokół. Niczego nie można zmienić.

SP: Co będzie, jeżeli sędzia zachoruje?

SNP: Mamy tabelę godzin pracy. Jeżeli sędzia zachorował, zawiadamia kadry, tam wnoszą zmiany, sędzia wypada ze spisu 27 sędziów i nie

uczestniczy w przydzielaniu spraw. Tak samo dzieje się w przypadku choroby, delegacji. Jeżeli sprawa została przydzielona sędziemu i on zachorował, ażeby nie czekać na powrót sędziego, ów sędzia pisze raport (докладную) i na podstawie rozporządzenia prezesa sądu sprawa jest powtórnie przydzielana pomiędzy wszystkich sędziów. Oto widzimy, ile spraw na określony okres czasu jest przydzielonych określonym sędziom. Przed urlopem sędziom nie są przydzielane sprawy, po to, aby zakończyli rozpoczęte sprawy.

Pokażę panu, jak pracują pomocnicy. Oto przyszła sprawa. W dokumentach sprawy mamy szablony dokumentów, które odpowiadają każdemu stadium procesu (стадия процесса). Stadium rozwiązania problemu z otwarciem procesu i tutaj mamy wszystkie możliwe postanowienia sądu, jakie mogą być w tym stadium procesu. Otwieramy niezbędny szablon, który trzymamy w ręce i widzimy, że dane rejestracyjne są, sędzia – jest, z jakiego sądu I instancji przyszła sprawa – jest, jaki dokument został zaskarżony (обжалуется) – (postanowienie lub orzeczenie (постановление или определение) – tego system nie odróżnia), o czym sprawa itp. W całym tekście, gdzie jest to niezbędne, wpisujemy odpowiednie dane.

Mamy sprawy socjalne (социальные дела), praktycznie wszystkie są jednakowe. Nam trzeba stworzyć szablon postanowienia, gdzie zmieniają się tylko imię i nazwisko. Np. w sprawie emerytury pracującego emeryta jest już przygotowane aktywne postanowienie.

SP: Jeżeli sędzia ma przygotowane pełne postanowienie, to on sam może je wprowadzić do systemu?

SNP: Sędzia sam podpisuje elektronicznym podpisem (электронной подписью) i wprowadza postanowienie do systemu. Podpisem własnoręcznym podpisane jest pełne postanowienie, czyli uzasadnienie i postanowienie, które zostaje w aktach. System wysyła postanowienie do dużego jednolitego rejestru (единый реестр) Ukrainy.

Uchwała w imieniu Ukrainy (Ухвала именем України)

Kolegium sędziów (Коллегия судей) charkowskiego apelacyjnego sądu administracyjnego (Харьковского апелляционного административного суда) w składzie (в составе)...

SP: Ile czasu ma sędzia na oddanie pełnego postanowienia?

SNP: Pięć dni, włącznie z dniami wolnymi od pracy. Krótkie postanowienie, czyli sentencja jest ogłaszane na zakończenie rozprawy. Pełne zaś nie dłużej niż w ciągu pięciu dni. W każdej sprawie musi być pełny tekst postanowienia (полный текст решения). Nasi sędziowie muszą pisać po nocach, jest bardzo duże obciążenie (большая нагрузка) sędziów, dlatego nie ma chętnych do pracy u nas. Pracuje 27 sędziów, potrzeba 43.

Apelacyjny Sąd Administracyjny w Charkowie

Natalia Wołodimirowana Szewcowa (NWS): Natalia Szewcowa – zastępca prezesa (заместитель председателя) Charkowskiego Apelacyjnego Sądu Administracyjnego (Харьковский апелляционный административный суд) w Charkowie. Oprócz pełnienia funkcji administracyjnych rozpatruję sprawy wszystkich kategorii, przewodniczę kolegium sędziowskiemu (председательствую коллегии судей). Rozpatrujemy sprawy trzy razy w tygodniu: wtorek, środa i czwartek, natomiast w poniedziałek i piątek przygotowujemy pełne teksty (полный текст) – uzasadnienia i sprawy do rozpatrzenia.

SP: Jak przebiega sam proces sądowy (судебный процесс)?

NWS: Przed rozpatrzeniem sprawy sekretarz wnosi do systemu wszystkie dane o tej sprawie, sprawdza, kto z pełnomocników (представителей) stron stawiał się w danej sprawie, ich pełnomocnictwa (полномочия) i wnosi dane o pełnomocnikach (представители). Są wezwani do sali. Sędzia prowadzący sprawę (судья председательствующий по делу) w obecności stron referuje, jaka sprawa będzie rozpatrywana i kto złożył skargę apelacyjną (апелляционная жалоба). Sekretarz informuje, kto się stawiał, kogo nie ma, czy są zawiadomienia osób, które nie stawiały się. Uwzględniając te okoliczności, kolegium w składzie trzech sędziów (коллегия из трёх судей) decyduje, czy można rozpatrywać sprawę, czy nie. Ustnie na miejscu wydawane jest postanowienie (устное определение), odznaczone w dzienniku (в журнале), który potem prowadzi sekretarz. Potem przewodniczący rozprawy (председательствующий по делу) zapytuje strony, czy mają jakieś

zarzuty (отводы) co do składu sędziowskiego i do sekretarza (chodzi o pokrewieństwo stron z sędziami lub jakieś inne powiązania). Jeżeli nie ma zarzutów, to przewodniczący rozprawy znowu wyjaśnia prawa procesowe (процессуальные права) obu stronom, a sekretarz w tym czasie daje im na piśmie te prawa. Jeżeli prawa są zrozumiałe dla stron, to sędzia, który prowadzi daną sprawę (у которого в производстве находится дело), omawia materiały sprawy stronom i dwóm sędziom, biorącym udział przy rozpatrzeniu sprawy. Sędzia referuje, z jakim pozwem (исковое заявление) zwrócono się do sądu, czym to było umotywowane, jakie były zastrzeżenia (возражения) do tego pozwu, jakie postanowienie (решение) wydał sąd I instancji (суд первой инстанции), czym kierował się sąd, wydając takie postanowienie, następnie informuje, kto złożył skargę apelacyjną (подал апелляционную жалобу), z jakimi konkretnie wnioskami sądu nie zgadza się i czy wpłynęły zastrzeżenia (возражения) drugiej strony. Po tym jako pierwszy przed sądem występuje ten, kto złożył skargę apelacyjną (апелляционную жалобу). On ma możliwość złożenia wyjaśnień (пояснений). Wcześniej czas na wyjaśnienia był nieograniczony i niektóre stron nadużywały tego i godzinami mogły wyjaśniać wszystko, co jest i nie jest związane ze sprawą. Teraz ustawodawca (законодатель) dał możliwość kolegium sędziowskiemu (коллегия судей) ograniczania czasu na wystąpienia stron. W zależności od złożoności sprawy może to być 5 min, 15 min, czasem i godzina nie wystarcza. Po wystąpieniu strony, która złożyła skargę, sędziowie mogą zadawać pytania. Po nich pytania może zadawać strona przeciwna. Następnie wyjaśnienia składa druga strona. Jeżeli strony zostały wysłuchane, kolegium sędziów (коллегия судей) zaczyna badać pisemne materiały sprawy, które były w I instancji. Sędzia referujący mówi, jakie są dokumenty i w jakim miejscu sprawy znajdują się, dlaczego, jakie postanowienie. Po tym zadawane są pytania stronom, czy mają jakieś uzupełnienia (дополнения). Jeżeli nie ma uzupełnień, to kolegium sędziów oznajmia, że rozpatrzenie meritum sprawy (рассмотрение дела по существу) jest zakończone i daje możliwość stronom wystąpić w debatach sądowych (судебные дебаты). Każdej z nich przedstawia się wymogi do sądu apelacyjnego i motywuje, dlaczego rozpatrzona jest

sprawa. Sędziowie wychodzą do sali narad (совещательная комната) i sporządzają krótki tekst postanowienia (короткий текст постановления), czyli sentencję.

U nas wszystko jest zautomatyzowane, mamy szablon, sędzia wchodzi do naszego systemu biurowości w daną sprawę, ma wszystkie dane. Krótkie postanowienie jest wydrukowane (распечатывается), podpisuje go trzech sędziów. Sędzia wraca na salę i ogłasza krótkie postanowienie – Sentencję oraz kiedy będzie uzasadnienie postanowienia (полное постановление). Krótkie postanowienie – to: u góry napisano, jaka sprawa jest rozpatrywana, kto przeciw komu wystąpił z pozwem, kto złożył skargę apelacyjną i z jakim postanowieniem sądu się nie zgadza. Dalej jest postanowienie sądu: skargę apelacyjną pozostawić bez uwzględnienia (без удовлетворения), decyzję I instancji pozostawić bez zmian (без изменения), poza tym niczego więcej nie ma. Podajemy informację, że najdłużej w ciągu 5 dni będzie uzasadnienie, czyli pełne postanowienie sądu. Po upływie tego czasu strona przychodzi do kancelarii sądu i otrzymuje uzasadnienie postanowienia. Wysyłamy tylko wtedy, jeżeli ktoś nie odebrał postanowienia z kancelarii, to przy zwrocie materiałów do sądu I instancji wysyłamy również kopię postanowienia stronie. Po napisaniu uzasadnienia w ciągu 7 dni sprawa powinna być zwrócona sądowi I instancji i wtedy jest wysyłana stronie kopia uzasadnienia.

Skarga apelacyjna (апелляционная жалоба) jest składana za pośrednictwem sądu I instancji. Sąd I instancji przesyła odwołanie wraz z materiałami sprawy do nas. Jeżeli ktoś nie zgadza się z naszym postanowieniem, to skargę kasacyjną (кассационную жалобу) do Kijowa do wyższego sądu (высший суд) składa się bezpośrednio do tegoż sądu. Wyższy sąd (высший суд) zażąda materiałów sprawy z I instancji.

Na Ukrainie sąd apelacyjny (апелляционный суд) posiada wszystkie prawa sądu I instancji. Możemy zmniejszyć lub zwiększyć podatek. Jedynie nie możemy skierować sprawy do ponownego rozpatrzenia (для повторного рассмотрения). Do lata tego roku tak było. Aby nie przedłużać rozpatrzenia spraw w sądach, dano sądom apelacyjnym takie upoważnienia (полномочия), jakie mają sądy I instancji. Rozpatrujemy

istotę (meritum) sprawy (рассматриваем дело по существу), możemy przyjmować nowe dowody, przesłuchać nowych świadków, wydać swoje postanowienie, nie zgodzić się z postanowieniem sądu I instancji, zmienić postanowienie, tj. zmniejszyć lub zwiększyć podatek. Jedyne, czego nie możemy zrobić, to zwiększyć podatku ponad to, co naliczył organ podatkowy. U nas II instancja posiada upoważnienia I instancji (наделена исеми полномочиями первой инстанции). Instancja kasacyjna (кассационная инстанция) może tylko sprawdzić, czy prawidłowo zostało zastosowane prawo (законодательство), stanowić inaczej nie może i nowego w dokumentach nie może badać.

Na sali rozpraw

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

**DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA
WYWIAD Z PROF. NIKOŁAJEM
PIETROWICZEM KUCZERIAWIENKO**

Charków, 9 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy dra Sławomira Presnarowicza z prof. Nikołajem Pietrowiczem Kuczeriawienko (9 kwietnia 2011 r.)

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

**Od lewej: dr Sławomir Presnarowicz
oraz prof. Nikołaj Pietrowicz Kuczeriawienko**

Sławomir Presnarowicz (SP): Czym się Pan zajmuje?

Nikołajem Pietrowiczem Kuczeriawienko (NKP): Od 2001 roku pracuję na stanowisku kierownika katedry prawa finansowego (заведующий кафедрой финансового права) Narodowej Akademii Prawa im. Jarosława Mądrego (Национальной юридической академии имени Ярослава Мудрого). W 1997 roku obroniłem pracę doktorską, w 1998 roku – pracę habilitacyjną. Po raz pierwszy na terytorium Wspólnoty Niepodległych Państw (Содружества Независимых

Государств), właśnie na naszej uczelni została utworzona katedra prawa finansowego. Przedtem na żadnej uczelni prawniczej WNP nie było katedry prawa finansowego (кафедры финансового права). Zazwyczaj katedra prawa finansowego albo nie była wydzielona, a cykl wykładów był prowadzony razem z wykładami z prawa administracyjnego (административного права) lub istniała katedra prawa konstytucyjnego (кафедра конституционного права) i prawa administracyjnego (административного права). W swoim czasie, kiedy działał Charkowski Imperatorski Uniwersytet (Харьковский Императорский университет), który powstał w 1804 roku, na bazie wydziału prawa w 1852 roku powstała katedra prawa finansowego (кафедра финансового прав). Na czele katedry stał rektor Imperatorskiego Uniwersytetu Aleksiejenko Michaił Aleksiejewicz. To była bardzo wyrazista postać, wybitny finansista. Teraz katedra odrodziła się.

SP: To piękna tradycja.

NKP: Jeżeli mówimy o okresie radzieckim, to przedmiot prawa finansowego (предмет финансового права), to pieniądze państwa, finanse publiczne (публичные финансы). Po co było to regulować, jeżeli pieniądze i tak zabierało państwo i podatków praktycznie nie było. Podatki płaciły kolchozy, spółdzielnie i osoby fizyczne, którym potrącano przy wypłatach zarobków. Dlatego nie było jako takiego prawa finansowego i podatkowego (финансового и налогового права). Na początku 1991 roku burzliwy impuls rozwojowy spowodował konieczność rozwoju tej dziedziny prawa jako nauki i odpowiednio organizacji.

SP: Jak było w carskiej Rosji? Gdzie były główne ośrodki?

NKP: Jeżeli mówimy o rozwoju prawa jako dziedziny nauki w czasach Rosji carskiej, do 1917 roku, to możemy powiedzieć, że bezwarunkowo był to Petersburg, Moskwa, Jarosław (Diemidowskie liceum (Демидовский лицей), finansowane przez dynastię Demidowów – przemysłowców, kupców) i Kijów, trochę Charków. Po rewolucji 1917 roku, w latach 30. w Związku Radzieckim powstały trzy uczelnie prawnicze. Wszędzie wykształcenie prawnicze, w tym również

w stołecznych ośrodkach – Kijów, Moskwa, Mińsk, odbywało się na bazie wydziałów prawa (на базе юридических факультетов) w uniwersytetach. Wydziały nie były szczególnie duże. Były trzy czelnie prawnicze: w Saratowie – obecnie Saratowska Państwowa Akademia Prawa (Саратовская государственная академия права), Swierdłowski (obecnie Jekaterynburg) – oddzielna uczelnia i Charków. Te trzy uczelnie miały grupowe ukierunkowanie – do każdej uczelni były jakby przypisane określone republiki Związku Radzieckiego, z których przysyłano ludzi na naukę. W Charkowie uczyli się przybysze z Jakucji, Tuły, Karelii, trochę z republik nadbałtyckich, Turkmenii, Uzbekistanu i oczywiście z całej Ukrainy.

To były najsilniejsze ośrodki prawa w czasach radzieckich, na pewno silniejsze od stołecznych.

SP: W Polsce mało wiemy na ten temat, dlatego pytam Pana o to. Chciałbym zapytać, jak na Ukrainie odbywało się postępowanie podatkowe przed reformą kodeksu podatkowego i obecnie?

NKP: Chciałbym wyjść od tego, że jestem dzieckiem radzieckiej szkoły prawa (советской школы юриспруденции) i podejścia do prawa procesowego (процессуального права). W tamtym momencie (mam na myśli lata 70.) w radzieckiej nauce prawa były dwa konkurujące ze sobą podejścia do prawa procesowego, procedur. Pierwsze podejście to moskiewska szkoła – Protasowska szkoła (Протасовская школа). Protasow wydał monografię, zwolennicy go podtrzymali. Wychodzili oni z tego, że charakteryzowali proces jako działalność jurysdykcyjną (юрисдикционную деятельность), czyli procesem nazywali wszystko to, co związane jest z rozstrzygnięciem sporu, konfliktu (разрешение спора, конфликта). Mówili, że proces istnieje tylko wtedy, kiedy mamy trzy podmioty (три субъекта): dwie strony pozostające w konflikcie (две спорящие стороны) i trzecia strona – sąd (суд), która rozstrzyga ich spór (разрешает спор). Faktycznie proces w rozumieniu Protasowa to było postępowanie przy rozpatrywaniu sprawy o złamanie prawa (производство при рассмотрении дела о правонарушении). To jest moskiewska szkoła.

Drugi punkt widzenia, druga koncepcja – to nazywana przez nas koncepcja charkowska. Trzeba być konsekwentnym. Nasz kierownik katedry teorii państwa i prawa (заведующий кафедрой теории государства и права) – Gorszyniow, przyjechał do naszego rejonu, wcześniej pracował w Saratowskiej Akademii Prawa (Саратовской академии права), wtedy w Saratowskiej Szkole Prawniczej (Саратовском юридическом институте). Miał on inne podejście do charakterystyki procesu. Proces to norma lub prawne uregulowanie (правовое урегулирование), zapewniające wcielenie w życie materialnej normy prawa (материальной нормы права). Pod każdą materialną gałęzią (материальная отрасль) istnieje своя proceduralna gałąź (процедурная отрасль) – szerokie rozumienie procesu, to była koncepcja Gorszyniowa. Kiedy zetknęliśmy się z analizą tego, czym jest proces podatkowy (налоговый процесс), to mi się wydaje, że bardziej życiowa jest pozycja Gorszyniowa. Będziemy to nazywać nie procesem podatkowym (налоговый процесс), a procedurą podatkową (налоговой процедурой).

SP: Co to jest procedura podatkowa?

NKP: W Moskwie pojawiła się monografia Gudeldmana „Procedura podatkowa” («Налоговая процедура») pod red. Kazeina. Zapoznałem się z nią i napisałem swoją, ponieważ z niektórymi momentami nie zgadzam się. Nie zgadzam się, gdyż kazeinowskie podejście wyróżnia podatkowe procedury tworzenia norm (налоговые нормотворческие процедуры), czyli procedury opracowania przyjęcia aktu o podatku (процедуры разработки принятия акта о налоге), potem wyróżniają materialne procedury podatkowe (налоговые материальные процедуры) i prawne procedury podatkowe (налоговые юридические процедуры), tj. jurysdykcyjne (юрисдикционные) związane ze sporem. Zastanowiłem się. Kiedy mówimy o procedurach podatkowych tworzenia norm (налоговых нормотворческих процедурах), to czy możemy powiedzieć, że tutaj rzeczywiście jest specyfika podatkowa (налоговая специфика). Mówiąc z grubsza, u nas na Ukrainie z pozycji tejże techniki prawniczej procedura przyjęcia ustawy o budżecie (процедура принятия закона о бюджете), o partiach politycznych, o podatkach,

niczym nie różni się między sobą. Dlatego nie możemy mówić, że tutaj jest specyficzna procedura. Ja umotywowałbym, że istnieje budżetowa procedura tworzenia norm (бюджетная нормотворческая процедура), gdyż ustawa budżetowa (закон о бюджете) jest przyjmowana po trzech czytaniach, dokładnie jest napisane, kiedy odbywają się czytania i czym zakończą się, kto uczestniczy, czyli jest tam procedura niepodobna do żadnej innej. W prawie podatkowym (налоговом праве) takiego nie ma. Przyjęcie kodeksu podatkowego (налогового кодекса) odbywało się tak, jak przyjęcie kodeksu karnego (налогового кодекса). Wydaje mi się, że jeżeli mówimy o procedurach podatkowych, to ta koncepcja jest nie na miejscu i niezupełnie poprawna. Procedury podatkowe (налоговые процедуры) – etap wykonania zobowiązania podatkowego (налоговой обязанности). Wydaje mi się najpoprawniej, że najpierw trzeba wyróżnić pierwszy blok procedur podatkowych – ewidencyjnych (учётных), kiedy mówimy o rejestracji podatnika, nadaniu mu numeru identyfikacji podatkowej (присвоение единого идентификационного кода), wniesieniu zmian w rejestrze – to jest jeden blok procedur podatkowych, drugi blok procedur podatkowych pierwszego typu to ewidencja przedmiotu opodatkowania (учёт объекта налогообложения), faktycznie – to rachunkowość (бухгалтерский учёт) w celach opodatkowania (налогообложения), kiedy jestem zarejestrowany jako podatnik (налогоплательщик), siedzę i liczę, jak mam płacić podatek od tych zarobków, które otrzymuję. To jest drugi typ ewidencyjnej procedury podatkowej (учётной налоговой процедуры), gdzie obliczane jest moje zobowiązanie.

Drugi blok procedur podatkowych to procedury związane z zapłatą podatku (уплата налога). Jestem zalegalizowany jako płatnik (плательщик), w pierwszym typie procedur, określiłem, że mam przedmiot i jaką część tego przedmiotu mam zapłacić w postaci podatku. Drugi typ procedur związanych z zapłatą podatku związany jest z tym, jak ja zapłacę ten podatek – czy przez agenta podatkowego (налоговый агент), czy przez pełnomocnika (представитель), czy w kasie oszczędnościowej (сберкассы) itd., jednorazowo czy miesięcznie – to już jest detalizacja.

Trzeci typ procedur podatkowych to procedury związane ze sprawozdawczością podatkową (налоговая отчётность): składnie deklaracji, wniesienie zmian do deklaracji. Moja opinia jest taka – co leży u podstaw klasyfikacji procedur podatkowych – banalne zobowiązanie podatkowe (налоговая обязанность), jak ja je wykonuję.

Powstaje następne pytanie. O jakim typie procedur podatkowych mówimy? Mówimy tutaj o typie procedur podatkowych regulujących pozytywnie zachowanie podatnika (регулирующих позитивное поведение налогоплательщика), zachowanie podatnika postępującego zgodnie z prawem (законопослушного налогоплательщика), ściśle przestrzegającego przepisy prawa. Wynika następny moment – nieprawidłowo obliczyłem wysokość podatku. Zdałem deklarację podatkową, organ podatkowy mówi, że jestem jeszcze dłużny, więc odpowiadam, że nie jestem dłużny i powstaje spór. W tym momencie przechodzimy do następnego rodzaju procedur podatkowych, ale „podatkowych” warunkowo – w cudzysłowie. Dlaczego? Dlatego, że tutaj spotykamy się z procedurami, które regulowane są nie tylko wyłącznie prawem podatkowym (налоговое право), lecz na styku ustawodawstwa administracyjnego i podatkowego (административное и налоговое законодательство). I tutaj przechodzimy do trybu administracyjnego uzgodnienia/porozumienia apelacyjnego (административное апелляционное согласование). Przed przyjęciem kodeksu podatkowego były dwa etapy administracyjnego porozumienia apelacyjnego, czyli zdałem deklarację, w podatkach powiedziano, że nieprawidłowo. Przeszedłem, chciałem dogadać się z nimi, lecz nie doszło do kompromisu. Podaję do nadrzędnej administracji podatkowej (вышестоящая налоговая администрация) w obwodzie. Trwa tam apelacyjne uzgodnienie (апелляционное согласование) i też nic z tego nie wyszło. Podaję do Państwowej Administracji Podatkowej (Государственная налоговая администрация) w Kijowie. Mogłem dwa razy zaskarżyć (обжаловать). Obecnie zgodnie z kodeksem podatkowym mogę się odwołać od razu do wyższej instancji, czyli jest jeden etap. Staraliśmy się dogadać na miejscu, ale nie doszło do kompromisu i podaję odwołanie od razu do Państwowej Administracji Podatkowej. Jeżeli tam dogadałem się – to dobrze, rozwiązałem konflikt w trybie

administracyjnego porozumienia apelacyjnego (в режиме административного апелляционного согласования), jeżeli nie rozwiązałem, to podaję pozew do sądu (обращаюсь с иском в суд). W tym miejscu wychodzimy na następny moment – czy możemy to nazwać podatkową procedurą rozwiązania tego sporu (налоговая процедура разрешения спора). Na pewno nie. Dlatego, że teraz u nas ta procedura rozwiązywana jest w trybie kodeksu sądowego postępowania administracyjnego (в режиме кодекса административного судопроизводства). Jest to kompetencja sądów administracyjnych. Procedura rozstrzygnięcia sporu związanego z władaniem lub własnością działki ziemi i opłaty podatku niczym nie różnią się między sobą. Terminy takie same, strony takie same. I to w rozumieniu Protasowa jest ostatnia procedura – jurysdykcyjna procedura (юрисдикционная процедура). Jestem dość ostrożny, kiedy mnie pytają o to, czy na Ukrainie jest proces podatkowy, takie pojęcie jak proces podatkowy. Odpowiadam, że jako dyscyplina – to tak – przedmiot, który można wykładać studentom. Jako gałąź instytutu lub poddziedzinę prawa jako całość norm prawnych – na pewno nie, gdyż w tradycji jednolitości przedmiotu (единство предмета), jednolitości stosunków (единство отношений) i jednolitości metody (единство метода), z pomocą której regulowane są te stosunki, nie możemy wyjaśnić procesu podatkowego. Pierwszy – blok ustawodawstwa podatkowego (налоговое законодательство), drugi – administracyjnego i podatkowego (административное и налоговое), trzeci blok – to ustawodawstwo czysto administracyjne (чисто административное законодательство). Z czego ja wychodzę. Jeżeli mówimy o zakończonym tworzeniu dziedziny lub poddziedziny w procesie podatkowym – będzie to możliwe wtedy, jeżeli przyjmimy kodeks postępowania podatkowego (налогово-процессуальный кодекс) lub jeżeli chociaż w kodeksie sądowego postępowania administracyjnego (кодекс административного судопроизводства) będzie oddzielny rozdział, w którym będzie samodzielna procedura rozstrzygania sporów podatkowych. Nie taka, która ma ogólne znaczenie dla sporów o ziemię i sporów podatkowych, sporów związanych z realizacją prawa wyborczego itd. To jest takie moje ogólne wyobrażenie o procedurach podatkowych. Jakakolwiek norma

materialna (материальная норма) ma swoje proceduralne odzwierciedlenie (процедурное отображение). Weźmy taką banalną normę materialną – rożenie płatnika podatku (плательщик налога). Płatnik podatku – osoba prawna lub fizyczna (юридическое или физическое лицо). Powstaje problem – czy możemy tę normę materialną realizować w bezproceduralnej normie (в беспроцедурной норме). Lecz jak? Przecież ja muszę różyć i zarejestrować się (встать на учёт) jako podatnik w organie podatkowym. Zostanę podatnikiem (налогоплательщиком), jeżeli wyjdę z domu, zabiorę wszystkie dokumenty, przyniosę do organu podatkowego (налоговый орган), zdam je, nadadzą mi numer identyfikacji podatkowej (присвоят идентификационный код) i wtedy zostanę podatnikiem, ale tylko po tym, jak już zrealizuję określoną procedurę. To nie jest proces. To jest procedura przez podatkowo-procesową normę (процедура через налогово-процессуальную норму), to sposób realizacji przepisów materialnej (материальная норма права) normy prawa. Powiedziano mi, że jestem płatnikiem, ale ja zostanę płatnikiem dopiero po tym, jak przejdę odpowiednią procedurę legalizacji, rejestracji itp.

W mojej monografii, którą Panu podarowałem, krótko opisałem procedury podatkowe (налоговые процедуры). Proces podatkowy (налоговый процесс), postępowanie podatkowe (налоговое производство), klasyfikacja procedur podatkowych i podmioty (классификация налоговых процедур и субъекты), terminy (сроки), ewidencyjne procedury podatkowe (rejestracja) (учётные налоговые процедуры), procedury opłaty podatków i opłat (процедуры уплаты налогов и сборов), procedury sprawozdawczości podatkowej (процедуры налоговой отчётности). Potem jest kontrola – procedury, które realizuje organ podatkowy, uzgodnienie administracyjne (административное согласование), czyli powstał spór, procedura sądowego rozstrzygnięcia sporu podatkowego (процедура судебного разрешения налогового спора) i procedury ochronne (охранительные процедуры), kiedy pociągają do odpowiedzialności po rozstrzygnięciu sporu przez sąd. To jest porządek mojej prezentacji pt. „Procedury

podatkowe, prawny charakter i klasyfikacja” («Налоговые процедуры, правовая природа и классификация»). To jest moje zdanie na ten temat. W Rosji na obecnie jest kilku autorów. Kozyrin Aleksiej Nikołajewicz wydał monografię na temat procedur podatkowych i Starowierowa – Eriaszwili, współautorzy, 2006-2007 r. Wg mnie to zbyt prosta pozycja, Kozyrina ciekawsza.

SP: Czy badał Pan procedury zachodnie?

NKP: Niezbyt dokładnie. Wpadały w ręce niektóre publikacje, które dotyczyły głównie ukierunkowania i budowania systemu sądowego rozstrzygnięcia – sądy podatkowe USA, sądy finansowe Niemiec. Dokładnie nie zajmowałem się tym tematem. Nie było czasu. Głowa była zaprzątnięta kodeksem podatkowym i budżetowym – opracowanie, kalendarium itd.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W OBWODOWEJ INSPEKCJI PODATKOWEJ W WORONEŻU (ROSJA). WYWIADY I MATERIAŁY

Woroneż, 11 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Obwodowej Inspekcji Podatkowej w Woroneżu z 11 kwietnia 2011 r.

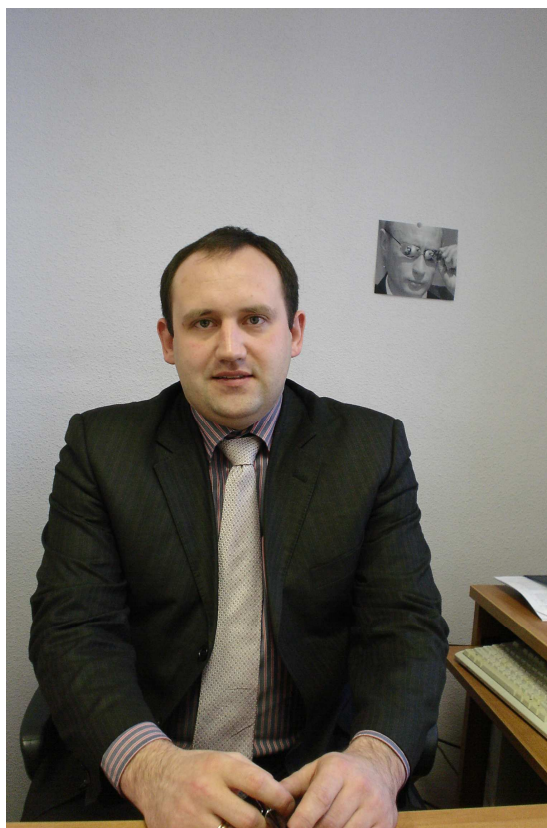
Rozmówca:

Szczegłow Andriej Aleksandrowicz – zastępca naczelnika oddziału (заместитель начальника отдела)

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Szczegłow Andriej Aleksandrowicz (SAA): Obwodowa Inspekcja Podatkowa w Woroneżu to urząd służby podatkowej dla obwodu woroneskiego (управление федеральной налоговой службы). Nasz urząd zajmuje się przedsądowym uregulowaniem (досудебное урегулирование) sporów podatkowych, czyli w naszej kompetencji leżą wszystkie skargi osób fizycznych i prawnych, indywidualnych przedsiębiorców, które są zaskarżane na pierwszym etapie. Tryb przedsądowy jest wprowadzony przez ustawodawcę w KP. Wcześniej tego nie było, do 2009 roku przewidziany był apelacyjny tryb zaskarżenia. Od 2009 r. podatnik zanim zwróci się do sądu, musi zaskarżyć decyzję organu podatkowego do urzędu skarbowego. Urząd rozpatruje skargę (art. 140 KP) i podejmuje następujące decyzje: zmienia decyzję (изменить), uchyla (отменить) lub pozostawia bez zmian (оставить без изменения) lub wydaje nową decyzję. Ta skarga nazywa się apelacyjna – jest to skarga na nieprawomocną decyzję organu podatkowego niższej instancji. U nas w mieście i w obwodzie są rejonowe urzędy podatkowe.

Szczegółow Andrzej Aleksandrowicz – zastępca naczelnika oddziału
(заместитель начальника отдела)

Sławomir Presnarowicz (SP): Ile rejonów jest u was w obwodzie?

SAA: Teraz mamy międzyrejonowe (межрайонные) inspekcje podatkowe, wcześniej było 30-40 rejonów (pracowało tam 30-40 osób), potem zostały połączone. W niektórych rejonach jest jedna inspekcja. Jeżeli chodzi o miasto, to na prawym brzegu są trzy inspekcje, na lewym dwie. Ile rejonów, tyle inspekcji. Jest też inspekcja dla dużych podatników. W mieście jest 6 inspekcji, które zajmują się opodatkowaniem (налогообложением). Mamy też międzyrejonową inspekcję nr 12 dla obwodu woroneskiego, która zajmuje się rejestracją instytucji komercyjnych, takich jak spółki z o.o., indywidualni przedsiębiorcy, czyli wszystkimi problemami związanymi z ustawą

o rejestracji (закон о регистрации), tj. tworzeniem, wnoszeniem zmian. Pozostałe inspekcje obejmują kilka rejonów, to obwodowe inspekcje. Ogółem mamy 11 międzyrejonowych inspekcji, które zajmują się opodatkowaniem i jedną, która jest centrum rejestracyjnym, pozostałe to są po prostu inspekcje.

SP: Czym Państwo zajmujecie się w waszym oddziale? Jak się Pan nazywa?

SAA: Jesteśmy nadrzędnym organem (вышестоящий орган) – urzędem skarbowym i w naszym oddziale zajmujemy się rozpatrzeniem skarg podatników. Są to zwykłe skargi na czynności (zaniechanie czynności) organów podatkowych, nienormatywne akty organów podatkowych i skargi apelacyjne.

Nazywam się Szczegłow Andriej Aleksandrowicz i jestem zastępcą naczelnika oddziału (заместитель начальника отдела). Pracuje ze mną dwóch prawników i ekonomista. Od 2009 r. wprowadzono obowiązkowy przedsądowy tryb rozpatrywania skarg. Sądy powszechne i arbitrażowe nie przyjmą sprawy podatnika do rozpatrzenia, dopóki podatnik nie zaskarży decyzji inspekcji podatkowej do nas.

SP: Jaka jest procedura wydawania decyzji (вынесение решения)?

SAA: Decyzje wydaje się, jeżeli inspekcja wykryje naruszenie prawa podatkowego, natomiast jeżeli podatnik deklaruje swój dochód, płaci podatek od dochodu, wtedy nie ma problemu. Deklaracja jest weryfikowana, dane są wprowadzane do bazy danych, można też elektronicznie przesłać. Jeżeli podatnik ma wszystko w porządku i inspekcja nie ma wobec niego żadnych zarzutów, to przedstawia deklarację w terminie, płaci podatek. Inspekcja po sprawdzeniu deklaracji wprowadza ją w bazę danych. Natomiast, jeżeli podatnik stara się w jakiś sposób uchylać od płacenia podatku, nie dopłaca, nie przedstawia w terminie deklaracji i nie płaci w terminie podatku, to stosuje się wobec niego określone sankcje w postaci grzywny, mandatu, odsetek karnych (пени). Wszystko zależy od sytuacji, czego podatnik nie robił, co zrobił nieprawidłowo. Jeżeli inspekcja podatkowa stwierdzi, że podatnik umyślnie lub nieumyślnie zaniża bazę podatkową (w zasadzie ma to

istotne znaczenie dla nowego kodeksu, gdzie jest przewidziana odpowiedzialność), wtedy inspekcja sporządza decyzję, w której znajdują się naruszenia podatkowe, które zostały wykryte, potem płatnik jest wzywany do inspekcji rejonowej w miejscu zamieszkania, jeżeli jest to osoba fizyczna lub w miejscu znajdowania się osoby prawnej, która podpada pod odpowiednią inspekcję i w jej obecności rozpatrywane są materiały z kontroli. Podatnik ma prawo pisemnie zgłosić zarzuty (письменные возражения), może się wypowiedzieć, dołączyć dodatkowe materiały, dokumenty potwierdzające jego pozycję. Z uwzględnieniem tego wszystkiego, w oparciu o materiały z kontroli wydawana jest decyzja o pociągnięciu do odpowiedzialności (привлечение к ответственности) lub nie – jeżeli wszystko jest w porządku. W razie potrzeby inspekcja może wydać decyzję o wyznaczeniu dodatkowych czynności kontrolnych. W ciągu miesiąca inspekcja może sprawdzić dodatkowe materiały, które podatnik dostarczył. Potem w decyzji inspekcja zdecyduje – pociągnąć do odpowiedzialności czy nie. Jeżeli podatnik nie zgadza się z tą decyzją, to w ciągu 10 dni ma czas na złożenie skargi apelacyjnej (подача апелляционной жалобы), czyli do nas. Najlepiej za pośrednictwem inspekcji rejonowej, gdyż inspekcja rejonowa w ciągu trzech dni zbiera materiały pokontrolne, przygotowuje wnioski w sprawie skargi. Podatnik przychodzi do inspekcji i otrzymuje gotowy pakiet dokumentów, dostarcza nam i my możemy rozpatrywać. Podatnik może złożyć bezpośrednio do nas. Wtedy my dajemy inspekcji zapotrzebowanie i ona przygotowuje nam w określonym czasie materiały, które należy rozpatrzyć.

SP: Czy inspekcja rejonowa może uchylić swoją decyzję, bo np. pomyliła się?

SAA: Taki wariant w zasadzie jest dopuszczalny w przypadku czynności lub zaniechania czynności (действий или бездействий). Kiedy jest wydany nienormatywny akt, to sama inspekcja nie może go zmienić. Po to przewidziany jest organ nadrzędny, który na etapie przedsądowym może to uregulować. Oczywiście tylko w jakiejś błahej sprawie związanej z czynnością inspekcji, np. ktoś złożył wniosek, komuś czegoś nie

wydano na skutek krzątania, wpłynęła skarga, wtedy inspekcja może sama tę sprawę rozwiązać.

SP: Jakie są terminy na złożenie skargi apelacyjnej (апелляционной жалобы)?

SAA: Apelację składa się w ciągu 10 dni. Urząd podatkowy ma 1 miesiąc na jej rozpatrzenie, może przedłużyć o 15 dni roboczych. O przedłużeniu terminu rozpatrzenia sprawy powiadamiana jest inspekcja. W czasie, kiedy decyzja jest rozpatrywana, żadne czynności nie są wykonywane, gdyż decyzja jest nieprawomocna (решение не вступает в законную силу). Mamy wiele sposobów wykonania decyzji, np. ściągnąć należność z rachunku, kosztem majątku itp. Żadnych czynności nie wykonujemy. Czynności są podejmowane po tym, jak urząd zdecyduje, że decyzję należy uznać w całości lub częściowo. U nas jest nawet punkt o zatwierdzeniu decyzji w całości lub częściowo. W sentencji (резолютивной части) wszystko piszemy. Kiedy decyzja zostaje zatwierdzona, wtedy możemy ściągać należności.

SP: Co podatnik musi umieścić w skardze?

SAA: Powinno być to samo, co w pozwie do sądu. W kodeksie nie zapisano, co powinna zawierać skarga. Мы przyjmujemy każdą skargę. U nas jest akcja informacyjna na tematy związane ze składaniem skarg – w telewizji, radiu, jest strona internetowa, ulotki informujące o tym. Mamy wewnętrzne uregulowania (регламент), wewnątrz resortu. Mamy nadzieję, że w przyszłości pojawią się jakieś regulacje. Jeżeli jest minimalna informacja na temat przyczyn niezgodzenia się z decyzją, jeżeli można wyciągnąć wnioski z tego, z czym nie zgadza się podatnik, zawsze staramy się iść na rękę i przyjmujemy skargę. Np. wpłynęła skarga podpisana przez pełnomocnika (представителя) podatnika, lecz nie ma upoważnienia (доверенности). Przyjmujemy skargę, wysyłamy zawiadomienie o usunięciu braków. Jeżeli zostanie dołączone pełnomocnictwo, wtedy skarga zostanie rozpatrzona.

SP: Jeżeli podatnik powie, żeby wskazać mu artykuł, na podstawie którego rozpatrywana jest skarga?

SAA: Petent składa skargę, jest przyjęta, lecz potem zapada decyzja o odmowie jej rozpatrzenia. Był taki przypadek, że osoba prawna złożyła skargę na decyzję inspekcji podatkowej. Odmówiliśmy rozpatrzenia skargi, gdyż nie było podstaw, aby ją rozpatrzyć. Obywatel odwołał się do sądu arbitrażowego I instancji i przegrał, w sądzie apelacyjnym i kasacyjnym też przegrał. Sąd postąpił zgodnie z zasadami kodeksu postępowania arbitrażowego. W skardze nie było żadnej motywacji do odwołania, żadnych dowodów, nie powołano się na żaden artykuł, dlatego nie rozpatrzyliśmy jej. Sąd przyznał nam rację. Sprawdziliśmy w centralnym okręgu w sądzie Brińska. W praktyce nasz oddział rozpatruje sprawy, obowiązkowo powołując się także na orzecznictwo Wyższego Sądu Arbitrażowego, SN, kasacyjnego. U nas są dwie części KP, a na Ukrainie trzy.

SP: Czy skargę apelacyjną może napisać sam podatnik?

SAA: Osoba fizyczna może sama napisać skargę. W kodeksie jest mowa o tym, kto może reprezentować osoby prawne. W jednolitym rejestrze osób prawnych jest spis, kto może reprezentować osoby prawne bez posiadania pełnomocnictwa. Wtedy z reguły w imieniu osoby prawnej (kierownika) może występować zastępca, prawnymi przedstawicielami (законные представители) mogą być osoby, które posiadają pełnomocnictwo (доверенность) osoby prawnej do działania w jej imieniu – adwokaci, prawnicy. Żadne zakazy nie obowiązują.

Jeżeli podatnik nie złożył skargi w ciągu 10 dni, to ma cały rok na jej złożenie, lecz decyzja inspekcji podatkowej uprawomocni się (решение вступившее в законную силу) i będzie podlegać wykonaniu. Jeżeli skarga zostanie złożona w ciągu 10 dni, wtedy decyzja inspekcji nie jest prawomocna i nie podlega wykonaniu. Nawet jeżeli podatnik dobrowolnie zapłaci podatek, nie składa skargi apelacyjnej, to potem może zaskarżyć tę decyzję. W przypadku, gdy nadrzędny organ podatkowy uchyła (отменяет) decyzję, wtedy podatnik ma prawo żądać zwrotu nadpłaconej sumy. Różnica między skargą apelacyjną i nieapelacyjną polega na tym, że pierwsza jest prawomocna, a druga nieprawomocna.

Poza tym u nas są też zwykłe skargi na nienormatywne akty organów podatkowych wydane jako wynik innych czynności związanych z kontrolą podatkową. Np. u nas podatnik ma obowiązek informowania o otwarciu i zamknięciu rachunków (открытие и закрытие расчётных счетов) w ciągu siedmiu dni, jeżeli tego nie uczyni, to stosuje się sankcje (art. 118 KP). Przychodzi informacja z banku, że został otwarty rachunek rozliczeniowy, minęło 7 dni, podatnik nie poinformował o tym, są znamiona wykroczenia. Zaczyna się procedura pociągnięcia do odpowiedzialności, wysyła się zawiadomienie, rozpatruje się materiały z kontroli w obecności podatnika lub bez jego obecności (jeżeli był prawidłowo powiadomiony), rozpatrywane są materiały kontroli, to nie jest kontrola, to przedsięwzięcie wspomagające. Następnie wydawana jest decyzja, która od razu jest prawomocna. Na zaskarżenie takich decyzji podatnik ma trzy miesiące.

SP: Co się stanie, jeżeli skarga wpłynie po upływie terminu? Czy są podstawy do przywrócenia terminu?

SAA: Podstawy do przywrócenia terminu (восстановление срока) powinny być udokumentowane, uzasadnione (choroba, leczenie lub inne ważne przyczyny). Czasami podawane są absurdalne przyczyny, np. ktoś obchodził święta noworoczne i nie zdążył. W ciągu miesiąca (możemy wydłużyć o następne 15 dni roboczych) wydajemy decyzję o przywróceniu terminu. Jest to decyzja (решение) o częściowym lub całkowitym uwzględnieniu żądania lub też odmowie bądź zmianie aktu, uchyleniu lub nie uwzględniamy skargi i pozostawiamy wszystko bez zmian.

SP: Co się dzieje, jeżeli brakuje podpisu na skardze?

SAA: Przed rozpatrzeniem skargi nasi pracownicy ze specjalnego pododdziału wszystko sprawdzają i podatnik ma prawo zgłosić pisemne zastrzeżenia (возражения), następnie podatnik otrzymuje wnioski ekspertyzy (экспертное заключение) (jest to wewnętrzny dokument resortowy), gdy są zastrzeżenia, w ciągu dwóch dni są oceniane przez nasze rejonowe pododdziały inspekcji. Ażeby szef mógł wydać umotywowaną decyzję, to z jednej strony wydawany jest akt kontroli

inspektora, a z drugiej strony wydawane są wnioski ekspertyzy w sprawie kontroli. Jeżeli akt zawiera jakieś niedociągnięcia, to przy pomocy wniosku ekspertyzy kierownik można wyjawić i wydać uzasadnioną decyzję, jak jest rzeczywiście. Jeżeli chodzi o podpis na skardze, to my wymagamy od rejonu, aby przysyłano nam wszystkie dokumenty. My z kolei sami odpisujemy, przyjmujemy do rozpatrzenia lub nie. Prosimy o podawanie namiarów kontaktowych (oprócz adresów) i jeżeli nie ma podpisu, to można zadzwonić i poprosić podatnika, aby zjawił się u nas i podpisał, gdyż sprawa nie będzie rozpatrzona. To samo dotyczy braku pełnomocnictw. Po co wysyłać zawiadomienia, jeżeli można zadzwonić.

SP: Jeżeli podatnik mówi, że przyjdzie, lecz nie przyjdzie i nie podpisze?

SAA: Wtedy my odpisujemy, że skargę pozostawiamy bez rozpatrzenia. Jeżeli brak zostanie usunięty, wtedy ponownie można się do nas zwracać w terminie przeznaczonym na odwołanie. Nasza odmowa nie pozbawia go prawa do składania skargi. Nawet jeżeli odmowa pociągnie za sobą upływ terminu do złożenia skargi apelacyjnej, może złożyć skargę na prawomocną decyzję.

Organ podatkowy wysyła decyzję. Zgodnie z KP uważa się, że podatnik otrzymał decyzję w ciągu 6 dni od momentu wysłania. Jest to fikcja prawna. Na takiej podstawie jest potem dużo sporów. Jest art. 101.4. Przy wydaniu decyzji o pociągnięciu do odpowiedzialności organ powinien przestrzegać tego, czy jest zawiadomienie podatnika o miejscu i czasie rozpatrzenia materiałów kontroli podatkowej. Sądy uchylają decyzję, wcześniej na to nie zwracano uwagi w sprawach podatkowych. Potem sąd arbitrażowy zaczął wyrażać taką opinię, że trzeba przestrzegać i to będzie warunkiem do uchylecia decyzji organu podatkowego. Teraz staramy się tego przestrzegać. Zapraszamy podatnika, rozpatrujemy materiały kontroli bez podatnika tylko wtedy, jeżeli został on należycie zawiadomiony (list polecony z zawiadomieniem, awizowany kilkakrotnie z adnotacją listonosza, dlaczego nie został odebrany). Z zasady sądy uznają, że podatnik został zawiadomiony w sposób należyty i uchyla się od przyjęcia. W KP arbitr. wyraźnie się o tym mówi. My staramy się opierać o normy KP arbitr. W przypadku odwołania do sądu, sąd będzie patrzeć na to z pozycji KP arbitr.

SP: Czy podatnik musi płacić podatek, jeżeli składa skargę?

SAA: Skarga apelacyjna, która wpłynęła w ciągu 10 dni od wydania decyzji po kontroli podatkowej zwalnia z opłaty, ale tylko do momentu, dopóki urząd nie zatwierdzi tej decyzji. W chwili zatwierdzenia decyzji organu podatkowego przez urząd skarbowy, czyli uwzględnienia jej w całości albo częściowo, czyli w momencie uprawomocnienia się decyzji, podatnik powinien wykonać zobowiązanie podatkowe (podatki, opłaty, odsetki). Jeżeli urząd nie uwzględnia skargi i podatnik być może sam domyślał się o tym, może od razu zwrócić się do sądu arbitrażowego i w sądzie wnioskować o środki zabezpieczające. Praktycznie do momentu rozpatrzenia przez sąd arbitrażowy ściąganie należności z podatnika staje się niemożliwe.

SP: Jeżeli skarga nie została uwzględniona, ile czasu ma podatnik na odwołanie się do sądu i czy musi płacić podatek?

SAA: Podatnik ma 3 miesiące na odwołanie. Powinien wykonać zobowiązanie podatkowe. Odsetki są naliczane od momentu uprawomocnienia się decyzji. Podatnik może jeszcze złożyć skargę do Federalnego Urzędu Podatkowego (Федеральная налоговая служба) w Moskwie, który jest częścią Ministerstwa Finansów. Wcześniej mieliśmy ministerstwo, a teraz mamy urząd, w podmiotach federacji są urzędy i inspekcje rejonowe, międzyrejonowe.

SP: Jak długo sąd arbitrażowy rozpatruje odwołanie?

SAA: Wszystko zależy od sprawy (jej wielkości, złożoności, sumy, ilości wniosków itp.). Sądy arbitrażowe podchodzą demokratycznie. Terminy są dłuższe, około pół roku, tam mogą przesuwac terminy, odkładać.

SP: Czy w waszym urzędzie w sprawie skargi można przesłuchiwać świadków?

SAA: Nie ma zakazu przesłuchiwania świadków. My pracujemy z materiałem, dlatego zeznania świadków z reguły nie są potrzebne. Czasami można robić ekspertyzę. Zaczęto robić ekspertyzy w sprawie przedawnienia terminów (сроки давности). Dokumentów nie było i nagle pojawiały się. My nie robiliśmy ekspertyzy. Dla nas niezbędne

byłoby utrwalenie w kodeksie całej naszej procedury. Pojawił się problem z wezwaniem podatnika (вызовы налогоплательщика). To zaczęło się w 2009 r. Podatnicy występują z wnioskami, że chcą uczestniczyć w rozpatrzeniu swojej sprawy. Mieliśmy sprawę jednego z największych podatników, tomy dokumentów, jest to długa sprawa, żeby nie łamać prawa, wezwaliśmy ich i wszystko sprowadziło się do tego, że nikt niczego nowego nie wniósł oprócz tego, co było w dokumentach. Tylko stracono czas, wezwano przedstawicieli inspekcji, dowody jakie były, takie pozostały, nie wniesiono niczego nowego. Sens tego wszystkiego zatracił się. Potem WS Arbitrażowy wypowiedział się na ten temat i określił swoją pozycję. Nasz urząd federalny wypowiadał się też na ten temat, że podatnika nie trzeba zapraszać, gdyż kodeks nie przewiduje, aby zapraszać go do urzędu na rozpatrzenie skargi. Sądy arbitrażowe zaczęły powoływać się na to (były nawet przypadki uchylecia decyzji urzędu na tej podstawie, że nie zapraszaliśmy podatnika na rozpatrzenie skargi). Taka walka trwała, a potem WS Arbitrażowy postawił kropkę i powiedział, że nie ma potrzeby wzywania podatnika na rozpatrzenie skargi. Szczerze powiedziawszy, nie jesteśmy w stanie tego przeprowadzać, nie możemy robić procesów sądowych, u nas naczelnik podpisuje decyzje. My przygotowujemy projekt, naczelnik podejmuje decyzje i podpisuje, w razie jego nieobecności – zastępca (p.o. – исполняющий обязанности) posiadający pełnomocnictwa. Wpływa do nas około 500 skarg rocznie. Pomimo organizacji pracy w całym obwodzie, mamy dużo kierunków w naszej pracy, naczelnik powinien rozpatrzyć 500 skarg. W praktyce jest to nierealne. Do podpisu dziennie idzie jakaś liczba dokumentów, w przypadku konieczności może uczestniczyć przy rozpatrzeniu. To nie jest sąd. Jesteśmy wewnętrznym resortowym (внутриведомственное) pododdziałem (подразделение) utworzonym po to, aby odciążać sądy powszechne i arbitrażowe. W pewnym czasie sądy arbitrażowe były bardzo przeładowane sprawami. Wraz z pojawieniem się naszych urzędów zmniejszyła się liczba sędziów od spraw podatkowych. Jeżeli chodzi o sprawozdanie, robimy je kwartalnie, podajemy liczbę uwzględnionych skarg i wysokość zaspokojonych sum.

Główny cel – zmniejszenie liczby skarg, ażeby było jak najmniej przypadków łamania prawa wnioskodawców. Prowadzone są seminaria w urzędach, inspekcjach. Pracownicy powinni być czujni, prawidłowo sporządzać akty kontroli, zwracać uwagę na osoby fizyczne, aby uniknąć skarg. Cel jest jeden – ażeby na wstępnym etapie, kiedy inspektor przeprowadza kontrolę lub proponuje jakiegokolwiek usługi podatnikowi, pracownicy inspekcji pracowali poprawnie, uprzejmie, taktownie, ażeby liczba skarg zmniejszała się. Podejmujemy środki, jeżeli ustalimy, że decyzja była nieuzasadniona, piszemy notatkę do kierownika, przeprowadzamy kontrolne sprawdzanie urzędnika – jest to praca wewnątrz resortu. W końcu chodzi o to, aby liczba skarg i liczba łamania praw podatników zmniejszała się.

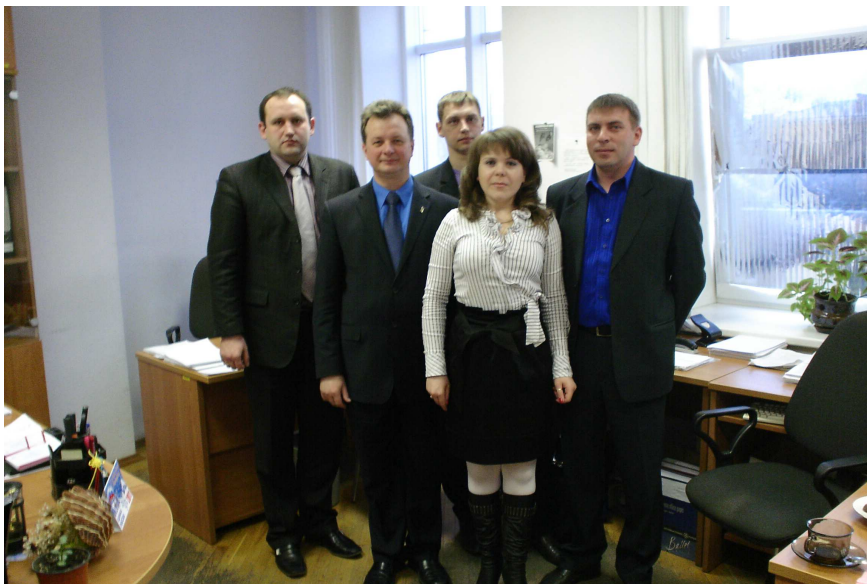
SP: Czy wy możecie zmienić decyzję, jeżeli skarga poszła do sądu?

SAA: Nie możemy zmienić. Zakazu nie ma. Wydawać powtórna decyzję (повторное решение) – takiego czegoś w praktyce u nas nie było. Mamy ustawę o organach podatkowych. Nadrzędny organ podatkowy w zasadzie może uchylić decyzję lub jakiegokolwiek nienormatywny akt podrzędnego organu podatkowego nawet bez podawania skargi, tylko na tej podstawie, iż nadrzędny organ uważa, że akt jest niezgodny z Konstytucją lub z jakimikolwiek innymi aktami normatywnymi, ustawami. Takie prawo istnieje. Jeżeli wyjaśni się, że inspekcja wydała jakiś dokument, żądanie, decyzję (podatnik nie zaskarża tego), ale urząd skarbowy ustalił, że jest taki dokument, który jest sprzeczny z Konstytucją, ustawą, KP, to wtedy mamy prawo uchylić decyzję.

Jeżeli chodzi o apelację, bywają przypadki, że podatnik od razu zwraca się do sądu. Sąd sprawdza, czy był przestrzegany przedsądowy tryb rozpatrywania skargi. Jeżeli urząd podatkowy nie wydał decyzji, to sąd czeka. Jeżeli urząd uchylił nienormatywny akt, to wszystko jest w porządku, a jeżeli nie uchylił, to sąd rozpatrzy. Tak jest i tutaj. Jeżeli wydaliśmy decyzję, podatnik zwrócił się do Federalnego Urzędu Podatkowego w Moskwie. W zasadzie sąd ma takie pełnomocnictwa i może na jakiś czas odwlec rozpatrzenie pozwu i poczekać miesiąc, aż Federalny Urząd Podatkowy wypowie się w danej kwestii, potem sąd może rozpatrywać, można równolegle rozpatrywać. Wszystko będzie

zależć od sytuacji, sędziego, podatnika. Sąd zgodnie z prawem przyjmie wniosek do rozpatrzenia, jeżeli skarga przeszła tryb przedsądowy.

Pracujemy nie tylko z kodeksem podatkowym, korzystamy też z innych ustaw, z ustawy o upadłości (закон о банкротстве). Główny kierunek naszej pracy – kontrola podatkowa. Rozpatrujemy skargi związane z rejestracją, odmową rejestracji, nałożeniem kary administracyjnej (наложение административных штрафов). Jest kodeks wykroczeń administracyjnych (кодекс административных правонарушений), korzystamy z niego, tam też jest 10 dni na złożenie skargi do nas jako urzędu nadrzędnego lub do sądu. Czasami skarga dotyczy istoty, gdy nie ma znamion wykroczenia, zmiany grzywny, mandatu, upomnienia. Rozpatrujemy skargi na czynności, przyjmujemy jakiegokolwiek skargi podatników, które potem mogą być zaskarżane do sądów powszechnych i arbitrażowych (суды общей юрисдикции и арбитражные суды). Bardzo często ludzie zwracają się do nas z prostej przyczyny – u nas nie ma opłaty sądowej (госпошлины), ramy czasowe są krótsze niż w sądzie. Wszelkimi sposobami staramy się polepszać jakość (улучшать качество) naszej pracy poprzez karanie urzędników instancji podrzędnych, zapraszamy sąd, pracujemy z inspektorami, którzy przeprowadzali kontrole, aby wyjaśnili, dlaczego postąpili tak, a nie inaczej. Wszystko po to, żeby było coraz mniej skarg.

Od lewej: Szczegłow Andriej Aleksandrowicz – zastępca naczelnika oddziału, dr Sławomir Presnarowicz oraz pozostali pracownicy oddziału

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W SĄDZIE ARBITRAŻOWYM PIERWSZEJ INSTANCJI W WORONEŻU (ROSJA). WYWIADY I MATERIAŁY

Woroneż, 11 kwietnia 2011 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Sądzie Arbitrażowym Pierwszej Instancji w Woroneżu
z 11 kwietnia 2011 r.**

Rozmówcy:

Kozłow Władimir Aleksandrowicz – sędzia

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Sławomir Presnarowicz (SP): Gdzie się znajdujemy?

Kozłow Władimir Aleksandrowicz (KWA): W sądzie arbitrażowym I instancji dla obwodu woroneskiego, który rozpatruje też sprawy podatkowe z udziałem podmiotów (субъекты) zajmujących się działalnością komercyjną (коммерческая деятельность). Pan jako osoba fizyczna może posiadać dom, działkę, status sędziego temu nie przeszkadza. Jeżeli u pana wyniknie spór z powodu artykułu, wg którego obliczano podatek, sumy podatku jako osoby fizycznej, u was sędziowie nie mogą prowadzić działalności komercyjnej. Jeżeli u Pana wyniknie spór z powodu sumy, jaką Panu wyliczono – taki spór nie będzie rozpatrywał sąd arbitrażowy (арбитражный суд), lecz powszechny (суды общей юрисдикции).

Сędzia Kozłow Władimir Aleksandrowicz (Арбитражный суд первой инстанции для воронежской области)

SP: To jest sąd I instancji? A II instancja?

KWA: II instancja to sąd apelacyjny, dla podmiotu tego terytorium, gdzie się znajdujemy – to jest 19 sąd apelacyjny, on obejmuje nie tylko obwód woroneski, lecz i inne podmioty FR. Pierwsza instancja w obwodzie woroneskim jest tylko jedna. Podmiot FR – to jest obwód (область). Dalej idą sądy federalne okręgu (округа) – jest to III instancja – kasacyjna. System sądów arbitrażowych zawiera I instancję, II – apelacyjną, III – kasacyjną i IV instancja – to już Wyższy Sąd Arbitrażowy (Высший арбитражный суд) – to jest szczególna

właściwość. Tam rozpatrywane są sprawy w trybie nadzoru i w charakterze sądu I instancji. Szereg spraw jest w kompetencji WSA, jest to szczególnie krąg spraw szczególnie ważnych, z udziałem FR, wszystko jest w kodeksie postępowania arbitrażowego. Jak określił sąd europejski, wszystkie sprawy dzielą się na ważne i szczególnie ważne. Właśnie szczególnie ważne sprawy rozpatruje WSA. Jeżeli chodzi o nas, my znajdujemy się pod jurysdykcją federalnego sądu arbitrażowego centralnego okręgu, czyli działa u nas 19. sąd apelacyjny i federalny sąd arbitrażowy okręgu centralnego. Do centralnego okręgu wchodzi szereg podmiotów FR, szereg sądów I instancji, 19. sąd apelacyjny w Woroneżu, 20. sąd apelacyjny w Tule i Federalny Sąd Okręgu Centralnego w Briansku.

SP: Jeżeli dochodzi do sądu, jakie terminy ma podatnik?

KWA: Jeżeli chodzi o odwołanie do sądu, podatnik ma trzy miesiące od momentu uprawomocnienia się decyzji organu podatkowego (вступление решения налогового органа в силу). Co znaczy uprawomocnienie się decyzji? Otóż Kodeks podatkowy wprowadził surowy obowiązkowy tryb uregulowania sporów podatkowych w trybie przedsądowym, uważam, że jest to wielki krok do przodu. Po otrzymaniu decyzji organu podatkowego podatnik, który nie zgadza się z decyzją, ma prawo zaskarżyć decyzję do nadrzędnego organu podatkowego. Jest to skarga apelacyjna, ale nie do sądu. To w ramach stosunków podatkowych. Nadrzędny organ podatkowy to federalny urząd podatkowy dla obwodu woroneskiego. On rozpatruje sprawę, wydaje odpowiednią decyzję i kiedy podatnik po otrzymaniu decyzji nie zgadza się z nią, wtedy ma trzy miesiące od dnia otrzymania decyzji na zaskarżenie decyzji organu niższej instancji do sądu. Termin ten może być przywrócony (срок восстановлен), jeżeli podatnik udowodni, że z jakichś ważnych obiektywnych przyczyn nie dotrzymał terminu. To wszystko jest ukierunkowane na stabilność stosunków. Jeżeli strona się nie zgadza, może zaskarżyć, jeżeli zgadza się, to wykonuje decyzję. Ogólny termin przedawnienia (общий срок давности) nie byłby tutaj wskazany, gdyż nie są to stosunki cywilne.

SP: Jak należy zatytułować – skarga lub wniosek do sądu?

KWA: Zgodnie z prawem jest to wniosek (заявление), który rozpatruje się jako pozew (иск), ale to nie pozew. Jest to wniosek do sądu arbitrażowego, a strona wnosząca nazywa się wnioskodawca (заявитель). Organ podatkowy jest pozwanym (ответчик). Możliwy jest udział osób trzecich. Nie ma jakichś rozwiązań, wg prawa rozpatrywania pozwu, to nie są stosunki cywilne.

SP: Jaka jest opłata sądowa?

KWA: Mówimy o zaskarżaniu decyzji organów podatkowych – opłata wynosi 2 tysiące rubli dla osoby prawnej i 200 rubli dla osoby fizycznej (opłaty sądowej – госпошлина). Mogą zwracać się podmioty działalności komercyjnej (субъекты коммерческой деятельности) – przedsiębiorcy (предприниматели). FR traktuje przedsiębiorców zarówno jako osoby prawne w różnych formach spółki z o.o., spółki akcyjne itd. Podobnie traktuje podmioty działalności przedsiębiorczej, powołując się na ustawodawstwo cywilne, indywidualnych przedsiębiorców (индивидуальные предприниматели), czyli osoby fizyczne (физические лица), które prowadzą działalność przedsiębiorczą bez tworzenia osoby fizycznej (без образования физического лица). One nie przestają być osobami fizycznymi, są indywidualnymi przedsiębiorcami – oni płacą 200 rubli.

SP: Czy są jakieś zwolnienia z opłaty, ulgi?

KWA: Zgodnie z ogólnym ustawodawstwem – są. Jeżeli podatnik udowodni, że nie dysponuje środkami na opłatę sądową, to dadzą mu nie więcej niż 6 miesięcy zwłoki. Zwolnieni od opłaty (госпошлины) w całości są inwalidzi, organizacje inwalidów, przedsiębiorstwa finansowane z budżetu federalnego, organy państwowe (госорганы), organy podatkowe – jeżeli są wnioskodawcami (заявители). Czasami organy podatkowe występują z wnioskiem o ściągnięcie zaległości podatkowych. Sprawa rozpatruje się w ciągu trzech miesięcy, maksymalnie 6 miesięcy i wtedy będzie wiadomo, na kogo przypadnie opłata sądowa.

U nas sędzia I instancji nie może orzekać w sądzie II instancji, tak jak w Polsce.

SP: Kto może napisać wniosek?

KWA: Wniosek zaskarżający decyzję podatkową może napisać sam podatnik. Nie ma wymogu pisania przez prawnika, adwokata. Oczywiście jest u nas federacja adwokatów. Można przy pomocy adwokata, można samemu. Kodeks podatkowy i kodeks postępowania arbitrażowego nie jest żadną tajemnicą i każdy może z niego korzystać.

SP: Wg jakich kodeksów rozpatrywane są sprawy?

KWA: U nas jest taka procedura. My korzystamy z rozdziału (глава) 24 kp arbitr. – Rozpatrzenie spraw kwestionujących nienormatywne akty prawne, decyzje i czynności (zaniechanie czynności) organów państwowych, organów samorządu lokalnego, organizacji, urzędników. Wg tego rozpatrujemy również spory dotyczące uznania za nieważne decyzji organów podatkowych. Nie ma specjalnych przepisów dotyczących podatków. Jeżeli podatnik kwestionuje decyzję organu podatkowego, to stosujemy rozdz. 24. Jeżeli organ podatkowy zwraca się z wnioskiem (с заявлением) o ścisgnięcie zaległości podatkowych (недоимки), wtedy stosuje się rozdz. 26 kp arbitr. (Rozpatrzenie spraw dotyczących ścisgnięcia płatności obowiązkowych i nałożenie sankcji). Sprawy z udziałem innych instytucji też w oparciu o ten sam rozdział.

SP: Ilu sędziów pracuje w sądzie?

KWA: U nas pracuje 37-38 sędziów. U nas są składy sędziowskie (составы), które rozpatrują jakąś sprawę i zespoły sędziowskie, które specjalizują się w rodzajach spraw, w większości są to spory cywilne, celne, związane z rejestracją nieruchomości, z udziałem innych instytucji. Nie wszyscy zajmują się podatkami, bezpośrednio podatkami zajmuje się tylko czterech sędziów.

SP: Ile jest spraw w ciągu roku? Co musi być we wniosku?

KWA: U nas jest art. 128 kp arbitr. Zgodnie z nim wniosek (заявление) pozostawia się bez nadania biegu (оставить без движения), tj. nie

zwraca go i nie nadaje biegu, gdy jest on wniesiony z naruszeniem art. 125 i 126. Po usunięciu braków nadaje się bieg sprawie. Oto dzisiaj przyszła sprawa i ja nie nadaję jej biegu ani jej nie zwracam, piszę postanowienie na temat usunięcia braków w ciągu np. dwóch tygodni. U nas jest bardzo formalne podejście. Spraw było ponad 600, a związanych z podatkami 156, czyli co czwarta część spraw.

SP: Kto przydziela sprawy sędziom?

KWA: U nas jest elektroniczny podział. Przewodniczący sądu rozdziela wg rodzajów spraw i każdy zespół dostaje swój rodzaj spraw. W kolegium administracyjnym (административная коллегия) jest kilka zespołów, ja jestem przewodniczącym zespołu, u nas nie ma elektronicznego rozdzielania spraw, ale ja widzę, że jeden sędzia ma 88 spraw, drugi 69 – on jest przewodniczącym, sędzia ma 95, druga ma 102 sprawy, to ja już wiem, jak mam rozdzielić, komu dać mniej, komu więcej, ktoś był na urlopie. Ogółem obciążenie powinno być, jeżeli chodzi o ilość spraw, jednakowe. Sprawy podatkowe nie są łatwe i chętnych do ich rozpatrywania nie jest wielu. Komputer u nas wszystko robi. Jest sprawozdanie i ja widzę, jak rozdzielić i co komu dać.

SP: Jaki jest termin na zaskarżenie decyzji do sądu? Kto może pisać odwołanie – pełnomocnik lub sam podatnik?

KWA: Na odwołanie jest miesiąc czasu od momentu ogłoszenia decyzji (принятия решения) na sali posiedzeń. Odwołanie może napisać sam podatnik lub organ podatkowy. Adwokat zawsze będzie mówił, że trzeba się odwołać. W sprawach do nas piszą sami podatnicy. W sprawach karnych mogą pisać adwokaci.

SP: Ile jest odwołań od waszych decyzji?

KWA: Dużo, ponad połowa, prawie 60%. My nie liczymy, ile było zaskarżonych (обжаловано), tylko ile spraw było uchylonych (отменено). W Rosji jest swoja praktyka, swoja specyfika, szczególnie dużo spraw dotyczy niepłacenia ceł i opłat. Ja jako młody prawnik pracowałem jako naczelnik inspekcji podatkowej. Uważałem, że jak jest możliwość zaskarżenia, to dlaczego nie spróbować. Jeżeli organ

podatkowy jest niezadowolony, to się odwołuje. Praktycznie wszystkie nienormatywne akty są zaskarżane.

SP: Ile czasu trwa apelacja? Czy są pomocnicy sędziego, ilu sędziów rozpatruje sprawę?

KWA: Apelacja trwa miesiąc. Są pomocnicy sędziego. Jest sekretarz, który prowadzi korespondencję, sprawdza otrzymanie korespondencji, prowadzi audio zapisy, różne inne zapisy, numeruje, inni podszywają. Pomocnik przygotowuje sprawę, on ma pojęcie o praktyce sądowej, zajmuje się ogólnymi problemami. Rosyjskie prawo postępowania arbitrażowego nie zna pojęcia „specjalista”. U nas nie ma ekspertyzy, my wysyłamy do ekspertyzy, czasem powołujemy eksperta i on do nas przyjedzie.

Wnioski (заявление) u nas rozpatruje jeden sędzia. Szereg stosunków podatkowych leży w kompetencji podmiotów federacji. Nienormatywny akt dotyczy jakiejś konkretnej osoby i konkretnej sytuacji, a normatywny dotyczy nieokreślonego kręgu osób i działa w jakimś dłuższym okresie czasu, np. ustalanie stawki lokalnych podatków nie wyższych, niż ustala to ustawa federalna. Wtedy taką sprawę można rozpatrywać kolegialnie w składzie trzech sędziów. Nienormatywne akty rozpatruje tylko jeden sędzia, poza wyjątkiem, jeżeli instancja kasacyjna uchyli (отменит), skieruje do ponownego rozpatrzenia i wskaże wprost, że podczas ponownego rozpatrywania sprawę należy rozpatrzeć w składzie trzech sędziów (в коллегиальном составе суда). Takiego czegoś nie było, ale zgodnie z prawem może być.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W SĄDZIE REJONOWYM W WORONEŻU (ROSJA). WYWIADY I MATERIAŁY

Woroneż, 11 kwietnia 2011 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
Sądzie Rejonowym w Woroneżu z 11 kwietnia 2011 r.**

Rozmówcy:

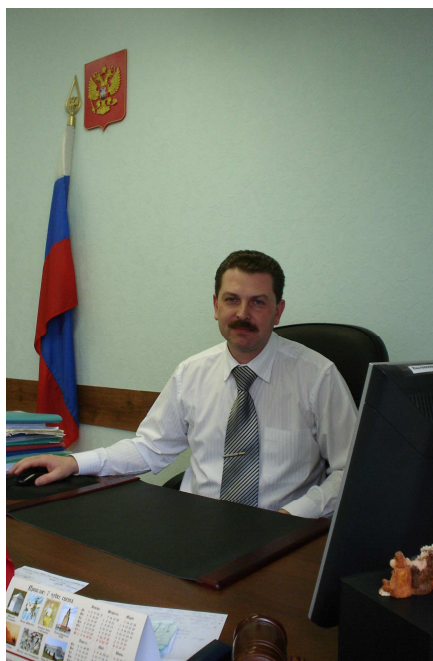
**Sędzia Kakurin Nikołaj Aleksandrowicz – zastępca
przewodniczącego wydziału sądu rejonowego (заместитель
председателя районного суда)**

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Sławomir Presnarowicz (SP): Gdzie się znajdujemy i kto udziela wywiadu?

Kakurin Nikołaj Aleksandrowicz (KNA): Znajdujemy się w sądzie powszechnym w Woroneżu. Sędzia Kakurin Nikołaj Aleksandrowicz – zastępca przewodniczącego wydziału Sądu Rejonowego (заместитель председателя районного суда) w Woroneżu.

**Sędzia Kakurin Nikołaj Aleksandrowicz – zastępca
przewodniczącego wydziału sądu rejonowego**

U nas są sądy powszechne (общей юрисдикции) i arbitrażowe (арбитражные). Był projekt utworzenia sądów administracyjnych. Wszystkie sprawy administracyjne rozpatrywane są przez sądy powszechne i arbitrażowe. Wszystko zależy od podmiotu (субъект). Spory podatkowe osób prawnych rozstrzyga sąd arbitrażowy, spory podatkowe obywateli – osób fizycznych sąd powszechny, w którym się znajdujemy. Sprawy rozpatrywane są zgodnie z KPC, nie ma specjalnej części poświęconej podatkom. W części poświęconej sporom wynikającym ze stosunków publicznoprawnych (публичные правоотношения) są trzy grupy spraw: 1. spory wynikające z zaskarżenia normatywnych aktów, 2. spory związane z wyborami i 3. inne spory, wśród których są też spory podatkowe. Sytuacja jest bardzo ciekawa u nas w kraju. Ja nie mam danych statystycznych na tematy interesujące pana, ale u nas w różnych rejonach kraju różnie określone są miejsca rozpatrywania spraw. U nas są tzw. sędziowie pokoju (мировые судьи), którzy rozpatrują sprawy podatkowe. W Woroneżu sprawy podatkowe, gdzie wartość przedmiotu sporu (цена иска) dochodzi do 50 tys. rubli, rozpatrują sędziowie pokoju. Są podmioty, gdzie sędziowie pokoju w ogóle nie rozpatrują sporów podatkowych. Teoretycznie konstrukcja jest taka: ponieważ spory podatkowe wynikają ze stosunków publicznoprawnych, to u nas takie spory rozpatrują sądy rejonowe. W prawie nie jest to napisane. Są takie obwody, gdzie sędziowie pokoju nie rozpatrują spraw podatkowych. To, czego nie zapisano w prawodawstwie, komentuje Sąd Najwyższy, nie ma postanowienia prezydium SN, że sędziowie pokoju nie mogą rozpatrywać takich spraw. Wg właściwości spory do 50 tys. rubli rozpatrują sędziowie pokoju, powyżej 50 tys. – sądy rejonowe. W pierwszej instancji takie spory nie są rozpatrywane.

W Szwajcarii jest inny system. U nas sędziowie pokoju są wyznaczani, a nie wybierani. Żaden podmiot (FR) nie wprowadził takiego prawa, żeby wybierać sędziów.

Wykładam prawo na uniwersytecie. Jeżeli chodzi o właściwość rodzajową (родовая подсудность), to spory podatkowe rozpatruje sąd rejonowy. Sędziowie pokoju nie chcą rozpatrywać takich sporów ze względu na charakter stosunków publicznoprawnych. Jest też koncepcja

SN, żeby skomplikowane sprawy odbierać sędziom pokoju i przekazywać sądom rejonowym w celu rozładowania przeciążenia. Właściwość terytorialna (территориальная подсудность) – czysty spór między obywatelem i organem i wariant drugi – pozew sądowy (исковое производство). Jeżeli innego nie chce obywatel, to są to publiczne stosunki prawne. Jeżeli obywatel zechce złożyć pozew o uznanie za niezgodne z prawem decyzje organu, to można rozpatrywać w trybie pozwu. Powstała bardzo ciekawa konstrukcja prawna. U nas od 1 stycznia przyszłego roku zmienia się system apelacji w sprawach cywilnych. Wynika z tego problem w teorii cywilistyki – wnoszenie powództwa wzajemnego (встречного иска) w sprawie rozpatrzonej wcześniej przez sędziego pokoju. Obecnie obowiązujący kodeks nie zezwala na to. Kształtuje się ciekawa sytuacja. Organ podatkowy zwraca się do sędziego pokoju o ściągnięcie z obywatela podatku. Sędzia pokoju wydaje decyzję o ściągnięciu, obywatel ją zaskarża w trybie apelacyjnym (в апелляционном порядке). System apelacji w Rosji jest taki: sąd rejonowy apelacyjny w stosunku do sędziów pokoju rozpatruje sprawę wg reguł I instancji i przy tym jest II drugą instancją. Złożenie pozwu wzajemnego (встречный иск) do II instancji jest niedopuszczalne. Jeżeli płatnik podatku w sporze między państwem – organem podatkowym chce złożyć wzajemny pozew albo jako wariant – zaskarżyć czynności inspekcji podatkowej, to uczynić tego w jednym procesie nie może. Złamana jest zasada celowości procesowej (процессуальной целесообразности). Ale proszę sobie wyobrazić, co się dzieje. Skarga na czynności organu podatkowego w czystej postaci rozpatrywana jest tylko przez sąd rejonowy i do sędziego pokoju nie możemy składać takiego wniosku, żądania organu podatkowego wobec obywatela przy wartości przedmiotu sporu do 50 tys. rubli są rozpatrywane tylko przez sędziego pokoju i tego nie można przekazać do sądu rejonowego. W tym przypadku powstaje taki brak spójności (нестыковка) – podatki najpierw są rozpatrywane przez sędziego pokoju, a spór obywatela z inspekcją podatkową o zgodności z prawem decyzji podatkowej o ściągnięciu należności rozpatrywany jest w sądzie rejonowym i w jednym postępowaniu tego rozstrzygnąć się nie da. Jak to wygląda w praktyce. Najpierw sąd rejonowy rozpatruje zgodność z prawem decyzji, a potem

sędziego pokoju wydaje decyzję o ściągnięciu należności lub nie. Jeżeli sąd rejonowy podejmuje decyzję, że roszczenie (притязание) jest niezgodne z prawem, to jest to taki ciekawy moment.

U nas jest dość skomplikowany schemat procesowy w udowadnianiu w takich kategoriach spraw. W zasadzie opodatkowanie, spory podatkowe w Rosji są mniej rygorystyczne niż w USA. Jeżeli będziemy rozpatrywać praktykę dotyczącą sporów podatkowych w USA, tam jest taka praktyka, że z ciebie będą ściągać, dopóki nie udowodnisz, że jesteś niewinny. U nas takiej praktyki nie stosujemy. U nas udowadnianie domniemania (презумпция) odbywa się w planie ogólnym, czyli każdy powód powinien udowodnić swoje żądania, jeżeli inspekcja podatkowa ma jakiś spór, to powinna udowodnić zgodność z prawem swoich czynności. Wnioskodawcy korzystają z publicznego postępowania, a nie z pozwów. Jeżeli wnioskodawca zwraca się w ramach spraw wynikających z publicznoprawnych stosunków, to państwo ogólnie mówi, że podatnik to słaba strona, czego nie uznaje amerykańskie ustawodawstwo. Czas udowadniania, zgodność z prawem czynności i przestrzeganie procedury pociągnięcia do odpowiedzialności spoczywa na organie podatkowym, a nie na obywatelu. W realiach rosyjskich jest to pozytywne zjawisko. System opodatkowania miejscami jest dość skomplikowany, delikatnie mówiąc, i obywatelowi trudno jest z tym walczyć. Dlatego silna strona – organ podatkowy, ona wnioskuje swoje żądania (заявляет требования), ona udowadnia (доказывает) prawidłowość swoich żądań, jeżeli nie udowodni, to sądy odmawiają zaspokojenia roszczeń, jeżeli udowodni, to ściągają.

Jeżeli rozpatrywana jest skarga w sądzie powszechnym na czynności organu podatkowego, to nie wyłącza się możliwości wydania żądania ściągnięcia podatku (требование о взыскании налога).

SP: U was jest skomplikowany system podatkowy?

KNA: Nie powiedziałbym, że system rozpatrywania sporów podatkowych jest skomplikowany. Praktyka arbitrażowa jest bardziej surowa (жёсткая) w porównaniu z sądem powszechnym w planie odmowy organom podatkowym. Bardzo często sądy arbitrażowe odmawiają organom podatkowym, dlatego że tam są problemy takie jak

przedstawienie dowodów, przestrzeganie terminów do odwołania, przestrzeganie procedury pociągnięcia do odpowiedzialności podatkowej, czyli dokładnie badane są momenty proceduralne, nieprocesowe, gdyż mowa jest o problemach pozasądowych. Jeżeli inspekcja podatkowa zgodnie z prawem postanowiła, to wydaje się decyzję pozytywną. Dalej mamy system odwołania. Jeżeli sędzia pokoju wydał decyzję – to apelacja do sądu rejonowego, jeżeli sąd rejonowy, to system kasacji na razie w sądzie obwodowym w Woroneżu i dalej nadzór także w sądzie obwodowym w Woroneżu i nadzór w Sądzie Najwyższym. Od 1 stycznia 2012 r. zmieni się system rozpatrywania spraw. Postępowanie apelacyjne (апелляционное производство) będzie stosowane w sporach podatkowych, żadnych wyjątków tutaj nie ma.

SP: Jak wygląda praktyka rozpatrywania sporów?

KNA: W zasadzie inspekcja podatkowa w naszym rejonie, w naszym sądzie rejonowym jest dość rzetelna, podchodzi uczciwie do spraw, na posiedzenia przychodzą przedstawiciele, zawsze jest odpowiedź na pozew, praca układa się dobrze. Są też dziwne sprawy, np. żeby ściągnąć 50 kopiejek podatku – takie żądanie, niestety nie ma minimalnego progu, od jakiego można odwoływać się, postępowanie przed sądem kosztuje kilka tysięcy rubli po to, ażeby ściągnąć 50 kopiejek, ale niektórzy podchodzą do tego bardzo pryncypialnie. Mamy pewny technologiczny brak styczności (технологические нестыковки) między inspekcją podatkową i szczególnie z Państwową Inspekcją Ruchu Drogowego (ГИБДД – Государственная инспекция безопасности дорожного движения). U nas jest takie pojęcie – podatek transportowy, w niektórych miejscach jest, w niektórych nie ma. W niektórych firmach mówi się o zniesieniu podatku transportowego i wprowadzeniu akcyzy.

SP: Czy jest podatek od zwierząt?

KNA: U nas była ustawa o utrzymaniu psów i kotów, ale podatku nie ma. Jeżeli chodzi o podatek transportowy, to u nas jest skala progresywna, mamy podatek od przedmiotów zbytku (налог на роскошь), np. podatek ekologiczny, czyli podatek od samochodów – im droższy samochód, tym większy podatek, im większa moc silnika, tym większy podatek.

W różnych podmiotach ten podatek jest różny, mimo tego im droższy samochód, tym większy podatek. Teraz jest mowa o tym, aby wprowadzić podatek na paliwo (топливо), przenieść ciężar podatku na paliwo. Kto więcej jeździ, ten więcej płaci.

SP: Jak się nazywa skarga, która przychodzi do was?

KNA: Do nas wpływają skargi kasacyjne (кассационная жалоба). Skarga kasacyjna składana jest do sądu, który wydał decyzję. W różnych krajach ten problem różnie jest rozwiązywany. U nas jest pewien brak spójności. Na pewno jest precedens. Dla Pana to będzie interesujące, gdyż Polska jest krajem podlegającym pod jurysdykcję sądu europejskiego. Istnieje ciekawy precedens AEBSA przeciwko Grecji. Nigdzie się o tym nie przeczyta. Nikt tego nie ukrywa, nikt nie zwraca uwagi na istnienie tego precedensu, Sąd Najwyższy milczy. Żadnych wyjaśnień nie ma.

Sąd europejski uważa, że termin na odwołanie się od decyzji sądowej liczy się od momentu wręczenia (вручения) dokumentu procesowego stronie, tj. wręczono decyzję i jest, np. 10 dni na odwołanie. W KPC Rosji nie ma tego. W KPC Rosji jest mowa o tym, że decyzja może być zaskarżona w ciągu 10 dni od dnia jej przygotowania (со дня приготовления) w formie ostatecznej. Czy ty o tym wiesz, przygotowana jest czy nie, dostałeś decyzję czy nie, a nie dostałeś, czyli nie miałeś szczęścia. Jest inna procedura przywrócenia terminu, ale w interesującym nas aspekcie problemu nie rozwiązuje.

W ogóle Rosja to nie Europa. My mamy swoje problemy i w ogóle mentalność, problemy terytorialne. Byłem na wycieczce w Europie, w Luksemburgu – kilka godzin i podróż zakończona. U nas pociągiem do granicy do obwodu woroneskiego jedziesz 6 godzin. Odpowiednio możemy wziąć i zmienić w KPC (KPC) tak, żeby termin na odwołanie od decyzji sądowej liczył się od momentu wręczenia dokumentu procesowego, co byłoby sprawiedliwe. Powstaje pytanie, jak być, jeżeli to postanowienie sądowe nie jest wręczone, czyli jakby strona w sprawie uchylała (уклонение) się od wręczenia dokumentu. Potrzebne są inne mechanizmy. W ramach niedużego kraju taka surowa regulacja jest wykonalna, a w Rosji takie coś się nie przyjmie. Problem nie w terytorium, lecz w mentalności. Człowiek po prostu zwyczajnie nie

pójdzie na pocztę po jakąś tam decyzję, ponieważ nie chce. Ktoś może być w delegacji, jest chory, ktoś pojechał na wczasy, ktoś wyruszył w długą podróż.

Jest taka fikcja, jeżeli ktoś jedzie w podróż, to powinien powiedzieć. Strona w sprawie jest uczciwa, rzetelna i dowiedziała się, że coś się dzieje w sprawie. Jeśli wychodzimy z fikcji, to na pewno jest jakaś procedura zaprzeczająca tę fikcję (опровергающая фикцию).

Byłem na kursie szkoleniowym i zadałem pytanie sędziemu Adżyw. Jeżeli weźmiemy kodeks podatkowy, to tam jest napisane, że zawiadomienie podatkowe uznawane jest za wręczone podatnikowi, jeżeli od momentu wysłania minęło 6 dni. Otrzymałeś czy nie otrzymałeś, może ciebie nie ma w Woroneżu, może wyjechałeś na miesiąc, ale liczy się, że ty otrzymałeś. Wtedy zapytałem Adżywa, jak to jest. W KPC (Гражданский процессуальный кодекс) jest mowa, że musi być wręczone faktycznie, a organ podatkowy (nawet nie sąd) posługuje się tą fikcją, z założeniem, że podatnik otrzymał. A on mi odpowiada: ty przecież mieszkasz w Rosji. Wszystko jest dobrze. U nas ta praktyka powinna się zmieniać, ale ja uogólniając, chcę powiedzieć, że technologia wykorzystania osób prawnych jest na miejscu w prawie, ale dla sądu jest ważne faktyczne wręczenie.

Jest taka pani Nozdriewa, kierownik katedry prawa cywilnego na uniwersytecie. Ona napisała pracę habilitacyjną, monografię pt. „Alternatywne sposoby rozwiązywania sporów w USA”. Bardzo ciekawa pozycja, chociaż napisana dawno (około 10 lat temu). Nozdriewa dawno obroniła się, a potem swoją rozprawę wydała. W USA działa 6 alternatywnych procedur rozwiązywania sporów niesądowych. Ona przytacza ciekawy precedens, kiedy adwokat rozpatruje jakiś spór i w końcu powiada, że dogadaliśmy się, uzgodniliśmy pozycje i sędzia pyta, jaki czas jest wam potrzebny na napisanie decyzji, a oni mówią, że przykładowo 6 miesięcy. U nas czegoś takiego nie ma. Ponadto u nas my formalnie nie możemy wyjść z sali narad (совещательная комната) bez sporządzenia dokumentu procesowego, czasami wychodzimy o północy.

W Polsce termin na odwołanie podatnika od decyzji wynosi 14 dni do II instancji, do sądu 30 dni, na Ukrainie jest miesiąc, we Francji miesiąc, w Rosji 10 dni. I dobrze, że 10 dni, przecież żyjemy w Rosji. Na pewno

kiedyś osiągniemy standardy europejskie. Praktyka dowodzi, że kto chce odwołać się, ten zdąży. Ukraina inaczej ten problem rozwiązała. Można zobaczyć ukraiński kodeks procesowy.

U nas zastosowano technologię tzw. „krótkiej skargi kasacyjnej” (краткая кассационная жалоба), inaczej tzw. skargi wstępnej (предварительная жалоба), która zawiera tylko zamiary złożenia odwołania, ale nie zawiera dowodów. Stosuje się po to, aby zatrzymać termin, ponieważ za taką wstępną skargą idzie podstawowa skarga. Ukraina poszła inną drogą. Oni w ciągu 10 dni przyjmują od uczestników procesu wnioski (заявление) o zamiarze złożenia skargi kasacyjnej, a potem 20 dni na złożenie skargi, co daje w sumie 30 dni. U nas na razie jest 10 dni. Sąd Najwyższy na razie nic nie mówi o zmianie tego terminu. W świetle naszej nowej ustawy o odpowiedzialności za naruszeniu terminów procesowych przy rozpatrywaniu spraw w naszej realnej rzeczywistości na razie bezcelowe jest skracanie tego terminu.

Kiedy decyzja jest wydana i strona ją otrzymała i kiedy nie wymaga pilnego, gorliwego rozpatrzenia, będziemy czekać, potem zaskarżymy, potem jeszcze miesiąc na jej rozpatrzenie. Niektóre sprawy u nas są rozpatrywane szybciej, ten termin wstrzymywał kasacyjną procedurę. W apelacji teraz na pewno coś się zmieni. Będziemy wysyłać do apelacji i tam będą rozpatrywane przez sądy instancji apelacyjnej. Tak będzie od 1 stycznia 2012 r.

Wszystko jest już przygotowane do pracy instancji apelacyjnej. Od 20 kwietnia nasz sąd obwodowy zwiększa się o 1 etat. 20 kwietnia był ogłoszony konkurs (объявлен конкурс), który już się zakończył i 11 osób jest poleconych. Jest dekret prezydenta, żeby realny system mógł zacząć działać.

SP: Ilu sędziów jest teraz?

KNA: W sądzie w instancji kasacyjnej sprawy rozpatrywane są kolegialnie w składzie trzech sędziów, w rejonowym przez jednego sędziego. U nas mamy jedną kategorię spraw, które są rozpatrywane kolegialnie w sądzie rejonowym, jest to rzadka kategoria – zaskarżenie problemów związanych z wyborami, mamy na myśli komisje terytorialne, gdzie wymagane jest wydanie decyzji przez trzech sędziów. W mojej

praktyce takiego przypadku nie było. W naszym obwodzie były wybory i niestety był przypadek uchYLENIA decyzji wydanej przez jednego sędziego. Ustawodawca taką drogą nie pójdzie.

U nas jest dość ciekawa sytuacja. Mamy federalną ustawę konstytucyjną (федеральный конституционный закон) o systemie sądownictwa i można zobaczyć, że u nas sądzą zawodowi sędziowie i ławnicy (народный заседатель). Zmian w ustawie nie wniesiono i zostało tam pojęcie ławnika. Nie ma ustawy o ławnikach. Jest Konstytucja, która daje obywatelom prawo bycia ławnikiem, ale nie ma ustawy federalnej, która pozwalałaby to prawo realizować.

SP: Jak przychodzi skarga, to czy zawiadamiacie organ podatkowy?

KNA: Kodeks postępowania arbit. i KPC różnią się między sobą. KP arbit. mówi, że wniosek i inne dokumenty wręcza się stronie przeciwnej, a KPC mówi, że wszystkie czynności związane z przygotowaniem sprawy wykonuje sąd. Np. skargę na czynności organu podatkowego (жалоба на действия налогового органа) podaje się do sądu. We wszystkich sądach w Rosji są tzw. społeczne przyjęcia (общественные прѐмы), to może być przesłane pocztą, może być złożone osobiście, składa się w ilości: 1 egzemplarz dla sądu i dla uczestników postępowania. Jeżeli sędzia uważa, że sprawa może być rozpatrzona, ponieważ nie ma podstaw do wstrzymywania biegu (оставление без движения) lub odmowy czy też zwrócenia z powrotem, to wniosek jest wysyłany do organu podatkowego i wyznaczany jest termin wstępnej rozprawy w sądzie.

Europejski standard sprawowania sądownictwa u nas jest, ale KPC dosłownie tego nie przyjmuje. Co się mówi w prawie europejskim? Że sprawa powinna być rozpatrzona na dwóch posiedzeniach sądowych – wstępnym (предварительном) i głównym. W KPC takich twardych wymogów nie ma. Nie ma przeszkód do wyznaczania kilku wstępnych posiedzeń, nie ma przeszkód do rozpatrzenia sprawy na głównym posiedzeniu. Mówimy o tym, na ile sprawa jest gotowa do rozpatrzenia. Jeżeli wstępne posiedzenie jest wystarczające do rozwiązania wszystkich problemów proceduralnych, to przechodzimy do głównego rozpatrzenia i wydajemy decyzję. Wszystkie czynności związane z przygotowaniem do rozpatrzenia sprawy odbywają się w sądzie.

W Niemczech jest inny system. Tam jest osoba urzędowa. U nas takiej konstrukcji nie ma, jest pomocnik sędziego. W odróżnieniu od niemieckiego, nie posiada on żadnych pełnomocnictw procesowych. Niemcy uważali za słusne dać część pełnomocnictw takiej osobie, która nie jest sędzią i nie jest pracownikiem technicznym. U nas jest pracownik techniczny albo sędzia, czegoś pośredniego nie ma. Niektórzy teoretycy mówią, że między sędzią pokoju (мировой судья) a recziplejerem (?) są pewne podobieństwa, ale to nie tak. Sędzia pokoju to sędzia, który posiada cały zestaw pełnomocnictw procesowych. Dlatego u nas niektórzy autorzy podkreślają, że rozdział dotyczący przygotowania sprawy do rozpatrzenia jest napisany niespójnie – są tam pewne sprzeczności (противоречия), kiedy z jednej strony osoba uczestnicząca w sprawie ma obowiązek wręczenia dowodów, a w innym artykule jest mowa o tym, że dowody powinien wręczyć sam sędzia. W zasadzie jest niedociągnięcie – brak uregulowania procesowego na etapie, kiedy wniosek wpłynął do sądu, ale nie jest wyznaczony termin do rozpatrzenia go na podstawowym posiedzeniu (основное заседание). U nas w KPC jest tylko jedna kategoria spraw, która witalnie reguluje i tam wyraźnie napisano, jakie dokumenty, co będzie, jeżeli jest ich brak i dotyczy to adopcji (усыновление). W odniesieniu do spraw podatkowych o niczym takim nie ma mowy. Zbiór dokumentów i pozycje stron nie do końca są zgodne z prawem. Kiedyś spotkałem się z taką sprawą, oczywiście niezwiązaną z podatkami, ale tutaj ważna jest zasada dla zrozumienia problemu. U Anglików jest takie pojęcie – wymiana dokumentami kontradiktoryjnymi (сопоставительные бумаги), to oznacza wyjawienie dowodów (раскрытие доказательств) przed rozpoczęciem rozpatrzenia, żeby dowody były ujawnione przed wstępnym rozpatrzeniem, żeby sędzia był przygotowany i strona również.

Rozpatrywana jest sprawa. Zeznaje powód i pytany jest, czy będzie okazywać swoje dowody, na podstawie których przedstawia swoje żądania. Powód odpowiada, że nie będzie. Dlaczego? Jeżeli powód ujawni, to pozwany (ответчик) będzie robił przeszkody przy ich przedstawianiu w dalszym toku postępowania. Co ma zamiar zrobić powód? Na podstawowym posiedzeniu powie, na czym opiera swój pozew (иск). KPC nie sprzeciwia się takiemu postępowaniu. U nas

w Rosji takie jest życie. To oczywiście nie jest sprawa pokazowa. Tu jest sytuacja bardziej przezroczysta, że ustawodawca czegoś nie dopracował i to, że wymiana dokumentami kontrydiktoryjnymi odbywa się nie na wstępnym etapie i z tego wynika problem konieczności dobierania tych dowodów w następnych stadiach procesu. Spory związane z podatkami z reguły nie są rozpatrywane zbyt długo. Chociaż jest też sytuacja odwrotna, kiedy sprawy podatkowe są rozpatrywane bardzo długo, szczególnie w sądach powszechnych. W sądach arbitrażowych wszystko jest dokładnie i szybko. Obywatel jest uznawany przez państwo za słabą stronę, nie trzeba się spieszyć, trzeba pomóc, zrobić ekspertyzę, pożałować, po prostu taki radziecki sposób podejścia.

U nas istnieje bazowa zasada (базовый принцип), taka jak kontrydiktoryjność (сопоставительность) w procesie cywilnym (w większości kodeksów europejskich jest ona obecna), jednak problem leży w granicach kontrydiktoryjności. Mamy prof. Uniwersytetu Moskiewskiego – Trieusznikowa, kier. Katedry Procesu Cywilnego. Jest on autorem ciekawej pracy pt. „Dowody sądowe” («Судебные доказательства»), ja znam trzy wersje, które wychodziły już kilka razy w różnych latach. W miarę tego, jak rozwijał się proces, jego poglądy również zmieniały się. Jeżeli w 1995 roku twierdził on, że kontrydiktoryjność jest bezwzględna (безоговорочная), to w późniejszym wydaniu z 2003 roku pisze, że kontrydiktoryjność powinna być. A co z praworządnością (законность)? Sąd nie powinien ograniczać się, lecz ustanawiać prawdę w sprawie. A tutaj trzeba określić prawdę w sprawie, czy prawdę prawną, co jest ważniejsze. Wcześniej u nas ustalano prawdę faktyczną, teraz ustawodawca mówi, że można ograniczyć się do ustalenia prawdy prawnej (юридическая истина). Przecież Pan wydaje orzeczenia, ja wydaję, lecz nie zawsze prawda prawna odpowiada temu, co jest w rzeczy samej. Po prostu należy zrozumieć, co jest potrzebne w danym przypadku – czy formalnie rozpatrzyć sprawę, czy wyjaśnić istotę sprawy. Teraz ustawodawca w danej kategorii spraw (podatkowych) nie stawia za zadanie wyjaśnić istoty sprawy, a po prostu rozpatrzyć spór na podstawie przedstawionych dowodów. Jeżeli ktoś nie przedstawił czegoś w charakterze dowodów, to wydawane jest orzeczenie o przygotowaniu sprawy do rozpatrzenia,

wskazuje się krąg ważnych faktów prawnych podlegających udowodnieniu i dalej decyduje, czy będą przedstawione dowody, czy nie, ale niczego nie narzuca.

SP: Ile wynosi opłata sądowa?

KNA: Teraz w KP jest takie pojęcie jak opłata sądowa (государственная пошлина). Wcześniej pojęcie opłaty sądowej znajdowało się w KPC, potem wprowadzono zmiany i wszystkie podatki zabrano do KP. Teraz w części drugiej KP art. 333 p. 19 („Wysokość opłaty sądowej w sprawach rozpatrywanych w sądach powszechnych, przez sędziów pokoju”). W sporach podatkowych, jeżeli chodzi o odwołania, opłata jest ustalona na 200 rubli. Ustawodawca nie wprowadza żadnych zakazów na odwołanie (запрет на обжалование). Są mechanizmy pozwalające sądowi na zwolnienie z opłaty sądowej, przesunięcie w czasie, rozdzielenie opłaty na raty. Ogólnie rzecz ujmując, polityka ustawodawcy w rozpatrywaniu takich spraw jest bardzo lojalna, nie czyni się żadnych przeszkód obywatelowi.

SP: Z tego wniosek, że wszyscy mają dostęp do sądu?

KNA: Procedury przedsądowej (досудебной процедуры) nie ma. Nie ma żadnej ustawy o uregulowaniu sporu w przedsądowej procedurze. Mamy postanowienie sądu kasacyjnego, którego istota sprowadza się do tego, że sąd może wymagać przestrzegania przedsądowej procedury wtedy, kiedy jest o tym wprost mowa w ustawie. Nie ma specjalnej ustawy federalnej (федеральный закон) w sprawie podatków, dlatego każdy podatnik, z pominięciem procedury przedsądowej, może zwrócić się do sądu. Ogólnie, ustawodawstwo podatkowe mówi o tym, że czynności organu podatkowego mogą być zaskarżone i w trybie podporządkowania, ale nie ma zakazu, aby od razu zwracać się do sądu. U nas jest to zasadnicza pozycja ustawodawcy, tak samo i w sprawach wykroczeń administracyjnych. Mandaty policji, inspekcji ruchu drogowego, drogówki. Rozsądniej byłoby rozpatrywać część tych mandatów w trybie podporządkowania (в порядке подчинённости). Tak nie jest. Prawo mówi wprost, że najbardziej istotne spory mogą być rozpatrywane od razu w sądzie przez sędziów pokoju. Decyzje w sprawie

środków transportu od razu rozpatruje sędzia pokoju. Moja opinia jest taka, że najlepiej, jeżeli najpierw policja, a potem sąd, gdyż niektóre sprawy po prostu nie doszłyby do sądu i można by odciążyć sądy. U nas istnieje taka koncepcja, że nie powinno być przeszkód w dostępie do wymiaru sprawiedliwości.

SP: Kto rozdziela skargi do rozpatrzenia dla sędziów?

KNA: Jeżeli Pan oglądał niemiecki kodeks o sędziach, to on dokładnie reglamentuje procedurę przydzielania spraw w sądzie. Raz do roku zbiera się prezydium sądu, zbierają się sędziowie i ustalają, w jaki sposób będą przydzielać sprawy: wg parytetów czy wg kategorii spraw i in. Potem wywiesza się spis. W Rosji takiego czegoś nie ma. Nie ma jakiejś zasady, dlaczego daną sprawę dostał Iwanow, a nie Pietrow. Prawo tego nie reguluje. Jak to wygląda? Otóż KPC mówi, że jakikolwiek sędzia pracujący na danym terytorium, np. na terenie lewobrzeżnego rejonu dla miasta Woroneża, jakikolwiek sędzia wyznaczony jako sędzia lewobrzeżnego sądu rejonowego zasadniczo może rozpatrywać daną kategorię sprawy, poniżej tego istnieją nakazy (приказ) odpowiedniego sądu, w naszej sytuacji to nakaz przewodniczącego lewobrzeżnego sądu wg specjalizacji. Z reguły specjalizacje są wszędzie. Specjalizacja: sędziowie kryminaliści (криминалисты) rozpatrują sprawy karne, cywiliści (цивилисты) – sprawy cywilne. Krąg zawęża się. Oficjalnie mamy państwowy system wymiaru sprawiedliwości (система госправосудия), w którym jest wkładka pt. przydział spraw, czysto teoretyczna. Jeżeli ta wkładka jest dołączona i wykorzystywana w pracy, to pracownik techniczny wbija w komputerze w bazę danych sprawę, a komputer dowolnie przydziela sprawę któremuś z sędziów. Technicznie jest to możliwe, ale dalej napotyka się na przeszkody: sędzia zachorował, jest na urlopie lub w delegacji, nieobecny z powodu innych przyczyn. Trudno jest zrozumieć dokładnie, jak działa ten system. U nas ta wkładka nie działa. Ponieważ naród rosyjski ma smykałkę. Sprawa jest ciekawa nie ze względu na sędziego. My mamy praktyczny problem, w jaki sposób rozdzielić obowiązki służbowe, żeby było sprawiedliwie. Tego nigdzie nie przewidziano, jest to wygodne w mojej pracy. Jako przewodniczący do spraw cywilnych mam obowiązek rozdzielania spraw.

Wszystko jest bardzo proste. Oto kategoria rozpatrywanych spraw, największa, sędziowie, brak sporu, dostają po dwie kategorie spraw, dostali po jednej sprawie, potem po drugiej tej samej kategorii. Rozpatrzenie sprawy np. o ściągnięciu długu (взыскание долга) to zupełnie inna sprawa niż spór o ziemię, w której wynika więcej trudności. Niemcy mają kodeks „Niemieckie ułożenie cywilne” («Германское гражданское уложение»), gdzie jest napisane, że jeżeli jest spór o działkę ziemi pomiędzy posiadaczami i obie strony nie mają na to dokumentów, to sąd wyznacza miedzę pośrodku. U nas tego nie ma.

**Na sali rozpraw sądu – czy to coś dla tych,
którzy nie płacą podatków?**

Jeżeli chodzi o spory podatkowe, to mamy 6 wniosków (исковых заявлений) w ciągu tego roku. Mamy mało sporów. System podatkowy działa u nas nienagannie. Oczywiście żartuję. Mówimy o sporach podatkowych, gdzie wartość przedmiotu sporu wynosi ponad 50 tys. rubli. Sytuacja, kiedy podatnik jest winien ponad 50 tys. rubli w rosyjskim systemie prawnym bywa rzadko, gdyż za zadłużenia podatkowe są duże odsetki. Drobne zadłużenia (do 50 tys. rubli) rozpatrują sędziowie pokoju. U nas są skargi na czynności inspekcji podatkowej lub żądania inspekcji podatkowej o ściągnięcie zadłużenia ponad 50 tys. Jak widzimy, spraw jest mało. W strukturze spraw, popatrzymy w rozdziale spraw cywilnych, wpłynęło 9 wniosków w sprawach podatkowych, a tylko 6 stanęło się sprawami, 3 zostały odrzucone przez sędziów z jakichś przyczyn (zwrócone lub odmowa, brakowało czegoś).

SP: Ile było sporów podatkowych w ciągu całego 2010 roku?

KNA: Mogę zrobić wybór.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W INSPEKCJI PODATKOWEJ NR 8 CENTRALNEGO OKRGU MOSKWY. WYWIADY I MATERIAŁY

Moskwa, 13 kwietnia 2011 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Inspekcji Podatkowej nr 8 Centralnego Okręgu Moskwy
z 13 kwietnia 2011 r.**

Rozmówcy:

**Nikołaj Iwanowicz Poldjajew – naczelnik inspekcji podatkowej nr 8
w Moskwie**

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Nikołaj Iwanowicz Poldjajew (NIP): Znajdujemy się w Moskwie w inspekcji podatkowej (налоговая инспекция) Federalnej Służby Podatkowej (Федеральной налоговой службы) nr 8 dla centralnego okręgu Moskwy, stacja metro „Tiekstilszczyki”. Inspekcja kontroluje i obserwuje część okręgu centralnego. W centralnym okręgu jest 10 inspekcji. Ósma inspekcja kontroluje terytorium od Sokolnik do Prospektu mira. Mamy jeden municypalny okręg „Mieszczanski” plus kawałek okręgu „Basmanego”. Na naszym terytorium znajduje się około 3 tysięcy osób prawnych. My jesteśmy małym punktem na schemacie Moskwy – inspekcja Federalnej Służby Podatkowej (инспекция ФНС), najniższy poziom rejonowy, potem jest miejska i federalna.

**Drugi od lewej: Nikołaj Iwanowicz Poldjajew – naczelnik inspekcji
podatkowej nr 8 w Moskwie**

Sławomir Presnarowicz (SP): Ilu macie podatników?

NIP: Mamy 30 tys. osób prawnych i fizycznych, przedsiębiorców (предпринимателей), indywidualnych przedsiębiorców, posiadaczy jakiegoś majątku, np. samochodu, nieruchomości, działki. W ewidencji ogółem jest 250 tys. osób. Zwykli obywatele, którzy nie posiadają żadnego majątku podatków, nie płacą.

SP: Ile jest w Moskwie takich inspekcji jak wasza?

NIP: Było 50, a teraz około 40. Trwa proces powiększania inspekcji poprzez tworzenie międzyrejonowych inspekcji (межрайонные инспекции) specjalizujących się w rodzajach działalności, np. bankowej, dużych przedsiębiorstwach. Zakres pracy zmniejsza się, zmniejsza się też liczba inspekcji. Proces odbywa się bardzo aktywnie. Wszystko przesuwają się bardziej do centrum, mamy sieć komputerową. U nas jest niższy poziom sieci komputerowej, poziom wyższy – to służba federalna, w rejonie jest poziom miejski i federalny (городской и федеральный уровень). My jesteśmy rejonem w Moskwie. Jeżeli weźmiemy obwód, to tam jest jeszcze jeden poziom rejonu, może być miasta, potem obwodu lub też krainy (okręgu) i dopiero potem służba federalna. U nas w Moskwie są trzy poziomy, w obwodach – cztery.

SP: Jakie są podatki i jakie w stosunku do dużych podatników?

NIP: U nas są wszystkie podatki. Mamy spis dużych podatników, którzy należą do naszej inspekcji. Są podatnicy poziomu federalnego, którzy płacą bardzo duże podatki. Mamy 46 dużych podatników na naszym terytorium, na naszym poziomie. Oni są zarejestrowani u nas. Przeprowadzamy u nich obowiązkowe kontrole raz na dwa lata.

SP: Czy macie dział kontroli?

NIP: W naszej inspekcji mamy trzy oddziały kontroli (отделы проверок), które przeprowadzają kontrole osób prawnych i fizycznych. Właśnie w niej się znajdujemy. Widzimy, jaka jest gradacja. W Woroneżu, w oddziale, gdzie zajmują się czystą kontrolą. Jesteśmy działem kameralnych kontroli (камеральные проверки), sprawozdawczości na miejscu na podstawie dostarczonych danych, jest

też oddział, który zajmuje się wyjazdowymi kontrolami podatkowymi na miejscu z żądaniem dokumentów i dział zajmujący się pracą operacyjną, który wyjeżdża na miejsce, ogląda, sporządza akt, protokół, przeprowadza kontrole na miejscu, czy np. wydawane są rachunki kasowe itp. kontrole. To jest jeden duży blok, który stanowi połowę ogólnej liczby. Dalej jest blok kierowniczy (блок руководства), gdzie pracuję wraz ze swoimi czterema zastępcami. Następnie dział obsługi: księgowość (бухгалтерия), kadry, dział informatyzacji i blok, który zajmuje się ewidencją (учёт), czyli rejestracją wszystkich wpływających podatków, dział sprawozdawczości (отчётности), dział włączania deklaracji i dział, który pracuje z podatnikami. Obecnie zajmuje się on przyjmowaniem i rejestracją deklaracji od podatników i sprawdzaniem rozliczeń (выборка расчётов) podatkowych. Wydaje mi się, że ten dział robi to nie tak, jak powinien pracować z podatnikiem.

Teraz w Moskwie praktykowana jest zasada „jednego okna”. Jakikolwiek mieszkaniec może przyjść w jedno miejsc i rozwiązać np. sprawy komunalne, czyli mieszkaniowe, służby zdrowia, handlu. Też chcielibyśmy w taki sposób rozwiązywać problemy. Teraz czegoś takiego nie ma. Mamy bardzo dużo pracy. Na jednego kontrolującego inspektora przypada ponad dwa i pół tysiąca instytucji. Praktycznie niemożliwe jest normalne skontrolowanie tego wszystkiego. Chciałoby się, żeby podatnik przyszedł do działu współpracy z podatnikiem i tam rozwiązał wszystkie problemy. Na razie tak nie jest. Mamy blok rejestracji podatników. U nas w Moskwie rejestrujemy zgodnie z prawem nowo powstałe przedsiębiorstwa. Jest jedna międzyrejonowa inspekcja, która zajmuje się tymi problemami. Мы pracujemy z podatnikiem, wydajemy mu wyciągi z państwowego rejestru (выписка из единого госреестра), zaświadczenia (справки), otrzymujemy z banku informacje o otwarciu konta, sprawozdania, co dotyczy osób fizycznych – to oddzielnie, chociaż też wchodzi w blok kontrolny. Jeżeli weźmiemy opodatkowanie osób prawnych i indywidualnych przedsiębiorców, to u nich jakby wszystko praktycznie jednakowo, a u osób fizycznych podatek od dochodu różni się od podatku osób prawnych. Uważamy, że w praktyce to są różne struktury.

SP: Czy miasto Moskwa ma swoją oddzielną obwodową inspekcję?

NIP: Moskwa ma swój nadrzędny (вышестоящий) urząd skarbowy (управление ФНС) dla miasta Moskwy. Wszystkie 40 inspekcji podporządkowane (подчинены) są temu urzędowi. Znajduje się na ulicy Bolszaja Tulszkaja, 15, stacja metra Tulszkaja. Jest też urząd obwodowy (управление по Москве) na obwód. Moskwa jest samodzielnym podmiotem (самостоятельный субъект) FR ze swoją administracyjno-zarządzającą strukturą (административно-управленческая структура) i swoją służbą podatkową (налоговая служба). Jest też oddzielna jednostka administracyjna, moskiewski obwód, który ma swoje rejony tam, gdzie są inspekcje podatkowe. Każde miasto w obwodzie ma swoją inspekcję. Moskwa ma swój urząd i obwód moskiewski ma swój urząd podatkowy, który kontroluje 39 inspekcji w obwodzie. Jeżeli jest duże miasto, to może być miejska inspekcja podatkowa i mogą być inspekcje rejonowe, np. w Siergijew Posadzie, Frunze.

Jest też samodzielna jednostka (ze swoim budżetem, bilansem) Federalna Służba Podatkowa FR, podporządkowana Ministerstwu Finansów.

SP: Jaka jest procedura weryfikacji deklaracji podatkowych?

NIP: Deklaracje podatkowe weryfikuje się w ciągu 75 dni. Jeżeli są nieprawidłowości, organ wydaje decyzje o pociągnięciu do odpowiedzialności podatkowej (привлечение к налоговой ответственности). Staramy się w tym czasie przeprowadzić kontrole. Musimy prawidłowo oddzielić: mechanizm zarządzania (администрирования) ma dwie części – pierwsza kameralna kontrola w ciągu 75 dni i druga – wyjazdowa. Kameralne kontrole nie muszą dotyczyć wszystkich podatników. Są pewne mechanizmy wybierania (kryteria, intuicja, informacja), niesolidny podatnik jest częściej kontrolowany, mały, spokojny może być kontrolowany raz na 5-10 lat. Jeżeli w czasie kameralnej kontroli podatnik wpadł w pole widzenia, to jest sprawdzany, organ może poprosić o dodatkową informację samego podatnika na temat sum deklaracji, bilansu, sprawozdań. Na podstawie tego wyciągane są wnioski i wydawana decyzja. Jeżeli były nieprawidłowości, to będzie decyzja o pociągnięciu do odpowiedzialności, która ma moc ścigania (имеет силу взыскания)

płatności. Procedury są utrwalone w KP. Jeżeli nie można niczego znaleźć w toku kameralnej kontroli, jest możliwość ponownej kontroli na wyjeździe.

SP: Jaki jest termin na prowadzenie kameralnej kontroli (камеральная проверка)?

NIP: Trzy miesiące. Jeżeli ten okres upłynął i nie została wydana decyzja lub nie było kontroli, to podatnikowi jakoś się udało. Jeżeli organ podatkowy dostrzegł problemy, to zawsze można znaleźć pretekst. Mamy podatek od zysku (налог на прибыль), gdzie okresem podatkowym jest rok kalendarzowy i deklaracje są składane ze wzrastającą sumą (нарастающим итогом). Jeżeli kameralny podatnik w pierwszym kwartale nie był sprawdzany, to przy zdawaniu deklaracji za pierwsze półrocze możemy skontrolować wzrastającą sumą/bilansem i tę deklarację, zahaczywszy o okres początku roku, czyli 9 miesięcy, cały rok. Jest to specyfika podatku od zysku. VAT (НДС) ma ograniczony okres – kwartalnie, wcześniej w określonych kategoriach było co miesiąc. Na zachodzie jest sprawozdawczość za cały rok. Jeżeli podatek od zysku, to rozliczenie za cały rok. Możemy przystąpić do kontroli wyjazdowej, w czasie której możemy sprawdzić trzy poprzednie lata. Np. w 2011 roku możemy przeprowadzić kontrole wyjazdowe za 2008, 2009 i 2010 rok, nie zważając na to, że w poprzednich latach kontrole wypadły pozytywnie dla podatnika. Tym niemniej wyjazdowa kontrola trzech poprzednich lat może wywołać problemy. Po upływie 3 lat przedawnia (срок давности) się termin kontroli. Nagle za minione trzy lata podatnik złoży uściślające deklaracje, jest taki mechanizm dający podatnikowi prawo na to i pojawia się potrzeba ponownej kontroli wiarygodności deklaracji (достоверность деларации).

SP: Jaki dokument wydawany jest po przeprowadzonej kontroli?

NIP: Wystawiamy akt, w którym znajdują się wyniki kontroli, wszystkie wykryte nieprawidłowości. Podatnik ma prawo zgłosić wyjaśnienia (пояснения) i zastrzeżenia (возражения), załączyć dokumenty. Dopiero po zapoznaniu się z tym kierownik organu wydaje decyzję o pociągnięciu do odpowiedzialności. Decyzja uprawomocnia się w ciągu 10 dni, jeżeli

nie było odwołania apelacyjnego. Dolicza się należny podatek i podatnik może go zapłacić, jeżeli zgadza się na to. Odsetki (пеня) są naliczane po dniu uprawomocnienia się decyzji.

SP: Jeżeli podatnik nie zgadza się z decyzją?

NIP: Podatnik może złożyć odwołanie do nadrzędnego organu podatkowego – urzędu dla miasta Moskwy (управление по городу Москве). Po rozpatrzeniu skargi apelacyjnej przez urząd podatnik ma prawo złożyć pozew (исковое заявление) do sądu. Jest to uregulowane w art. 101.2 KP [Tryb zaskarżenia decyzji organu podatkowego (порядок обжалования решений налоговых органов)] o pociągnięciu do odpowiedzialności za popełnienie wykroczenia podatkowego lub decyzji o odmowie pociągnięcia do odpowiedzialności za popełnienie wykroczenia podatkowego).

SP: Kto może napisać skargę i w jakim terminie?

NIP: Skargę może napisać sam podatnik, osoba upoważniona, pełnomocnik, organizacja. Skargę można złożyć w ciągu 10 dni roboczych od momentu otrzymania decyzji, za pośrednictwem naszej inspekcji, my wysyłamy do urzędu podatkowego dla miasta Moskwy. Jeżeli złoży bezpośrednio do urzędu, to urząd zażąda od nas dokumentów. Posiadamy wszystkie ważniejsze dokumenty, gdyż skanujemy je, możemy przesłać pocztą elektroniczną. Mamy też dokumenty i w formie papierowej. Nowe kierownictwo Federalnej Służby Podatkowej optuje za tym, ażeby przejść na elektroniczny obrót dokumentów («электронный документооборот»), aby wszyscy podatnicy przesyłali wszystkie dokumenty w formie elektronicznej. Nie wiemy, co z tego wyjdzie. Wynika problem z własnoręcznym podpisem. U nas ustawodawstwo podatkowe to jedno, a karne i karnoprocesowe wymagają własnoręcznego podpisu. Wszystko to musi być uzgodnione na górze, to na razie przyszłość. U nas stopniowo elektroniczny obrót dokumentów nabiera mocy – około ¼ tego, co do nas wpływa.

Działa u nas pięciu prowajderów, którzy mają podpisane umowy z podatnikami i wprowadzają wszystkie dane elektronicznie.

SP: Jeżeli przyszło odwołanie do was, co się dzieje dalej?

NIP: Mamy trzy dni na przygotowanie materiałów i wniosków (заклучения), opinii, po czym odsyłamy do urzędu skarbowego. Szczerze mówiąc, robimy to w ciągu jednego dnia. Nasz akt lub decyzja praktycznie jest podsumowaniem, z tego możemy wyciągać wnioski. Możemy dodatkowo napisać, dlaczego nie wzięliśmy pod uwagę zastrzeżeń podatnika, na to nie trzeba dużo czasu. Mamy specjalny wydział audytu przesądowego (досудебный аудит). U nas i w miejskiej inspekcji jest wydział, który rozpatruje takie zastrzeżenia i skargi. Jest też wydział prawny, który sędzi się z podatnikami. Wcześniej ten wydział przeważał w sporach z podatnikami, teraz wszystko skupia się na wydziale przedsądowego audytu podatkowego. Wszystko kosztuje taniej, kiedy jeszcze przed sądowym rozpatrzeniem nie ma pretensji materialnych. My wszystko rozpatrujemy, nie ma żadnych opłat, sankcji karnych.

SP: Ilu prawników u was pracuje? Ile kontroli przeprowadzacie w ciągu roku?

NIP: W naszej inspekcji pracuje 15 prawników. W ubiegłym roku przeprowadziliśmy około 115 kontroli wyjazdowych (art. 88 KP), ponad 15 tys. kameralnych kontroli podatkowych (art. 88 KP), wydaliśmy około tysiąca aktów.

SP: Co powinno znajdować się w odwołaniu?

NIP: W odwołaniu podatnik przedstawia swoją pozycję, załącza dokumenty potwierdzające swoją motywację, przedstawia swoją pozycję z punktu widzenia sądowej praktyki arbitrażowej, uwagi nt. nieprawidłowości inspektora przy przeprowadzaniu kontroli. Podpisuje skargę.

SP: Czy wystarczające jest to, jeżeli podatnik napisze jedno zdanie, że nie zgadza się z wynikiem kontroli?

NIP: Jedno zdanie nie wystarczy. Należy napisać, z czym się nie zgadza. Jeżeli niczego więcej nie będzie, to rozpatrywane będą materiały sporządzone przez inspektora podatkowego. W trybie obowiązkowym

wysyłamy do podatnika zawiadomienie. Jeżeli podatnik w formie pisemnej nie przedstawił swoich dowodów, zastrzeżeń, to może ustnie przedstawić je do protokołu w czasie rozpatrywania odwołania. Nie spotykałem się z tym, żeby w odwołaniu niczego nie było, oprócz jednego zdania. Zawsze musi być coś napisane, żeby można było zaskarżyć do sądu. Nie wiem, jaką decyzję podejmie sąd, jeżeli podatnik nie przedstawił żadnych zastrzeżeń, chociaż formalnie przedstawił – nie zgadzam się. Faktycznie nie przedstawił żadnych dowodów i nie ma czego rozpatrywać. Nie było przedmiotu sporu. O trybie zaskarzania aktów organów podatkowych dokładnie mówi gława 19 KP. Jeżeli jakaś instytucja nie przedstawiła żadnych zastrzeżeń co do aktu, obowiązkowo musimy zawiadomić ją, że będą rozpatrywane materiały z kontroli. Podatnik może przyjść i zgłosić swoje wyjaśnienia lub nie. Wtedy wydajemy decyzję z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy.

SP: Jeżeli podatnik nie podpisał skargi, co się dzieje?

NIP: Jeżeli podatnik nie podpisał skargi, wtedy urząd pozostawia ją bez rozpatrzenia. Nie jest przewidziane, żeby wzywać do podpisania skargi.

SP: Czy podatnik musi zapłacić podatek, jeżeli złożył skargę apelacyjną?

NIP: Do momentu rozpatrzenia skargi apelacyjnej i wydania decyzji przez urząd skarbowy, podatek nie jest naliczany i decyzja jest nieprawomocna (не вступает в законную силу). Kiedy na nasz adres i adres podatnika przyjdzie decyzja z urzędu, że decyzja inspekcji została podtrzymana i jest prawomocna, wtedy my naliczamy podatek i organizacja będzie obowiązana zapłacić go. Data przyścia decyzji z urzędu jest dniem uprawomocnienia się decyzji. Nie ma opłaty sądowej (госпошлины) w instancji apelacyjnej.

Na Ukrainie jest bardzo niska opłata sądowa. Tam wychodzą z założenia, że każdy musi mieć dostęp do sądu. W Rosji jest opłata sądowa. U nas należy zaskarżyć do urzędu podatkowego, a potem do sądu.

W Rosji jest Izba Konsultantów Podatkowych (Палата налоговых консультантов). Ich decyzje są wyższą instancją – jak oni powiedzą, tak i będzie (przed sądem). U nas w audycie są też doradcy podatkowi. My nie możemy udzielać konsultacji. W Niemczech każdy oficjalnie może

przyjść i zasięgnąć porady. Мы w inspekcji możemy to zrobić w formie pisemnej (art. 32 p. 4 KP).

SP: Ile czasu jest na wydanie decyzji po przeprowadzonej kontroli?

NIP: Został sporządzony akt na podstawie wyników kontroli. Podatnik ma 15 dni roboczych na wniesienie zastrzeżeń (возражения) i uwag. Jeżeli podatnik po 15 dniach wniósł lub nie wniósł zastrzeżeń, mamy 10 dni na rozpatrzenie materiałów i wydanie decyzji. Jeżeli nie możemy osobiście wręczyć (вручить лично) decyzji podatnikowi, wtedy wysyłamy akt listem poleconym. Za datę wręczenia uważany jest szósty dzień, licząc od daty nadania listu poleconego.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W APELACYJNYM SĄDZIE ARBITRAŻOWYM NR 10 W MOSKWIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Moskwa, 14 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Apelacyjnym Sądzie Arbitrażowym nr 10 w Moskwie (Апелляционный арбитражный суд московской области) z 14 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

sędzia Mordkina – przewodnicząca, oraz sędziowie Makarowskaja i Aleksandrow

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Sławomir Presnarowicz (SP): Gdzie się znajdujemy? Kto prowadzi sprawę?

Sędzia Mordkina (M): W Apelacyjnym Sądzie Arbitrażowym dla obwodu moskiewskiego nr 10. Sprawę prowadzi sędzia Mordkina – przewodnicząca, oraz sędziowie Makarowskaja i Aleksandrow.

Sprawę prowadzi sędzia Mordkina – przewodnicząca, oraz sędziowie Makarowskaja i Aleksandrow

SP: Czy były jakieś problemy w przygotowaniu rozprawy?

M: Sąd nie miał żadnych problemów. Pozycja inspekcji podatkowej była zrozumiała i zupełnie nie była zgodna z ustawodawstwem podatkowym w sprawie podatku od osób fizycznych. Wyjazdowa kontrola sprawdzała tam i inne podatki, ale zakwestionowała podatek dochodowy od osób fizycznych. Pozycja organu podatkowego była zupełnie nieprawidłowa. Nie można na drodze rozliczeniowej doliczyć (доначислить) i ściągnąć opłaty w oparciu o zeznania pracownika, złożone przez niego samego. W ogóle w całości jest to niezgodne z prawem. Nawet strona – podatnik nie pojawił się w sądzie, gdyż to reguluje art. 23 KP o dochodzie osób fizycznych (налоги на доходы физических лиц).

SP: Dlaczego nie chciał płacić podatku?

M: Oni płacili tak, jak trzeba. Oni mieli białą i czarną kasę. Tam były nieprawidłowości, ale trzeba by prowadzić dochodzenie karne, nie w ramach postępowania arbitrażowego. Pracownicy po przesłuchaniu powiedzieli, że otrzymywali w kasie i w kopercie (czarna zapłata). Organ podatkowy w czasie kontroli zwrócił uwagę, że na liście płac (в ведомостях) niezależnie od stanowiska: dyrektor, no może niekoniecznie dyrektor filii, inżynier, mistrz, technik i sprzątaczką mieli jednakową pensję, na pewno personel techniczny. Dlatego oni przepytali pracowników i ci powiedzieli, że otrzymywali tzw. białą zapłatę za pracę, podpisywali na liście płac (в ведомостях) i w kopertach tzw. czarną zapłatę.

SP: Dlaczego nie przyszli do sądu?

M: Organ podatkowy wydał decyzję w tej sprawie i podatnik zaskarżył tę decyzję do sądu 1 instancji o uznanie podatku za nieważny, gdyż w danej sytuacji ustalenie podatku jest niemożliwe. Sama osoba prawna jest agentem podatkowym (налоговый агент) w stosunku do pracowników. Oni im doliczyli i jeszcze karę naliczyli, a ustalenie sumy jest niemożliwe, prawie nigdy nie można jej ustalić. Podatnik nie przyjechał, on był pewien swojej pozycji.

SP: Ile jest dni na napisanie postanowienia i jak długie będzie?

M: Pełne postanowienie nie będzie długie. Zostanie sporządzone w ciągu 5 dni. Tutaj jest jeden problem. Wszystkie podatki na fundusz emerytalny (налоги в пенсионный фонд) z tego rachunku będą spływać.

SP: Czy organ będzie się odwoływać?

M: Możliwe, prawdopodobne. Inspekcja podatkowa ma takie stanowisko i wytyczne ministerstwa. Napiszą, że prawnik nie zrozumiał. U nas jest stosunkowo nieduża opłata sądowa (госпошлина) i dlatego będą się odwoływać.

Oto mój kolega zasądził 150 tys. rubli za adwokata od (organów) podatkowych i wtedy zastanowią się, czy warto. Sąd I instancji ściągnął, my utrzymaliśmy w mocy (оставили в силе). Oczywiście to duże pieniądze dla budżetu, a dwa tysiące to niedużo.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W SĄDZIE ARBITRAŻOWYM OBWODU MOSKIEWSKIEGO. WYWIADY I MATERIAŁY

Moskwa, 14 kwietnia 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Sądzie Arbitrażowym Obwodu Moskiewskiego z 14 kwietnia 2011 r.

Rozmówcy:

Sołowjow Andriej Aleksandrowicz – przewodniczący składu sędziowskiego ds. podatkowych (председатель судебного состава по налогам) i kierownik sekretariatu kolegium sędziowskiego (коллегия судей)

Tłumacz:

Dr Danuta Kosior

Sławomir Presnarowicz (SP): Gdzie jesteście?

Sołowjow Andriej Aleksandrowicz (SAA): W pierwszej instancji Sądu Arbitrażowego (первая инстанция арбитражного суда) w Moskwie. U nas w Rosji w sądzie arbitrażowym są dwie instancje. Rosja jest federacją. W każdym podmiocie Federacji Rosyjskiej jest sąd arbitrażowy pierwszej instancji. Są cztery stopnie sądownictwa arbitrażowego. W Rosji jest 20 sądów apelacyjnych (апелляционные суды), każdy ma pod sobą kilka sądów pierwszej instancji. U nas w sądzie jest 7 składów sędziowskich: pierwszy rozpatruje sprawy cywilne, drugi związane z nieruchomościami (недвижимость), trzeci zobowiązania, czwarty podatki i opłaty, piąty ziemskie, szósty upadłościowe, siódmy administracyjne. Każdy sędzia ma pomocnika i sekretarza. Ponadto są u nas pododdziały: analityczny, procesowy, techniczny, danych. Są u nas 73 etaty sędziowskie, ale sędziów jest 62 i około 300 pracowników aparatu. Sędzia może pracować do 70 roku życia (nawet dożywotnio). Na emeryturę można odejść po przepracowaniu 20 lat jako sędzia – kobieta w wieku 50 lat, mężczyzna 55 lat. Ale nam jeszcze za wcześnie na emeryturę.

SP: Jaki jest system inspekcji podatkowych?

SAA: Są inspekcje pierwszej instancji – rejonowe i drugiej – obwodowe, w miastach są inspekcje miejskie. Spory osób fizycznych rozpatrują sądy

powszechne (суды общей юрисдикции), przedsiębiorców (предприниматели) – sądy arbitrażowe (арбитражные суды). Sędziowie w sądach powszechnych rozpatrują wszystkie spory, czyli karne i pozostałe. W Moskwie jest specjalizacja na sędziów, którzy rozpatrują sprawy karne (уголовные) i pozostałe. Obecnie mówi się o tym, że wszystkie spory podatkowe mają przejąć w przyszłości sądy arbitrażowe.

SP: Czy to prawda, że przygotowuje się projekt, że wszystkie sprawy podatkowe mają rozpatrywać sądy arbitrażowe? Był projekt powołania sądów administracyjnych, co z nim?

SAA: Tak, ale jeszcze teraz nie wejdzie w życie. W sprawie sądów administracyjnych wszystko jest odłożone.

SP: Jaki jest tryb składania pozwu?

SAA: Obowiązuje ogólny tryb zgodnie z глава 10. Jeżeli podmiot jest publiczny (публичный субъект), wtedy obowiązuje art. 197 kodeksu postępowania arbitr. Rozdz. 24 (rozpatrywanie spraw zaskarżających nienormatywne akty prawne, decyzje i czynności (lub ich zaniechanie) organów państwowych, samorządowych i innych organów posiadających specjalne i publiczne pełnomocnictwa. Decyzja inspekcji podatkowej jest nienormatywnym aktem prawnym.

SP: Co należy umieścić w pozwie (заявление в суд)?

SAA: Obowiązują ogólne zasady, tak jak do sądów powszechnych, trzeba nazwać akt, który naruszono i in., zgodnie z art. 125 i 126 kp arbitr.

SP: Jakie są terminy (сроки) na rozpatrzenie sprawy?

SAA: Jeżeli brakuje dokumentów, to sąd wyznacza termin 1 miesiąca na uzupełnienie. Jeżeli w tym czasie nie uzupełni się braków, to sprawa leży bez rozpatrzenia (оставление без движения) (art. 128 kp arbitr.). Po upływie tego terminu sąd zwraca dokumenty. Jeżeli braki usunięto, sąd wydaje orzeczenie, które można zaskarżyć do wyższej instancji. W pierwszej instancji wydawane są dwa rodzaje: decyzje (решение) co do istoty sprawy (по существу) i orzeczenia (определения). Jeżeli braki

zostaną uzupełnione, można od nowa składać pozew. Strona nie traci prawa, tylko czas. Jeżeli upłynie termin (пропустить срок) składania odwołania, sąd może go przywrócić (восстановить срок) z ważnych przyczyn. W trybie administracyjnym jest skrócony termin odwołań. Sprawy podatkowe są rozpatrywane w ciągu 3 mies.

SP: Jak przebiega proces w I instancji i apelacyjnej?

SAA: Każdy sąd apelacyjny rozpatruje skargi około 10 sądów I inst., oprócz Moskwy. W Moskwie są dwa sądy apelacyjne arbitrażowe 9 (город Москва) i 10 (московская область). My powielimy Panu spis wszystkich sądów.

SP: W Polsce w SA nie ma przesłuchania świadków, tylko rozpatrywane są dokumenty. Jak przebiega to u was?

SAA: U nas można słuchać świadków, nie ma takiego ograniczenia, wtedy terminy wydłużają się. Jeżeli dokument podatkowy wywołuje wątpliwości, wtedy możemy robić ekspertyzę dokumentu i przesłuchiwać świadków w sądach powszechnych, w arbitrażowych przesłuchanie to rzadkość.

SP: Jaki jest termin na rozpatrzenie sprawy i na ilu posiedzeniach?

SAA: Ogólny termin to 3 miesiące. Jeżeli potrzebna jest ekspertyza, to termin wstrzymuje (срок приостанавливается) się średnio na 3 miesiące. Nasz kraj jest duży i czas korespondencji wydłuża się. Średnio sprawa jest rozpatrywana na 2-3 posiedzeniach, czasami nawet i 10. Wszystko zależy od złożoności sprawy. Np. teraz na stole są 4 paczki dokumentów, z którymi sędzia musi się zapoznać, a na to trzeba czasu. Moja największa sprawa to 350 tomów. Mamy sprawę firmy LG, która liczy trzy tysiące tomów. Tam jest wszystko i VAT, i inne rzeczy, na to i rok trzeba, ażeby przeczytać.

SP: Jaki jest skład sędziowski?

SAA: W I instancji w zasadzie sprawy rozpatruje jeden sędzia, sprawy dotyczące norm aktów rozpatruje 3 sędziów. Można rozpatrywać

kolegialnie (art. 17 p. 2 podpunkt 5) sprawy szczególnie skomplikowane na podstawie umotywowanego wniosku sędziego.

SP: Jaki termin ma sędzia na wydanie orzeczenia?

SAA: Termin 5 dni. Projekt orzeczenia musi podpisać sędzia i jego pomocnik. Orzeczenia w skomplikowanych sprawach pisze sam sędzia. Ja jako przewodniczący rozpatrzyłem w ubiegłym roku 1300 spraw, trochę mniej z racji zajęć administracyjnych. Inni sędziowie rozpatrują po 1500 spraw w ciągu roku. W ciągu ostatnich dwóch lat liczba spraw rozpatrywanych przez sędziów zwiększyła się dwukrotnie, w niektórych sądach ponad dwukrotnie. Po 2008 roku, w związku z ogólnym kryzysem ekonomicznym, do sądów zaczęło napływać wiele spraw. Brakuje nam 10 sędziów. Trzeba przejść długą procedurę, żeby zostać sędzią – zdać egzamin, przejść przez komisję kwalifikacyjną. Pomocnicy sędziego mogą zostać sędziami. Dobry pomocnik – to gotowy sędzia. Sędziów mianuje prezydent, w podmiotach federacji sędziów pokoju mianują miejscowe parlamenty.

SP: Jaki jest termin zaskarżenia (обжалование) do sądu apelacyjnego i kasacyjnego?

SAA: Do sądu apelacyjnego skargę należy złożyć w ciągu miesiąca od daty uprawomocnienia się decyzji art. 259 kp arbitr. (срок подачи апелляционной жалобы), do kasacyjnego – w ciągu 2 miesięcy od prawomocnej decyzji sądu apelacyjnego. Obowiązują ogólne przepisy. W kodeksie podatkowym nie ma norm postępowania procesowego, tylko normy materialne. W sprawach podatkowych korzystamy z kodeksu podatkowego, także pouczeń (разъяснений), postanowień (постановлений), orzeczeń Wyższego Sądu Arbitrażowego, które są w formie elektronicznej, jest to elektroniczny system informacyjny „Konsultant plus” – możemy z niego zawsze skorzystać. Każdy sędzia ma komputer i zawsze może z tego skorzystać. W procesie arbitrażowym jest precedens (судебный прецедент) – najważniejsze jest to, jak kształtuje się orzecznictwo (судебная практика) – oprócz rozpatrywania spraw kształtuje orzecznictwo, ażeby w podobnych sprawach wydawano podobne decyzje. W Rosji ogółem jest 10 okręgów. W każdym okręgu

jest jeden sąd kasacyjny (w Moskwie, Petersburgu, Jekaterynburgu, Tumeniu, Irkucku, Krasnodarze, Władywostoku). Ważna jest praktyka, ażeby w każdym okręgu orzecznictwo było podobne. Odwołanie do sądu kasacyjnego można złożyć w ciągu 2 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia sądu apelacyjnego – ta zmiana weszła w życie zupełnie niedawno.

Istnieją cztery instancje: sąd arbitrażowy, apelacyjny, kasacyjny i Wyższy Sąd Arbitrażowy. WSA przyjmuje sprawy do rozpatrzenia, przegląda akta jako instancja nadzorcza w postępowaniu nadzorczym (надзорное производство) i decyduje o przyjęciu sprawy do rozpatrzenia. WSA nie rozpoznaje spraw co do istoty (не рассматривает дела по существу), lecz kształtuje jednolite orzecznictwo (формирование единства судебной практики). Rozpatruje około 300 spraw rocznie, co stanowi od 2 do 3% wszystkich wpływających skarg, 97-98% skarg jest odrzuconych. Sprawy rozpatruje prezydium w składzie 12 sędziów, któremu przewodniczy przewodniczący lub jego zastępca i przewodniczący wydziałów. Sądy w różnych regionach wydają różne decyzje i dlatego WSA stara się kształtować ujednolicone orzecznictwo. WSA nie jest sądem powszechnie dostępnym w porównaniu z poprzednimi sądami, dlatego można odwołać się do sądu europejskiego.

SP: Kto może złożyć skargę?

SAA: Skargę może złożyć strona – uczestnik postępowania, nie ma obowiązku korzystania z usług prawnika. To samo dotyczy kierowników firm. Mogą oni występować bez pełnomocnika.

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W IZBIE SKARBOWEJ W BRNIE. WYWIADY I MATERIAŁY

Brno, 27 czerwca 2011 r.

Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza w Izbie Skarbowej w Brnie z 27 czerwca 2011 r.

Rozmówcy:

Mgr David Jeroušek, mgr Miloš Sochor, mgr Tomáš Rozehnal – pracownicy Izby Skarbowej

Tłumacz:

Mgr Damian Czudek

Sławomir Presnarowicz (SP): Czy mogę Panów poprosić, żeby się przedstawili?

David Jeroušek (DJ), Miloš Sochor (MS): Ja nazywam się David Jeroušek, ja Miloš Sochor.

SP: I panowie pracują tutaj, jesteście w Finančním ředitelství (Izba Skarbowá) w Brnie dla całego regionu. I tutaj nic się nie zmieniło od czasu ostatniej wizyty? Struktura?

Damian Czudek (DC): W zasadzie nie. Z struktury organów podatkowych (*de facto* oddziału ministerstwa finansów, które było odpowiednie do spraw podatkowych) wyłoniła się jeszcze jedna instytucja, trzeci stopień, tak jak jest w przypadku struktury organów celnych. Tym organem jest Generální finanční ředitelství – Generalna Izba Skarbowá (GFŘ).

**Od lewej: dr Sławomir Presnarowicz, mgr David Jeroušek,
Mgr Miloš Sochor, mgr Tomáš Rozehnal**

DJ: Wyłonił się z ministerstwa.

DC: Teraz jest organem samodzielnym. Unormowane to jest w ustawie o terenowych organach podatkowych.

SP: Poprzednio była ustawa o zarządzaniu podatkami i opłatami. Tej już nie ma, została uchylona?

DJ: Tak.

SP: A więc od 1 stycznia tego roku mamy nową ustawę, która się nazywa Daňový řád – Ordynacja Podatkowa?

DC: To nowa ustawa, która zastąpiła poprzednią – 19 lat.

SP: Ta ustawa obowiązuje już od 1 stycznia, ale jeszcze była druga ustawa o urzędach i izbach skarbowych.

DC: To jest ta wyżej wspomniana o terenowych organach podatkowych.

DJ: To jest norma kompetencyjna.

SP: O kompetencjach organów podatkowych, a czy ta obowiązuje dalej?

DC: Tak, to jest ta, o której rozmawialiśmy przed chwilą, która została „poszerzona” o Generální finanční ředitelství.

DJ: Tak, Generalni finanční ředitelství tam się pokazało i z 1 styczniem 2012 wejdą w życie przepisy dotyczące Specjalistycznego Urzędu Skarbowego – ten ma zajmować się sprawami dużych spółek, jak przewiduje ustawa – banki, ubezpieczalnie... których dochód jest wyższy niż 2 mld koron. Taki organ będzie jeden, w poszczególnych województwach będą chyba tylko placówki. W ustawie dla przewidzianych podmiotów będzie przed tym organem przebiegała cała administracja podatkowa – od rejestracji, przez postępowanie podatkowe... Na razie jeszcze przepisy w tej części nie weszły w życie, ale ustawa już je zawiera.

DC: Powstanie GFŘ, to pierwsza faza reformy finansów publicznych, w przyszłym roku rozpocznie się faza druga – z izb skarbowych powstaną urzędy skarbowe (ilość wzrośnie tak, by w każdym województwie był urząd skarbowy), a z urzędów skarbowych powstaną placówki. Powodem jest prostsza zmiana systemu – teraz, żeby znieść urząd skarbowy, trzeba zmiany ustawy, placówki można zmieniać tylko na podstawie rozporządzenia ministra.

SP: A dlaczego są prowadzone reformy w tym zakresie?

DJ: Powodem jest wizja „Jednotného inkasního místa“ – jednego miejsca, w którym będą pobierane wszystkie datki. Połączenie pobierania ubezpieczenia socjalnego, podatków i później zdrowotnego.

SP: A cła?

DJ: Cła nie.

DC: Ceł tam nie będzie. Te są w kompetencji organów celnych.

SP: Czy organy celne zajmują się też pobieraniem podatków?

DJ: Też, jeżeli chodzi o akcyzę i podatki ekologiczne (od węgla) wprowadzone przed dwoma laty, i również VAT.

SP: Czy to jest porównanie ordynacji?

DC: Tak, to jest tabelka porównująca stare i nowe unormowania, lewa strona to nowa Ordynacja Podatkova, a prawa strona to stara ustawa Zákon o správě daní a poplatků – ta z roku 1992. A ordynacja z 2009 r., ale weszła w życie w 2011 r.

SP: Czyli długo czekała, długo było *vacatio legis*.

A więc, może po kolei. Widzę, że nowa ustawa pewne rzeczy poprawia.

DC: Tak można to ogólnie ująć, stara ustawa miała gdzieś w granicach 99 paragrafów, nowa ma 265 paragrafów. Nie chcę powiedzieć, że była poszerzona, częściowo na pewno tak, ale w ogóle została zmieniona systematyka ustawy, paragrafy są krótsze, bardziej przejrzyste, niektóre sprawy zostały uzupełnione. Paragrafy są bardziej ustrukturowane, dlatego ustawa wygląda obszerniej.

MS: Tutaj w tej tabeli jest zapisane, jak było wcześniej i jak jest teraz... i różnice...

SP: Widzę, że było sporo zmian... np. § 48 – wstrzymanie wykonania decyzji. Odwołanie jest zabronione.

DC: Tego już nie ma.

DJ: Tam jest zupełnie nowa zasada, jeżeli chodzi o odwołania.

DC: Tak było i wcześniej, że nie można się odwołać tylko od uzasadnienia decyzji. Odwołanie musi być skierowane przeciwko wyrokowi.

DJ: Inaczej, ta zasada jest nowa w tym, że odwołać się można zawsze, jeżeli nie jest w ustawie zapisane inaczej. Czyli od każdej decyzji można się odwołać.

§ 109 DR – Adresat decyzji może się odwołać od decyzji organu podatkowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Czyli teraz jest tak, że jeżeli ustawa nie zakazuje, można się odwołać. Wcześniej było tak, że tylko tam, gdzie ustawa pozwalała dosłownie w każdym wypadku osobno wnieść odwołanie, można się było odwołać.

SP: To istotna zmiana. A § 48 mówi o wstrzymaniu decyzji. Czy zmieniło się coś w tym zakresie?

DJ: W zasadzie od poprzedniej wizyty się to nie zmieniło, dlatego że ogólnie odwołanie nie wstrzymuje wykonania decyzji. Wykonanie decyzji jest wstrzymane tylko w wypadku domierzenia podatku – w takim wypadku trzeba podatek uiścić w dodatkowo wyznaczonym przez organ podatkowy terminie. Czyli jakby to uogólnić, złożenie odwołania generalnie nie wstrzymuje wykonania decyzji, wstrzymuje wykonanie tylko w wypadkach, kiedy tak w ustawie jest zapisane, np. sprawa dodatkowego wyznaczenia podatku.

Ogólnie się nie zmieniło, są jednak szczególne wypadki, gdzie jest wstrzymywana decyzja.

SP: Czyli generalnie jest jak wcześniej. Bo jak byłem poprzednio, to mówiono, że będzie wielka zmiana, że podatnik będzie płacił aż po uprawomocnieniu decyzji.

DJ: Nie... stale jest tak, że podatek trzeba uiścić w terminie do składania zeznania. Tylko w wypadku, jakby wyznaczano podatek z urzędu, czyli np. wyznaczano dodatkowy podatek ponad podatek w zeznaniu, to tam trzeba zapłacić aż po uprawomocnieniu decyzji o wyznaczeniu takiego naliczonego podatku, a to w wyznaczonym terminie przez organ podatkowy – do 15 dni od uprawomocnienia decyzji.

MS: To jest ważne dla liczenia odsetek, odszkodowania w wypadku niezgodnej z ustawą decyzji... Żeby w przypadku pomyłki nie było trzeba zwracać pieniędzy.

SP: Rozumiem

DC: Czyli tylko w przypadku złożenia odwołania doszłoby do wstrzymania wykonania decyzji – rozumiane wstrzymanie obowiązku zapłaty naliczonego podatku. Czyli trzeba czekać na decyzje organu odwoławczego, później czeka się na uprawomocnienie wyroku i dopiero później po uprawomocnieniu decyzji trzeba w terminie 15 dni zapłacić.

SP: Wcześniej było, że odwołanie trzeba wnieść na piśmie lub ustnie. Czy coś tutaj się zmieniło? § 48 ust. 3 starej ustawy.

DC: Trochę się zmieniło, teraz jest tylko ogólnie zapisane w § 109 ust. 3 DŘ, że składa się do organu podatkowego, który wydał decyzję, od której się odwołujemy. A jest odesłanie do paragrafów normujących ogólnie jak ma wyglądać jakiegokolwiek podanie do organu podatkowego i również jego formy – § 70 DŘ. Jakby nie ma konkretnego odesłania, ale wynika to z zapisów w ogólnej części ustawy. I tam jest to uzupełnione o podanie w formie elektronicznej (tak było nawet już wcześniej po nowelizacji ustawy o zarządzaniu podatkami i opłatami na podstawie ustawy o aktach elektronicznych, która wprowadza elektroniczne skrzynki pocztowe).

SP: A czy ta elektroniczna skrzynka już działa?

DC: Tak, od 1 listopada 2009 r.

SP: I odwołanie też można składać za jej pośrednictwem?

MS: Tak, wszystko.

SP: Z tym, że musi być podpis elektroniczny...?

MS: Elektroniczna skrzynka jest wprost dla każdego podmiotu z osobna.

DC: Tutaj trzeba by było wyjaśnić, jak w ogóle działają te elektroniczne skrzynki pocztowe, bo każdy podmiot ma swą elektroniczną skrzynkę pocztową

SP: A czy chodzi o wszystkie osoby, prawne i fizyczne?

DC: Wszystkie osoby prawne, a fizyczne mogą zawnioskować.

SP: Osoby prawne muszą, mają obowiązek?

DC: Tak.

SP: A osoby fizyczne mogą, nie muszą?

DC: Mogą złożyć wniosek do ministerstwa spraw wewnętrznych i ministerstwo zaktywuje tę skrzynkę pocztową, ale jeżeli już ją mają, to muszą z niej korzystać.

SP: Jeżeli jest założone, to muszą z niej korzystać, nie mogą inaczej?

DC: Tak. Mogą jednak stale składać pisemnie podania, ale ważne jest doręczanie pism od organów. Jest tutaj priorytet doręczania jakichkolwiek pism do tej elektronicznej skrzynki.

SP: Na czym polega ta skrzynka? Jak to jest nadawane? E-mailem?

DC: Jest pewne podobieństwo do e-maila. Została stworzona specjalna platforma. W odróżnieniu od e-maila, gdzie wiadomość wysyła się z jednego serwera na inny, to tutaj jest tylko jeden serwer, do którego się każdy loguje i tam zostawia wiadomość, która jest przekazywana odbiorcy – znowu poprzez zalogowanie się w tej platformie. Tym systemem zarządza Czeska Poczta s.p.

SP: U nas jest tak samo i nazywa się to Centralne Repozytorium. Jest jeden serwer, z tym, że u nas nie ma obowiązku, możesz, nie musisz mieć. Nawet jak napisafes na tę skrzynkę – u nas to nazywa się – puap – Elektroniczna platforma administracji publicznej – i to jest nieodpłatne, można dostać za darmo i podpis, cała skrzynka jest za darmo. To teraz wchodzi. U nas wcześniej był podpis elektroniczny, no i on kosztował 200 zł. Bardzo dużo. I nikt nie chciał tego robić. Zwłaszcza osoby fizyczne nie chciały tego robić i nie miały.

DC: U nas podpis elektroniczny stale działa, czyli można składać podania również za pomocą e-maila z podpisem elektronicznym, doręczać pisma. Nawet do elektronicznej skrzynki pocztowej czasami jest on potrzebny, bo trzeba podpisać konkretny dokument.

DJ: Tam jest ważne i trzeba odróżnić, że jak składa się podanie za pośrednictwem elektronicznej skrzynki pocztowej, to nie trzeba podpisu elektronicznego, bo skrzynka identyfikuje osobę składającą podanie. Jak jest podanie wysyłane za pośrednictwem e-maila, to trzeba podpisu elektronicznego, by tę osobę zidentyfikować.

SP: Panowie, a ile jest osób fizycznych, które mają w RC taką skrzynkę. Wiem, że nie macie dokładnych liczb, ale tak szacując... Czy dużo osób, np. tutaj w Brnie i okolicy?

DJ: Adwokaci, radcy podatkowi często takie skrzynki sobie aktywują.

DC: Jeszcze tak. Obowiązku posiadania i korzystania z elektronicznej skrzynki pocztowej na razie adwokaci, notariusze, radcy podatkowi nie mają.

SP: Muszą mieć?

DC: Na razie mogą, a od 1 stycznia 2013 r. będą musiały. To jest dla nich okres przejściowy. Niektórzy już z tego korzystają.

DJ: To są na razie procenty. Wiem, że niektóre osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na większą skalę zaktywowały skrzynkę.

SP: A dlaczego czeska poczta tym się zajmuje?

DC: No... oni się bali, że będą mieli mniej pracy.

SP: U nas jest teraz też problem, bo Poczta Polska, która ma także ogromną tradycję, jeszcze przedwojenną, i to takie tradycje jeszcze patriotyczne. I oni boją się, są oburzeni, nawet grożą strajkiem, że im chcą zabrać możliwości doręczania pism urzędowych. Boją się, że im to zabierze pieniądze. Ja myślę, że u was było podobnie.

DJ: To były interesy różnych osób...

SP: Problem jest jeszcze taki, że Poczta Polska ma bardzo dużo nieruchomości – gruntów, budynków... no i muszą płacić podatek od nieruchomości. Zmniejsza się ilość osób wysyłających, wchodzi na rynek nowe firmy. I oni się duszą, nie wiedzą, czy sprzedawać te nieruchomości, zatrudniają również mnóstwo pracowników.

SP: A powiedzcie mi, jaka rola Poczty Czeskiej będzie w tym doręczaniu elektronicznym, na czym będzie to polegać?

DC: Ona zarządza całym tym systemem. Troszczy się o funkcjonowanie całego systemu i inkasuje za to pieniądze.

SP: A gdzie jest ten serwer, fizycznie. W Pradze?

DJ: Tak, w Pradze.

DC: Na pewno jest gdzieś jeszcze jakiś zapasowy.

Komunikacja pomiędzy osobami a urzędami jest bezpłatna – płaci za to, ale państwo Poczcie, kiedy organ wysyła do odbiorcy wiadomość za pośrednictwem tej skrzynki. Państwo płaci w zależności od ilości – i ze zwiększającą się ilością wysyłek cena maleje.

SP: To jest dobre.

DC: jednym z ważnych postulatów całej ustawy była również strona finansowa i nowy system miał również zmniejszyć koszty doręczania pism. Co jednak chyba nie za bardzo udało się.

SP: Może państwo musi ponosić koszty transformacji...

DC: To tak, ale państwo ponosi teraz koszty wysyłek.

SP: A jak podatnik do was wysłał odwołanie? Ile państwo czeskie zapłaci?

DJ: Jeżeli wysłał podatnik, to nic się nie płaci – ani podatnik, ani państwo, ale jeżeli wysłał przesyłkę urząd, to wtedy będzie płacić państwo.

SP: I Ile płaci państwo?

DC: To będzie w granicach 17,9 koron za wysyłkę.

MS: Do wiadomości na razie nie można dołączać załączników (ogólnie można, tylko izba skarbową technicznie nie jest na razie do tego przygotowana).

SP: Teraz przyszedł pan. Też pracuje w izbie skarbowej?

Tomáš Rozehnal (TR): Tak.

SP: A czym się Pan zajmuje?

TR: Tym samym, co koledzy i nazywam się Tomáš Rozehnal.

SP: Pan był poprzednio?

TR: Tak.

SP: Muszę poprawić te rzeczy, ponieważ sporo się zmieniło od 1 stycznia.

To może wróćmy do odwołania, chodzi o ustęp 4. Czy on był zmieniany?

DC: Tego tam teraz nie ma i jest ogólnie napisane w § 70 – co musi zawierać każde podanie.

DJ: I szczegóły są zapisane w § 112 DŘ – jakie należności powinno mieć odwołanie.

Są tam tylko zmiany w treści, ale zawartość jest jednakowa, tylko inne sformułowania.

SP: Ale nie zmieniło się nic szczegółowego?

DJ: Jest jedna niewielka zmiana – zamiast przedstawienia (zawnioskowania) środków dowodowych jest wskazanie („zapropozowanie”) środków dowodowych.

DC: Czyli w sumie na korzyść podatnika.

SP: Co jeszcze zmieniło się w tym rozdziale, jeżeli chodzi o odwołania?

DC: Może David powiedz, bo cała struktura środków zaskarżenia zmieniła się, jak je teraz dzielimy... i coś ogólnie o tym...

DJ: Czyli środki zaskarżenia dzielimy na zwyczajne środki zaskarżenia, nadzwyczajne środki zaskarżenia i środki dozoru.

DC: Czyli jak pan widzi, jeżeli chodzi o całą strukturę – jest tu zmiana. Kiedyś mieliśmy 4 zwyczajne środki zaskarżenia, gdzie niektóre z nich były niepoprawnie określane środkami zaskarżenia, bo np. stížnost (zażalenie) nie było w ogóle skierowane do decyzji (chodziło o skargę podatnika na płatnika za nienależyte postępowanie i płacenie podatku – czyli związek pomiędzy podatnikiem a płatnikiem, a nie organem podatkowym). Takim prawdziwym środkiem zaskarżenia było tylko odwołanie.

DJ: Teraz już tylko odwołanie jest zwyczajnym środkiem zaskarżenia.

SP: Czyli te pozostałe zostały wykreślone?

TR: Te są nazywane środkami ochrony i zostały trochę zmodyfikowane i znajdują się w tych częściach ustawy, której konkretnie dotyczą.

DC: Oprócz tego mamy nadzwyczajne środki zaskarżenia – povolení obnovy řízení – zezwolenie na wznowienie postępowania (na wniosek podmiotu podatkowego).

I później środki dozoru – i tutaj wszczyna się postępowanie z urzędu i są nimi wznowienie postępowania z mocy urzędowej (nařízení obnovy řízení) i ponowne rozpatrzenie decyzji z mocy urzędowej (přezkoumání rozhodnutí)

SP: Od 1 stycznia jest zwyczajnym środkiem zaskarżenia tylko odwołanie?

DC: Tak.

SP: Nie ma już zażalenia, sprzeciwu, reklamacji...?

DJ: § 108 DŘ

SP: A tego nie było w § 108?

DC: Nie było takiego zapisu, który by to rozdzielał.

SP: Czyli teraz te zażalenia, sprzeciw, reklamacje, czemu one służą?

TR: To są tzw. środki ochrony. Nie są one środkami zaskarżenia.

SP: Który to będzie paragraf teraz? Np. sprzeciw.

DC: § 159 (w ramach części ustawy dotyczącej płacenia podatku – bo tego zażalenie dotyczy).

DJ: A stížnost (zażalenie) – § 237.

DC: Czyli chodzi o zażalenie podatnika na postępowanie płatnika podczas poboru podatku.

Tak było nawet poprzednio, ale zmiana jest w tym, że teraz jest to poprawnie usystematyzowane... te środki ochrony nie są nazywane niepoprawnie środkami zaskarżenia, ale w ustawie znajdują się w tym miejscu, której części postępowania dotyczą i nazywamy je środkami ochrony.

SP: A reklamacja?

TR: Została jakby połączona ze sprzeciwem – sprzeciw teraz dotyczy nie tylko egzekucji i zabezpieczenia płacenia podatku (wcześniej sprzeciw), ale również fazy płacenia podatku (wcześniej reklamacja).

MS: Trzeba jeszcze dodać, że sprzeciwu używa się tam, gdzie nie można wnieść odwołania – sprzeciw jest skierowany przeciw czynności, a nie decyzji.

SP: Teraz powiedzieliśmy, że nie tylko ustawa wyraźnie pozwala wnieść odwołanie, ale można od każdej decyzji się odwołać?

DC: Tak, a tam, gdzie nie można – można skorzystać z sprzeciwu, albo tam, gdzie nie ma decyzji, jest jakaś czynność, z którą się nie zgadzamy. Czyli sprzeciw jest od czynności...

SP: A czy terminy się zmieniły?

MS: Było 30 dni liczone od dnia następującego po doręczeniu decyzji, a teraz jest to 30 dni od dnia doręczenia decyzji. (Stale jest 30 dni, ale inaczej jest w nowej ustawie unormowane liczenie czasu).

DC: Czyli było jakby 30+1, a teraz jest 30.

SP: Czyli ten dzień, kiedy jest decyzja doręczona, już się liczy?

Dzisiaj jest 27., czyli jakby było doręczone dzisiaj, czyli pierwszym dniem jest już 27?

DC: Tak, wcześniej był dopiero 28.

SP: Czyli skrócili?

DC: Zmieniło się liczenie czasu.

SP: Dlaczego ten pomysł, żeby skrócić podatnikowi jeden dzień?

DJ: Wcześniej był zły, niedokładny zapis w ustawie, i sądy orzekły 30+1, i była interpretacja na korzyść podatnika. Czyli teraz tylko poprawiono, jak było wcześniej pomyślane, ale źle zapisane.

SP: Bo w Polsce jest tak, że ten dzień się nie liczy. W ordynacji jest zapisane tak: dzień zdarzenia nie liczy się do terminu. U nas od następnego dnia. Czyli jakby dzisiaj wniósł, byłoby od 28, nie od 27. Czyli u was jest teraz inaczej zapisane i nie ma wątpliwości. Czyli to rozwiązanie jest na niekorzyść podatnika.

MS: Tak.

SP: I termin jest 30 dni, nie zmieniło się?

DJ: Tak.

SP: A odwołanie wnosi się dalej do pierwszej instancji, urząd skarbowy... Dalej nic się nie zmieniło?

DC: Do tego, który wyda decyzję – czyli do pierwszej instancji. Jakby wydała decyzję izba skarbowa, to by się wносиło odwołanie do izby skarbowej – § 109 ust. 3 od decyzji organu, który wydał decyzję. Jest tak samo.

SP: A organ podatkowy może coś zmienić w pierwszej instancji?

DJ: § 113 – całkowita lub częściowa autoremedura. Różnica jest ta, że od autoremedury można się teraz odwołać.

SP: Który ustęp?

DC: Cały paragraf.

SP: I co tu jest napisane?

DC: Czyli jest tak, jak wcześniej możliwość autoremedury całkowitej – czyli może w pełni dogodzić podatnikowi, tak jak zawniósł w odwołaniu, albo częściowo – częściowa autoremedura, albo przekaże sprawę organowi odwoławczemu. Różnica jest tylko ta, że nawet przeciw autoremedurze można odwołać.

SP: Można? A tego nie było wcześniej?

DJ: Tak.

SP: § 113 nowej ordynacji... A w którym miejscu jest to zapisane?

DJ: Nie jest zapisane, ponieważ mamy nową zasadę, że można się odwołać od każdej decyzji oprócz tych, gdzie temu dosłownie ustawa zabrania.

SP: Co jeszcze zmienia się, jeżeli chodzi o kwestię dotyczącą odwołania?

DJ: Zmieniło się – ciężar decydowania od odwołaniu leży teraz na organie odwoławczym, czyli takie zracanie sprawy, by organ pierwszej instancji uzupełnił postępowanie, jest wprawdzie możliwe, ale wyniki tego uzupełnionego postępowania będzie rozpatrywał organ odwoławczy i on zadecyduje. Wcześniej zracano sprawę i zlecano organowi pierwszego stopnia, by w pewien sposób zadecydował, teraz można zwrócić, by uzupełnić postępowanie, ale i tak będzie decydował organ odwoławczy.

SP: A gdzie jest to zapisane?

DJ: Konkretnie nie jest zapisane, to jest zasada postępowania odwoławczego, ale w zasadzie to wynika z § 115 ust. 2, gdzie jest obowiązek organu

odwoławczego zaznajomić podatnika przed wydaniem decyzji z faktami, które zostały stwierdzone w ramach postępowania odwoławczego. Wynika to także z tego, że są to postanowienia – §§ 114, 115, które normują postępowanie organu odwoławczego (uzupełnianie postępowania należy do czynności przed organem odwoławczym, a nie dotyczą te przepisy organu pierwszego stopnia) i dlatego jest teraz jego pozycja podczas decydowania silniejsza, ważniejsza.

SP: A czy organ odwoławczy może robić rozprawę, wzywać podatnika?

DJ: Musi.

SP: Musi wezwać podatnika?

DJ: Jeżeli ma inną opinię prawną albo przeprowadzał postępowanie dowodowe.

SP: A przed wydaniem decyzji? Czy jest taki obowiązek?

DJ: Jeżeli są jakieś nowe środki dowodowe lub ma inną opinię prawną w tej sprawie. Czyli organ podatkowy zaznajomi podatnika z tym, z nowymi dowodami, na podstawie czego ma inną opinię prawną i dlatego... Organ wezwie i wyznaczy termin (nie dłuższy niż 15 dni), żeby podatnik mógł zareagować i przedstawić swoją opinię, pogląd w tej sprawie.

SP: A czy było tak wcześniej?

DJ: Nie było, wynikało to tylko z orzecznictwa.

SP: A który to jest teraz nowy zapis?

DJ: § 115 ust. 1,2,3 – jest cały nowy i jest to odbicie orzecznictwa w zapisach nowej ustawy.

SP: Aha... czyli przejęto z orzecznictwa.

TR: Ale to w sumie jest zasada prawa do sprawiedliwego postępowania, czyli w związku z tą zasadą podatnik ma prawo być poinformowany o przeprowadzanym postępowaniu dowodowym, żeby mógł się z nimi zaznajomić i odpowiednio zareagować.

SP: A wcześniej to było jak? Że zlecieliście organowi pierwszego stopnia...

DJ: To się odbywało przed organem pierwszego stopnia, dlatego, że nie był tutaj obowiązek organu odwoławczego zaznajomić podatnika przed wydaniem decyzji z faktami, które zostały stwierdzone w ramach postępowania odwoławczego. To działa się przed organem pierwszego stopnia.

SP: A uchylone wcześniej?

DJ: Nie, to robił organ drugiego stopnia, ale to zaznajomienie i wzywianie podatnika przebiegało przed organem pierwszego stopnia – wszystkie czynności wykonywał organ pierwszego stopnia.

MS: To było przede wszystkim ze względów praktycznych. Było to prostsze.

SP: No dobrze, a teraz to są koszty większe, przecież bo dojazd podatnika...

DJ: Tak, ale jest to w pewnym stopniu... i dla podatnika, i dla organu podatkowego – więcej osób...

SP: A ile osób zatrudniacie tutaj w izbie w Brnie – jeżeli chodzi o odwołania?

DJ: Około 95 – cały referat zajmujący się podatkami. A organ odwoławczy około 60 osób.

SP: A jaka jest odległość podatnika najdalsza – ile ma kilometrów najdalej?

DJ: Około 150 km, 2 godz. samochodem.

SP: A czy podatnik, jak myślicie, chciałby bardziej tu przyjechać czy znowu pójść, wyjaśniać przed pierwszą instancją – urząd skarbowy?

DJ: Chybaby preferował na miejscu, ale zawsze może skorzystać z instytucji pełnomocnictwa.

TR: My i tak preferujemy kontakt pisemny zgodnie z zasadą pisemności w postępowaniu podatkowym. Dopiero kiedy podatnik chce kontaktu osobistego, jest umawiane spotkanie. I zawsze może zastąpić go pełnomocnik.

SP: A czy to wydłuża postępowanie przed wami?

DJ: Na razie trudno powiedzieć po tak krótkim czasie od wejścia w życie nowej ustawy.

SP: A wydłużyli wam czas na podejmowanie decyzji?

DJ: Nie, ten jest stale jednakowy.

SP: Ile mieliście czasu, żeby załatwić sprawę?

DC: 6 miesięcy.

DJ: Chodzi bardziej o uzus, wynika to z praktyki i zaleceń ministerstwa... nie ma ustawowego zapisu (wyjątki w konkretnych przypadkach).

DC: Te zlecenia są publikowane, ale one obowiązują tylko w stosunku do organu, nie podatnika.

SP: Ale kiedy podatnik uważa, że za długo prowadzi się sprawę, to co wtedy może zrobić? Ma jakiś środek prawny?

DC: § 38 – ochrona przed nieczynnością.

SP: I co on może zrobić?

DJ: Może zwrócić się do organu wyższego stopnia, żeby zlecił organowi, jak ma postępować.

SP: A na was? Do ministra?

DJ: Do Generalnej Izby Skarbowej – w Pradze.

SP: Czyli nie do ministra, lecz do tej Generalnej Izby Skarbowej

DJ: Tak, to była wcześniej część ministerstwa – referat, ale teraz jest to osobną instytucją.

SP: A to Generalne...

DC: Podlega ministerstwu, to jest dodatkowy stopień.

SP: A co zmieniło się?

DJ: To, że mamy jednakową strukturę jak celnicy i organy ubezpieczenia socjalnego – żeby mogło dość do tej następnej fazy reformy i połączyć te organy, by można było podatki płacić na jednym miejscu...

SP: Czyli minister finansów już nie rozpatruje żadnych odwołań?

DJ: Tak stale decyduje, to wynika z tej ustawy kompetencyjnej – może przebaczać, rozpatrywać... Jest tego niewiele, ale jest. Ma pewne kompetencje w administracji podatkowej.

DC: Jeżeli chodzi jeszcze o te możliwości, jak bronić się przed nieczynnością – wynika to z tego § 38, jest nowa instytucja, tzw. atrakcji, czyli organ wyższego stopnia może odebrać sprawę organowi niższego stopnia, rozpatrzyć sam lub zlecić innemu organowi.

SP: A kto może zawnioskować?

DC: Może podatnik, ale i sam organ, jak sam uzna. Podatnik *de facto* wnioskuje na podstawie § 38 o ochronę przed nieczynnością organu... a wynikiem może być atrakcja – odebranie sprawy i zadecydowanie samemu.

SP: Czy coś zmieniło się, jeżeli chodzi o rozstrzyganie, decyzję?

MS: Jeszcze jeżeli chodzi o ten § 115 – czynność organu odwoławczego, to jak mówiliśmy wcześniej, termin wyznaczony podatnikowi, by zaznajomił się z nowymi fakty i odpowiednio zareagował, nie może być dłuższy niż 15 dni, a jeżeli do tego terminu nie przedstawi swej opinii, nie zareaguje, to późniejszej reakcji nie bierze się pod uwagę podczas decydowania.

SP: A czy tutaj jest coś nowego? § 50 ust. 3 ZSDP.

DJ: W zasadzie nie. Nowe są wyroki decyzji.

SP: Czy może na niekorzyść? Zakaz *reformatio in peius*?

DJ: Tak, może.

SP: Czy tutaj jest coś nowego?

DJ: Nie, zostało bez zmian.

DJ: Są na nowo definiowane wyroki. Zawartość została, tylko inaczej brzmią. W gruncie rzeczy bez zmian.

SP: Co jeszcze zmieniło się? Mnie interesuje głównie proces odwoławczy... A czy coś się zmieniło w tych nadzwyczajnych środkach?

DJ: Jeżeli chodzi o nadzwyczajne, to tylko to, że „przekoumání rozhodnutí“ – ponowne rozpatrzenie decyzji jest teraz tylko z mocy urzędowej – kiedyś było również na wniosek. Czyli teraz jest tylko środkiem dozoru.

SP: Czyli więcej nic się nie zmieniło.

DJ: W zasadzie nie.

SP: A panowie, czy były jakieś wyroki sądu pod nową praktyką od 1 stycznia?

DJ: Nie, nie ma jeszcze decyzji sądów na podstawie nowej regulacji.

SP: A ile czasu trwa w Brnie postępowanie przed sądami administracyjnymi?

DJ: Około 16 miesięcy.

SP: A to jest w pierwszej instancji? A druga jest w Pradze.

DC: Nie, tutaj w Brnie – Najwyższy Sąd Administracyjny.

SP: Czy już powstały jakieś nowe komentarze, książki do tych zmian?

DC: Tutaj jest jeden, drugi jest Kobik.

SP: To można kupić?

DJ: Później jest ten duży, trójtomowy, który zostanie wydany w następnym miesiącu od Baxy.

Jeszcze dla uzupełnienia trzeba powiedzieć (§ 124), że organ podatkowy może zgodzić się z zarzutami podatnika, które podał podatnik w odwołaniu w postępowaniu przed sądem – już kiedy toczy się sprawa przed sądem, teoretycznie do momentu, kiedy zostanie wydany wyrok – praktycznie to będzie w momencie, kiedy sąd wzywa organ podatkowy, by ustosunkował się do zarzutów – czy je uznaje czy też broni przeciw. Może uznać jego zarzuty i zmienić swą decyzję.

SP: W jakim zakresie może zmienić?

DJ: W zakresie tych zarzutów, w skardze do sądu. Chodzi o to, żeby zaspokoić podmiot, żeby on chciał zatrzymać postępowanie. On musi być zadowolony.

SP: Po jakim czasie sąd wzywa, od momentu, kiedy sprawa weszła do sądu?

DJ: 2 miesiące.

SP: Czyli macie jeszcze 2 miesiące, żeby zmienić stanowisko?

DJ: Tak.

MS: Nie jest taki termin wyznaczony, ale z praktyki tak wynika.

SP: A na skargę do sądu? Ile ma czasu?

DJ: Też 2 miesiące.

SP: A czy macie obowiązek odpowiedzi na wezwanie (na skargę).

DJ: No tak jak każda inna strona sporu. Może, ale nie musi. Ale nic tym nie zyska później, jak będzie podjęta decyzja bez obrad, to nie mogą skorzystać z tych argumentów.

SP: A praktyka jest jaka?

DJ: Reagujemy w 100 procentach.

SP: A jak to jest w podatkach lokalnych?

DJ: W zasadzie tak samo, bo oni prowadzą postępowanie wg tego samego przepisu.

SP: A podatek od nieruchomości? To jest dochód gminy?

DC: Tak, ale administruje to urząd skarbowy.

SP: A rolny?

DC: W ramach podatku od nieruchomości.

SP: A leśny?

DC: Tego też nie ma.

SP: A od środków transportu? A kto pobiera?

DJ: Tak, jest – opłatę za autostrady celnicy, podatek od transportu (silniční daň) my.

SP: Czyli to jest chyba wszystko, bardzo dziękuję.

Od lewej: mgr Damian Czudek (tłumacz), dr Sławomir Presnarowicz, mgr David Jeroušek, mgr Miloš Sochor

K O N I E C

RAPORT Z WIZYTY KWERENDALNEJ

DRA SŁAWOMIRA PRESNAROWICZA W URZĘDZIE PODATKOWYM W BRISTOLU (WIELKA BRYTANIA). WYWIADY I MATERIAŁY

Bristol, 17 sierpnia 2012 r.

**Zapis rozmowy z wizyty kwerendalnej dra Sławomira Presnarowicza
w Urzędzie Podatkowym w Bristolu z 17 sierpnia 2012 r.**

Rozmówca:

Michael Riordan – lider grupy w urzędzie podatkowym, Mike Rolland

Tłumacz:

mgr Rafał Gallera

Sławomir Presnarowicz (SP): Proszę się przedstawić.

Michael Riordan (MR): Nazywam się Michael Riordan, jestem liderem grupy w urzędzie podatkowym (HM Revenue & Customs – HMRC) w Bristolu, która zajmuje się zespołem apelacyjnym – w zakresie rocznych apelacji podatkowych (odwołań). W szczególności zajmujemy się, wspólnie z obecnym tu Mikem Rollandem, szacowaniem należności podatku VAT, jednym z wielu podatków, którymi się tutaj paramy. Biuro Prawnicze w mieście Bristolu (HM Revenue & Customs) prosiło mnie, by znaleźć czas na spotkanie z Panami i dlatego jestem tutaj.

SP: Czy panowie również zajmują się odwołaniami (apelacjami)?

MR: Tak. To jest to, czym się głównie zajmujemy. My nie wydajemy decyzji, przeciwko którym są odwołania (apelacje). My rozważamy odwołania (apelacje), kiedy odwołujący się składa apelację do trybunału, a my reprezentujemy urząd podatkowy przed Trybunałem Podatkowym (Tax Tribunal).

SP: Czy oni są organem, który może zmienić decyzje organu podatkowego, zanim podatnik zgłosi apelację do Trybunału?

MR: Tak, możemy podjąć decyzję o wycofaniu, np. tak panie podatniku, ma pan rację, wycofajmy apelację.

SP: Jest kilka etapów zanim sprawa dojdzie do Trybunału.

MR: Jest wiele możliwości, w jaki sposób można dojść do orzeczenia, do podjęcia decyzji.

Np. można prowadzić dochodzenie na podstawie wniosku podatkowego (tax return), może też dotyczyć spraw zatrudnienia ludzi, i wówczas w grę mogą wchodzić takie czynniki jak wynagrodzenie pracowników dla PAYE (Pay as You Earn system); potem też jest kwestia VAT (Value Added Tax), który dotyczy większości towarów, więc kiedy każdy może poprosić o zwrot (refund) jakiegokolwiek podatku. Decyzja jest podjęta i jeśli podatnik nie zgadza się z tą decyzją, to ta sprawa kończy (znajdzie) się u nas. Ale jest wiele sposobów, nie ma jednej drogi, jest wiele możliwości i sposobów podejmowania decyzji, którą podatnik dostaje na piśmie.

Lokalne podatki, to jest całkiem osobna sprawa, nie, my się tym nie zajmujemy, lecz urzędy gminne.

SP: Jaka jest procedura do apelacji?

MR: Jest wiele możliwości, jaka decyzja może być podjęta, jednak większość decyzji wydanych ma prawo do apelacji (może złożyć apelację).

Pan sędzia w e-mailu mówił, że jest pięć rodzajów decyzji, u nas jest bardzo wiele decyzji, od których można się odwołać (appeal).

Musimy odróżnić, co to jest decyzja, np. jeśli ktoś zadzwoni i zapyta, jaka jest sytuacja na temat tego czy tamtego, i ktoś wyda opinię, to niekoniecznie jest decyzja. Decyzja musi być wydana na piśmie i ma prawo do odwołania (apelacji). Decyzja zawsze musi być na piśmie. Można dać opinię przez telefon, ale to nie jest decyzja, od której można się odwołać, czy do której można się odnieść.

Wydrukowałem część ustawodawstwa, oczywiście jest o wiele więcej.

Np. jeśli patrzymy na podatek dochodowy (income tax), czy VAT, czy sprawy związane z państwowym ubezpieczeniem (National Insurance), np. emerytury i tym podobne, decyzje i proces apelacyjny w tych sprawach, to każde z nich podlega osobnemu ustawodawstwu.

Np. dla podatku dochodowego, sec. 31 Tax and Managing Tax, 1970, tu jest wyszczególnione prawo do apelacji, podsekcje a-d.

Sec. 9a. – tu jest podstawa prawna, dzięki której HMRC może mieć wgląd w czyjeś zestawienie podatkowe, to umożliwia rozpoczęcie śledztwa/dochodzenia (enquiry). Jest limit czasowy, do kiedy można rozpocząć dochodzenie w sprawie zeznania.

Najczęściej używana jest sec. 9 d – apelację można wszcząć w sprawie każdego rozliczenia podatkowego (tax assessment), które nie było własnym rozliczeniem podatkowym (self assessment). To jest bardzo szerokie. To znaczy, że jeśli ktoś się sam zatrudnia (ma jednoosobową działalność gospodarczą) i zgłasza return (zestawienie podatkowe) na zasadzie self assessment, to jest jego zestawienie podatkowe i on nie może apelować przeciwko temu. No bo on sam je wyliczył. On może to zeznanie poprawić, ale nie może się od tego odwołać. Nie można samemu obliczać, a potem na to narzekać.

Jeśli źle zrobisz własne rozliczenie podatkowe (self assessment), możesz poprosić o zrobienie uzupełnienia do tego rozliczenia.

Jeśli HMRC robi dochodzenie w sprawie zeznania i jeśli np. ktoś zapłaci za mało podatku i HMRC podwyższy te należności, podatnik może złożyć apelację przeciwko tej zmianie (amendment).

31d. wszystkie zeznania, które nie są self assessment – tj. właściwie wszystko za co podatek został zapłacony – można apelować przeciwko takiej decyzji. To jest bardzo szerokie.

Dla VAT jest inne ustawodawstwo Sec. 83 of VAT Act., tu jest długa lista, która wyszczególnia, od jakich decyzji można się odwołać.

Są też sytuacje, kiedy można doliczyć karę za opóźnienie w zapłaceniu (uiszczenie) podatku albo za opóźnienie w przekazaniu zestawienia podatkowego. Podatnik płaci odsetki za spóźnione zapłacenie należnego podatku. Ale to jest osobne ustawodawstwo. Jest bardzo wiele ustaw dotyczących tego zagadnienia.

Jeśli ktoś nie zapłaci podatku na czas, to płaci karne odsetki, i to jest oddzielne prawo.

SP: Czy można apelować przeciwko decyzji dotyczącej zapłacenia karnych odsetek?

MR: Podatnik może się odwołać od kary (penalty assessment), ale nie od odsetek nałożonych na podatnika czy też od spóźnionego zapłacenia podatku (niezapłacenia na czas).

Odsetki stanowią restytucje za opóźnienie w otrzymaniu pieniędzy, które się należą.

Prawo wyznacza, kiedy podatek musi być zapłacony i wówczas trzeba zapłacić odsetki za opóźnienia w płatnościach.

Nie ma podstawy prawnej, by złożyć apelację od procentu od odsetek.

Mamy coś takiego, jak Direct Tax (podatek bezpośredni) – tj. podatek dochodowy (income tax), self assessment, podatek płacony na podstawie Pay As You Earn (PAYE), a Indirect Tax (podatek pośredni) – to jest np. VAT. W zależności od rodzaju podatku, obowiązują inne formularze i inne wzorce listów.

I protest/apelacja nabiera trochę innych form w zależności, o jaki podatek chodzi, czy Direct czy Indirect, bo mamy system od 2009 roku, gdzie możemy oferować Statutory Review (podstawa prawna do rewizji procesu) każdej decyzji.

Przygotowałem ustawy nt. Direct i Indirect Tax i procesu odwoławczego, jak również procesu rozpatrzenia (Review Process).

Mam tu jeszcze adresy internetowe, gdzie można znaleźć pełną informację.

Od każdej decyzji w dziedzinie Indirect Tax, można odwołać się w przeciągu 30 dni od chwili wydania decyzji.

SP: Skąd wiadomo, że podatnik dostał informację o decyzji?

MR: Domniemujemy, że zostało wysłane pocztą na adres, który mamy dla tej osoby (nieraz robi się bałagan, kiedy podatnik mówi, że nie dostał listu). List jest wysyłany klasą drugą. My przyjmujemy, że list dotarł do podatnika. Jeśli list nie wrócił do nas, to jest domniemanie, że osoba jest w posiadaniu listu.

Przy Direct Tax apelacjach i przy Indirect Tax apelacjach jest ustawowe prawo do review (ponownego rozpatrzenia) decyzji. Więc, jeśli decyzja jest wydana i podatnik akceptuje te decyzje, to to kończy tę procedurę. Ale jak nie akceptuje, to procedura jest trochę inna w przypadku Direct Tax i inna przy Indirect Tax. Np. jeśli decyzja jest wydana w sprawie Direct Tax, to przy tym jest prawo apelacji. Podatnik musi zgłosić apelację do urzędnika, który wydał tę decyzję w przeciągu 30 dni.

SP: Co to znaczy, że urzędnik wydał decyzję, od jakiego czasu ona obowiązuje? Od czasu podpisania i włożenia do koperty? Jak to działa?

MR: Wychodzimy z założenia, że to, co jest podpisane, tego dnia ma być wysłane, tzn. że data na korespondencji jest taka sama, co wysłania jej.

Apelacja do Trybunału sec. 83 ma być zgłoszona do Trybunału przed upływem terminu 30 dni od daty, kiedy decyzja została wydana odwołującemu się – znaczy data na dokumencie.

W Anglii prawo stanowi, że data wydania dokumentu obowiązuje, a nie kiedy dokument został dostarczony do podatnika.

To np., że ktoś otrzymał list i go nie otwierał przez kilka miesięcy, nie stanowi usprawiedliwienia.

Jeśli byłoby opóźnienie w zgłoszeniu apelacji, to wzięlibyśmy pod uwagę powód opóźnienia.

Urzędy HMR i Customs w 2005 roku się połączyły, i oba urzędy przyniosły ze sobą swoje ustawy. Różnią się od siebie w niektórych sytuacjach.

Jeśli chodzi o VAT, to w kwestii złożenia spóźnionej apelacji, to musi podatnik przedstawić do Trybunału.

Jeśli chodzi o Direct Tax, to apelacja musi być złożona do urzędnika, który podjął decyzję. Natomiast jeśli to się odnosi do VAT-u, to podatnik musi się zgłosić do Trybunału i tam się musi tłumaczyć, dlaczego nie dostał, nie otworzył, czy coś innego.

Jeśli powód, dla którego apelacja składana jest z opóźnieniem, jest uzasadniony (reasonable), to przyjmiemy spóźnioną apelację.

Powody mogą być różne, np. jeśli ktoś był w szpitalu 2 miesiące i nikt nie mógł mu w tym pomóc, to ten okres też będzie uważany za uzasadniony. Zależy od sytuacji. Wówczas przedłużenie terminu i na jak długo, jest podejmowane indywidualnie, zależnie od indywidualnych okoliczności życiowych.

Jeśli przyjmiemy apelację, to wówczas odwołujący się musi podać powód, na podstawie którego apeluje. W jednym liście odwołujący się podaje powód, dlaczego składa apelację z opóźnieniem i wytłumaczenie, dlaczego składa apelację.

Także ten urzędnik, który wydał decyzję, może przyjąć spóźnioną apelację albo jej nie przyjąć. Jeśli odwołujący się nie zgadza się z tą decyzją urzędnika, to wtedy może się zwrócić do Trybunału i Trybunał zadecyduje, czy spóźniona apelacja będzie rozważana.

W kwestii Direct Tax, jak już urzędnik się zgodzi na apelację, to urzędnik powinien wówczas rozpatrzyć, czy jakaś nowa informacja została przedstawiona, która by mogła zmienić te decyzje. Jeśli nadal urzędnik uważa, że decyzja była słuszna, to powinien potwierdzić swoją decyzję i zaproponować odwołującemu się prawo/możliwość do Statutory Review (ponowne ustawowe rozpoznanie).

Tak, ta kwestia jest objęta ustawą. Przygotowałem dla Pana. 49a 1-5 (?)

Odwołujący się sam może złożyć wniosek do Statutory Review albo my musimy zaproponować takie wyjście. Po czym odwołujący się ma 30 dni, by wypowiedział się, czy chce to Review, czy nie. (Z 2009 roku.)

Przeważnie jest to w interesie podatnika, by poprosić o Review. To znaczy, że ktoś inny niż osoba, która podjęła pierwotną decyzję, jeszcze raz rozpatrzy sprawę. Jest to właściwie część Reviews and Appeals zespołu. To nie jest ten oddział, który podejmuje pierwszą decyzję, choć jest to część instytucji HMRC. Ci ludzie nie będą znali tego, który podjął pierwotną decyzję. Mamy centralny wydział w York, gdzie wysyła się te sprawy.

Urzędnik ten wysyła do nas notyfikacje o sprawie. Bo w tym momencie my nic o niej nie wiemy. Jest to formularz (template), który musi być wypełniony i jest przesłany do – co my nazywamy Clearing House (centrala) w York. Chyba mamy tylko trzy takie ośrodki, które specjalizują się w rozpatrywaniu decyzji Review. W York, Worthing (?) i Glasgow. Mamy swoje specjalizacje. Mój zespół tutaj w Bristolu tylko zajmuje się apelacjami, nie Reviews.

W 2005 roku, kiedy Inland Revenue połączył się z Customs and Excise i powstało HMRC, to Komisarze ds. Revenue i Customs, założyli nową organizację, więc komisarze są właściwie wykonawcami (executors) HMRC. Tutaj ze strony internetowej mam informacje o tym. HMRC komisarze są w efekcie Executive Board (rada nadzorcza) Revenue (urzędu podatkowego).

SP: Czy oni podlegają ministrowi i są powoływani przez Królową? Którzy są odpowiedzialni za rozpoznawanie? Minister nie ma żadnego wpływu na selekcję?

MR: HMRC należy do Departamentu Skarbu (Treasury), i są odpowiedzialni przed parlamentem, ale minister nie ingeruje w indywidualnego podatnika i w jego podatkowe sprawy.

Kiedy dostajemy prośbę o Review, ona idzie do jednego z Clearing Houses i Review urzędnik będzie przydzielony, by rozpatrzyć tę sprawę ponownie. Prosimy o przedstawienie wszystkich dokumentów. Podkreślam, że oni są niezależni od urzędnika, który wydał pierwotną decyzję. Prosi o dokumenty, a HMRC, napisze do podatnika, przedstawia się, wyjaśnia procedurę. Prawo zapewnia urzędnikowi, który przeprowadza Review, 45 dni na przedstawienie swoich wniosków/konkluzji od momentu podatnika prośby na przeprowadzenie Review.

Sec. 49 Tax & Management Act, sub 6 mówi, że Review urzędnik musi przedstawić swoją decyzję i jej uzasadnienie w przeciągu 45 dni poczynawszy od odpowiedniego dnia, którym jest ten dzień, kiedy podatnik zawiadamia, że chce mieć przeprowadzony Review (data na korespondencji).

Jeśli chodzi o VAT, prawo stanowi, że jest to 45 dni od daty, kiedy HMRC otrzyma zawiadomienie. Natomiast w kwestii Direct Tax, jest to 45 dni od daty otrzymania, tak jak w kwestii VAT. W przeciągu 45 dni albo jeśli nie będzie możliwe do wykonania w tym terminie, bo np. podatnik przekaze dodatkowe informacje i jeśli Review urzędnik będzie uważał, że to fundamentalnie może zmienić decyzję, to mogą przekazać sprawę z powrotem urzędnikowi, który podjął pierwotną decyzję, by rozpatrzył ponownie. Jest to trochę skomplikowane. Ale mamy możliwość przedłużyć termin ponad ustawowe 45 dni, jeśli podatnik się zgodzi. Review urzędnik zawiadomi w takiej sytuacji odwołującego się i wytłumaczy mu, dlaczego nie możliwe jest podjęcie decyzji ponownej w terminie 45 dni. Jeśli będzie zgoda odwołującego się, to wówczas urzędnik rozpatrzy sprawę w uzgodnionym terminie. Jeśli się nie zgodzi, to wówczas oryginalna decyzja pozostaje/jest podtrzymana/, taka jaka była oryginalnie.

Review urzędnik musi zrobić więc trzy rzeczy, oni nie przeprowadzają sprawy od nowa, ale po prostu jej się przyglądają/rozpatrują. Patrzą na

dokumentację i na decyzję, i rozpatrują, czy w ich opinii ta decyzja jest odpowiednia (correct). Mogą zrobić trzy rzeczy:

1. mogą podtrzymać decyzję,
2. vary it (zmodyfikować ją, zmienić), np. jeśli decyzja mówiła, że trzeba zapłacić £20,000, ale Review urzędnik powie, że uważa, iż powinno być £ 30,000 albo jakkolwiek inaczej od pierwotnej decyzji, albo
3. skasować decyzję całkowicie.

I wówczas musi być podane, na podstawie czego została podjęta decyzja, piszą do odwołującego się i wyjaśniają swoją Review decyzje – dlaczego tak uważają.

Wówczas, jeśli odwołujący się nie akceptuje konkluzji Review, to mogą zgłosić bezpośrednio odwołanie do Trybunału. Trybunał powiadamia HMRC i wówczas sprawa przychodzi do oddziału takiego, jak Mika Rollanda, który zajmuje się apelacjami. I to jest pierwszy moment, kiedy my dowiedzielibyśmy się o apelacji.

Mamy zespół ludzi w Yorku Appeals and Review, biurze, które zajmuje się tymi sprawami na dwóch różnych etapach. Proces apelacyjny jest całkowicie oddzielny, osobny od HMRC.

Departament Sprawiedliwości (Justice) ma Courts and Tribunal Service, który zajmuje się tymi apelacjami, i sędziowie zajmują się sprawami. W momencie, kiedy apelacja została wniesiona do Trybunału, to trybunał decyduje, kto będzie odpowiedzialny, kto będzie co robił.

Trybunał ma biura w Birmingham, Londynie, Edinburgh i Manchester. Ale przesłuchania mogą się odbyć w różnych innych miejscach. Kiedy sprawa jest na wokandzie w Trybunale, może ona być przesłuchiwana w różnych miejscach. Np. w Bristolu też jest oddział Trybunału, gdzie można by przesłuchiwać sprawy. Wszyscy sędziowie Trybunału mają legalne kwalifikacje.

SP: Jak podatnik ma wiedzieć, gdzie ma wysłać informacje, że chce się odwołać od decyzji?

MR: Wysyła na adres e-mailowy. To jest jedyny sposób. Wówczas Trybunał rejestruje zgłoszenie, każda apelacja ma swój numer identyfikacyjny, i oni prześlą informacje do HMRC i ci prześlą sprawy do różnych biur w kraju. Przeważnie tak jest, że jeśli podatnik mieszka w tej części kraju, np. w Bristolu, to dotrze tutaj.

Na formularzu jest możliwość wyszczególnienia przez podatnika, gdzie (w którym regionie) chce, by sprawa była rozpatrzona. Jeśli nie ma Trybunału w miejscu, gdzie podatnik chce, by sprawa była rozpatrzona, to Trybunał powiadomi go, gdzie jest najbliższy oddział Trybunału.

SP: Czy podatnik może zażyczyć sobie, gdzie chce, by sprawa była rozpatrzona?

MR: Trybunał stara się iść podatnikowi na rękę. Generalnie Trybunał godzi się. Mamy metodę kierowania sprawy do różnych zespołów apelacyjnych w zależności, gdzie jest apelacja. HMRC nie decyduje, gdzie sprawy będą rozważane. Trybunał o tym decyduje i nas powiadamia. Trybunał daje instrukcje od początku do końca.

Były zmiany do ustawy – tu mam dla Was.

Trybunał ma różne części, my zajmujemy się pierwszym poziomem/pierwsza instancja (First Tier) Tax Chamber. Pierwsza część to zajmowanie się decyzjami pierwszej instancji (First Tier). First Tier to jest gdzie rozpatruje się decyzje na pierwszym etapie. I wówczas jeśli Trybunał podejmie decyzję, która HMRC bądź podatnik nie zaakceptuje, to można się odwołać/złożyć apelację do Upper Tier – Wyższej Instancji. Te zasady dotyczą Tax Chamber Trybunału. Jedną z rzeczy, które muszą zrobić, jak dostaną sprawę, to rozpatrzyć, jak ją skategoryzować. Jeśli jest to prosta sprawa, mogą jedynie prosić podatnika o dokumenty i on musi powiedzieć Trybunałowi, na jakiej podstawie składa apelację i przekazać kopie dokumentów, na podstawie których apeluje. Musi być podstawa, na której się apeluje.

SP: Gdzie można znaleźć podstawy do apelacji?

MR: Tax and Management Act wskazuje, co podatnik musi zrobić, jak składa apelację, musi podać powody apelacji. Nie można po prostu powiedzieć, że jestem winien pieniądze, ale ich nie mam.

Podatnik musi podać powody i my wówczas musimy zdecydować, czy to jest słuszna (valid) apelacja. Jeśli nie możemy się zgodzić, to wówczas podatnik idzie z tym do Trybunału, by Trybunał zdecydował.

Jeśli wydaje decyzję i mówi, że podatnik jest winien £20,000, i jeśli podatnik podaje w apelacji jako powód, że uważa, że prawo nie było odpowiednio stosowane, i że nie jest winien tyle pieniędzy. Nieraz prawo dopuszcza, że jeśli ma uzasadnioną (reasonable) wymówkę, że czegoś nie zrobił, głównie chodzi tu o kary, to rozpatruje się, czy mają uzasadnioną (reasonable) wymówkę. Ale to nie jest wystarczające uzasadnienie powiedzieć, tak jestem winien pieniądze, ale ich nie mam.

Np. HMRC robi większość spraw on-line, przez Internet, teraz większość podatków jest płacona elektronicznie, i prawo mówi, że podatek musi być płacony elektronicznie do określonego czasu, i podatnik mówi, że nie chce płacić elektronicznie, tylko chce wysłać czek, to nie jest właściwy powód do apelacji, bo prawo nie przewiduje innej formy płatności, jak elektronicznie.

Albo np. jeśli ktoś apeluje, bo mówi, że to nie jest sprawiedliwe (fair), to co to znaczy?

SP: Kto decyduje, czy powód apelacji jest uzasadniony?

MR: Trybunał decyduje. Ale my możemy Trybunałowi zasugerować, czy go poprosić, by apelacja została odrzucona, jeśli uważamy, że apelacja jest nieważna (invalid), ale decyzja należy do Trybunału.

SP: Czy jest taka możliwość, że podatnik wysłał apelację elektronicznie do Trybunału, a Trybunał nie inicjuje rozpoczęcia rozważania sprawy ani nawet zarejestrowania jej?

MR: Nie doświadczyłem tego w Trybunale. Przeważnie ma miejsce to, że Trybunał rejestruje (processes) sprawę i patrzy na apelację, by zdecydować, jakiej jest kategorii, mogą np. zdecydować, że jest to względnie prosta sprawa i tylko trzeba przejrzeć dokumenty – zwane paper default, albo że potrzebne jest przesłuchanie, ale które wciąż jest dosyć proste, które nazywa się Basic Case. Znaczący skategoryzować sprawy. My jesteśmy zaangażowani w sprawy sounded cases, zwane Standard Cases, gdzie jest więcej papierkowej roboty, które są bardziej skomplikowane, niż Basic Cases, i wówczas Trybunał daje dyrektywy nam i apelantowi, co musimy zrobić, zanim apelacja może być rozważona.

Nie wspominałem jeszcze, że jest coś takiego jak Alternative Disputes Resolution (ADR) (alternatywna rezolucja roszczeń). To jest nowe i jest to process wewnętrzny HMRC. My się nie angażujemy w to. Jest to coś, gdzie apelant może prosić, by jego sprawa była przesłuchana przez process Alternative Disputes Resolution (ADR). Chodzi o to, że jest wiele apelacji, które idą do Trybunału. I jeśli można je rozwiązać przez Alternative Disputes Resolution, to jest to dużym ułatwieniem. Jest to coś w rodzaju mediacji.

To nie jest statutowy process, nie ma żadnej ustawy, jest to możliwy process przed Review apelacja. To może się odbyć w czasie rozważań Trybunału albo nawet po decyzji Trybunału.

HMRC rozważa korzystanie z ADR przed zaangażowaniem Trybunału, bo to jest masa pracy dla Trybunału, by zajmować się apelacjami, HMRC chce zmniejszyć kłopot podatnika, by nie musiał iść do Trybunału, my nie chcemy iść do Trybunału z decyzją, która nie musi iść do Trybunału, podatnik też tego nie chce.

Rozważanie sprawy w ADR, może odbyć się kiedykolwiek, nie musi czekać aż dojdzie do etapu apelacji. Dopóki Trybunał nie podjął decyzji.

I Direct i Indirect ustawy mają opcje, że można rozstrzygnąć (settle) sprawę, poprzez dogadanie się kiedykolwiek, zanim dojdzie sprawa do Trybunału. Sec. 3. Tribunal Rules. HMRC rozważa, czy można iść do ADR, zanim pójdzie do Trybunału. My zawsze zgodzilibyśmy się na ADR, jeśli byłaby możliwość rozwiązania sporu.

SP: Czy to nie jest jednak opóźnianie podjęcia decyzji?

MR: ADR jest nowe, i to jest przydatna rzecz, by obie strony rozstrzygały spory bez zaangażowania Trybunału. ADR nie jest po to, by negocjować ilość należności podatku. To nie jest miejsce na takie pertraktacje.

ADR to jest rozsądną metodą, by rozwiązać spory, ale nie jest zapisane w prawie. Jest to procedura, która jest praktykowana w różnych dziedzinach prawa.

Dlaczego wolno to robić? Choć nie jest zapisane w prawie, można z tego instrumentu korzystać. Chodzi o to, by załatwić poza Trybunałem te sprawy, które tam nie muszą się znaleźć. To nie jest, by podjąć decyzję, tylko by obie strony mogły się poradzić, i by obie strony mogły rozmawiać i zrozumieć drugiej strony argumenty.

Przebieg wizyty tłumaczył mgr Rafał Gallera

K O N I E C